Brian Aldiss

GREYBEARD

BĂTRÂNEȚE FĂRĂ TINEREȚE ȘI VIAȚĂ DOAR PENTRU MOARTE

BRIAN ALDISS

GREYBEARD
BĂTRÂNEŢE FĂRĂ TINEREŢE ŞI VIAŢĂ DOAR PENTRU MOARTE

Traducere de MIHNEA COLUMBEANU

CAPITOLUL 1
Râul: Sparcot

STUFĂRIŞUL ABIA SE CLINTI când animalele îşi croiră drum şerpuit prin el. Mai întâi trecu masculul, cu perechea imediat în urmă, apoi cei cinci pui, nerăbdători să participe la vânătoare.

Apa clefăia printre trestii. Hermelinele se aruncară în pârâu şi îl traversară înot. Când ieşiră din apa rece ca gheaţa, se găseau pe teritoriul satului Sparcot. Escaladară malul cu trupurile lipite de pământ, masculul privind necontenit în jur, cu gâtul întins. Puii îşi imitau tatăl, holbând ochii trandafirii. Mai în faţă, într-un luminiş, zburdau iepuri.

Aici se întinseseră cândva lanuri de grâu, cu recoltă bună. Nu mai existau. Lăsate de izbelişte, buruienile răsăriseră şi înecaseră cerealele. Mai târziu, peste câmpii se întinsese focul, arzând scaieţii, pătrunjelul şi ierburile înalte care înfrânseseră grânele. Iepurii, amatori de vegetaţie joasă, veniseră să mănânce prin cenuşă şi să ronţăie lăstarii verzi răsăriţi de curând.

Lujerii, ce supravieţuiseră acestui proces de rărire, se pomeniră cu spaţiu din belşug în care să crească. Mulţi ajunseseră acum copăcei mărişori. Populaţia iepurească se redusese; plecaseră în alte părţi, să caute ţinuturi mai deschise. Iarba răsări iar, pentru a fi păscută de primul cerb la înapoiere. Acum iarba se subţia din nou, în timp ce fagii îşi întindeau pe deasupra coroanele largi. Cei câţiva iepuri, ce ţopăiau printre trunchiuri, erau slabi în coaste şi tot timpul atenţi la animalele de pradă.

Un cercetaş zări mişcarea ierburilor. Sări la adăpost, iar restul turmei îl urmă pe dată. Hermelinele adulte atacară imediat terenul, două dâre cafenii unduindu-se peste spaţiul deschis. Se repeziră spre vizuini, după iepurii fugari.

La doar câţiva iarzi de scena acestei drame, se prăbuşiseră câţiva fagi. Urmele activităţii omeneşti se vedeau clar pe buturugile copacilor proaspăt tăiaţi, în grămezile de rumeguş şi securea înfiptă într-un buştean.

Prin sălbăticie se tăiase o cărare spre copaci. Chiar şi în acele ţinuturi, încă mai era evident modelul stilului de viaţă din vremea când omul fusese stăpân. Modelul nu mai era valabil şi pălea an de an, ca un pled lăsat în părăsire sub soare şi ploi. Arbori bătrâni, de care încă se mai ţineau agăţate, în acest anotimp, frunze veştede, stăteau ca nişte santinele acolo unde fuseseră vechile tufişuri. Aceste tufe, unele dintre ele plantate în timpurile anglo-saxonilor, când viaţa fusese mai puţin improvizată, înconjurau întinderi încâlcite care odinioară reprezentaseră câmpii: rugi, sfâşiindu-şi calea spre centrul câmpiilor, dimpreună cu soci, măceşi, barba-bunicului şi hăţişuri de hamei,

precum şi pâlcuri îndesate de puieţi, înţesau pământul.

Poteca fusese degajată pe lângă vechile garduri vii folosite, prin forţă majoră, ca baricadă împotriva înaintării vegetaţiei din afară. Porţiunea cuprinsă între aceste stavile măsura cam câteva sute de acri, cu latura cea mai lungă pe malul râului. În locul unde fusese curăţată zona închisă, era însămânţat ovăz timpuriu.

În momentul de faţă, această palisadă rudimentară era patrulată de un bătrân cu cămaşă colorată, de pânză aspră. Dungile verticale, roşii şi portocalii, ale veşmântului, reprezentau singura pată de culoare pe toată întinderea noroioasă. Materialul cămăşii formase cândva dosul şi spătarul unui şezlong de grădină.

Bariera de vegetaţie pitică, dinăuntrul îngrăditurii, era spartă de cărări îndelung bătătorite, prin puterea obişnuinţei, între buruieni. Aceste poteci convergeau spre o veche construcţie dărăpănată, în vremurile bune folosită ca hambar. Acum servea drept latrină. Sub acoperişul său scheletic fuseseră săpate şanţuri, acoperite apoi cu scânduri înguste. Între găurile pentru dejecţii, se înălţau paravane din pânză de sac. Acestea erau serviciile sanitare ale satului Sparcot.

Satul propriu-zis era la fel de impozant. Zăcea pe malurile râului în mijlocul îngrăditurii sale, baricadat nevolnic împotriva sălbăticiei. Clădirile se înmulţiseră pe parcursul secolelor în forma literei H, bara transversală fiind reprezentată de podul de piatră ce încăleca râul, şi fiecare verticală de câte o stradă paralelă cu cursul apei.

Strada, ale cărei case se aflau cel mai aproape de apă, fusese destinată să servească numai nevoile satului. La fel se întâmpla şi acum. O direcţie ducea spre biserică, cealaltă la vechea moară de apă unde locuia Big Jim Mole, conducătorul satului Sparcot. Cealaltă stradă făcuse mai demult parte dintr-un drum local principal, circulat de automobile, acum de mult uitate, şi alte vehicule. După ce casele îşi dăduseră sufletul, ajunsese să se înfunde la ambele capete în desişuri viguroase din care sătenii de pe malul opus al râului îşi adunau cea mai mare parte a lemnului de foc pentru gătit.

Paragina se recunoştea pe fiecare acoperiş din Sparcot. Unele case erau în ruine. Altele erau ruine nelocuite. Muşchi şi iederă năpădiseră toţi pereţii. Locuiau aici o sută cincizeci de bărbaţi şi femei. Nici unul nu se născuse în Sparcot. Era un loc de exil.

Acolo unde strada podului se întâlnea cu drumul morii, se înălţa o clădire gotică urâtă. În vremi trecute, servise ca oficiu poştal şi magazin mixt. Ferestrele superioare aveau vedere de jur-împrejur, peste pod, într-o direcţie şi peste pământurile cultivate, spre sălbăticie, în cealaltă. Această încăpere îndeplinea rolul de post de gardă al satului. În consecinţă, era confortabilă în anumite limite şi înăuntru ardea o sobă; de vreme ce Jim Mole insista să se facă de gardă în permanenţă, camera era tot timpul ocupată.

În acest moment în cameră se aflau trei persoane, aşezate sau culcate. O femeie bătrână, trecută cu mult de cel de-al şaptezecilea an al vieţii, şedea lângă sobă, fredonând pentru sine şi dând din cap. Mâinile ei slabe stăteau întinse, ca într-o rugăciune, spre sobă, pe care se încălzea o tigaie cu fiertură. Se înfăşurase în veşminte închise la culoare, pe care căldura din odaie era insuficientă ca s-o facă să şi le dea jos.

Lângă bătrână, zăcea un bărbat cu o înfăţişare de extremă senectute. Răschirat pe o rogojină subţire pusă pe podea, privea apatic tavanul crăpat sau petele umede de pe pereţi. Pe sub ţepii bărbii, chipul său era ascuţit ca al unei hermeline; avea o expresie iritată, căci fredonatul continuu al femeii îl călca pe nervi.

Doar al treilea ocupant al postului de observaţie prezenta un grad normal de vioiciune. Era un bărbat bine legat, de vreo cincizeci şi cinci de ani, cu burta scobită, dar nu tot atât de famelic precum cei doi tovarăşi ai săi. Stătea aşezat lângă fereastră într-un scaun scârţâitor, cu o puşcă în mâini, privind prin geamul murdar. Se uita la omul cu cămaşa colorată ce patrula, apropiindu-se din direcţia latrinei.

— Uite că vine Sam, spuse el.

Numele omului de veghe era Algy Timberlane. Avea o barbă deasă şi grizonată, lungă aproape până la buric, unde fusese tăiată drept, de-a latul. Toată lumea îl numea Greybeard{1}, deşi trăia într-un întreg univers de bărbi sure. Capul său înalt şi aproape chel accentua barba vârstată cu fâşii de păr negru des ce-i creştea din mandibulă, alternând cu firele albe. De fapt, i-ar fi conferit distincţie chiar şi unei zebre, şi devenise deosebit de remarcabilă într-o lume ce nu mai era în stare să-şi permită forme mai bogate de împodobire personală.

Când vorbi, femeia încetă din fredonat fără a da nici un alt semn că-l auzise. Bărbatul de pe rogojină se ridică în capul oaselor şi puse mâna pe toiagul aflat alături. Îşi schimonosi faţa în sus, cătând spre ceasul ce ticăia zgomotos pe un raft; apoi se chiorî şi la ceasul de mână. Această veche amintire degradată, dintr-o altă lume, era cel mai preţuit bun al lui Towin Thomas, deşi nu mai funcţiona de un deceniu întreg.

— Sam vine devreme din gardă, cu douăzeci de minute mai repede, comentă el. Mâncău bătrân. I s-a făcut poftă de masă, cât s-a-nvârtit pe-acolo. N-ar strica să vezi de tocana aia a ta, Betty – eu-s singurul care vreau să capăt indigestie după haleala aia, fato.

Betty clătină din cap. Era, în egală măsură, un tic nervos ca şi negaţia a orice-ar fi putut spune omul cu toiagul. Rămase cu mâinile spre foc, fără a privi în jur.

Towin Thomas îşi luă bastonul şi se ridică ţeapăn în picioare, rezemându-se de masă. I se alătură lui Greybeard la fereastră, privind

prin careul murdar şi frecându-l cu mâneca.

— Sam Bulstow e, nici vorbă. Cămaşa aia n-ai cum s-o confunzi.

Sam Bulstow străbătea strada aşternută cu gunoaie. Pietriş, ţigle sparte şi alte resturi zăceau pe caldarâm; măcriş şi secărea – mortificate de frigul iernii – răsăreau prin grătarele sparte. Sam Bulstow mergea prin mijlocul drumului. De câţiva ani nu mai exista trafic, numai pietoni. Coti când ajunse la oficiul poştal, iar oamenii de veghe îi auziră paşii pe podelele camerei de sub ei.

Fără interes, ascultară întregul număr al urcatului său la etaj: gemetele treptelor de lemn gol; scârţâitul palmei cornoase pe balustradă, în timp ce-şi ajuta stăpânul să se tragă în sus; gâfâitul şi horcăitul plămânilor forţaţi cu fiecare pas.

În sfârşit, Sam apăru în observator. Dungile ţipătoare ale cămăşii îşi aruncau o parte din culoare peste ţepii albi ai fălcilor lui. Stătu o vreme holbându-se la ei, rezemat de tocul uşii ca să-şi recapete respiraţia.

— Ai ajuns devreme dacă la cină ai venit, spuse Betty fără a se osteni să întoarcă privirea. Nimeni nu-i dădu vreo atenţie, şi-şi bâţâi bătrânele cozi-de-şobolan dând din cap pentru sine, nemulţumită.

Sam se mulţumi să stea pe loc arătându-şi, într-un gâfâit, dinţii galbeni şi bruni.

— Se-apropie scoţienii, anunţă el.

Betty îşi întoarse capul anchilozat ca să-l privească pe Greybeard. Towin Thomas îşi potrivi, chipul de lup bătrân şi viclean în vârful toiagului şi se uită la Sam cu ochii în sus:

— Or umbla să-ţi sufle slujba, Sammy frate.

— Cine ţi-a dat informaţia asta, Sam? întrebă Greybeard.

Sam intră încet în cameră, furând o privire tăioasă spre ceas cu acest prilej, şi-şi turnă o porţie de apă dintr-o cutie turtită aflată într-un colţ. Dădu apa pe gât şi se lăsă pe un taburet de lemn, întinzându-şi mâinile fibroase spre foc şi trăgând de timp, în general, înainte de-a răspunde.

— Un negustor ambulant a trecut pe la baricada din nord mai adineaori. Mi-a zis că se-ndreaptă spre Faringdon. Cică scoţienii au ajuns la Banbury.

— Unde-i negustorul ăsta? întrebă Greybeard, aproape fără să ridice glasul şi părând să privească afară pe fereastră.

— S-a dus de-acum, Greybeard. Zicea că merge la Faringdon.

— Trecând pe lângă Sparcot fără să dea şi pe-aici ca să ne vândă ceva? Nu prea-mi vine-a crede.

— Nu-ţi spun decât ce-a zis el. Nu eu răspund de ce face. Socot doar că bătrânul şef Mole ar trebui să ştie că vin scoţienii, atâta.

Glasul lui Sam căzu la loc în scâncetul iritat pe care cu toţii îl foloseau când şi când.

Betty reveni spre soba ei:

— Toată lumea care vine-aici aduce zvonuri. Dacă nu-i scoţienii, îi turme de animale sălbatice. Zvonuri, zvonuri… îi la fel de rău ca-n ultimu' război, când ne tot spuneau c-o să fie o invazie. La vremea aia m-am prins c-o zic doar ca să ne sperie, da' chiar şi-aşa tot mi-era frică.

Sam îi reteză bombănelile:

— Zvonuri sau nu, eu-ţi zic ce-a zis omu'. M-am gândit că n-ar strica să urc pân-aici să raportez. Am făcut bine sau n-am făcut?

— De unde venea amicul? întrebă Greybeard.

— Nu venea de nicăieri. Se ducea la Faringdon.

Îşi afişă zâmbetul său de câine şiret pentru gluma făcută şi observă un reflex al surâsului pe buzele lui Towin.

— A spus pe unde mai trecuse? întrebă răbdător Greybeard.

— A spus că venea din susul râului. Cică o droaie de hermeline se-ndreaptă-ncoace.

— Eh, ăsta-i alt zvon de care-am mai auzit şi-altă dată, spuse ca pentru sine Betty, dând din cap.

— Mai ţine-ţi clanţa, vacă bătrână ce eşti, replică Sam, fără pică.

Greybeard îşi apucă puşca de ţeavă şi veni spre mijlocul camerei, până ajunse să stea privind în jos la Sam:

— Asta-i tot ce ai de raportat, Sam?

— Scoţieni, hermeline – ce vrei mai mult după un singur rond? N-am văzut nici un elefant, dacă la asta te gândeai.

Rânjetul i se crăpă iar, căutând din nou încuviinţarea lui Towin Thomas.

— N-ai tu atâta minte să recunoşti un elefant nici dacă-l vezi, băi sac de pureci bătrân, aruncă Towin.

Neluând în seamă acest schimb de replici, Greybeard spuse:

— Okay, Sam, înapoi în rond. Mai ai douăzeci de minute până ieşi.

— Ce, să ies iar acolo doar pentru încă douăzeci de minute nenorocite? Nici pe poşirca ta de foc, Greybeard! Mi-ajunge pe dup-amiaza asta şi nu mă mai mişc de-aici de pe scăunaş. Las-o moartă, douăzeci de minute. Nimeni n-o să fugă cu Sparcotu', orice-o crede Jim Mole.

— Ştii la fel de bine ca mine pericolele.

— Ştii că n-o să mă convingi în veci, nu cât timp am durerea asta de spate. Blestematele astea de gărzi vin la rând prea des, pe cât îmi place mie.

Betty şi Towin rămaseră tăcuţi. Acesta din urmă aruncă o privire la ceasul de mână stricat. Atât el cât şi Betty, la fel ca toată lumea din sat, fuseseră destul de des bătuţi la cap cu necesitatea gărzii continue, dar continuau să urmărească din ochi liniile de îmbinare ale podelelor, cunoscând efortul de a împinge nişte picioare bătrâne încă

o dată în josul şi-n susul scărilor, şi încă o dată împrejurul perimetrului.

Avantajul stătea de partea lui Sam, lucru pe care-l simţi şi el. Înfruntându-l mai îndrăzneţ pe Greybeard, spuse:

— De ce n-o iei tu la drum douăzeci de minute, dacă eşti aşa de dornic să aperi haznaua? Eşti tânăr – o să-ţi facă bine să te mai dezmorţeşti puţin.

Greybeard îşi aruncă peste umărul stâng cureaua de piele a puştii şi se întoarse spre Towin, care încetă să-şi mai mestece capătul toiagului, şi-l privi:

— Bate gongul de alarmă dacă vrei să vin în grabă, altminteri nu. Adu-i aminte bătrânei Betty că nu-i gongul de cină.

Femeia chicoti în timp ce Greybeard pornea spre uşă, încheindu-şi jacheta lăbărţată:

— Potolu' tău i-aproape gata, Algy. De ce nu stai să-l mănânci?

Greybeard trânti uşa fără să răspundă. Îi ascultară pasul greu coborând scara.

— Nu socoţi că s-a simţit jignit, nu? Doar n-o să mă raporteze la moş Mole, ce zici? întrebă neliniştit Sam. Ceilalţi bombăniră neutri şi-şi apucară coastele slăbănoage; nu voiau să fie amestecaţi în vreo belea.

Greybeard mergea încet prin mijlocul străzii, evitând băltoacele rămase după ploaia torenţială din urmă cu două zile. Majoritatea gurilor de canal şi rigolelor din Sparcot erau înfundate; dar încetineala apei de a se scurge se datora, în primul rând, caracterului mlăştinos al regiunii. Undeva în amonte, râul era blocat de resturi care-l făceau să debordeze peste maluri. Trebuia să discute cu Mole; să organizeze o expediţie pentru a rezolva problema. Dar Mole devenea tot mai arţăgos, iar politica sa izolaţionistă s-ar fi opus oricărei ieşiri din sat.

Alese să meargă pe lângă râu, continuând apoi pe perimetrul baricadelor. Se frecă de spinii golaşi ai unui soc în plină expansiune, simţind, cu acest prilej, mirosul dulce-melancolic al râului şi al lucrurilor ce putrezeau lângă acesta.

Mai multe dintre casele cu calcanul spre râu fuseseră devorate de foc înainte ca el şi tovarăşii lui să se fi mutat aici cu locuinţa. Vegetaţia creştea densă înăuntrul şi în afara cochiliilor lor. Pe o poartă dosnică, trântită strâmb în iarba înaltă, litere şterse proclamau numele celei mai apropiate asemenea cochilii: Thameside.

Mai încolo, casele erau neatinse de foc şi locuite. Aici se afla şi propria locuinţă a lui Greybeard. Privi ferestrele, dar nu-şi zări soţia, pe Martha; ea va fi şezând liniştită lângă foc cu o pătură pe după umeri, privind în grătar şi văzând – ce? Deodată, o imensă nerăbdare îl străpunse pe Greybeard. Aceste case erau o adunătură de clădiri

sărmane, cuibărite laolaltă ca un stol de corbi cu aripile frânte. Celor mai multe le lipseau hornurile sau burlanele; în fiecare an îşi cocoşau şi mai mult umerii, pe măsură ce acoperişul se lăsa spre pământ. Şi, în general, oamenii se adaptau destul de bine în această atmosferă de degradare. El, nu; şi nu dorea nici ca Martha să facă astfel.

Intenţionat, îşi încetini gândurile. Mânia nu-i folosea la nimic. Îşi făcuse o virtute din a nu se înfuria. Dar jinduia spre o libertate din afara siguranţei bântuite de muşte din Sparcot.

După case, urmă postul comercial al lui Toby – o clădire mai nouă şi în mai bună formă decât majoritatea – şi hambarele, construcţii dizgraţioase ce comemorau lipsa de îndemânare cu care fuseseră înălţate. Dincolo de hambare se întindeau câmpiile, prefăcute în mirişti spre a întâmpina îngheţurile iernii; cioburi de apă sticleau între brazde. Mai încolo, creşteau desişurile ce marcau capătul răsăritean al satului Sparcot. După Sparcot se întindea imensul teritoriu misterios care era valea Tamisei.

Imediat în afara provinciei satului, un pod vechi de cărămizi cu arcada prăbuşită ameninţa râul, rămăşiţele lui amintind de coarnele unui berbec, împreunându-se de bătrâneţe. Greybeard contemplă podul şi micul, dar aprigul vârtej, aflat imediat înapoia lui – căci într-acolo se afla ceea ce în zilele acelea ar fi purtat numele de libertate – iar apoi se întoarse să patruleze pe lângă gardul viu.

Ţinând comod puşca sub un braţ îndoit, îşi făcu plimbarea. Putea să vadă peste poiană până în partea cealaltă; era pustie, cu excepţia a doi bărbaţi umblând printre vite, departe, şi o siluetă aplecată pe parcela cu varză. Lumea toată era aproape numai a lui; şi, an cu an, tot mai mult din ea avea să-i aparţină.

Trânti oblonul minţii peste acest gând şi începu să se concentreze asupra celor raportate de Sam Bulstow. Era probabil o invenţie ca să câştige douăzeci de minute din gardă. Zvonul despre scoţieni părea improbabil – deşi nu mai puţin probabil decât alte poveşti pe care le colportau călătorii: că o armată chineză mărşăluia asupra Londrei sau că gnomi, elfi şi oameni cu chip de bursuc fuseseră văzuţi dansând prin păduri. Proporţiile erorilor şi ale ignoranţei păreau să se întindă cu fiecare anotimp. Ar fi fost bine să ştie ce se întâmpla cu adevărat…

Mai puţin improbabilă decât legenda cu scoţienii în marş părea povestea lui Sam despre un negustor ambulant ciudat. Oricât de dese creşteau hăţişurile, existau cărări printre ele, şi unii oameni urmau aceste drumuri, deşi satul Sparcot vedea foarte puţin în afară de traficul ce se efectua cu chiu cu vai în susul şi-n josul Tamisei. Ei bine, trebuiau să-şi menţină veghea. Chiar şi-n acele zile mai paşnice – „apatia ce aduse perfecta pace“, cugetă Greybeard, întrebându-se de unde o fi reţinut citatul – satele, care nu se păzeau, puteau fi prădate

şi ruinate pentru proviziile lor de hrană sau doar din simplă nebunie. Aşa se credea.

Acum trecea printre vaci priponite, rumegând individual împrejurul circumferinţei neregulate, determinată de lungimile diferite ale funiilor lor. Erau din soiul cel nou, mici, îndesate, trupeşe şi complet paşnice. Şi tinere! Făpturi plăpânde, petrecându-l pe Greybeard cu ochii lor umezi, făpturi ce aparţineau omului dar nu-i împărtăşeau decrepitudinea, făpturi ce menţineau iarba scurtă exact până la rugii slăbănogi de mure.

Văzu că unul dintre animalele apropiate de rugi îşi smucea priponul. Scutura din cap, rostogolea ochii şi mugea, Greybeard grăbi pasul.

Nu părea să existe nimic care să tulbure vaca, în afară de un iepure mort, care zăcea lângă tufişuri. Apropiindu-se, Greybeard observă iepurele. Era ucis recent. Şi deşi murise neîndoielnic avu impresia că se mişcă. Se opri aproape deasupra lui, atent la orice lucru în neregulă, cu un slab fior de nelinişte urcându-i pe şira spinării.

Fără îndoială, iepurele era mort, muşcat vizibil de ceafă. Avea gâtul şi anusul pline de sânge, ochiul purpuriu îi era sticlos.

Şi totuşi se mişca. Îi palpitau coastele.

Şocul – o involuntară groază superstiţioasă – îl cutremură pe Greybeard. Făcu un pas înapoi, lăsând să-i lunece puşca de pe umăr, în mâini. În acelaşi timp, iepurele zvâcni din nou şi ucigaşul său ieşi la vedere.

Dând repede de-a-ndăratelea, de sub cadavrul iepurelui apăru o hermelină, încovoindu-şi trupul în graba de a se elibera. Haina sa cafenie era scăldată în sânge de iepure, botul mic şi sălbatic, înălţat spre Greybeard, mânjit cu stacojiu. O împuşcă înainte de-a mai putea face vreo mişcare.

Vacile se agitară, dând din picioare. Ca nişte jucării mecanice, siluetele dintre straturile de varză de Bruxelles îşi îndreptară spinările. Păsări ţâşniră în zbor de pe acoperişuri. Din camera de gardă răsună gongul, după cum instruise Greybeard să se procedeze. Un pâlc de oameni se adunară lângă hambare, înghesuindu-se laolaltă de parcă şi-ar fi putut spori în comun vederea urduroasă.

— Fir-ar ochii lor ai dracu', nu-i nimic de ce să intre-n panică, bodogăni Greybeard. Dar ştia că focul tras involuntar fusese o greşeală; ar fi trebuit să omoare hermelina lovind-o cu patul puştii. Împuşcăturile alarmau întotdeauna oamenii.

Se adună un grup de sexagenari activi, începând să mărşăluiască spre el şi agitând felurite toiege. Cu toată iritarea, trebui să admită că era o luare de poziţie promptă. Locul încă mai clocotea de viaţă.

— Nu-i nimic! strigă, agitându-şi braţele deasupra capului în timp ce le ieşea în întâmpinare. E-n regulă! M-a atacat o hermelină solitară,

atâta tot. Vă puteţi întoarce.

Era acolo şi Charley Samuels, un bărbat masiv cu ten măsliniu; îşi ducea cu el, de lesă, vulpoiul îmblânzit, Isaac. Charley locuia alături de soţii Timberlane şi devenea tot mai dependent de ei de când îi murise soţia, în primăvara trecută.

Ieşi în faţa celorlalţi şi se opri pe aceeaşi linie cu Greybeard.

— Primăvara viitoare o să facem o expediţie ca să adunăm mai mulţi pui de vulpe şi să-i îmblânzim, spuse el. Or să ne-ajute să ţinem la respect orice hermeline s-or mai aventura pe pământurile noastre. Ni se înmulţesc şi şobolanii, la adăpostul caselor vechi. Socotesc că hermelinele-i împing să-şi caute adăpost în sălaşurile omeneşti. Da' au să se-ngrijească vulpile şi de şobolani, nu-i aşa, Isaac, băiete?

În continuare furios pe sine însuşi, Greybeard porni din nou de-a lungul perimetrului. Charley îl urmă, înţelegător, fără să spună nimic. Vulpoiul umbla între ei, ţinându-şi elegant coada în jos.

Restul grupului rămase nehotărât în mijlocul câmpiei. Câţiva liniştiră vitele sau rămaseră cu ochii la bucăţile de hermelină împrăştiate; unii reveniră spre case, în vreme ce alţii ieşiră să li se alăture la taifas. Siluetele, lor întunecate cu tigve albe se profilau pe fundalul de cărămizi sparte.

— Ăia de-acolo-s pe jumate dezamăgiţi că nu s-a copt ceva interesant, spuse Charley. Un moţ din părul său ţepos i se înălţa pe frunte. Cândva avusese culoarea grâului; atinsese albeaţa cu atât de multe anotimpuri în urmă, încât stăpânul său ajunsese să privească albul ca fiindu-i tonalitatea cuvenită şi predestinată, iar tenta gălbuie îi trecuse în piele.

Lui Charley, părul nu-i atârna niciodată în ochi, deşi arăta ca după o scuturare viguroasă a capului. Scuturările viguroase însă nu stăteau în obiceiul lui Charley; calitatea sa era mai degrabă ca a pietrei decât ca a focului; iar în atitudine i se citea dovada felului cum anii îi puseseră la încercare puterea de a îndura. Exact acest aer, de-a fi înfruntat atât de multe, era acela pe care cei doi bătrâni vânjoşi – atât de diferiţi în aparenţă – îl aveau în comun.

— Deşi oamenilor nu le plac necazurile, se bucură de o mică distracţie, spuse Charley. Ciudat – focul ăla, pe care l-ai tras, m-a făcut să mă doară gingiile.

— Pe mine m-a asurzit, admise Greybeard. Mă-ntreb dacă i-a trezit pe bătrânii de la moară.

Observă că Charley privi spre moară să vadă dacă Mole sau acolitul său, „Maiorul” Trouter, veneau să facă investigaţii.

Prinzând privirea lui Greybeard, Charley rânji oarecum prosteşte şi spuse, mai mult ca să nu tacă:

— Uite că vine moş Jeff Pitt să vadă ce-i cu tot tărăboiul.

Ajunseseră la un pârâiaş ce şerpuia pământul defrişat. Pe malurile

sale se înălţau buturugile câtorva fagi pe care-i doborâseră sătenii. Dintre acestea, apăru făptura lăţoasă a bătrânului Pitt. Purta pe umăr un băţ de care atârna trupul unui animal. Deşi mai mulţi dintre săteni se aventurau la o oarecare distanţă pe câmp, Pitt era singurul care bântuia de unul singur locurile acestea sălbatice. Pentru el, Sparcot nu era o închisoare. Morocănos şi solitar, nu avea prieteni – şi, chiar şi în societatea celor cam săriţi, avea reputaţia de-a fi nebun. Categoric, chipul său, la fel de plin de vertici ca scoarţa de salcie, nu oferea garanţii de sănătate mintală; iar ochii mici i se mişcau neobosiţi în toate părţile, ca o pereche de peşti captivi în ţeastă.

— S-a-mpuşcat careva, dar? întrebă. Când Greybeard îi spuse ce se întâmplase, Pitt mormăi, ca şi cum ar fi fost convins că i se ascunde adevărul.

— Când tragi cu puşca, faci să ne dea atenţie gnomii şi sălbăticiunile, spuse el.

— Mă descurc eu cu ele când or apărea.

— Doar vin gnomii, nu? murmură Pitt; cuvintele lui Greybeard abia dacă avuseseră vreun efect asupra lui; se întoarse cu privirea spre pădurea rece şi desfrunzită. Or să fie aici nu peste mult, să ia locul copiilor, luaţi seama la ce vă zic.

— Pe-aici nu sunt gnomi, Jeff, altfel de mult te prindeau, interveni Charley. Ce-ai acolo pe băţ?

Pândind reacţia lui Charley, Pitt îşi dădu jos băţul de pe umăr şi înfăţişă un lutru frumos, cu trupul de şaizeci de centimetri lungime.

— E o frumuseţe, nu? Văzui o mulţime de d-ăştia-n vremea din urmă. Iarna poţi să le dai de urmă mai uşor. Sau poate doar, cresc mai cu spor prin părţile-astea.

— Toate cele care mai pot încă să se-nmulţească fac aşa, spuse cu glas răguşit Greybeard.

— O să ţi-l vând pe primul pe care-l prind, Greybeard. N-am uitat ce s-a-ntâmplat înainte să venim la Sparcot. Poţi să-l capeţi pe următorul care-l prind. Mi-am pus laţurile sub mal cât îi de lung.

— Eşti un braconier bătrân în toată regula, Jeff, observă Charley. Spre deosebire de noi ceilalţi, n-a trebuit nici un moment să-ţi schimbi ocupaţia.

— Cum adică? Eu n-am trebuit niciodată să-mi schimb ocupaţia? Eşti slab de minte, Charley Samuels! Mi-am petrecut aproape toată viaţa într-o împuţită de fabrică de maşini-unelte înainte de revoluţie şi toate alea. Nu că n-aş fi fost totdeauna ager din fire – da' niciodată nu mi-a dat prin cap c-o s-ajung aşa, faţă-n faţă cu duşmanu', cum s-ar zice.

— Oricum, acum chiar eşti un moşneag al codrilor.

— Crezi că nu m-am prins că-ţi râzi de mine? Nu mi-s prost, Charley, orice-oi crede tu-n sinea ta. Da' recunosc că-i cumplit în ce fel

noi, orăşenii, ne-am prefăcut într-un fel de ţărănoi necioplişi pe jumătate copţi, nu? La ce ne-a mai rămas să trăim? Toţi în zdrenţe şi petice, plini de viermi şi dureri de dinţi! Unde-o să sfârşească totul, mm, ast-aş vrea s-o ştiu?! Unde-o să sfârşească totul?

Şi se întoarse din nou să scruteze pădurea.

— Ne descurcăm bine, spuse Greybeard. Era invariabilul său răspuns la invariabila întrebare. Charley avea şi el invariabilul său răspuns:

— E planul Domnului, Jeff, şi n-ajută la nimic să-ţi faci griji în legătură cu el. Nu putem şti ce-are El în minte pentru noi.

— După tot ce ne-a făcut în ăşti cincizeci de ani din urmă, replică Jeff, mă miră că încă mai ai texte cu El.

— Totul se va sfârşi în conformitate cu voia Lui, stărui Charley.

Pitt îşi boţi, laolaltă, toate ridurile de pe faţă, scuipă şi-şi văzu de drum cu lutrul său mort.

Unde se putea sfârşi totul, se întrebă Greybeard, dacă nu în disperare şi umilinţă? Nu rosti întrebarea cu voce tare. Deşi îi plăcea optimismul lui Charley, n-avea mai multă răbdare decât bătrânul Pitt în faţa răspunsurilor prea simple ale credinţei ce alimenta acest optimism.

Îşi reluară drumul. Charley începu să discute feluritele relatări ale oamenilor care pretindeau că ar fi văzut gnomi şi omuleţi, în păduri sau pe acoperişuri, ori lingând ugerele vacilor. Greybeard îi răspundea maşinal; întrebarea fără rost a bătrânului Pitt îi dăinuia în minte. Unde avea să se sfârşească totul? Întrebarea, ca o bucăţică de zgârci în gură, era greu de ocolit; totuşi, se pomenea mestecând-o tot mai mult.

După ce dădură complet ocol perimetrului, ajunseră iar la Tamisa, pe hotarul de vest, unde râul intra pe teritoriul lor. Se opriră, privind apa.

Trăgând şi bolborosind, purta nenumărate obiecte în matca ei – o, da, pe aceasta şi-o urma aşa cum o făcuse dintotdeauna! – spre mare. Nici chiar puterea liniştitoare a apei nu putu reduce la tăcere mintea lui Greybeard.

— Ce vârstă ai, Charley? întrebă el.

— Am renunţat să mai număr anii. Nu fă mutra asta! Ce te îngrijorează, aşa deodată? Eşti un om vesel, Greybeard; nu-ncepe să-ţi faci gânduri despre viitor. Uită-te la apă – merge acolo unde vrea să ajungă, dar nu-şi face griji.

— Nu găsesc nici o încurajare în analogia ta.

— Nu găseşti, acum? Ei bine, nu ţi-ar strica.

Greybeard se gândi cât de obositor şi insipid era Charley, dar răspunse cu răbdare:

— Eşti un om de bun-simţ, Charley. Cum să nu ne gândim la viitor? Asta a ajuns o planetă de pensionari. Poţi vedea semnele primejdiei la

fel cum le văd eu. Nu mai există tineri şi tinere. Numărul acelora dintre noi, capabili încă să mai menţină chiar şi actualul standard scăzut de viaţă, scade cu fiecare an. Noi…

— Noi nu putem face nimic cu asta. Bagă-ţi-o bine-n cap şi-ai să te simţi mai bine în legătură cu toată situaţia. Ideea că omul poate face ceva folositor cu soarta sa e o idee învechită – ce vreau să spun cu asta? Da, o fosilă. E ceva dintr-o altă perioadă… Nu putem face nimic. Ne lăsăm doar duşi de curent, ca apa din râul ăsta.

— Citeşti multe în râu, spuse Greybeard, pe jumătate râzând. Aruncă o piatră în apă cu piciorul. Urmară o fojgăială şi un plescăit, când o vietate mică – probabil un şoarece-de-apă, căci iar le creştea numărul – se scufundă la adăpost.

Rămaseră tăcuţi, Charley cu umerii puţin aplecaţi. Când vorbi din nou, o făcu pentru a recita dintr-o poezie.

„Codrii se veştejesc, codrii se veştejesc şi cad,
Vaporii îşi plâng povara peste pământ,
Omul vine, ară câmpul şi zace dedesubt…“

Între omul greoi şi prozaic, recitând din Tennyson şi pădurea ce se întindea dincolo de râu, domnea nefirescul. Cu efort, Greybeard spuse:

— Pentru un om vesel, ştii ceva poezie deprimantă.

— Cu asta m-a crescut tata. Ţi-am spus despre prăvălioara aia mucegăită a lui…

Una dintre caracteristicile epocii era aceea că toate firele de conversaţie duceau înapoi în timp.

— Te las să-ţi vezi de patrulare, spuse Charley, dar Greybeard îl apucă de braţ. Auzise în amonte un zgomot diferit de susurul apei.

Înaintă până pe mal şi privi. Cobora ceva pe râu, deşi frunzişul atârnând deasupra ascundea detaliile. Luând-o la trap, Greybeard se îndreptă spre podul de piatră, cu Charley urmându-l în marş rapid.

Din vârful de boltă al podului, vedeau desluşit în susul apei. O ambarcaţiune grosolană se legăna la vedere cu numai vreo optzeci de iarzi mai sus. După prova curbată, presupuse că fusese cândva o navă cu motor. Acum era propulsată cu vâsle şi prăjini, de nişte bărbi-albe, în vreme, ce pe catarg spânzura o pânză molatică. Greybeard îşi scoase fluierul de fag, dintr-un buzunar interior, şi suflă două semnale prelungi. Îi făcu semn cu capul lui Charley şi amândoi porniră în grabă spre moara de apă unde locuia Big Jim Mole.

Mole deschidea deja uşa când Greybeard ajunse acolo. Anii mai aveau încă până să-i sece toată ferocitatea înnăscută. Era un om îndesat, cu chip aprig, porcin, şi o încâlcitură de păr cărunt ieşindu-i din urechi ca şi de pe ţeastă. Părea să-l observe pe Greybeard, în egală măsură, cu ochii precum şi cu nările.

— Ce-i cu gălăgia asta, Greybeard?

Greybeard îi spuse. Mole ieşi sprinten, încheindu-şi vechea manta militară. În spatele lui venea Maiorul Trouter, un om scund ce şchiopăta rău şi se sprijinea într-un baston. Ieşind în lumina cenuşie a zilei, începu să strige ordine cu glasul său subţire, chiţcăitor. Oamenii încă se mai învârteau pe-afară după alarma falsă. Chiar dacă erau zdrenţăroşi, începură să se organizeze prompt, bărbaţi şi femei deopotrivă, într-o formaţiune de apărare stabilită dinainte.

Populaţia din Sparcot era o fiară cu multe haine. Indivizii ce-o alcătuiau se cususeră, pe ei înşişi, într-o largă varietate de veşminte şi zdrenţe ce treceau drept îmbrăcăminte. Se puteau vedea vestoane de carpetă şi fuste din material de perdele. Unii dintre bărbaţi purtau veste din piei de vulpe, stângaci croite; unele femei aveau pe ele mantale milităreşti rupte. În pofida acestei diversificări, efectul general era incolor, şi nimeni nu ieşea anume în evidenţă pe fundalul peisajului neutru. O distribuire universală a obrajilor înfundaţi în cap şi a părului încărunţit sporea impresia de uniformitate tristă.

Multe guri bătrâne tuşeau în aerul hibernal. Multe spinări erau încovoiate, multe picioare se târau. Sparcot era o citadelă a bolilor: arterită, lumbago, reumatism, cataractă, pneumonie, gripă, sciatică, ameţeli. Piepturi, ficaţi, spinări, capete, cauzau multe neplăceri, iar conversaţia de seară se referea cel mai mult la vreme şi durerile de dinţi. Cu toate acestea, sătenii răspunseră cu sprinteneală la semnalul de fluier.

Greybeard observă aprobator toate acestea, chiar dacă se întreba cât or fi fost de necesare; îl ajutase pe Maiorul Trouter să organizeze sistemul defensiv înainte ca o crescândă înstrăinare de Mole şi Trouter să-l fi făcut să ocupe un loc mai puţin proeminent în toată afacerea.

Cele două semnale lungi de fluier semnificau o ameninţare pe apă. Deşi majoritatea călătorilor erau în acele zile paşnici (şi-şi plăteau obolul înainte de a trece pe sub podul Sparcot), puţini dintre săteni uitaseră ziua, cu cinci sau şase ani în urmă, când fuseseră ameninţaţi de un solitar pirat al râului, înarmat cu un aruncător de flăcări. Aruncătoarele de flăcări păreau să se împuţineze. La fel ca petrolul, mitralierele şi muniţia, erau produsul unui alt veac, relicve ale unei lumi dispărute. Dar tot ceea ce sosea pe apă era subiectul unei generale puneri în gardă.

Conform cu aceasta, un grup bine înarmat de localnici – mulţi dintre ei purtând arcuri şi săgeţi artizanale – se adunaseră de-a lungul malului la vremea când apăru ciudata barcă. Stăteau chirciţi după un zid scund, spart, gata să atace sau să apere, mica excitaţie suplimentară zguduindu-le venele.

Ambarcaţiunea cobora în derivă faţă de curent. Era manevrată de cel mai neregulat echipaj de apă dulce care-a ridicat vreodată ancora.

Vâslaşii păreau la fel de preocupaţi să nu răstoarne cu fundul în sus barca precum şi să înainteze; după cât se părea, aveau tot atât de puţin noroc în ambele strădanii.

Această neîndemânare nu se datora numai dificultăţii inerente a vâslitului într-o cocă, veche de cincizeci de ani şi lungă de zece metri, cu carena putredă; nici prezenţei la bord a unei duzini întregi de persoane cu toate bunurile lor. În cala navei, zbătându-se sub strânsoarea a patru bărbaţi, călătorea un ren de samar, rebel.

Deşi animalului i se tăiaseră coarnele – aşa cum se obişnuia, de vreme ce fusese introdus în ţară de către unul dintre ultimele guverne cu autoritate, în urmă cu vreo douăzeci de ani – era destul de puternic pentru a pricinui pagube considerabile; iar renii preţuiau mai mult decât oamenii. Puteau fi folosiţi la muls şi la producţia de carne când nu se găseau vite, şi erau animale bune de transport; câtă vreme oamenii nu puteau decât să îmbătrânească.

În ciuda acestei distracţii, cineva dintre navigatori, acţionând ca om de vardie în picioare la prova bărcii, zări forţele masate din Sparcot şi strigă un avertisment. Era o femeie înaltă şi brunetă, slabă şi dură, cu părul, vopsit negru, strâns într-o basma. Când le strigă vâslaşilor, promptitudinea cu care aceştia se rezemară de rame arătă cat de bucuroşi erau s-o facă. Cineva, ghemuit după unul din bagajele de pânză îngrămădite pe punte, îi dădu femeii un steag alb. Ea îl repezi în sus şi începu să le strige peste apă sătenilor.

— Ce tot zbiară aia? întrebă John Meller. Era un bătrân militar ce-i fusese odinioară un fel de ordonanţă lui Mole, până ce acesta îl dăduse exasperat afară, ca nefolositor. Apropiat de nouăzeci de ani, Meller era slab ca un băţ şi surd precum o stâncă, deşi singurul ochi ce-i mai rămăsese avea încă vederea ageră.

Vocea femeii se auzi din nou, plină de încredere, deşi cerea o favoare:

— Lăsaţi-ne să trecem în pace. Nu dorim să vă facem vreun rău şi n-avem nevoie să ne oprim. Lăsaţi-ne să trecem, săteni!

Greybeard îi urlă mesajul în ureche lui Meller. Capul cel alb îşi scutură coama şi rânji ca să arate că nu auzise:

— Omorâţi bărbaţii şi violaţi femeile! Eu o iau pe târâtura brunetă din faţă.

Mole şi Trouter păşiră înainte, strigând comenzi. Traseseră clar concluzia că nu-i păştea nici o ameninţare serioasă din partea bărcii.

— Trebuie să-i oprim şi să le facem inspecţia, spuse Mole. Scoateţi prăjina. Mişcaţi, fraţilor! Hai să stăm la o parolă cu şleahta asta şi să vedem cine-s şi ce vor. Precis au ceva ce ne trebuie nouă.

În timpul acestor activităţi, Towin Thomas venise lângă Greybeard şi Charley Samuels. În eforturile sale de a vedea clar barca, chipul i se schimonosi într-o grimasă. Îl înghionti pe Greybeard în coaste cu un

cot peticit.

— Hei, Greybeard, renu' ăla nu ne-ar prinde rău la muncile grele, nu-aşa? spuse el, sugându-şi meditativ capătul toiagului. L-am putea folosi la plug, nu-aşa?

— N-avem nici un drept să li-l luăm.

— Doar n-ai idei religioase despre renu-ăla, nu-aşa? Te laşi tras în jos de linia pe care vorbeşte moş Charley.

— N-ascult niciodată nimic din ce spuneţi tu sau Charley, replică Greybeard.

O prăjină lungă, care-şi făcuse datoria la susţinerea cablurilor telefonice în zilele când exista o reţea de telecomunicaţii, fu împinsă peste apă, până ce vârful i se rezemă între două pietre, pe malul opus. Aici, râul se strâmta spre podul ruinat aflat mai în aval. Locul acesta le furnizase sătenilor un câştig folositor de-a lungul anilor; taxele pretinse de ei navelor ce călătoreau pe apă le suplineau tentativele agronomice, mai puţin entuziaste. Era singura idee inspirată a domniei lui Big Jim Mole, altminteri posacă şi opresivă. Pentru a întări ameninţarea cu prăjina, bărbaţii din Sparcot se arătară acum în forţă de-a lungul malului. Mole o luă la fugă înainte, agitând o spadă şi strigându-le străinilor să se predea.

Femeia înaltă şi brunetă din barcă le arătă pumnii:

— Respectaţi steagul alb al păcii, ticăloşi râioşi ce sunteţi! ţipă ea. Lăsaţi-ne să trecem şi nu ne jefuiţi. Nu avem nici casă măcar, n-avem nimic de ce să ne lipsim pentru unii ca voi.

Echipajul vădea mai puţină energie decât ea. Traseră la bord vâslele şi prăjinile de împins, lăsând barca să plutească în derivă pe sub podul de piatră până se opri într-un pilon. Încântaţi să găsească o asemenea pradă fără apărare, sătenii o traseră lângă malul cel mai apropiat, cu ghearele-de-pisică. Renul îşi înălţă capul greu şi boncălui a sfidare, iar femeia brunetă guiţă cu dezgust.

— Tu, de-acolo, cu râtul ăla de măcelar, îl arătă ea cu degetul pe Mole, ascultă-mă, suntem vecinii voştri. Venim de la Grafton Lock. Aşa-ţi tratezi vecinii, pirat bătrân şi mucegăit ce eşti?

Un murmur străbătu mulţimea de pe mal. Jeff Pitt fu cel dintâi care o recunoscu pe femeie. Era cunoscută ca Gipsy Joan, iar numele său ajunsese un fel de legendă chiar şi printre sătenii ce nu se aventuraseră niciodată pe teritoriul ei.

Jim Mole şi Trouter păşiră înainte şi se răţoiră la ea să tacă din gură, dar femeia începu iar să răcnească la ei:

— Luaţi-vă cârligele din bordul nostru! Avem printre noi răniţi!

— Tacă-ţi fleanca, muiere, şi hai pe mal! Aşa, n-o să păţeşti nimica, spuse Mole, ţinându-şi spada sub un unghi mai raţional. Cu maiorul alături, se apropie de barcă.

Deja, unii dintre localnici încercaseră să urce la bord fără ordin.

Încurajaţi de lipsa generală a oricărei rezistenţe şi nerăbdători să-şi capete partea lor din pradă, se repeziră înainte, conduşi de două femei. Unul dintre vâslaşi, un flăcău nins cu pălărie de muşama şi barbă galbenă, intră în panică şi-şi trânti vâsla în capul celei mai apropiate atacante. Femeia căzu de-a berbeleacul. Încăierarea izbucni imediat, în ciuda urletelor de a înceta, venite din ambele părţi.

Nava se legăna. Bărbaţii, ce ţineau renul, fugiră să se apere. Profitând de această diversiune, dobitocul se eliberă de cei ce-l ţineau prizonier. Tropăi pe acoperişul cabinei, se opri un moment, apoi sări peste bord, în Tamisa. Înotând din răsputeri, porni în josul râului. Un muget de disperare se înălţă din barcă.

Doi din oamenii ce ţinuseră animalul săriră şi ei, strigând după el să se întoarcă. Apoi însă fură nevoiţi să aibă grijă de ei înşişi; unul se luptă să ajungă la mal, unde găsi mâini ajutându-l să iasă. În aval, lângă stâlpii podului spart, renul urcă pe ţărm, cu blana netezită de apă atârnându-i grea pe coaste. Se opri pe malul opus, fornăind şi scuturându-şi capul dintr-o parte în alta, ca deranjat de apa din urechi. Apoi se întoarse şi dispăru într-un pâlc de sălcii.

Al doilea om care sărise avu mai puţin noroc. Nu putea ajunge la nici unul dintre maluri. Curentul îl prinse, trăgându-l pe sub pod, printre rămăşiţele scufundate, peste zăgaz. Ţipătul său subţire se înălţă din valuri. Un braţ zbură în sus într-o jerbă de stropi, după care nu mai rămase decât vuietul apei verzi cu alb.

Acest incident potoli luptele de la barcă, astfel că Mole şi Trouter putură interoga echipajul. Amândoi, stând lângă copastie, văzură că Gipsy Joan nu minţea când vorbise despre răniţi. Jos, în ceea ce fusese cândva saloon-ul, se înghesuiau noua bărbaţi şi femei, unii dintre ei nonagenari, după cum indicau înfăţişarea lor pergamentoasă şi ochii înfundaţi în cap. Hainele sărăcăcioase le erau rupte, chipurile şi mâinile însângerate. O femeie, cu jumătate din chip lipsă, părea a fi în pragul morţii, şi toţi păstrau o tăcere năucă mai cumplită decât orice zbierete.

— Ce li s-a întâmplat? întrebă stânjenit Mole.

— Hermelinele, răspunse Gipsy Joan. Ea şi tovarăşii ei erau destul de nerăbdători să-şi spună povestea. Faptele fuseseră destul de simple. Grupul era mic, dar trăiau destul de bine dintr-o provizie de peşte a unei regiuni inundate, vecină cu Grafton Lock. Nu făceau niciodată de gardă şi n-aveau aproape nici un sistem de apărare. La asfinţitul zilei precedente, fuseseră atacaţi de o hoardă – sau, spuneau unii, mai multe hoarde – de hermeline. Cuprinsă de spaimă, comunitatea se îmbarcase şi fugise cât de repede posibil. Preziceau că, dacă nu le abătea cine ştie ce împrejurare fericită, hermelinele aveau să năvălească în curând spre Sparcot.

— De ce-ar face asta? întrebă Trouter.

— Fiindcă li-i foame, omule, de ce alta? replică Gipsy Joan. Se înmulţesc ca iepurii şi mătură toată ţara căutând de mâncare. Înfulecă orice, dracii ăştia, peşte, carne sau mortăciuni. Aţi face bine să vă mutaţi gaşca de-aici.

Mole privi în jur stingherit şi spuse:

— Nu-ncepe să-mi răspândeşti pe-aicea zvonuri, muiere. Putem s-avem grijă şi singuri de noi. Nu suntem o adunătură, suntem organizaţi cum se cade. Hai, roiu'. Vă lăsăm să treceţi nevătămaţi, de vreme ce aveţi necazuri pe cap. Plecaţi de pe teritoriul nostru cât puteţi de repede.

Joan părea gata să discute taxa, dar doi din şefii ei, speriaţi, o traseră de braţ stăruind să plece imediat.

— Ne mai vine o barcă în urmă, spuse unul dintre aceştia. E plină de oameni de-ai noştri din cei mai vârstnici, nevătămaţi. Am fi recunoscători dacă-i lăsaţi să treacă fără a-i reţine.

Mole şi Turner păşiră înapoi, dând din braţe. Referirea la hermeline îi umpluse de nelinişte.

— La drum! strigară, agitându-şi braţele, iar către oamenii lor:

— Scoateţi prăjina şi lăsaţi-i să treacă.

Prăjina reveni la locul ei. Joan şi echipajul său se împinseră în mal, vechea lor luntre clătinându-se primejdios. Dar contagiunea veştii îi atinsese deja pe cei de pe mal. Cuvântul „hermeline“ trecea repede din gură-n gură, iar oamenii începeau să fugă înapoi spre casele lor sau către hangarul pentru bărci.

Spre deosebire de duşmanii lor, şobolanii, hermelinele nu se împuţinaseră. Pe parcursul ultimului deceniu, numărul lor crescuse mult, precum şi îndrăzneala. Mai devreme în acelaşi an, bătrânul Reggy Foster fusese atacat de una la păşune şi se alesese cu beregata muşcată. Hermelinele îşi generalizaseră un vechi obicei sporadic şi acum vânau adesea în hoarde, la fel cum făcuseră şi la Grafton. În astfel de vremuri, nu mai arătau nici o teamă de fiinţele omeneşti.

Ştiind aceste lucruri, sătenii începură să se foiască pe mal, îmbrâncindu-se şi strigând fără şir.

Jim Mole scoase un revolver şi îl îndreptă spre una din spinările ce fugeau.

— Nu poţi face asta! exclamă Greybeard, făcând un pas înainte, cu mâna ridicată.

Mole coborî revolverul, aţintindu-l spre Greybeard.

— Nu poţi să tragi în propriii tăi oameni, spuse ferm Greybeard.

— Zău? făcu Mole. Ochii săi păreau nişte băşici pe pielea-i bătrână. Trouter spuse ceva, iar Mole ridică din nou pistolul şi trase în aer. Sătenii priviră în jur, uimiţi; apoi majoritatea o luară la fugă iarăşi. Mole râse.

— Las-să se ducă, spuse. Numa' c-or să se-omoare.

— Foloseşte raţiunea, îl sfătui Greybeard, apropiindu-se. Sunt speriaţi. Nu foloseşte la nimic să tragi în ei. Vorbeşte-le.

— Raţiune! Piei din calea mea, Greybeard. Sunt scrântiţi! Or să moară. Toţi o să murim.

— Ai de gând să-i laşi să se ducă, Jim? întrebă Trouter.

— Ştii necazul cu hermelinele la fel de bine ca mine, spuse Mole. Dacă atacă în forţă, n-avem destulă muniţie de pierdut ca să le-mpuşcăm. N-avem nici arcaşi destul de buni ca să le oprească cu săgeţile. Aşa că cel mai deştept e să trecem râul cu barca şi să stăm acolo până se duc şobolanii ăştia mici.

— Pot înota, ştii bine, îi aminti Trouter.

— Ştiu că pot să-noate. Da' de ce-ar face-o? Vor mâncare, nu să se lupte. O să fim în siguranţă pe cealaltă parte a râului.

Tremura.

— Poţi să-ţi închipui cum ar fi un atac al hermelinelor? I-ai văzut pe ăia din barcă. Vrei să ţi se întâmple şi ţie asta?

Acum era palid şi privea agitat în jurul său, temându-se că animalele ar putea deja să sosească.

— Ne putem închide în hambare şi case, dacă vin, propuse Greybeard. Ne putem apăra şi fără a părăsi satul. Suntem mai în siguranţă dacă stăm pe poziţii.

Mole se întoarse spre el cu sălbăticie, dezgolindu-şi dinţii într-o strâmbătură ştirbă:

— Câte clădiri avem pe care să nu le poată răzbate hermelinele? Ştii că au să atace vitele, dacă le e-ntr-adevăr foame, şi-atunci au să ne năpădească-n acelaşi timp şi pe noi, din cap până-n picioare. Da' cine dă ordine-aici, la urma urmei? Nu tu, Greybeard! Haide, Trouter, ce-aştepţi? Hai să scoatem barca!

Un moment, Trouter păru dispus să se opună. În loc de asta însă, se întoarse şi începu să strige ordine cu glasul său ascuţit. El şi Mole trecură pe lângă Greybeard şi o luară la fugă spre hangarul bărcilor, strigând:

— Staţi calmi, ologi afurisiţi, şi-o să vă trecem râul.

Locul luă înfăţişarea unui muşuroi de furnici răscolit. Greybeard observă că Charley dispăruse. Ambarcaţiunea cu fugarii din Grafton era acum departe în aval şi trecuse în siguranţă micul zăgaz. În timp ce Greybeard stătea lângă pod şi privea tot haosul, Martha veni lângă el.

Soţia sa era o femeie demnă, de înălţime medie, deşi se cocoşase puţin, aşa cum îşi ţinea pătura peste umeri. Avea faţa palidă şi cam fleşcăită, zbârcită ca şi cum bătrâneţea i-ar fi legat strâns craniul pe la margini; totuşi, datorită structurii osoase fine, încă mai păstra ceva din frumuseţea tinereţii, în vreme ce genele negre, ce-i mărgineau ochii, îi făceau să arate şi acum atrăgători.

Îi văzu privirea îndepărtată.

— Poţi la fel de bine să visezi acasă, spuse ea.

Greybeard o luă de braţ:

— Mă întrebam ce se află la capătul râului. Aş da orice să văd cum e viaţa pe coastă. Uită-te la noi aici – suntem atât de nedemni! O biată adunătură.

— Nu te temi de hermeline, Algy?

— Sigur că mă tem de hermeline.

Apoi îi întoarse zâmbetul, puţin cam obosit.

— Şi m-am cam plictisit să mă tot tem. Închişi în satul ăsta de unsprezece ani, ne-am molipsit cu toţii de boala lui Mole.

Se întoarseră spre casă. O dată în viaţă, satul Sparcot era viu. Văzură bărbaţi, mici în depărtarea fâneţei, făcând gesturi nervoase pentru a-şi grăbi puţinele vaci la adăpost. Pentru asemenea cazuri de urgenţă sau inundaţii, fuseseră construite hambarele pe piloni; când vitele erau mânate înăuntru şi uşile închise, rampele puteau fi ridicate, lăsând animalele în siguranţă deasupra solului.

În timp ce treceau prin dreptul casei lui Annie Hunter, făptura deshidratată a lui Willy Taliridge se strecură pe uşa laterală. Încă îşi mai încheia jacheta, şi nu le dădu nici o atenţie când se grăbi spre râu pe cât de repede puteau să-l poarte picioarele sale bătrâne de optzeci de ani. Chipul strălucitor al lui Annie, greu de obişnuitele sale adaosuri de ruj şi pudră, apăru la fereastra de sus. Le făcu un semn dezinvolt de salut cu mâna.

— S-a dat alarma de hermeline, Annie, îi strigă Greybeard. Se pregătesc să treacă oamenii peste râu.

— Mersi de avertisment, dragule, da' o să mă-ncui aici.

— Ar trebui să iei pildă de la Annie, e curajoasă, spuse Greybeard.

— Şi cura-sus-ă, aud, replică sec Martha. Îţi dai seama, Algy, că-i cam cu douăzeci de ani mai bătrână ca mine? Sărmana Annie, ce soartă – să fie cea mai veche meseriaşă din lume!

Bărbatul cerceta păşunea răscolită, căutând, împotriva propriei voinţe, petice cafenii de viaţă alergând prin iarbă, dar zâmbi la auzul glumei Marthei. Ocazional, câte o remarcă de-a ei îi putea aduce înapoi o lume întreagă, vechea lume a remarcilor caustice făcute la petreceri unde se consumau ritual alcool şi nicotină. O iubea din cel mai întemeiat motiv, acela că era ea însăşi.

— Curios lucru, spuse. Eşti singura persoană, rămasă în Sparcot, care încă mai face conversaţie doar de-amorul artei. Acum du-te acasă, ca o fetiţă cuminte, şi împachetează câteva lucruri de strictă necesitate. Închide-te înăuntru, şi-o să vin şi eu în zece minute. Trebuie să-i ajut pe oameni cu vitele.

— Algy, sunt neliniştită – trebuie să împachetăm doar ca să trecem râul? Ce se întâmplă?

Deodată, chipul lui deveni dur.

— Fă cum îţi spun eu, Martha. Nu trecem râul; plecăm în jos, pe cursul lui. Plecăm din Sparcot.

Înainte ca ea să poată scoate vreo vorbă, bărbatul se îndepărtă. Se întoarse şi ea, pornind cu pas măsurat pe stradă, suptă-n obraji, şi intră în căsuţa întunecoasă. O făcu cu convingere. Emoţia care o umpluse la auzul cuvintelor soţului ei nu dură mult; acum, privind în jur la pereţii cu tapetul cojit şi tavanele ce-şi arătau coastele dezgolite şi murdare, îşi şopti dorinţa ca el să fi vorbit serios.

Dar să plece din Sparcot? Lumea se comprimase până la a fi devenit pentru ea numai şi numai Sparcot…

În timp ce Greybeard mergea spre hambarul lacustru, mai în josul străzii izbucni un scandal. Două grupuri de oameni, ce-şi cărau lucrurile cu cărucioarele spre malul râului, se ciocniseră; căzuseră pradă furiilor neputincioase ce formau o trăsătură caracteristică a vieţii în sat. Rezultatul avea să constate într-un os rupt, şoc, zăcut la pat, pneumonie şi încă o moviliţă în sărăcăciosul şi lacomul cimitir de sub pini, unde solul era nisipos şi ceda repede în calea hârleţului.

Greybeard jucase adesea rolul de împăciuitor în asemenea dispute. Acum se întoarse în altă direcţie, îndreptându-se către vite. Erau la fel de valoroase – adevărul trebuia privit în faţă – ca şi gloata. Vitele urcau rampa, cu proteste, spre hambar. George Swinton, un păgân bătrân cu un singur braţ care ucisese doi oameni în marşurile din 2008 în Westminster, săgeta printre ele ca o furie, lovind tot ce-i venea la îndemână cu glasul şi bastonul.

Le opri un zgomot ca o prăbuşire de cherestea rănită. Două dintre picioarele de lemn ale şopronului se frânseseră la nivelul solului. Un om din grupul celor prezenţi strigă un cuvânt de avertizare. Înainte de-a-i fi ieşit de pe buze, hambarul începu să se încline. Aşchii de lemn se arătau ca nişte dinţi în timp ce grinzile cedau. Şopronul se răsturnă. Alunecă pe-o parte, se clătină şi se nărui într-o ploaie de scânduri rupte. Vitele ieşiră împleticite din dărâmături sau rămaseră zăcând dedesubt.

— La dracu' cu panarama asta paradită! Hai în bărci! spuse George Swinton, împingându-se pe lângă Greybeard. Şi nimănui dintre ceilalţi nu-i păsă mai mult decât lui. Aruncând în lături bastoanele, se îmbulziră după el. Greybeard rămase pe loc în timp ce restul roiau prin jurul său: specia umană, îşi spuse el, păcătuia până şi împotriva păcatului.

Aplecându-se, ajută o juncă să se elibereze de sub o bârnă căzută. Animalul plecă şchiopătând spre păşune. Avea să-şi asume singură riscul la sosirea hermelinelor.

În timp ce se întorcea acasă, o împuşcătură – suna ca revolverul lui Mole – se auzi din direcţia podului de piatră. Îi urmă, ca un ecou, alta.

De pe acoperişuri îşi luară zborul, fâlfâind, graurii, repezindu-se la adăpostul copacilor de peste râu. Greybeard grăbi pasul, scurtând prin parcela încâlcită ce era grădina casei sale, şi privi pe după colţul acesteia.

Lângă pod se băteau nişte săteni. O ceaţă joasă de după-amiază învăluia scena, iar copacii uriaşi din fundal o reduceau în nimicnicie dar, printr-o spărtură din zidul ruinat al grădinii, Greybeard văzu destul de clar ce se petrecea.

A doua barcă de la Grafton plutea în jos pe râu exact în timp ce luntrea din Sparcot se lansa de-a curmezişul. Era încărcată cu o colecţie pestriţă de capete albe, din care majoritatea dădeau acum din braţe cu gesturi pe care distanţa le făcea să semene cu ale unor păpuşi. Barca din Sparcot era supraîncărcată din greu cu membrii mai agresivi ai comunităţii, care insistaseră să facă parte din primul transport. Prin incompetenţa şi neghiobia ambelor părţi, ambarcaţiunile se ciocniră.

Jim Mole stătea pe pod, cu revolverul îndreptat în jos, spre grămadă. Dacă atinsese sau nu pe cineva cu primele două focuri, lui Greybeard îi era imposibil să vadă. În timp ce-şi încorda ochii, Martha apăru lângă el.

— Mole, veşnicul conducător prost! exclamă Greybeard. E destul de brutal, dar n-are pic de simţ al restabilirii disciplinei – sau, dacă a avut, acum s-a ramolit şi l-a uitat. Trăgând în oamenii din bărci, nu poţi decât înrăutăţi lucrurile.

Cineva striga răguşit să scoată barca pe mal. Nimeni nu ascultă şi, abandonând orice disciplină, cele două echipaje se încăierară. Furia senilă îi copleşise iar. Barca din Grafton, o veche şalupă încăpătoare, se înclină ameninţător în timp ce sătenii se îngrămădeau peste nenorocoşii ei ocupanţi. Ca să sporească tămbălăul, alţii alergau în susul şi-n josul malului, răcnind sfaturi sau ameninţări.

— Ne-am ieşit cu toţii din minţi, spuse Martha, iar bagajele noastre sunt gata.

Greybeard o fulgeră cu o scurtă privire drăgăstoasă.

Cu trei plescăituri înspumate, trei graftoniţi bătrâni căzură sau fură împinşi peste bord. Evident, funcţiona un anume plan, pe jumătate închegat, de-a-şi însuşi ambarcaţiunea lor pentru a fi folosită ca un al doilea bac; dar în timp ce ambele nave pluteau în derivă spre aval, şalupa se răsturnă cu coca în sus.

Capete-albe începură să ţopăie prin apele albe. Un ţipăt grozav şi prostesc se înălţă de pe mal. Mole trase cu pistolul în grămadă.

— Lua-i-ar dracu' pe toţi în iad! spuse Greybeard. Momentele astea de iraţionalitate copleşesc atât de uşor oamenii. Ştii că negustorul ăla ambulant, care-a trecut pe-aici săptămâna trecută, susţinea că oamenii din Stamford şi-au dat singuri foc la case fără nici un motiv. Iar populaţia din Burford a spălat putina peste noapte crezând că locul a

fost ocupat de gnomi! Gnomi – moş Jeff Pitt are în creier gnomi! Şi mai sunt şi toate relatările alea despre sinucideri în masă. Poate că ăsta va fi sfârşitul – demenţă generală. Poate că suntem martorii sfârşitului!

Scena lumii se întuneca rapid. Media de vârstă a populaţiei se plasa deja spre sfârşitul deceniului opt de viaţă. Fiecare an ce trecea o urca tot mai sus. Încă în câţiva ani… O emoţie, nu foarte diferită de înviorare, îl năpădi pe Greybeard, un soi de încântare de-a crede că putea fi prezent la sfârşitul lumii. Nu: la sfârşitul omenirii. Lumea avea să-şi vadă de drum; omul putea muri, dar pământului încă îi mai dăinuia abundenţa.

Intrară înapoi în casă. O valiză – articol anacronic, din piele de porc, care făcuse călătoria de-a lungul anilor spre o lume ruinată – stătea în partea uscată a holului.

Privi în jurul lui, în jurul încăperii, la mobila pe care o salvaseră din alte case, la calendarul trasat rudimentar de Martha pe un perete, cu anul 2029, scris cu roşu, la feriga pe care o creştea într-un ghiveci vechi. Unsprezece ani de când sosiseră aici din Cowley, cu Pitt împreună, unsprezece ani de lipăit în jurul perimetrului pentru a ţine lumea la distanţă.

— Să mergem, spuse el, adăugând, ca un al doilea gând: îţi pare rău că plecăm, Martha?

— Nu ştiu în ce mă arunc, nu-i aşa? Ai face mai bine doar să mă tragi după tine.

— Cel puţin aici există o măsură de siguranţă. Nu ştiu spre ce te duc.

— Fără slăbiciuni acum, domnule Greybeard.

Pradă unui impuls, adăugă:

— Pot să-l chem şi pe Charley Samuels, dacă e acasă? Lui i-ar fi cel mai dor de noi. Ar trebui să ne însoţească.

Dădu din cap, nemulţumit să-i mai cunoască altcineva planul, şi totuşi neîndurându-se să-i spună nu Marthei. Femeia plecă. Rămase acolo, greoi, simţind apăsarea trecutului. Da, Charley trebuia să vină cu ei, şi nu numai fiindcă luptaseră amândoi, cot la cot, în urmă cu aproape treizeci de ani. Acea veche bătălie nu-i trezea nici un fel de emoţie; întrucât aparţinea unei alte epoci, cauteriza orice sentiment. Tânărul soldat, implicat în acel conflict, era o fiinţă diferită de omul ce stătea în odaia sărăcăcioasă; purta chiar şi un alt nume.

Un buştean de lemn încă mai fumega pe grătar; dar în hol şi pe scări, care trosneau în nopţile lungi ca şi cum gnomii ar fi fost mai mult realitate decât legendă, mirosul de umezeală era la fel de dens ca şi penumbra. Aveau să părăsească acea locuinţă, şi curând urma să se descompună toată, ca un trup omenesc, în cleiurile şi prafurile ei separate.

Acum putea înţelege de ce oamenii îşi dădeau foc propriilor case. Focul era pur, curăţenia reprezenta un principiu pe care, altminteri, oamenii îl pierduseră. O plăcere mânioasă se trezi în el la gândul de a se muta, deşi, ca de obicei, arăta foarte puţin din ceea ce simţea.

Ieşi cu pas iute pe uşa din faţă. Martha păşea peste cărămizile ce însemnau vechea linie despărţitoare dintre grădina lor şi cea vecină. O însoţea Charley Samuels, cu fularul său de lână gri înfăşurat peste cap şi gât, cu haina încheiată strâns, un rucsac în spate şi vulpoiul Isaac trăgând de lesă. Chipul său avea culoarea galben-solzoasă a unei găini fierte, dar arăta destul de hotărât. Veni la Greybeard şi-i apucă strâns mâna. În ochi îi luceau lacrimi îngheţate.

Ţinând să evite o scenă emoţională, Greybeard spuse:

— Avem nevoie de tine alături de noi, Charley, ca să ne ţii predici.

Dar Charley nu făcu decât să-i scuture şi mai tare mâna.

— Tocmai îmi făceam bagajele. Sunt omul tău, Greybeard, l-am văzut pe criminalul ăla păcătos de Mole împuşcând-o de pe pod pe bătrâna Betty, săraca. I-o veni şi lui ceasul – i-o veni şi lui ceasul.

Cuvintele ieşeau groase din pieptul lui:

— În clipa aia, m-am jurat să nu mai stau în corturile nedrepţilor.

Greybeard se gândi la bătrâna Betty, cum dădea din cap la focul din camera de gardă, cu atât de puţin timp în urmă; de-acum, tocăniţa ei se va fi făcut scrum.

Vulpoiul scheună şi se smuci nerăbdător.

— Isaac pare să fie de acord cu tine, spuse Greybeard, cu ceva din încercările de umor ale nevesti-sii. Să mergem, dar, cât timp toţi sunt cu atenţia în altă parte.

— N-o să fie pentru prima oară când lucrăm împreună, comentă Charley.

Dând din cap a încuviinţare, Greybeard reveni în antreu; nu dorea în mod deosebit efuziunile sentimentale ale bătrânului Charley.

Ridică geamantanul pe care îl făcuse soţia sa. Intenţionat, lăsă deschisă uşa din faţă a casei. Martha o închise. Îşi potrivi pasul în urma lui, împreună cu Charley şi vulpoiul. O luară pe drumul desfundat spre est, apoi în câmp. Mărşăluiră paralel cu malul râului, în direcţia generală a coamelor vechiului pod minat.

Greybeard mergea într-un pas rapid, hotărât să nu încetinească de hatârul mai vârstnicului Charley; Charley putea foarte bine să vadă, de la bun început, că aceasta nu era decât într-o singură privinţă o evadare; ca toate evadările, era şi o nouă încercare. Se opri brusc când văzu cele două siluete din faţă, îndreptându-se spre aceeaşi spărtură din desiş ca şi ei.

Se observară în acelaşi timp. Siluetele aparţineau unui bărbat şi unei femei; bărbatul îşi schimonosi faţa, strângându-şi ochii între frunte şi obraz să vadă cine-l urmărea. Tot în acelaşi timp se şi

recunoscură.

— Încotro ai luat-o, Towin, găinar bătrân? întrebă Greybeard, când grupul său îi ajunse din urmă. Îl privi pe moşneagul cel ciufulit, ce-şi ţinea strâns toiagul şi se înfăşurase într-un veşmânt monstruos compus din pătură, piele de animal şi porţiuni dintr-o jumătate de duzină de vestoane, după care se uita la soţia lui Towin, Becky. Becky Thomas, în jur de şaptezeci şi cinci de ani, era probabil cu zece ani mai tânără decât soţul ei. O femeie trupeşă, cu înfăţişare păsărească, purta doi săculeţi şi era îmbrăcată într-o alcătuire la fel de imposibil de dezorganizată ca a soţului ei. Ascendenţa asupra bărbatului îi era rareori pusă în discuţie şi vorbi şi de data asta prima, cu vocea tăioasă:

— V-am putea întreba şi noi pe voi acelaşi lucru. Unde vă duceţi?

— După cum se-arată, avem aceeaşi treabă ca şi voi, adăugă Towin. Plecăm din lagărul ăsta de concentrare mucegăit cât timp mai avem încă picioarele cu noi.

— De-asta purtăm chestiile astea pe care le-avem pe noi, preciză Becky. Ne pregăteam să plecăm de-o bună bucată de vreme. Ocazia asta părea bună, cu moş Mole şi Maiorul ocupaţi. Dar n-am fi crezut niciodată s-o tuleşti şi tu, Greybeard. Te ai bine cu Maiorul, nu ca noi.

Ignorând împunsătura, Greybeard îi măsură atent din priviri:

— Towin are dreptate cu „lagărul de concentrare”. Dar unde vă gândiţi să mergeţi?

— Ziceam să ne-ndreptăm oarecum spre sud şi s-o luăm pe vechiul drum spre litoral, spuse Becky.

— N-ar strica să veniţi cu noi, îi sfătui scurt Greybeard. Nu ştim ce situaţii am putea întâlni. Am o barcă aprovizionată, ascunsă mai jos de zăgaz. Hai să ne mişcăm.

Ascuns în hăţişuri şi tras mai sus de marginea apei, la adăpostul rămăşiţelor unui mic staul, zăcea un şlep de peste cinci metri, construit în clinuri. Sub îndrumarea lui Greybeard, îl lăsară la apă. Charley şi Towin îl ţinură fix în timp ce el îngrămădea la bord puţinele lor posesiuni. Un proprietar anterior echipase nava cu o tendă, pe care o ridicară. Prova şi pupa erau puntate; tenda acoperea cea mai mare parte din restul lungimii. Trei perechi de padele zăceau pe scândurile bărcii, împreună cu o cârmă şi fusul ei. Pe acestea din urmă, Greybeard le montă la locul lor.

Nu pierdură vremea. Proximitatea aşezării era subliniată şi de strigătele pe care încă le mai puteau auzi din amonte.

Martha şi Becky fură ajutate să se aşeze. Bărbaţii se îmbarcară; Greybeard lăsă în jos derivorul. Sub îndrumarea lui, Becky luă cârma în timp ce ceilalţi lopătau – stângaci şi cu o anume cantitate de ocări discrete din partea lui Towin, care îşi scoase mult-iubitul ceas înainte de a se pune pe treabă. Manevrară până în mijlocul curentului, acesta

îi captă şi se puseră în mişcare.

Lângă malul opus, o pată de culoare sălta în sus şi-n jos. Un trup fusese prins între două bucăţi de lemnărie purtate în jos de la podul spart. Capul îi era scufundat sub un val ce se spărgea la nesfârşit din cauza micului zăgaz; dar dungile portocalii, verzi, roşii şi galbene ale cămăşi nu lăsau nici o urmă de îndoială că era Sam Bulstow.

O oră mai târziu, când ajunseră destul de departe de Sparcot, Martha începu să cânte. Melodia ieşi la început mută, apoi, pe note, aşeză cuvinte.

„Aici nu vom vedea
Nici urmă de duşman
Ci iarnă doar şi vreme rea…“

— Towin, ai dreptate cu remarca ta despre lagărele de concentrare, spuse ea, întrerupându-se. La Sparcot, totul devenea atât de tocit şi… peste măsură de uzat – mohorât şi peste poate de uzat. Aici, n-ar putea fi niciodată aşa.

Arătă spre verdeaţa ce atârna de pe malul râului.

— Unde plănuieşti să mergem? îl întrebă Charley pe Greybeard.

Acesta era un lucru la care nu se gândise niciodată pe deplin. Şlepul nu reprezenta nimic mai mult decât rezerva sa de speranţă. Dar, pe negândite, spuse:

— Ne vom croi drum în josul Tamisei, spre estuar. Mai târziu o să ne putem improviza un catarg şi o pânză, şi să ieşim pe mare. Apoi vom vedea cum arată coastele.

— Ar fi frumos să vedem iar marea, spuse sobru Charley.

— Am petrecut o vacanţă de vară la – cum se numea locul ăla? Avea un dig – Southend, spuse Towin, înfundându-se în guler pe când vâslea. Aş crede c-o fi destul de tăios frigu' la vremea asta a anului – încă de-atunci era destul de rău. Credeţi că digul o mai sta în picioare? Era un dig foarte drăguţ.

— Neghiobule, s-o fi dărâmat de ani de zile, aruncă nevastă-sa.

Vulpoiul stătea cu labele din faţă pe parapetul ambarcaţiunii, botul său ascuţit adulmecând mirosuri de pe mal. Părea gata de orice.

Nimeni nu vorbi despre scoţieni, gnomi sau hermeline. Scurtul cântec al Marthei îi urmărea încă, şi îndrăzneau să nu fie decât optimişti.

După o oră şi jumătate, fură nevoiţi să se odihnească. Towin era epuizat, şi cu toţii găseau obositor efortul cu care nu erau deprinşi. Becky încercă să ia ea padela de la Martha, însă era prea neîndemânatică şi nerăbdătoare să lopăteze eficient. După o vreme, Charley şi Greybeard începură să lucreze cu schimbul. Sunetul penei, întâlnind apa, plutea greu printre tufişurile ce mărgineau râul, iar

ceaţa începea să învăluiască drumul în faţa lor. Cele două femei se strânseră una în alta pe banchetă, la cârmă.

— În inima mea tot o orăşeancă sunt, spuse Martha. Atracţia vieţii la ţară e mai puternică atunci când mă aflu departe de ea. Din păcate, alternativele faţă de viaţa la ţară devin tot mai puţine. Unde vom poposi să înnoptăm, Algy?

— Acostăm de-ndată ce vedem un loc bun, spuse Greybeard. Trebuie să ajungem cât mai departe de Sparcot, dar nici să întrecem echipajul lui Gipsy Joan din Grafton. Nu vă pierdeţi curajul. Am nişte provizii la bord, pe lângă ce-am luat cu noi.

— Gândeşti adânc, observă Towin. Trebuia să-l fi împuşcat pe Jim Mole şi să iei tu puterea în Sparcot, omule. Oamenii te-ar fi susţinut.

Greybeard nu răspunse.

Râul se desfăşura într-o serie de meandre, ca un olog într-un câmp de rogoz croindu-şi drum spre răsărit, spre libertate. Când în faţă li se înălţă un pod, încetară să mai vâslească şi se lăsară în derivă spre el. Era o construcţie georgiană solidă, cu arcadă înaltă şi parapet rezistent; se cuibăriră lângă mal în amonte de pod, iar Greybeard îşi luă puşca.

— Lângă un pod ar trebui să se afle locuinţe, spuse el. Staţi aici până mă duc să arunc o privire.

— Vin şi eu cu tine, spuse Charley. Isaac poate sta în barcă.

Dădu Marthei lesa animalului neliniştit, femeia începând să dezmierde vulpoiul ca să-l liniştească. Cei doi bărbaţi coborâră din ambarcaţiune. Escaladară malul şi se ghemuiră printre plantele putrede.

În spate, un soare de iarnă, prea pârguit, clipea din ochi spre ei, din copaci. Cu excepţia soarelui, distorsionat de către trunchiurile golaşe printre care strălucea, toate celelalte erau exprimate în tonuri de gri. O pâclă, ca nişte troiene, plutea jos deasupra pământului. În faţă, dincolo de drumul aşternut cu resturi ce trecea podul, se înălţa o clădire mare. Părea a sta deasupra ceţii, fără să atingă solul: zăcea străveche, neînsufleţită şi plină de răutate, sub o încrengătură de hornuri; soarele se reflecta dintr-un geam de la ultimul etaj, înzestrând-o cu un singur ochi fără lucire. Când văzură că nu se mişca nimic, în afara unui stol de ciori fâlfâind pe deasupra capetelor lor, cei doi bărbaţi ieşiră greoi în drum şi traversară până la adăpostul unui gard viu.

— Pare un han vechi, spuse Charley. Nici urmă de viaţă în jur. Aş zice că-i pustiu.

În timp ce vorbea, auziră o tuse de după gardul viu.

Se ghemuiră, cercetând printre boabele de păducel, câmpul de dincolo. Se întindea până la râu. Deşi era scăldat în ceaţă, lipsa buruienilor şi a altor plante indica prezenţa unei forme de viaţă

vegetariene. Răsuflarea le aburea în desiş pe când scrutau locurile. Tusea răsună din nou.

Greybeard arătă, tăcut. În colţul cel mai apropiat de casă al câmpiei se afla o baracă. Nişte oi, patru sau cinci la număr, stăteau adunate lângă perete.

— Credeam că oile au murit de mult, murmură Charley.

— Înseamnă că e cineva în casă.

— Nu trebuie să ne ciondănim cu ei. Hai să tragem mai în susul râului. Mai avem o oră până se-ntunecă.

— Nu, hai să ne uităm pe-aici. Ăştia trăiesc izolaţi; s-ar putea să se bucure de companie, dacă-i putem convinge că suntem prietenoşi.

Era imposibil să-şi învingă teama că ar putea fi ochiţi cu o puşcă sau mai multe din clădirea tăcută. Rămânând cu privirea la ferestrele oarbe, porniră înainte. În faţa casei, cu nenumărate ascunzători prin preajmă, stătea o maşină cu înfăţişare abandonată. De mult căzuse într-o atitudine de înfrângere, cu cauciucurile moi, pleoştite la pământ. Alergară până la ea, chircindu-se alături să observe casa. Tot nici o mişcare. Văzură că majoritatea ferestrelor erau bătute în scânduri.

— E cineva aici? strigă Greybeard.

Nici un răspuns.

Aşa cum ghicise Charley, era un han. Vechea firmă zăcea putrezind în apropiere, şi o inscripţie cu numele se încovrigase căzând de deasupra uşii din faţă, pe treptele tocite. Pe o fereastră de la parter citiră imprimat cuvântul BERE. Greybeard reţinu toate detaliile înainte de a striga iarăşi. Nici acum nu se auzi vreun răspuns.

— Să încercăm şi prin spate, spuse el, ridicându-se.

— Nu crezi că ne-am simţi foarte bine în barcă pentru o noapte?

— Mai târziu o să se facă frig. Hai să-ncercăm prin spate.

În partea dinapoi a clădirii, un drum de pământ ducea de la uşa din spate spre câmpul cu oile. Rezemaţi de zidul umed, din cărămizi, strigară iară. Nu răspunse nimeni. Greybeard, cu puşca pregătită, se aplecă înainte, aruncând o privire rapidă pe fereastra cea mai apropiată. Înăuntru, chiar lângă geam, stătea aşezat un bărbat, uitându-se la el.

Îi sări inima-n piept. Căzu îndărăt peste Charley, cu şira spinării dintr-o dată îngheţată. Când îşi regăsi controlul nervilor, întinse puşca înainte şi bătu într-un ochi de geam.

— Oameni buni, strigă el.

Tăcere.

— Oameni buni, ticălosule!

De astă dată sparse geamul. Cioburile căzură, apoi din nou linişte. Cei doi se uitară unul la altul, cu feţele apropiate şi pământii.

— O fi bolnav ori mort, ori ceva, spuse Charley. Furişându-se pe

lângă Greybeard şi pe sub fereastră, ajunse la uşa din dos. Cu un umăr rezemat de ea, apăsă pe clanţă şi se repezi înăuntru. Greybeard îl urmă.

Chipul omului aşezat era la fel de cenuşiu ca lumina zilei pe care o privea atât de fix. Avea buzele fripte şi sparte ca de către o otravă puternică. Şedea drept, pe un scaun vechi, cu faţa spre chiuvetă. În poală avea o cutie de pesticid, parţial golită.

Charley îşi făcu cruce:

— Odihnească-se în pace. În vremurile astea sunt destule provocări pentru a-ţi veni să-ţi iei zilele.

Greybeard luă cutia de otravă şi o azvârli în tufişuri.

— De ce s-a sinucis? N-a putut-o face din lipsă de mâncare, cu oile încă acolo afară. Va trebui să căutăm prin casă, Charley. S-ar putea să mai fie cineva pe-aici.

La etaj, într-o odaie unde încă mai lumina soarele muribund, o găsiră. Pe sub pături, era împuţinată până la a nu mai fi rămas nimic din ea. Lângă pat, într-un recipient, se afla o băltoacă de ceva ce-ar fi putut să fie supă închegată. Murise din cauza unei boli, atâta lucru se vedea cu ochiul liber; mai era clar şi că nu se stinsese cu mult înaintea bărbatului de la parter, căci camera trăsnea de mirosul morţii.

— Probabil cancer, presupuse Greybeard. Soţul ei n-a mai avut nici un motiv să trăiască, odată ea dispărută.

Trebuia să spargă tăcerea, deşi în cameră era greu să respiri. Se reculese şi spuse:

— Hai să-i scoatem pe amândoi afară şi să-i ascundem în tufişuri. Pe urmă ne vom putea instala aici pentru noapte.

— Ar trebui să le facem o înmormântare, Algy.

— Ne-ar consuma prea multă energie. Să ne instalăm şi să fim mulţumiţi că am găsit atât de uşor un loc.

— E posibil să fi fost călăuziţi aici pentru a le face acestor sărmane suflete o înmormântare creştinească.

Greybeard privi pieziş spre obiectul brun ce putrezea pe pernă.

— De ce ar vrea Atotputernicul chestia asta înapoi, Charley?

— Ai putea la fel de bine să te întrebi de ce vrea El să fim noi aici.

— Pentru Dumnezeu, îmi pun adesea întrebarea. Acum, nu mă mai contrazice; hai să ascundem cadavrele într-un loc unde nu le vor vedea femeile şi poate dimineaţă, ne vom gândi şi la înmormântare.

Cu cât de multă bunăvoinţă îşi putea aduna, Charley ajută la respingătoarea muncă. Reieşi că ascunzătoarea cea mai bună era baraca de pe câmp. Lăsară leşurile acolo sub privirile oilor – erau şase la număr. Se îngrijiră ca animalele să aibă apă de băut, deschiseră cu forţa câteva ferestre pentru a aerisi casa şi se duseră să aducă şi restul grupului. Când barca fu amarată în siguranţă, intrară cu toţii în casă.

Jos în beci, unde stătuseră odinioară butoaiele cu bere, găsiră un

hartan de carne afumată agăţat de un cârlig ca să nu-l ajungă şobolanii – se vedeau din belşug urme ale acestora. Găsiră o lampă ce conţinea seu de oaie şi mirosea îngrozitor, deşi ardea bine. Iar Towin dibui o ladă cu cinci sticle de gin, ascunsă într-un şemineu nefolosit.

— Tocmai ce-mi trebuia pentru reumatismele mele, dar! spuse el, destupând o sticlă. Potrivindu-şi nasul ascuţit deasupra gurii sticlei, inhală nesăţios, apoi trase o duşcă.

Femeile stivuiră lemne în bucătărie şi pregătiră masa, îmblânzind gustul pătrunzător al cărnii de oaie cu unele din plantele ţinute în borcane, în bufet. Căldura le reveni. Ceva, cam ca fratele mai vârstnic al spiritului de petrecere, se redeşteptă între ei şi, după ce mâncară, se culcară într-o dispoziţie sufletească mai bună.

Martha şi Greybeard îşi aşternură într-un salonaş de la parter. De vreme ce numeroase semne dădeau clar de înţeles că perechea nu trăise sub stare de asediu, Greybeard nu văzu nici un motiv să facă de gardă; sub regimul lui Mole, ajunseseră obsedaţi de aceste precauţii. La urma urmei, cu fiecare an ce trecea, omul ar fi trebuit să se teamă tot mai puţin de semenii săi, iar acea casă părea să se afle departe de orice altă aşezare…

Cu toate acestea, nu era uşor. Nu le spusese nimic celorlalţi dar, înainte de a părăsi barca, căutase pe pipăite, în dulapurile de sub punte, două baionete depozitate acolo; ar fi dorit să-i înarmeze cu ele pe Towin şi Charley; dar baionetele lipseau, dimpreună cu alte lucruri pe care le pregătise. Dispariţia nu putea însemna decât un singur lucru: ştiuse şi altcineva despre barca lui.

Când o simţi pe Martha adormită, se ridică. Lampa cu seu de oaie continua să ardă, deşi îi acoperise flacăra în direcţia dinspre fereastră. Se opri, lăsându-şi mintea să se transforme într-o privelişte prin care puteau hoinări gânduri ciudate. Simţea chiciura formându-se în afara casei, şi tăcerea, şi se întoarse pentru a-şi închide mintea la loc. Lampa stătea pe un scrin vechi. Deschise un sertar la întâmplare şi se uită înăuntru. Conţinea amintiri de familie, un ceas stricat, câteva cioturi de creioane, o călimară goală. Cu un sentiment de faptă urâtă, băgă în buzunar cele mai lungi două creioane şi deschise sertarul alăturat. Acolo se aflau două albume de modă veche, cu fotografii. Deasupra lor era depusă fotografia înrămată a unui copil.

Era un băiat de vreo şase ani, vesel, cu zâmbetul dezvăluindu-i un spaţiu gol între dinţi. Ţinea în mână o locomotivă în miniatură şi purta pantaloni lungi de tartan. Fotografia se decolorase într-o oarecare măsură. Probabil era o poză din copilărie a omului aruncat acum la întâmplare în stâna de oi.

Lacrimi neaşteptate podidiră ochii lui Greybeard. Copilăria însăşi zăcea în sertarele putrezinde ale lumii, amintirea neputând rezista la nesfârşit timpului. De la acel groaznic accident – asasinat, dezastru –

din secolul trecut, nu se mai născuseră copii. Nu mai existau copii, băieţi ca acesta. Nu se mai întâlneau de-acum nici adolescenţi, flăcăiandri şi fetişcane cu stilul lor mândru, nici măcar oamenii între două vârste nu mai rămăseseră. Din cele şapte vârste ale omului, nu mai dăinuia decât ultima.

— Cei din grupul de cincizeci de ani sunt încă destul de tinerei, îşi spuse Greybeard, trăgându-şi umerii înapoi. Şi, în ciuda tuturor greutăţilor şi grozăviilor întâmplate în trecut, încă mai existau destui sexagenari sprinteni prin partea locului. A, aveau să mai treacă vreo câţiva ani buni până… Dar rămânea faptul că el era unul dintre cei mai tineri oameni de pe Pământ.

Nu, nu era tocmai adevărat. Persistau zvonurile că ici şi colo câte un cuplu ocazional avea copii; existaseră şi în trecut cazuri… Fusese chiar şi patetica situaţie cu Eve, în primele zile la Sparcot, care făcuse o fată cu Maiorul Trouter şi apoi dispăruse. O lună mai târziu, atât ea cât şi copilul, fuseseră găsite moarte de către un grup plecat după lemne… Dar în afară de asta, nu mai vedeai nici o fiinţă umană tânără. Fusese întru totul un accident. Bătrânii moşteniseră Pământul.

Carnea muritoare nu mai purta acum decât formele gotice ale senectuţii. Moartea stătea nerăbdătoare deasupra pământului, aşteptând să-şi numere ultimii pelerini.

„… Şi din toate astea, eu chiar extrag o cumplită plăcere," recunoscu Greybeard, privind în jos la zâmbetul străpuns din fotografie. „M-ar putea sfâşia în bucăţi şi tot n-aş mărturisi, dar există acolo, undeva, o mică făptură ca o hermelină care din dezastrul global îşi face un triumf personal. Poate să fie acea atitudine prostească pe care-am avut-o întotdeauna, cum că orice experienţă poate fi valoroasă. Sau o fi siguranţa bazată pe faptul de-a şti că şi dacă ajung la o sută de ani, n-am să fiu niciodată un boşorog: voi fi întotdeauna un reprezentant al fragedei generaţii."

Alungă gândul neghiob ce-i răsărea atât de des. Totuşi, îi rămâneau fumurile. Avusese o viaţă norocoasă, minunat de norocoasă, cu tot ghinionul întregii omeniri.

Asta nu însemna că omenirea suferea de una singură. Toate mamiferele fuseseră aproape la fel de greu lovite. Câinii încetaseră să mai fete. Vulpile aproape că dispăruseră la un moment dat; obiceiul lor de a-şi creşte puii în vizuini contribuise, fără îndoială, la restabilirea finală – acesta, şi abundenţa de hrană survenită o dată ce slăbise puterea omului asupra pământului. Porcul murise încă înaintea câinilor, deşi poate, în egală măsură, şi pentru că era pretutindeni ucis şi mâncat cu nepăsare şi nu mai făcea purcei. Pisica domestică şi calul se dovediră la fel de sterili ca omul; doar numărul, comparativ mare, de progenituri la fiecare contingent permisese pisicii să supravieţuiască. Se spunea că în unele districte pisicile se înmulţeau

din nou; nomazii în trecere prin Sparcot vorbeau despre flageluri de pisici ucigaşe ici şi colo.

Membrii mai mari din tribul felinelor suferiseră şi ei. Pe tot întinsul lumii, povestea primilor ani de după 1980 fusese aceeaşi: făpturile globului deveniseră incapabile de a se reproduce. Natura evenimentului era atât de apocaliptică încât până şi unui agnostic îi venea uşor s-o conceapă în termeni biblici – Pământul nu mai reuşea să-şi sporească numărul vieţuitoarelor. Doar vietăţile mărunte ce se adăposteau în subsol scăpaseră complet neatinse din acea perioadă când omul căzuse victimă propriilor sale invenţii.

O, era de-acum o poveste veche, şi aproape o jumătate de secol despărţea dinţii de lapte din fotografie de rânjetul descompus ce lăsa să intre în trup gerul, afară în baraca oilor.

Greybeard trânti la loc sertarul.

Ceva tulburase oile. Behăiau speriate.

Avu imaginea superstiţioasă a morţilor umblând, şi şi-o şterse din minte. Oarece animal de pradă ar fi fost o explicaţie mai plauzibilă a gălăgiei. Intră în bucătărie şi privi pe fereastră. Cerul era mai luminos decât se aşteptase. Strălucea un ciob de lună, dând un firav contur copacilor din preajmă. Apropiindu-şi urechea de curentul ce trăgea prin ochiul de geam spart, Greybeard auzi oile tropăind în ţarcul lor. Promoroaca sclipea în rogozul înfrigurat din faţa uşii; privind la micile-i reflexii pierdute, auzi trosnetul-scârţâit al unor paşi înaintând peste o porţiune cu iarbă. Ridică puşca. I-ar fi fost imposibil să iasă fără a face zgomot, deschizând uşa din dos.

Paşii se apropiară; un om, tot numai umbră, trecu prin dreptul ferestrei.

— Stai că trag! strigă Greybeard. Deşi omul dispăruse dinaintea ochilor lui, îl simţi încremenind de şocul descoperirii.

— Tu eşti, Greybeard?

De-afară, vocea suna găunoasă.

— Tu eşti, Greybeard? Ia-ţi degetul cu mâncărici de pe trăgaciul ăla.

Chiar în timp ce recunoştea vocea, se pomeni cu Martha alături, strângându-şi haina în jurul trupului. Îi îndesă puşca în mâini:

— Ţine asta şi acoperă-mă, şopti el; cu voce sonoră, spuse: Vino în faţa ferestrei cu mâinile sus.

Apăru silueta unui bărbat, cu degetele răşchirate ca pentru a zgâria cerul. Scoase un râset cotcodăcit. Martha ridică puşca, să-l ţină sub control. Greybeard dădu uşa de perete şi-i făcu omului semn să intre, păşind înapoi pentru a-i face loc. Bătrânul braconier, Jeff Pitt, apăru în bucătărie şi lăsă braţele jos.

— Tot mai vrei să cumperi lutrul ăla, Greybeard? întrebă, cu rânjetul său de câine bătrân.

Greybeard îşi luă arma şi cuprinse cu un braţ umerii firavi ai

Marthei. Închise uşa cu piciorul, privindu-l pe Pitt fără a zâmbi.

— Precis tu mi-ai furat proviziile din barcă. De ce ne-ai urmărit? Ai şi tu o barcă?

— Doar n-am venit înot!

Privirea lui Pitt alerga nepotolită prin încăpere în timp ce vorbea.

— Mă pricep mai bine decât tine să-mi ascund mica mea canoe! Te-am urmărit săptămâni întregi, cum îţi încărcai luntrea. Nu se-ntâmplă multe la Sparcot fără ca eu să ştiu. Aşa că azi, când ai dat cu flitu', m-am gândit c-aş risca o-ntâlnire cu gnomii ca să vin să văd cum vă descurcaţi.

— După cum vezi, supravieţuim, şi aproape că te-ai ales c-un glonţ în tine. Ce planuri ai acum că eşti aici, Jeff?

Bătrânul îşi suflă în degete şi se apropie de sobă, unde mai stăruia puţină căldură. Conform obiceiului lui, nu-l privea pe nici unul dintre ei drept în faţă.

— M-am gândit c-aş putea merge cu voi până la Reading, dacă ajungeţi atât de departe. Şi dacă buna doamnă, ce ţi-e nevastă, s-ar bucura de compania mea.

— Dacă vii cu noi, trebuie să-i dai soţului meu toate armele pe care le ai, spuse tăios Martha.

Arcuind o sprânceană ca să vadă dacă erau surprinşi, Pitt scoase un vechi revolver de serviciu din buzunarul hainei. Cu mişcări agile, îl descărcă de cartuşe şi i-l întinse lui Greybeard.

— De vreme ce vă-nnebuniţi aşa de tare după tovărăşia mea, voi amândoi, le spuse el, o să vă ofer câte ceva din cunoştinţele mele, alături de pistol. Înainte să ne-aşezăm toţi la odihna unei nopţi tihnite, hai să fim deştepţi şi să băgăm ăle oi aci, să nu păţească ceva. Nu ştiţi peste ce piculeţ de noroc aţi dat? Ăle oi fac o avere bucata. Mai în jos pe râu, undeva ca la Reading, am putea trăi ca nişte regişori pe socoteala lor – dacă nu ne dă careva-n cap, fireşte.

Greybeard îşi strecură revolverul în buzunar. Privi timp îndelungat la chipul zbârcit din faţa lui. Pitt, cu bărbia udă, îi adresă un rânjet de încurajare.

— Înapoi la culcare, iubito, îi spuse Greybeard Marthei. Aducem noi oile. Sunt sigur că Jeff are o idee bună.

Femeia vedea bine cât de mult îl costa să recunoască valoarea unei idei pe care se gândea c-ar fi trebuit s-o aibă el. Îi aruncă o privire inexpresivă şi trecu în cealaltă cameră, în timp ce bărbaţii ieşeau din casă. Seul de oaie sfârâia în lampă. Pe când se întindea din nou, ostenită, în patul improvizat – să tot fi fost miezul nopţii, deşi presupunea că, într-o ipotetică lume a ceasurilor, încă nu era trecut de nouă seara – înaintea ochilor îi apăru faţa lui Jeff Pitt.

Chipul lui se plămădise până la a exprima la fel de mult vârsta ca şi personalitatea; fusese uzat de ani, până când, cu obrajii săi ridaţi şi

măselele ruinate, devenise un chip comun, semănând îndeaproape cu, să zicem, al lui Towin Thomas şi cu multe alte figuri ce supravieţuiseră aceloraşi furtuni. Aceşti bătrâni, într-o vreme lipsită de îngrijiri mintale şi medicale cum se cade, îşi asumaseră asemănarea facială cu alte forme de viaţă, cu lupi, maimuţe sau cu scoarţa copacilor. Păreau, îşi spuse Martha, să se contopească tot mai mult cu peisajul pe care-l locuiau.

Îi era greu să şi-l amintească pe mai puţin zdrenţărosul Jeff Pitt, cunoscut când grupul lor se stabilise pentru prima oară la Sparcot. Poate că atunci fusese mai puţin ţanţoş, sub febra evenimentelor. Avusese dinţi mai sănătoşi şi-şi purta uniforma din armată. Acolo fusese trăgător, fie şi prost, nu braconier. Cât de mult se schimbase de-atunci!

Dar poate că se schimbaseră cu toţii în perioada aceea. Trecuseră unsprezece ani, iar lumea era un loc cu totul altfel.

CAPITOLUL 2
Cowley

FUSESERĂ NOROCOŞI să ajungă până şi numai la Sparcot. În ultimele câteva zile la Cowley, suburbia industrială a Oxfordului, Martha nu crezuse că vor scăpa cu viaţă. Căci aceea era toamna prăfuitului an 2018, când holera dăduse o mână de ajutor celorlalte flageluri ce pustiau omenirea.

Martha era aproape prizonieră în apartamentul din Cowley unde, ea şi Greybeard – dar pe vremea aceea el nu era decât Algernon Timberlane, cel în vârstă de patruzeci şi trei de ani – fuseseră instalaţi cu forţa.

După moartea mamei lui Algy, fuseseră alungaţi din Londra la Oxford. Li se oprise camionul la hotarele ţinutului Oxfordshire; găsiseră acolo domnia legii marţiale, sub conducerea unui comandant Croucher ce avea cartierul general în Cowley. Poliţia militară îi escortase până la acest apartament; chiar nelăsându-li-se nici o posibilitate de a alege, amenajările se dovediseră satisfăcătoare.

Cu toate tulburările ce bântuiau ţara şi lumea în prezent, principalul duşman al Marthei era plictiseala. Stătea compunând la nesfârşit puzzle-uri cu ferme la vremea deschiderii florilor, vânători canadieni punând capcane, plaje la Acapulco, şi ascultând susurul de muzică uşoară din radioul portativ; de-a lungul zilelor caniculare, îl aştepta pe Algy să se întoarcă de la lucru.

Afară, pe drumul de Iffley, circulau puţine vehicule. Din când în când, câte unul se apropia mârâind dintr-un motor căruia i se părea că-i recunoaşte glasul. Tresărea, pentru a rămâne adesea în picioare cu privirea pe fereastră multă vreme după ce-şi dădea seama de confuzie.

Martha privea afară peste un oraş nefamiliar. Zâmbea amintindu-şi cât o înviorase, la plecarea din Londra, spiritul de aventură, râzând şi lăudându-se cât de tineri se simţeau, cât de pregătiţi pentru orice – şi totuşi era deja suprasaturată de puzzle-uri şi îngrijorată de creşterea preferinţei lui Algy pentru excesul de băutură.

Când se aflau în America, bea mult, dar felul cum o făcea acolo cu Jack Pilbeam, un companion vioi, avea o veselie care acum lipsea. Veselie! Ultimele câteva luni la Londra nu aduseseră nici un strop de veselie. Guvernul aplica un consemn strict; tatăl Marthei dispăruse în timpul nopţii, probabil arestat fără judecată; şi, în timp ce holera se răspândea, Patricia, neputincioasa mamă bătrână a lui Algy, părăsită de cel de-al treilea soţ, murise în chinuri.

Îşi trecu degetele peste pervazul ferestrei. Se desprinseră de acolo murdare, şi şi le privi.

Slobozi râsul ei scurt în faţa unui gând lăuntric şi reveni la masă. Cu un efort, se sili să continue cu construirea plajei însorite de la

Acapulco.

Magazinele din Cowley nu se deschideau decât după-amiaza. Era recunoscătoare pentru diversiunea pe care i-o ofereau. Când ieşea pe stradă, se străduia, intenţionat, să arate neatrăgătoare, arborând în ciuda căldurii o bonetă veche şi ciorapi groşi pe picioarele ei frumoase, căci soldaţii se purtau dur cu femeile.

În după-amiaza aceea, observă mai puţine uniforme prin zonă. Se zvonea că un număr de plutoane plecaseră către est, pentru a face de gardă împotriva unui posibil atac dinspre Londra. Alte zvonuri susţineau că soldaţii erau consemnaţi în cazărmi, unde mureau ca muştele.

Stând la coadă lângă magazinul de pescărie cu faianţă albă de pe Cowley Road, Martha constată că temerile ei secrete acceptau degrabă acest din urmă zvon. Aerul supraîncălzit emana un gust de moarte. Purta o batistă peste nas şi gură, la fel ca majoritatea celorlalte femei. Murmurele despre molimă devin mai convingătoare când răzbat prin pătrăţele de pânză murdară.

— I-am zis la bărbată-miu c-aş prefera mai bine să nu se înroleze, îi spuse Marthei femeia de lângă ea. Da' nu-l poţi face pe Bill s-asculte dacă el nu vrea. Vezi mata, lucra la garaj, da' socoate că l-or da afară mai devreme sau mai târziu, aşa că socoate că i-ar fi mai bine în armată. I-am spus verde-n faţa, zic, „Mie mi-e destul de-atâta război chiar dacă ţie nu ţi-e," da' el, zice, „Asta-i altceva decât războiu', i-un caz de fiecare pentru el." Nici nu ştii cum e mai bine să faci, zău aşa, nu?

În timp ce-şi târa picioarele înapoi spre apartament, cu raţia ei de peşte uscat şi fără nume, în mintea Marthei răsuna ecoul acestor cuvinte.

Se aşeză la masă, încrucişându-şi braţele, cu capul rezemat peste ele. În această poziţie, îşi lăsă gândurile să hoinărească, aşteptând tot timpul sunetul acelui nepreţuit camion care avea să vestească întoarcerea lui Timberlane.

Când în sfârşit auzi maşina afară, coborî să-l întâmpine. În momentul când Timberlane deschise uşa, se agăţă de el, dar bărbatul o împinse la o parte.

— Sunt murdar, sunt împuţit, Martha. Nu mă atinge până nu mă spăl şi nu-mi scot jacheta asta.

— Care-i problema? Ce se-ntâmplă?

Timberlane percepu nota încordată din glasul ei.

— Crapă, să ştii. Mor oameni, pretutindeni.

— Ştiu că mor.

— Ei bine, e tot mai rău. S-a întins de la Londra. Acum cad pe străzi, şi nu-i ia nimeni de-acolo. Armata face ce poate, dar trupele nu sunt mai imune la infecţie decât oricine altcineva.

— Armata! Oamenii lui Croucher, vrei să spui!

— Am putea avea oameni mai răi decât Croucher, care să conducă în Midlands. El cel puţin menţine ordinea, înţelege necesitatea de a organiza un soi de servicii publice, a scos în oraş oameni pentru igienă. Nimeni n-ar fi putut face mai mult.

— Ştii că e un ucigaş. Algy, cum îl poţi vorbi de bine?

Urcară la etaj. Timberlane îşi aruncă jacheta într-un colţ.

Se aşeză, cu un pahar şi o sticlă de gin. Adăugă puţină apă şi începu să soarbă constant. Avea chipul greu, iar expresia gurii şi a ochilor îi dădea o înfăţişare meditativă. Pe capul chel îi ieşiseră broboane de sudoare.

— Nu vreau să vorbim despre asta, spuse. Avea glasul obosit, împietrit. Martha şi-l simţi şi pe al ei lunecând în aceeaşi dispoziţie. În camera sărăcăcioasă, stânjeneala era groasă s-o tai cu cuţitul. O muscă bâzâia, capricioasă, lovindu-se de geam.

— Despre ce vrei să vorbim?

— Pentru numele lui Dumnezeu, Martha, nu vreau să vorbim despre nimic. Sunt sătul de duhoarea morţii şi a fricii, m-am învârtit toată ziua cu magnetofonul, făcându-mi împuţita de treabă pentru DOUCH(E). Nu vreau decât să beau până nu mai simt nimic.

Deşi simţea compasiune pentru el, nu-l lăsă s-o observe.

— Algy – n-ai avut o zi mai proastă decât mine. Tot timpul am stat aici făcând puzzle-urile astea până mi-a venit să urlu. N-am vorbit cu nimeni decât cu o femeie, la pescărie. În restul timpului, uşa a fost încuiată şi zăvorâtă, aşa cum m-ai instruit tu. Te-aştepţi doar să şed aici tăcând în timp ce tu te-mbeţi?

— Ba după câte cred eu, nu. N-ai tu atâta control asupra limbii.

Se duse la fereastră, cu spatele spre el. Îşi spunea: nu sunt bolnavă; toate simţurile mi-s treze; încă-i mai pot dărui unui bărbat tot ce vrea; sunt Martha Timberlane, născută Martha Broughton, în vârstă de patruzeci şi trei de ani. Auzi paharul spărgându-se departe, într-un colţ.

— Martha, iartă-mă. Omorul, beţia, moartea, viaţa, toate sunt reduse la acelaşi nivel mort…

Martha nu răspunse nimic. Strivi cu o revistă veche musca de la geam. Închise ochii pentru a simţi cât de fierbinţi îi erau pleoapele. La masă, Timberlane continua să vorbească:

— Am să trec eu şi peste asta, dar să-mi văd mama, sărmana şi draga şi proasta de ea, gâfâind ani de zile, şi să-mi amintesc cum o mai iubeam când eram mic… Ah… Dă-mi alt pahar, iubito – adu două! Hai să terminăm ginul ăsta. La dracu' cu tot sistemul ăsta putred! Cât timp vor mai fi oamenii în stare să-ndure totul?

— Ce totul? întrebă ea, fără să se întoarcă.

— Toată lipsa asta de copii. Sterilitatea asta. Paralizia asta ce se

târăşte. La ce altceva credeai că mă refer?

— Iartă-mă, mă doare capul.

Avea nevoie de înţelegerea lui, nu de discursuri, dar îşi putea da seama că-l tulburase ceva, că vroia să stea de vorbă, şi că rolul ginului era de a-l ajuta să vorbească. Îi aduse un alt pahar.

— Ce spun eu, Martha, e că, în sfârşit, oamenilor începe să le intre în cap că specia umană n-o să mai producă pui. Bulgăraşii ăia orăcăitori pe care-i tot vedeam în faţa magazinelor, în cărucioare, au dispărut pentru totdeauna. Fetiţele, care se jucau cu păpuşi şi cu pachete goale de cereale, aparţin trecutului. Pâlcul de adolescenţi, stând la colţul străzii sau urlând pe motociclete, s-au dus pe veci. Nu se mai întorc. Niciodată n-o să mai vedem o fată de douăzeci de ani, frumoasă şi proaspătă şi tânără, depăşindu-ne pe stradă ca o binecuvântare, cu funduleţul şi ţâţişoarele ei ca un stindard. Unde-s toţi sportivii tineri? Îţi mai aduci aminte echipele de cricket, Martha? De fotbal, mm? Cum rămâne cu vedetele romantice de la televiziune şi cinema? S-au dus cu toţii! Unde-s cântăreţii pop de anţărţ? Sigur, încă se mai joacă meciuri de fotbal. Tinerii de cincizeci de ani scârţâie pe teren cât pot de bine…

— Încetează, Algy. Ştiu că suntem cu toţii sterili, la fel de bine ca tine. Am ştiut-o când ne-am căsătorit, acum şaptesprezece ani. Nu vreau s-o mai aud încă o dată.

Când Timberlane vorbi iar, glasul îi era atât de schimbat încât Martha se întoarse şi-l privi.

— Nici eu nu cred că vreau s-o mai aud. Dar vezi şi tu cum fiecare zi dezvăluie încă o dată tot nenorocitul de adevăr. Mizeria vine de fiecare dată nouă şi fierbinte. Acum suntem trecuţi de patruzeci de ani, şi abia dacă mai există cineva mai tânăr decât noi. Nu trebuie decât să te plimbi prin Oxford ca să vezi cât de bătrână şi de prăfuită devine lumea. Şi abia acum, când trece tinereţea, începe să se simtă cu adevărat lipsa de împrospătare – până-n măduva oaselor.

Îi mai turnă o porţie de gin şi puse pe masă un pahar şi pentru ea. Bărbatul o privi cu un zâmbet pocit şi-i turnă o măsură.

— Poate că moartea maică-mii e cea care mă face să vorbesc aşa. Îmi pare rău, Martha, mai ales fiindcă nu ştim ce s-a întâmplat cu tatăl tău. În tot timpul cât am fost atât de ocupat să-mi trăiesc propria mea viaţă, mama şi-a trăit-o pe-a ei. Ştii ce viaţă a avut! S-a îndrăgostit de trei bărbaţi buni de nimic, tatăl meu, Keith Barratt şi irlandezul ăsta, sărmana femeie! Într-un fel, simt că ar fi trebuit să facem mai mult pentru a o ajuta.

— Ştii că, în felul ei, i-a plăcut. Am mai vorbit despre toate astea.

Se şterse pe frunte şi pe cap cu o batistă şi rânji mai relaxat.

— Poate că asta se-ntâmplă când plesneşte arcul principal al lumii: toţi rămân osândiţi pe veci să gândească şi să spună ceea ce-au gândit

şi au spus ieri.

— Nu trebuie să disperăm, Algy. Am supravieţuit anilor de război, am răzbătut prin valuri de puritanism şi promiscuitate. Am scăpat din Londra, unde au necazuri serioase, acum că ultimul guvern autoritar s-a prăbuşit. Adevărat, Cowley e departe de-a fi un pat de roze, dar Croucher nu-i decât un fenomen local; dacă reuşim să-i supravieţuim şi lui, lucrurile vor merge mai bine poate, vor deveni mai aşezate. Atunci o să ne putem găsi un loc unde să trăim permanent.

— Ştiu, iubirea mea. Se pare că trecem printr-o perioadă de tranziţie. Necazul e că au mai fost destule perioade de tranziţie, şi-au să mai fie. Nu-mi pot da seama cum s-ar mai putea vreodată realiza stabilitatea. Nu e decât un drum care coboară.

— Nu e nevoie să ne implicăm în politică. DOUCH(E) nu-ţi cere să te amesteci în politică pentru a-ţi face reportajele. Putem, pur şi simplu, să găsim un colţişor liniştit şi rezonabil de sigur pentru noi înşine, fără îndoială, nu?

Timberlane râse. Se ridică, părând sincer amuzat. Apoi îşi trecu mâna prin părul cu şuviţe cărunte şi şatene şi-şi trase scaunul mai aproape.

— Martha, şi-acum mai mor după tine! E o prostie naţională să consideri politica un lucru ce se desfăşoară în Parlament. Nu-i asta; e ceva ce are loc înăuntrul nostru. Uite, iubito, Guvernul Naţional Unit s-a spart, şi slavă Domnului că s-a întâmplat aşa. Dar, cel puţin, legea sa marţială a ţinut situaţia pe picioare şi roţile în mers. Acum că s-a prăbuşit, milioane de oameni spun: „N-am nimic pentru care să pun deoparte, nici fii, nici fiice. De ce să mai muncesc?” şi au încetat lucrul. Alţii poate-or fi vrut să muncească, dar aşa nu poţi menţine industria în funcţiune. Dezorganizează eficace o parte, şi totul scârţâie şi se opreşte. Fabricile din Marea Britanie stau goale. Nu mai avem ce exporta. Crezi că America şi Commonwealthrul şi celelalte ţări au să continue să ne trimită mâncare pe gratis? Sigur că nu, mai ales când o mulţime din ele sunt lovite mai rău ca noi! Ştiu că acum se duce lipsă de hrană, dar la anul, crede-mă, o să fie foamete adevărată. Locul ăla sigur al tău nu va mai exista atunci, Martha. De fapt, s-ar putea să nu mai existe decât un singur loc sigur.

— În străinătate?

— Vreau să zic, să lucrăm pentru Croucher.

Femeia întoarse capul, încruntată, nedorind să-şi exprime iarăşi neîncrederea faţă de dictatorul local.

— Mă doare capul, Algy. N-ar fi trebuit să beau ginul ăsta. Cred c-ar fi mai bine să merg şi să mă lungesc.

O apucă de încheietura mâinii:

— Martha, ascultă-mă. Ştiu că în clipa asta convieţuirea cu mine e ca lângă un diavol şi ştiu că nu vrei să te culci cu mine chiar acum,

dar nu înceta să mă asculţi, că de nu, o să se taie ultima linie de comunicare. Om fi noi ultima generaţie, însă viaţa încă e preţioasă. Nu vreau să murim de foame. Mi-am aranjat o întâlnire pentru mâine cu Comandantul Croucher. Mă ofer să cooperez.

— Ce?

— De ce nu?

— De ce nu?! Câţi oameni a masacrat în centrul Oxfordului, săptămâna trecută? Peste şaizeci, este? – şi cadavrele lăsate acolo douăzeci şi patru de ore pentru ca lumea să le poată număra şi să fie sigură. Iar tu…

— Croucher reprezintă legea şi ordinea, Martha.

— Demenţa şi dezordinea!

— Nu. Comandantul reprezintă exact atâta lege şi ordine câtă avem dreptul să sperăm, ţinând seama de oribilul ultragiu pe care l-am comis asupra noastră înşine. În comitatele din Home e un guvern militar concentrat asupra Londrei, şi unul dintre aristocraţii locali a instituit un soi de comunitate paternalistă acoperind cea mai mare parte din Devon. În afară de ei şi de Croucher, care controlează acum zona inferioară din Midlands până la Coastele Sudice, ţara lunecă rapid spre anarhie. Te-ai gândit cum o fi mai sus în Midlands, şi în Nord, în zonele industriale? Ce crezi că se va întâmpla aici?

— Au să-şi găsească propriii lor mici Croucher-i, destul de curând.

— Exact! Şi ce-au să facă micii lor Croucher-i? Au să-i pună să mărşăluiască spre sud cât de repede vor putea.

— Şi să rişte holera?

— Sper doar ca holera să-i oprească! Absolut cinstit, Martha, sper ca molima asta să extermine cea mai mare parte din populaţie. Dacă nu-i opreşte pe cei din Nord, atunci Croucher ar face bine să fie puternic, pentru că va trebui să fie el acela care să-i oprească. Mai ia şi tu un gin. În cinstea lui Făt-Frumos Croucher! Vom avea de apărat o linie peste Cotswolds, din Cheltenham până-n Buckingham. Mâine-ar trebui să-ncepem construcţia meterezelor. Ar ţine trupele lui Croucher ocupate şi departe de centrul populaţiei, unde pot propaga infecţia. Are prea mulţi soldaţi; bărbaţii preferă să se înroleze în armata lui mai degrabă decât să lucreze în fabricile de maşini. Ar trebui imediat puşi pe linia de apărare. Am să-i spun lui Croucher când îl văd…

Martha se repezi de la masă să-şi bage capul sub robinetul cu apă rece. Fără a se şterge pe faţă, rămase lângă fereastra deschisă, privind spre soarele la asfinţit, captiv în mizera stradă suburbană.

— Croucher va fi prea ocupat să se apere pe sine de huliganii din Londra ca să mai păzească şi Nordul, spuse ea.

Nu ştiau ce spuneau nici unul din ei doi. Lumea nu mai era aceea în care se născuse; nici cea în care – ah, dar pe-atunci fuseseră tineri şi inocenţi! – se căsătoriseră; căci acea ceremonie era departe în spaţiu

ca şi în timp, într-un Washington pe care-l idealizau fiindcă atunci erau idealişti, unde vorbiseră o groază despre a fi credincios şi a fi puternic… Nu, erau cu toţii nebuni. Algy avea dreptate când spunea că înfăptuiseră un cumplit ultragiu asupra lor înşile. Cugetă la această expresie în timp ce privea în stradă, nemaiascultându-l pe Timberlane, care se angaja acum într-unul din discursurile pe care-i plăcea în ultima vreme să le rostească.

Nu pentru prima oară, reflectă la felul cum oamenilor începuse să le placă la nebunie să îndruge monoloage rătăcite; tatăl ei căpătase acelaşi obicei în anii din urmă. Într-un mod vag, putea analiza motivele: îndoială universală, vină universală. În propria ei minte, acelaşi monolog rareori se oprea, chiar dacă se abţinea să-l exprime. Toată lumea vorbea la nesfârşit unor ascultători imaginari. Poate că ei toţi erau unul şi acelaşi ascultător imaginar.

De fapt, generaţia dinaintea ei purta cea mai mare parte de vină, oamenii care erau adulţi când se născuse ea, milioanele de maturi ai anilor 1960 şi ’70. Ştiuseră totul despre război şi distrugere, despre energia nucleară şi radiaţii şi moarte – pentru ei era întru totul o a doua natură. Dar nu renunţaseră nici un moment la ele. Erau ca nişte sălbatici trecuţi prin cine ştie ce înfricoşător rit iniţiatic. Da, asta era, un ritual iniţiatic, iar dacă s-ar fi supus lui, atunci poate reuşeau să crească pentru a deveni adulţi viteji şi înţelepţi. Dar ceremonia o luase pe-o cale greşită. O mult prea mare frenezie! În locul unei simple circumcizii, fusese retezat întregul organ. Şi chiar dacă acum plângeau şi se căiau, ultragiul fusese comis; tot ce mai puteau face era să ţopăie cu infirmitatea lor, alternativ lăudându-se şi văicărindu-se cu ea.

În toată nefericirea ei, cătând printre cusăturile durerii de cap, văzu un Windrush, cu X-ul galben al lui Croucher pe-o latură, dând colţul şi apropiindu-se pe stradă. Windrush-urile erau varietatea de fabricaţie locală a maşinilor pe pernă de aer, un model de proporţii familiale însuşit acum pe scară largă de către armată. Un bărbat în uniformă lungi gâtul afară din balonul transparent, privind la numerele caselor, în timp ce glisa de-a lungul străzii. Când ajunse în dreptul locuinţei soţilor Timberlane, maşina se opri şi coborî la pământ într-un vuiet de motoare, stingându-se.

Speriată, Martha îl chemă pe Timberlane la fereastră. În vehicul se aflau doi oameni, fiecare purtând X-ul galben pe tunică. Unul din ei se dădu jos şi traversă strada.

— N-avem de ce ne teme, spuse Timberlane; îşi pipăi în buzunar micul automatic de 7,7 mm cu care-l înarmase DOUCH(E). Încuie-te în bucătărie, iubito, doar pentru cazul că e vreun bucluc. Să nu faci zgomot.

— Ce crezi că vor?

Se auzi o bătaie grea în uşă.

— Uite, ia sticla de gin, spuse el, adresându-i un rânjet încordat. Sticla trecu de la unul la altul, exact atâta timp cât să tragă amândoi o duşcă. O bătu pe spinare, în timp ce-o împingea în bucătărie. Ciocănitul se repetă înainte de-a fi putut coborî la uşă.

Acolo stătea un caporal; camaradul său se apleca afară din bula transparentă a Windrush-ului, fluierând vag şi frecându-şi buza inferioară de râtul proeminent al puştii.

— Timberlane? Algernon Timberlane? Eşti chemat la cazarmă.

Caporalul era un om subgabaritic, cu falcă ascuţită şi pete de piele întunecată sub ochi. Nu părea să aibă mai mult de cincizeci de ani – destul de tânăr, în vremea aceea. Avea uniforma curată şi călcată, şi ţinea o mână lângă revolverul de la centură.

— Cine mă cheamă? Tocmai mă pregăteam să iau cina.

— Comandantul Croucher te cheamă, dacă eşti Timberlane. Fă bine şi sări în Windrush, alături de noi.

Caporalul avea un nas mare, pe care acum şi-l frecă pe furiş, în timp ce-l măsura cu privirea pe Timberlane.

— Am o întâlnire cu Comandantul, mâine.

— Ai o întâlnire cu dumnealui în seara asta, colega. N-am chef de necazuri.

Nu părea să aibă nici un rost să se opună. În timp ce se întorcea să închidă uşa în urma lui, apăru Martha. I se adresă direct militarului:

— Sunt doamna Timberlane. Mă luaţi şi pe mine?

Era o femeie atrăgătoare, cu linii pline şi o anume francheţe în ochi, care-o făceau să pară mai tânără decât era. Caporalul o măsură cu o privire aprobatoare.

— Azi nu le mai fabrică aşa cum eşti mata, cucoană. Hopa-sus, alături de bărbată-tu.

Potoli încercarea lui Timberlane de a protesta, grăbindu-se să se urce prima în Windrush. Nerăbdătoare, respinse mâna caporalului şi se săltă în sus fără nici un ajutor, ignorând rapida privire instinctivă a bărbatului către coapsa ce i se zări o clipă.

Ocoliră pe un drum inutil de lung, spre pseudo-castelul victorian care-i servea drept cartier general lui Croucher. În prima parte a drumului, îşi spuse neliniştită: „Asta nu-i oare una din situaţiile arhetipale ale ultimului secol – iar al Douăzecilea, chiar a fost Ultimul Secol: neaşteptata bătaie peremptorie la uşă, pentru a deschide cuiva în uniformă care te aşteaptă să te ducă undeva, din motive necunoscute? Cine-a inventat situaţia asta, de se repetă atât de des? Poate că-i ceea ce se întâmplă după un ultragiu – incapabil să te mai regenerezi, trebuie pur şi simplu să te repeţi la nesfârşit.” Tânjea să spună o parte din toate astea cu voce tare; generaliza în modul, mai curând pretenţios, al tatălui ei, iar generalizarea e o formă de uşurare care-şi atinge efectul maxim când se aude rostită; dar o privire spre

faţa lui Timberlane o convinse să tacă. Vedea bine că era surescitat.

Îl văzu, în chipul lui, pe băiat ca şi pe bătrân.

Bărbaţii! medită ea. Aici era temeiul întregii stricăciuni. Ei inventau toate situaţiile astea. Aveau nevoie de ele – torţionari sau torturaţi, aveau nevoie de ele. Prieteni sau duşmani, erau uniţi într-o algolagnie aflată dincolo de puterea de vindecare sau înţelegere a femeii.

În clipa când răsunase acea bătaie autoritară la uşă, apartamentul lor, mic şi detestat, se transformase într-un loc de refugiu; robinetul de la bucătărie picurând, fluieratul său, în chiuveta ciobită, devenise un simbol al dulcelui cămin, piesele împrăştiate ale jocului de puzzle, un semn de vastă libertate intelectuală. Şoptise o rugăciune pentru întoarcerea în siguranţă la plaja fragmentată din Acapulco, în timp ce cobora grăbită să se alăture soţului ei.

Acum se deplasau la un metru deasupra nivelului solului, şi simţea gustul chimicalelor tensiunii circulându-i prin vene.

În căldura de septembrie, oraşul dormea. Dar picoteala pacientului era neliniştită: Cutii vechi de carton şi ziare înfundau rigolele. O decapotabilă cu baterii zăcea cu botul înfipt în faţada zdrobită a unui magazin. La ferestrele deschise atârnau capete omeneşti, cu lumina grea a soarelui umplându-le gurile căscate. Mirosul de bolnavi indica faptul că otrava se instalase în sânge.

Încă înainte de-a fi ajuns prea departe, perspectiva de a vedea vreun cadavru le fu satisfăcută îndoit. Un bărbat şi o femeie zăceau împreună în poziţii anormale pe iarba pârjolită a giratoriului St. Clement. Un stol de grauri fâlfâiau din aripi pe lângă umerii lor.

Timberlane o cuprinse pe Martha cu un braţ şi-i şopti ceva încurajator, ca pe vremea când erau tineri.

— Lucrurile vor sta mult mai rău înainte de a se ameliora, spuse caporalul, nimănui în particular. Nu ştiu ce-o să se-ntâmple cu lumea, da' de-asta-s sigur.

Trecerea lor scălda casele într-un val de praf.

La cazarmă, plutiră pe poarta de la intrare şi debarcară. Caporalul îi conduse spre o arcadă îndepărtată. Arşiţa apăsa densă în careul central; înaintară împingându-se prin ea, intrând pe o uşă, străbătând un coridor, până sus într-o zonă mai răcoroasă. Caporalul se consultă cu un altul care-i chemă într-o cameră, unde aştepta o adunătură de oameni obosiţi şi nervoşi, aşezaţi pe bănci, mulţi dintre ei purtând măşti contra holerei.

Stătură acolo o jumătate de oră înainte de a fi chemaţi. În cele din urmă fură conduşi într-o încăpere spaţioasă, mobilată greoi, sugerând că înainte fusese folosită ca popotă a ofiţerilor. Jumătate din ea era ocupată de o masă din mahon şi trei mese pe capre de lemn. La aceste mese stăteau aşezaţi mai mulţi bărbaţi, cu hărţi şi hârtii dinainte; numai cei de la masa de mahon nu avea în faţă decât un caiet; era

singurul ce nu părea leneş. Omul de la masa de mahon era Comandantul Peter Croucher.

Avea o înfăţişare solidă, cărnoasă şi dură. Chipul său era mare şi lipsit de frumuseţe, dar nu aparţinea nici unui prost, nici unei brute. Părul cărunt şi rar stătea pieptănat spre spate, în şuviţe drepte, avea un costum îngrijit şi un întreg aspect de om practic. Nu părea să fie decât cu cel mult zece ani mai bătrân decât Timberlane; cincizeci şi trei, şi patru, eventual. Îi privea pe soţii Timberlane cu o expresie obosită, dar totodată estimativă.

Martha îi cunoştea reputaţia. Auziseră despre el încă dinainte ca valurile de violenţă să-i fi forţat să părăsească Londra. Principala industrie din Oxford era producţia de maşini şi GEM-uri *(Ground Effect Machines*{2}*)*, în special de tip Windrush. Croucher fusese Administratorul Personalului la cea mai mare fabrică. Guvernul Naţional Unit îl numise Ofiţer Delegat de District în Oxfordshire. Cu ocazia căderii guvernului, Ofiţerul de District fusese găsit mort în împrejurări misterioase, iar Croucher preluase comanda, strângând hăţurile şi mai puternic.

Vorbi fără a se mişca:

— Nu vi s-a emis nici o invitaţie de a veni aici, doamnă Timberlane.

— Îmi urmez soţul oriunde, Domnule Comandant.

— Nu şi dacă zic eu nu. Gardă!

— Ordonaţi.

Caporalul mărşălui înainte într-o parodie de pas de defilare milităresc.

— Ai nesocotit ordinul, aducând-o aici pe femeia asta, Caporal Pitt. Supervizează neîntârziat îndepărtarea ei imediată. Poate să aştepte afară.

Martha dădu să protesteze. Timberlane o făcu să tacă, apăsându-i mâna, aşa că se lăsă condusă afară. Croucher se ridică ocolind masa.

— Timberlane, eşti singurul om de la DOUCH(E) din teritoriul controlat de mine. Scoate-ţi din minte că am faţă de dumneata motive ulterioare. Aşa ceva e inversul adevărului. Te vreau de partea mea.

— Voi fi de partea dumneavoastră dacă-mi trataţi soţia cum se cuvine.

Croucher făcu un gest care dădea de înţeles cât de mult desconsidera această remarcă.

— Ce-mi poţi oferi care să-mi fie avantajos în vreun fel?

Semiagramatismul implicit al vorbirii sale sporea ameninţarea, după aprecierea lui Greybeard.

— Sunt bine informat, Domnule Comandant. Părerea mea e că ar trebui să apăraţi zonele Oxfordshire şi Gloucestershire de Midlands şi Nord, dacă forţele dumneavoastră sunt destul de puternice. Dacă mi-aţi putea împrumuta o hartă…

Croucher ridică mâna:
— Ascultă, mai bine să te-aduc puţin cu picioarele pe pământ, prietene. Doar ca să ştii, n-am nevoie de nici o idee intelectuală, jumate-coaptă de la aşa-zişi învăţaţi ca dumneata. Îi vezi pe oamenii ăştia, aşezaţi acolo la mese? Au beneficiul mutual de a înfăptui gânditul în locul meu, astfel folosind avantajos unul din avantajele de a avea terra firma într-un oraş universitar ca Oxford. Vechea bătălie Town *versus* Gown{3} a fost purtată şi câştigată, domnule Timberlane, cum ai fi putut şti dacă nu te fâţâiai atât de mult prin Londra. Eu am câştigat-o şi implementat-o. Conduc întregul Oxford în folosul unuia singur şi al tuturor. Capetele astea pătrate sunt crema facultăţilor de-aici, numai intelecte de optişpe carate. Îl vezi pe caraghiosul ăla de-acolo, care-i tremură mâinile şi cu ochelarii crăpaţi? E Profesorul de Război al Universităţii Chichele, Harold Biggs. Iar acolo-i Sir Maurice Rigg, unu' din deştepţii la istorie ai tuturor timpurilor, mi se zice. Aşa că fii bun şi pricepe că te întreb despre DOUCH(E), nu cum ai conduce dumneata operaţiunile dacă ai fi în pantofii mei.
— Nu mă îndoiesc că unul din caraghioşii dumneavoastră intelectuali v-ar putea vorbi despre DOUCH(E).
— Ba nu pot. De-asta a fost necesitatea aducerii dumitale aici. Vezi, toate datele care le am despre DOUCH(E) zic că-i un soi de unitate de informaţii cu sediul la Londra. În momentul ăsta, organizaţiile din Londra sunt suspecte pentru mine, din motive evidente. Dacă nu vrei să fii luat de spion, etcetera, poate ar trebui să-mi pui mintea la curent cu ce intenţionezi să faci aici.
— Cred că mi-aţi înţeles greşit atitudinea, domnule. Doresc să vă informez despre DOUCH(E); nu sunt spion. Deşi am fost adus la dumneavoastră ca un captiv, aranjasem o vizită prin intermediul patrulelor ca să vă văd mâine şi să vă ofer ce ajutor pot.
— Eu nu-s dentistul dumitale. La mine nu-ţi programezi vizită – ci te rogi de-o audienţă.
Bătu cu nodurile degetelor în masă.
— Veştejesc atitudinea dumitale prostească! Pătrunde-te de realitatea situaţiei – pot pune să te împuşte oriunde, în curriculum, dacă te prind că eşti neconstructiv.
La asta, Timberlane nu spuse nimic. Pe un ton mai rezonabil, Croucher continuă:
— Ia să vedem acuma, să dăm pe faţă ce e DOUCH(E) exact şi cum funcţionează.
— Nu e decât o unitate academică, domnule, deşi cu mai multă putere în spate decât au de obicei unităţile academice. V-aş putea explica între patru ochi? Natura activităţii ei e confidenţială.
Croucher îl privi cu sprâncenele înălţate, după care se întoarse spre oamenii surmenaţi de la mesele pe capre, şi aruncă o ocheadă celor

două gărzi.

— N-aş vesteji o schimbare de decor. Lucrez ore îndelungate.

Trecură în camera alăturată. Gărzile îi urmară. Deşi încăperea era mică şi încinsă, fu o uşurare să scape de chipurile sleite dindărătul meselor. Croucher îi făcu semn unuia dintre gardieni, iar acesta deschise o fereastră.

— Ce este cu precizie această „activitate confidenţială"? întrebă Croucher.

— E o muncă de documentare. După cum ştiţi, în 1981 s-a produs Accidentul care a sterilizat omul şi majoritatea mamiferelor superioare. Americanii şi-au dat primii seama de deplinele implicaţii ale celor ce se întâmplau. În anii nouăzeci, diverse fundaţii au colaborat pentru a înfiinţa DOUCH la Washington. Acolo s-a decis să se instituie, în vederea condiţiilor globale fără precedent, un grup de studiu special, de urgenţă. Acest grup urma să fie echipat pentru a funcţiona timp de şaptezeci şi cinci de ani, indiferent că omul îşi regăsea, în cele din urmă, capacitatea de a procrea sau nu reuşea şi dispărea ca specie. S-au înrolat membri din toată lumea şi au fost instruiţi să interpreteze obiectiv chinurile propriilor lor ţări şi să le înregistreze în permanenţă. Grupul a fost denumit Documentarea Asupra Istoriei Universale Contemporane{4}. E-ul în paranteză înseamnă că fac parte din aripa engleză. Am intrat în organizaţie la început, şi m-am instruit la Washington în '01. Pe vremea aia organizaţia încerca să fie cât de pesimist posibilă. Mulţumită gândirii lor realiste, putem continua să funcţionăm ca persoane individuale chiar dacă s-au rupt contactele naţionale şi internaţionale.

— Aşa cum s-a şi întâmplat. Preşedintele a fost eliminat de o gaşcă de pungaşi. Statele Unite sunt într-o stare de anarhie. Ştii asta?

— La fel şi Marea Britanie.

— Defel. Aici nu avem anarhie, nu cunoaştem înţelesul cuvântului. Eu ştiu cum să păstrez ordinea, de-asta poţi să fii chiar convins. Până şi cu toată ciuma asta, nu e nici un fel de dezordine şi domneşte justiţia britanică.

— Deocamdată holera doar îşi potriveşte pasul, Comandante Croucher. Iar execuţiile în masă nu sunt o manifestare a ordinii.

Croucher exclamă, furios:

— La dracu' cu manifestările! Mâine, toată lumea din Spitalul Churchill o să fie împuşcată. Nu mă-ndoiesc că şi în legătură cu asta o să ţipi. Dar nu înţelegi. Trebuie să-ţi extirpi această neînţelegere eronată. N-am nici o dorinţă să ucid. Tot ce vreau e să păstrez ordinea.

— Aţi citit, fără îndoială, destulă istorie ca să ştiţi cât de găunos sună aşa ceva.

— E adevărat! Haosul şi războiul civil sunt absolut respingătoare pentru mine! Ascultă-mă, ceea ce-mi spui despre DOUCH(E) confirmă

ce-am fost deja informat. Nu m-ai minţit. Aşa că…

— De ce v-aş fi minţit? Dacă sunteţi binefăcătorul care vă pretindeţi, n-am de ce să mă tem de dumneavoastră.

— Pentru că dacă eram nebunul drept care mă iei, principalul meu obiectiv ar fi să-i omor pe observatorii obiectivi ai regimului meu. Inversul e adevărat – îmi vizualizez datoria de a ţine ordinea – atâta tot. În consecinţă, pot utiliza structura dumitale DOUCH(E). Vreau să fii aici, să înregistrezi. Mărturia dumitale mă va justifica pe mine şi măsurile pe care sunt silit să le implementez.

— Să vă justifice în faţa cui? În faţa posterităţii? Nu există nici o posteritate. A murit în sperma stricată, dacă mai ţineţi minte.

Amândoi transpirau din abundenţă. Gardianul din spatele lor îşi foia picioarele obosite. Croucher scoase un tub cu pastile mentolate din buzunar şi-şi vârî una în gură.

— Cât timp o să mai perseverezi cu munca asta pentru DOUCH(E), domnule Timberlane?

— Până mor sau sunt ucis.

— Înregistrând?

— Da, înregistrând, şi filmând.

— Pentru posteritate?

După un moment de tăcere, Timberlane spuse:

— Bine, amândoi credem că ştim ce înseamnă datoria. Dar eu nu trebuie să-i omor pe toţi sărmanii nenorociţi din Spitalul Churchill.

Croucher îşi ronţăia menta. De pe faţa sa urâtă, ochii priveau către podea în timp ce vorbi:

— Am aici un nodul de informaţie pe care să-l înregistrezi. În ultimii zece ani, Churchill-ul a fost dedicat unei direcţii de cercetare şi numai uneia. Doctorii şi personalul de-acolo numără şi câţiva experţi biochimişti. Proiectul şi sarcina lor e de a încerca să prelungească viaţa. Nu doar studiază geria – cum îi zice, geriatria; caută un drog, un hormon; eu nu-s specialist medical şi nu diferenţiez una de alta, dar ăia caută o cale de-a-i face pe oamenii ca mine şi ca dumneata să trăiască până la două sute, două sute douăzeci de ani. Parascovenii imposibile! Irosesc o organizaţie, fugărind fantome! Nu pot lăsa spitalul ăla să se ducă pe apa sâmbetei. Vreau să-l utilizez în scopuri mai productive.

— Guvernul a subvenţionat spitalul?

— Da. Politicienii corupţi din Westminster aspirau să descopere acest elixir al vieţii şi nemuririi şi să-l perpetueze pentru avantajele lor proprii şi personale. N-o să ne lăsăm noi incomodaţi cu prostii de soiul ăsta. Viaţa-i prea scurtă.

Rămaseră privindu-se.

— Vă accept oferta, spuse Timberlane, deşi nu pot vedea la ce v-ar folosi. Am să înregistrez tot ce faceţi la Churchill. Aş dori documente

doveditoare că ceea ce spuneţi, despre acest proiect de longevitate, e adevărat.

— Documente! Vorbeşti ca unul din domnii ăia deştepţi şi sonaţi din camera aialaltă. Respect învăţătura, dar nu şi pedanteria, asta să-ţi intre bine-n cap. Ascultă, evacuez toată gaşca de pungaşi din spitalul ăla, pe ei şi ideile lor scrântite; nu cred în trecut – cred în viitor.

Lui Timberlane îi suna doar ca o recunoaştere a propriei nebunii. Spuse:

— Nu există nici un viitor, aţi uitat? L-am ucis de-a binelea, în trecut.

Croucher despachetă încă o pastilă de mentă; buzele sale groase o culeseră din palmă.

— Vino mâine la mine şi-am să-ţi arăt eu viitorul. Sterilitatea n-a fost în întregime totală, să ştii. Au fost, încă mai sunt, un firişor minimal de copii care se nasc prin colţuri ciudate ale lumii – chiar şi-n Marea Britanie. Cei mai mulţi sunt handicapaţi – monstruozităţi dincolo de conceperea noastră.

— Ştiu la ce vă referiţi. Mai ţineţi minte Corpul Infantop în anii războiului? A fost echivalentul britanic al Proiectului American Childsweep. M-am ocupat de asta. Ştiu totul despre monstruozităţi. Senzaţia mea e că ar fi mai normal să-i omorâm, pe majoritatea, la naştere.

— Un procentaj din cei locali nu sunt omorâţi la naştere, iubirea maternă fiind ceea ce e.

Croucher se întoarse spre gărzile ce şuşoteau în spatele lui şi le ordonă iritat să tacă. Continuă:

— Adun toate creaturile astea, indiferent cum arată. Unele au membre în minus. Câteodată se nasc fără inteligenţă şi inexprimabil de tâmpite. Uneori, se nasc întoarse cu înăuntrul pe dinafară, şi pe urmă mor, rând pe rând – deşi avem un băiat care a supravieţuit, cu toate că tot sistemul lui digestiv – stomac, intestine, anus – e în afara trupului, într-un fel de sac. E o privelişte suprem de oribilă. A, avem tot soiul de varietăţi de creaturi semi-umane. Vor fi încarcerate la Churchill pentru supraveghere. Ele sunt viitorul.

Cum Timberlane nu replică, adăugă:

— Admis, un viitor înspăimântător, dar s-ar putea ca altul să nu existe. Trebuie să muncim sub aserţiunea că atuncea când aceste creaturi vor ajunge la maturitate, vor procrea copii normali. Le vom păstra şi le vom face să se reproducă, încredinţează-te că e mai bună o lume populată de monstruozităţi decât o lume moartă.

Croucher îl privi provocator pe Timberlane, ca aşteptându-se să nu fie de acord cu această afirmaţie. Când colo, Timberlane spuse:

— Voi veni la dumneavoastră mâine dimineaţă. Nu plasaţi asupra mea nici o cenzură?

— Vei avea cu dumneata un paznic să asigure securitatea. Caporalul Pitt, pe care l-ai cunoscut, a fost detaşat cu această misiune. Nu vreau ca reportajele dumitale să cadă pe mâini ostile.

— Asta-i tot?

— Nu. Trebuie să consider propriile dumitale mâini ca mâini ostile. Până ţi le vei dovedi altminteri, soţia dumitale va locui aici, în cazarmă, ca garanţie a bunăvoinţei dumitale. Şi dumneata ai să fii încartiruit aici. Vei descoperi că confortul e mai considerabil decât era în apartamentul ăla. Bunurile dumitale suferă deja transportarea de la apartament aici.

— Deci nu sunteţi decât un dictator, la fel ca şi ceilalţi dinainte!

— Ia seama – nu-mi cad bine la stomac minţile îndărătnice! Ai să mă cunoşti în curând şi altfel – n-ar strica! Vreau să-mi fii pe post de conştiinţă. Clarifică-ţi punctul ăsta în creier cu toată puterea cuvenită. Ai văzut că m-am înconjurat de intelighenţia; din păcate, ăştia, la vedere fac ce spun eu – cel puţin în faţa mea. Un asemenea crez mă revoltă până la piele! Nu asta vreau de la dumneata; vreau să faci ce-ai fost instruit. La dracu’, de ce m-aş deranja cu dumneata măcar când am o droaie de altele cu care să-mi fac griji? Trebuie să faci ce spun eu.

— Dacă e vorba să fiu independent, va trebui să-mi păstrez independenţa.

— Nu fă pe deşteptul cu mine! Trebuie să faci se spun eu. Când îţi cer să dormi aici la noapte, e un ordin. Gândeşte-te la conversaţia asta, stai de vorbă cu nevastă-ta. Am văzut imediat că-i un gen hirsut binişor. Ţine minte, îţi ofer securitatea, Timberlane.

— În fortul ăsta fără condiţii sanitare?

— Se va trimite după dumneata dimineaţă. Gardă, du-l pe omul ăsta de-aici. Dă-l pe mâna Caporalului Pitt.

În timp ce se apropiau decişi să-l ia pe Timberlane, Croucher tuşi într-o batistă, îşi şterse fruntea cu mâna şi spuse:

— Un punct de concluzie, Timberlane. Sper să se lege prietenia între noi, atât cât e posibil aşa ceva. Dar dacă cugeţi să încerci a evada, n-ar strica să te informez că de mâine se aplică ordine restrictive noi în toată zona din jurisprudenţa mea. Voi nimici întinderea molimei cu orice preţ. Oricine e prins încercând, pe viitor, să se mute din Oxford va fi împuşcat, fără întrebări. Se vor ridica bariere împrejurul oraşului în zori. Gata, gardă, du-l. Şi expediaţi-mi un secretar şi o cană cu ceai, imediat.

Locuinţa lor la cazarmă consta dintr-o singură cameră mare. Conţinea un lighean de spălat, un arzător cu gaz, două paturi cazone dotate cu pături. Lucrurile le sosiră cu hopuri, dintr-un vagonet de la parter. Alte bunuri cerute le parveniseră spasmodic, până se

plictisiseră de ecoul bocancilor milităreşti.

Un gardian senil şedea pe un scaun în uşă, cu degetul pe un pistol automat uşor, holbându-se la ei cu curiozitatea împietrită a omului plictisit.

Martha se întinse în pat, cu un prosop umed peste frunte. Timberlane îi relatase complet discuţia cu Croucher. Rămaseră tăcuţi, bărbatul aşezat pe patul lui, cu capul rezemat greu în cot, cufundându-se încet într-un soi de letargie.

— Ei bine, am căpătat, mai mult sau mai puţin, ce-am vrut, spuse Martha. Lucrăm cu înverşunare pentru Croucher. Putem avea încredere în el?

— Nu cred că-i cazul să pui întrebarea asta. Putem avea încredere atât cât permit împrejurările. Avea un mod de-a părea să nu ia în serios tot ce spuneam – ca şi cum mintea i s-ar fi frământat tot timpul cu o altă problemă. Poate că am întrezărit ceva din acea problemă când a descris o lume populată de monştri. O fi simţit că trebuie să aibă pe cineva sub stăpânire, chiar de-ar fi numai o… o colecţie de anomalii.

Gândurile soţiei sale reveniră la un punct pe care-l atinseseră mai devreme, în timpul zilei.

— Toată lumea e obsedată de Accident, chiar dacă n-o arată imediat. Toţi suntem bolnavi de vinovăţie. Poate că asta-l tulbură pe Croucher, şi trebuie să trăiască cu o viziune a lui însuşi, conducând o lume crepusculară de ologi şi creaturi diforme.

— Puterea cu care stăpâneşte prezentul pare mai mare decât ar presupune-o aşa ceva. Cât de mare e puterea cu care stăpâneşte cineva, oricine, prezentul?

— O stăpânire destul de firavă, după cum ne reaminteşte holera, dar…

— Societatea noastră, biosfera noastră, sunt bolnave de patruzeci de ani. Cum ar putea rămâne sănătos, în sânul lor, individul? Poate că suntem toţi mai nebuni decât credem.

Neplăcându-i nota din vocea Marthei, Timberlane trecu şi se aşeză pe marginea patului ei, spunând cu tărie:

— Oricum, grija noastră imediată e Croucher. Dacă vom coopera cu el satisfacem planul DOUCH(E), aşa că asta vom face. Dar tot nu-mi pot da seama de ce, în asemenea vremuri, ar vrea să se-ncurce cu mine.

— Pot să mă gândesc la un motiv. Nu pe tine te vrea. După camion umblă. Crede, probabil, că înăuntru sunt materiale pe care le-ar putea folosi.

O strânse de mână:

— S-ar putea să fie şi asta. Poate crede că, venind de la Londra, am înregistrat informaţii care-i pot fi de folos. Într-adevăr, e posibil s-o fi

făcut. Londra e, în prezent, duşmanul lui cel mai bine organizat. Mă-ntreb cât timp vor lăsa camionul acolo unde e acum.

Camionul DOUCH(E) era un articol de echipament valoros. Când guvernele naţionale căzuseră, conform prevederilor fundaţiei de la Washington, camioanele au devenit, ele însele, sedii DOUCH(E). Conţineau materiale de înregistrare complete, magazii şi felurite provizii; erau complet blindate; o oră de lucru le convertea în vehicule cu şenile; funcţionau pe baza sistemului cu baterii perfecţionat recent, şi aveau o propulsie de urgenţă pe bază de petrol sau oricare din substituţii săi curenţi. Acest desăvârşit pachet de tehnologie, sau mostra sa deţinută de Timberlane, fusese lăsat în garaj, sub apartamentul de pe Iffley Road.

— Mai am cheile, spuse Timberlane, iar vehiculul e închis cu toate obloanele. Nu mi-au cerut cheile.

Ochii Marthei erau închişi. Îl auzi, dar era prea obosită ca să răspundă.

— Aici suntem bine plasaţi pentru a observa istoria contemporană, continuă el. Lucrul pe care nu l-a avut DOUCH(E) în vedere e că vehiculele ar putea reprezenta o atracţie pentru făuritorii-de-istorie. Orice s-ar întâmpla, nu trebuie să lăsăm camionul să ne scape de sub control.

După un minut de tăcere, adăugă:

— Maşina trebuie să fie principala noastră grijă.

Cu brusca energie a furiei, femeia se ridică în capul oaselor pe pat:

— Dracu' şi mama lui s-o ia pe blestemata aia de maşină! Cu mine cum rămâne?

Martha dormi pe apucate în acea înăbuşitoare noapte la cazarmă. Tăcerea era fracturată de bocanci soldăţeşti bocănind pe un platou de paradă, de strigăte, de vibraţiile apropiate ale câte unui ţânţar sau de vuietul vreunui Windrush, revenind la unitate. Când se întorcea de pe-o parte pe alta, patul ei ghiorăia ca un stomac gol.

Noaptea, avea ea impresia, era o pernă cu ace vătuită – aproape o ţinea în mână, atât de îndeaproape se potrivea căldura ei cu umezeala palmei – iar în ea, număr infinit de ace, răsunau efectele sonore ale omenirii militante. Dar fiecare ac străpungea perna, precum şi pe ea. Spre ziuă, zgomotele deveniră mai puţin frecvente, deşi bolul de căldură, din careul de-afară, rămânea acelaşi. Apoi, dintr-o altă locuinţă se auzi soneria slabă, lungă şi continuă a unui ceas deşteptător. Undeva departe, cântă un cocoş. Auzi un ceas din oraş – Magdalen? – bătând de cinci. Păsările îşi urmau gâlceava zorilor pe streşini. Zgomotele armatei se reînstăpâniră treptat. Dangătul găleţilor şi al ustensilelor de fier din bucătărie proclama că începuseră pregătirile pentru micul dejun. Adormi, plutind pe un val de disperare.

Avu un somn adânc, odihnitor.

Timberlane, cenuşiu şi neras, şedea pe marginea patului lui, când se deşteptă Martha. Un gardian intră cu micul dejun pe o tavă, o puse jos şi plecă.

— Cum te simţi, iubirea mea?

— Mai bine în dimineaţa asta, Algy. Dar cu zgomotul de-azi noapte…!

— O droaie de petreceri cu brancarde, teamă mi-e, spuse el, aruncând o privire pe fereastră. Aici suntem într-unul din focarele de infecţie. Sunt pregătit să-i ofer lui Croucher garanţii asupra conduitei mele dacă ne lasă să locuim în altă parte.

Se apropie de el, cuprinzându-i obrajii ţepoşi în mâini:

— Ai ajuns la o concluzie, deci?

— Am ajuns în timpul nopţii. Avem o treabă la DOUCH(E). Alergăm după istorie, iar istoria se face acum aici. Cred că trebuie să avem încredere în Croucher; aşa că rămânem la Cowley ca să cooperăm cu el.

— Ştii că nu-ţi discut hotărârile, Algy. Dar ne putem încrede într-un om aflat în poziţia lui?

— Hai doar să spunem că un om, în poziţia lui, nu pare să aibă vreun motiv de-a ne împuşca fără somaţie.

— Poate că o femeie priveşte altfel aceste lucruri, dar mai bine să nu lăsăm ca DOUCH(E) să câştige întâietatea faţă de siguranţa noastră.

— Ia-o aşa, Martha. La Washington nu ne-am asumat doar obligaţii; am preluat un mod de-a gândi care are sens câtă vreme majoritatea activităţilor omeneşti nu mai au. Asta ar putea avea mult de-a face cu felul în care-am supravieţuit ca pereche la Londra, în timp ce, de jur-împrejurul nostru relaţiile personale se duc la gunoi. Avem o misiune; trebuie s-o slujim, altfel nu ne va sluji nici ea pe noi.

— O iei aşa şi sună bine. Doar să nu cădem în capcana de-ai lăsa să pună ideile înaintea oamenilor, mm?

Îşi îndreptară atenţia spre micul dejun. Arăta ca o raţie de soldat; întrucât ceai nu se prea găsea, aveau de băut bere slabă, şi de mâncare, inevitabilele pilule cu vitamine care se instauraseră ca hrană naţională de când animalele domestice fuseseră lovite de boală, o pâine grunjoasă şi câteva fileuri de peşte cafeniu şi fără nume. Dat fiind că balenele aproape dispăruseră din mări, iar efectele monstruoase ale radiaţiilor păreau să fi încurajat dezvoltarea planctonului şi a crustaceelor minusculi, peştii se înmulţiseră. Mulţi fermieri, din zonele litorale pe tot cuprinsul lumii, fuseseră siliţi să se orienteze spre mare, când li se împuţinaseră turmele; aşa că, încă se mai găsea o felie de peşte care să fie aşternută peste farfuriile crăpate ale lumii.

În timp ce mâncau, Martha spuse:

— Caporalul Pitt ăsta, care acţionează ca o combinaţie de temnicer şi bodyguard, e un om drăguţ de fel. Dacă trebuie să ne stea cineva pe cap tot timpul, poate l-am putea obţine pe el. Întreabă-l pe Croucher despre asta, când îl vezi.

Înghiţeau cu ultimele picături de bere pilulele vitaminizate, când intră Pitt împreună cu un alt gardian. Pe epoleţi, Pitt purta însemnele de căpitan.

— Se pare că trebuie să te felicităm pentru o avansare bine venită şi rapidă, spuse Martha.

— Nu-i nevoie să faceţi bancuri, spuse tăios Pitt. Se-ntâmplă să fie penurie de oameni de ispravă prin părţile-astea.

— Nu-ncercam să fac bancuri, domnule Pitt, şi pot vedea, după numărul tărgilor de-afară, că oamenii se împuţinează tot timpul.

— Nu se cade să glumeşti despre molimă.

— Soţia mea încerca să fie amabilă, spuse Timberlane. Ai grijă cum îi răspunzi, să nu depună o plângere.

— Dacă aveţi vreo plângere, depuneţi-o la mine, răspunse Pitt.

Soţii Timberlane schimbară o privire. Caporalul fără griji de-aseară dispăruse; vocea acestui om era aspră şi întregul său fel de-a fi, încordat la limită. Martha se duse la oglindă şi se aşeză înaintea ei. Cum i se mai adânceau gropile din obraji! Azi se simţea, mai în putere, dar gândul încercărilor şi al caniculei de peste zi n-o încurajau deloc. Simţea în mecanismele menstruaţiei o durere surdă, ca şi cum ovarele ei, infertile şi infertilizabile, ar fi protestat contra propriei lor sterilităţi. Cu efort, din borcănaşe şi tuburi, se străduia să-şi aştearnă pe faţă o viaţă şi o căldură pe care simţea că nu le va mai poseda niciodată în realitate.

În timp ce lucra, îl studie pe Pitt în oglindă. Era oare stilul acela nervos un simplu rezultat al neaşteptatei lui avansări sau exista vreun alt motiv?

— Vă iau pe dumneavoastră şi pe doamna Timberlane în misiune, peste zece minute, îi spuse el lui Timberlane. Pregătiţi-vă. Vom merge la vechiul dumneavoastră apartament din Iffley Road. Acolo o să luăm furgoneta de înregistrare şi ne ducem la Spitalul Churchill.

— Pentru ce? Am o întâlnire fixată cu Comandantul Croucher. Ieri nu mi-a spus nimic despre asta.

— Mi-a spus că v-a vorbit despre problemă. Ziceaţi că vreţi documente probatorii despre ce se întâmplă la spital. Mergem acolo să le luăm.

— Înţeleg. Dar întâlnirea mea…

— Uite ce e, cu mine nu discutaţi. Am ordinele mele, să ştiţi, şi am să mi le îndeplinesc. Aici oricum n-avem întâlniri – avem numai ordine. Comandantul e ocupat.

— Dar mi-a spus…

Căpitanul Pitt îşi lovi semnificativ revolverul căpătat recent.

— Zece minute, şi am plecat. Mă-ntorc să vă iau. Veniţi amândoi cu mine să vă luaţi vehiculul.

Se răsuci pe călcâie şi păşi cu zgomot afară. Celălalt gardian, un băiat mătăhălos cu falca moale, trecu ostentativ în dreptul uşii.

— Ce-nseamnă asta? întrebă Martha, apropiindu-se de soţul ei. Acesta o cuprinse cu braţele pe după talie, încruntat a îngrijorare.

— S-o fi răzgândit Croucher. Totuşi, s-ar putea ca totul să fie în regulă. Am cerut să văd registrele de la Churchill, aşa că, probabil încearcă să-mi arate că va coopera cu noi.

— Dar şi Pitt e atât de schimbat. Aseară mi-a vorbit despre soţia lui, şi cum a fost silit să ia parte la masacrul ăla din centrul Oxfordului…

— I s-o fi urcat avansarea la cap…

— O, de nesiguranţă-i vorba, Algy, totul e atât… nimic nu-i clar, nimeni nu ştie ce se va întâmpla de pe-o zi pe alta… Poate că nu vor decât maşina.

Rămase cu capul rezemat de pieptul lui, iar el o ţinu în braţe, tăcând amândoi până la reîntoarcerea lui Pitt. Le făcu semn să vină şi coborâră în careu, noul căpitan în frunte şi gardianul cu falca moale încheind coloana.

Urcară într-un Windrush. Sub comanda lui Pitt, motorul tuşi, se ambală, şi porniră încet peste platoul de paradă. Ieşiră pe poartă, aruncând un val de praf spre santinele.

Noua zi nu adusese nici un progres în înfăţişarea Oxfordului. Pe Hollow Way, un şir de leşuri ardeau fără vlagă, ca şi cum cea mai mică rafală de vânt ar fi putut stinge flacăra; fumul rugurilor plutea peste toată zona. Lângă vechea fabrică de maşini domnea activitatea militară, în bună măsură dezorganizată. Auziră un foc de armă. Pe Cowley Road, strada lungă şi şerpuitoare cu magazine ce se îndrepta spre vechile turle de la Oxford, multe faţade erau bătute în scânduri sau sparte. Deşeurile zăceau pe pavaj într-un strat gros. Lângă un magazin sau două, femei bătrâne făceau coadă la cumpărături, tăcute şi distanţate, cu basmale la gât în pofida căldurii. Praful stârnit de sub Windrush sufla în jurul pantofilor lor rupţi. Nu-l luau în seamă, afişând simulacrul de demnitate pe care-i aduce mizeria.

Chipul lui Pitt părea făcut din piele sfărâmicioasă. Nasul, ca un cioc de uliu, stătea îndreptat doar înainte. Nimeni din grup nu vorbea. Când ajunseră la apartament, coborî maşina, într-o aterizare stângace, pe mijlocul drumului. Martha fu bucuroasă să se dea jos; Windrush-ul era plin de mirosuri bărbăteşti stătute.

În douăzeci şi patru de ore, apartamentul lor devenise un loc străin. Uitase cât de dărăpănat şi nezugrăvit arăta văzut de-afară. Observă un soldat aşezat la fosta fereastră a livingului lor. Controla o linie de foc

până la uşa garajului. În momentul de faţă, se aplecase în afară, strigând la un bătrân zdrenţăros înveşmântat într-un şorţ şi un mackintosh. Moşneagul stătea în rigolă, strângând la piept un teanc de ziare.

— *Oxford Mail!* croncănea bătrânul. În timp ce Timberlane se duse să cumpere unul, Pitt dădu să-l oprească, dar apoi murmură:

— De ce nu?

Şi întoarse capul. Martha fu singura care-i văzu gestul.

Ziarul consta dintr-o singură foaie presărată cu caractere tipografice. Un editorial, paginat la loc de cinste, se bucura de posibilitatea reluării publicării, acum că se restabiliseră legea şi ordinea; în altă parte se anunţa că oricine încearcă să părăsească limitele oraşului fără permisiune, va fi împuşcat; la Super Cinema avea să se proiecteze un film pe zi; li se ordona tuturor bărbaţilor sub şaizeci de ani să se prezinte în patruzeci şi opt de ore la una din cele cincisprezece şcoli convertite în comisariate de urgenţă. Era clar că ziarul apărea sub controlul Comandantului.

— Hai să ne mişcăm. N-avem toată ziua la dispoziţie, spuse Căpitanul Pitt.

Timberlane vârî ziarul în buzunarul de la şold, luând-o spre garaj. Îl descuie şi intră. Pitt rămase în imediata lui apropiere când se înghesui pe lângă camioneta DOUCH(E) oblonită şi tastă cifrul încuietorii de la portiera şoferului. Martha privi chipul căpitanului; mereu şi mereu, îşi umezea buzele uscate.

Cei doi bărbaţi se urcară în maşină. Timberlane deblocă arborele motor şi dădu încet înapoi în stradă. Pitt îi strigă soldatului de la fereastră să încuie locuinţa şi să aducă Windrush-ul la cazarmă. Martha şi gardianul cu falca molatică primiră ordin să urce în camionetă. Se aşezară pe fotoliile aflate imediat în spatele şoferului. Atât Pitt cât şi subordonatul său şedeau cu revolverele în mâini, rezemate pe genunchi.

— Ia-o spre Churchill, spuse Pitt. Mergi cât mai încet. Nu-i nici o grabă.

Îşi drese nervos glasul. Sudoarea îi îmbrobona fruntea. Freca neîncetat ţeava armei, în sus şi-n jos, cu degetul mare.

Aruncându-i o privire cercetătoare, Timberlane spuse:

— Omule, eşti bolnav. Mai bine du-te înapoi la cazarmă şi consultă un doctor.

Revolverul tresări.

— Condu acolo. Nu vorbi cu mine.

Tuşi şi-şi trecu o mână grea peste faţă. Una din pleoape începu să i se zbată nervoasă şi aruncă o privire peste umăr spre Martha.

— Zău aşa, nu crezi…

— Gura, femeie!

Cu Timberlane la volan, se târâră pe o străduţă lipsită de viaţă. Doi Părinţi din Cowley, în sutane negre, duceau între ei o femeie, înaintând cu dificultate sub greutatea ei; mâna stângă i se târa pe caldarâm. Rămaseră absolut nemişcaţi până când camionul ajunse în dreptul lor şi nu se urniră decât după ce trecu. Faţa moartă şi vidă a femeii căscă gura spre Martha, când huruiră pe-alături. Pitt îşi înghiţi zgomotos saliva.

Ajungând la o hotărâre, ridică revolverul. La vederea ţevii ce se întorcea spre Timberlane, Martha zbieră. Soţul ei apăsă pe frână. Se legănară înainte şi-napoi, motorul muri, şi se opriră.

Înainte ca Timberlane să se fi putut răsuci, Pitt lăsă să-i scape pistolul şi-şi ascunse faţa în mâini. Plângea şi aiura, cu vorbe neînţelese.

Băiatul cu falca moale spuse:

— Nu vă mişcaţi! Nu vă mişcaţi! Nu fugiţi! Nu vrem să fie nimeni împuşcat!

Timberlane avea în mână revolverul caporalului. Îi smulse lui Pitt braţele de peste faţă. Văzând cum arma sa îşi schimbase stăpânul, Pitt redeveni serios.

— Trage-n mine, dacă aşa vrei – crezi că-mi pasă? Haide, mai bine să se termine odată. Oricum o să fiu împuşcat când Croucher va afla că te-am lăsat să evadezi. Împuşcă-ne pe toţi şi să terminăm!

— N-am făcut niciodată nici un rău la nimeni – eu eram poştaş. Lasă-mă să cobor! Nu mă-mpuşca! strigă paznicul cu falca moale. Încă-şi mai freca revolverul în poală. Văzându-l pe căpitan că a cedat nervos, se pierduse complet cu firea.

— De ce v-aş împuşca? întrebă scurt Timberlane. La fel, de ce m-aţi împuşca voi? Ce ordine primiseşi, Pitt?

— Ţi-am cruţat viaţa. Mi-o poţi cruţa şi tu pe a mea. Tu eşti un gentleman! Lasă pistolul. Dă-mi-l înapoi. Închide-l într-un dulap.

Îşi revenea, confuz încă, dar obraznic şi aruncându-şi în toate părţile ochii neîncrezători. Timberlane rămase cu pistolul îndreptat spre pieptul lui.

— E timpul să avem o explicaţie.

— Erau ordinele lui Croucher. M-a chemat în faţa mea – vreau să zic în faţa lui, azi-dimineaţă. A spus că vehiculul ăsta al vostru trebuie să ajungă în mâinile lui. A spus că nu eşti decât un intelectual aducător de belele, un spion poate, de la Londra. O dată ce puneai maşina în mişcare, trebuia să te împuşc, şi pe nevastă-ta la fel. Pe urmă, Studley, aci de faţă, şi cu mine trebuia să ne prezentăm înapoi la el, cu vehiculul. Dar n-am putut-o face, cinstit, nu-s eu croit pentru trebile de soiul ăsta. Am avut o nevastă, o familie – mi s-a acrit de toate omorurile astea – dacă sărmana mea Vi…

— Lasă cabotinăriile, domnule Pitt, şi hai să chibzuim, îl întrerupse

Martha; puse un braţ pe umărul soţului ei. Deci, până la urmă, n-am fi putut avea încredere în amicul Croucher.

— Nici el nu putea avea încredere în noi. Oamenii în poziţia lui pot fi liberali ca fond, dar trebuie să înlăture elementele aleatorii.

— Fraza asta de la tatăl meu o ştii. Bine, Algy, deci iarăşi suntem elemente aleatorii; acum ce facem?

Spre surprinderea Marthei, se răsuci spre ea şi o sărută. Se simţea în el o anume voioşie. Era cel aflat la comandă. Luă revolverul de la docilul Studley şi-l strecură într-un dulăpior.

— În circumstanţele date, n-avem de ales. Plecăm din Oxford. O să ne îndreptăm spre vest, către Devon. Asta pare cea mai bună alegere. Pitt, tu şi Studley veniţi cu noi?

— N-o să scăpaţi niciodată din Oxford şi Cowley. Baricadele sunt închise. Au fost instalate în noaptea asta pe toate drumurile care duc afară din oraş.

— Dacă vrei să intri-n gaşca noastră, asculţi de ordinele mele. Intri? Da sau nu?

— Dar v-am spus, s-au închis baricadele. N-o să puteţi ieşi din oraş, nici dacă aţi fi Croucher însuşi n-aţi putea.

— Trebuie să ai tu o legitimaţie sau ceva care să-ţi permită să conduci maşina pe străzi. Ce-a fost chestia aia pe care i-ai arătat-o santinelei când am ieşit din cazarmă?

Pitt scoase o foaie de liberă trecere, din buzunarul tunicii, şi i-o dădu.

— O să-ţi iau şi tunica. De-acum încolo eşti degradat la rangul de soldat. Iartă-mă, Pitt, dar nu ţi-ai câştigat tocmai pe merit avansarea, nu-i aşa?

— Nu-s un ucigaş, dacă la asta te referi.

Acum felul de-a fi îi era mai stabil.

— Ascultă, eu îţi spun că vom muri toţi, dacă încerci să spargi baricadele. Au instalat peste tot blocurile alea mari de beton. Opresc circulaţia şi deşartă GEM-urile.

— Scoate-ţi tunica aia şi pe urmă mai vorbim.

Părinţii din Cowley ajunseră iar în dreptul maşinii. Priviră înăuntru, înainte de a se târî într-un han cu povara lor.

În timp ce-i dădea Marthei jacheta sa şi trăgea pe el tunica lui Pitt – cusăturile ei putrede pârâiră când se chinui s-o îmbrace – Timberlane spuse:

— Trebuie că încă mai vine mâncare în oraş, nu? Hrană, provizii, muniţie – Dumnezeu mai ştie ce. Nu-mi spune că acest Croucher nu-i destul de inteligent ca să organizeze aşa ceva. De fapt, probabil pradă toate comitatele din jur pentru aprovizionarea lui.

Pe neaşteptate, Studley se aplecă înainte şi-l bătu pe Timberlane pe umăr:

— Aşa e, domnule, şi tocmai vine de la Southampton un convoi cu peşte, care trebuie să ajungă aici în dimineaţa asta, l-am auzit eu pe Sergentul de la Transporturi, Tucker, c-a zis aşa când am semnat pentru Windrush, de dimineaţă.

— Bravo ţie! Barierele vor trebui să se deschidă pentru a permite trecerea convoiului. Şi-n timp ce convoiul intră, noi ieşim. Dincotro va sosi?

În timp ce se deplasau cu greu spre sud, devoraţi de lumina soarelui, le parveni zgomotul unei explozii. După o pală de fum din dreapta lor, văzură că Podul Donnington fusese aruncat în aer. O cale de ieşire din oraş era tăiată. Nimeni nu rosti o vorbă. Asemenea holerei, pustiirea de pe străzi era contagioasă.

La Ros Hill, blocurile de apartamente, îndepărtate de marginea drumului, erau la fel de neînsufleţite ca nişte faleze. Singura alinare a goliciunii totale din împrejurimi era o ambulanţă ce se târa de pe un drum de serviciu, cu girofarul în funcţiune. Avea toate ferestrele camuflate. Urcă pe fâşia cu iarbă, traversă drumul principal, cu doar câţiva iarzi în faţa vehiculului de la DOUCH(E), şi se opri pe banda opusă, cu o ultimă zguduitură. Trecând prin dreptul ei, zăriră şoferul căzut peste volan…

Mai departe, printre case particulare, mirosea mai puţin a moarte. În unele grădini, bătrâni şi bătrâne ardeau focuri în aer liber. Ce-o mai fi reprezentând şi superstiţia asta? se întrebă Martha.

Când ajunseră la un giratoriu, câţiva soldaţi, cu puştile agăţate pe umăr, le ieşiră în întâmpinare, dinspre punctul de control. Timberlane se aplecă afară pe fereastră şi arătă legitimaţia fără să se oprească. Soldaţii îi făcură semn să treacă.

— Cât mai avem? întrebă.

— Aproape am ajuns. Barajul rutier pe care-l căutăm e la podul de cale ferată Littlemore. Dincolo de el nu mai e decât câmp deschis, spuse Pitt.

— Lung hotar mai are de apărat Croucher…

— De-asta vrea tot mai mulţi oameni. Blocarea drumului a fost una din ideile lui deştepte. Ajută atât la ţinerea străinilor afară, cât şi la ţinerea noastră înăuntru. Doar nu vrea să scape niscaiva dezertori care să pună de-o opoziţie, nu? Drumul face aici o cotitură în unghi drept spre pod, iar din dreapta vine un alt drum. A, uite cârciuma aia, Marlborough, pe colţ!

— Bine, fă cum îţi spun eu. Luăm exemplu de la ambulanţa pe lângă care-am trecut. Gata, Martha, dulceaţa mea? Îi dăm drumul!

În timp ce dădeau colţul, Timberlane se lăsă să cadă peste volan, cu mâna dreaptă atârnându-i pe fereastră. Pitt se cocoşă moale lângă el, iar ceilalţi doi îşi dădură capetele pe spate în scaune. Conducând cu

grijă, Timberlane duse vehiculul pe o linie beată spre hanul despre care vorbise Pitt. Îl lăsă să urce pe trotuar, apoi suci volanul şi eliberă ambreiajul, rămânând cu motorul pornit. Camioneta se zgâlţâi violent înainte de a se opri. Erau cu faţa spre Podul Littlemore, la nici două sute de iarzi distanţă.

— Bun, staţi aşa cum sunteţi, spuse Timberlane. Să sperăm că vine la timp convoiul din Southampton. Din câte vehicule ar trebui să fie format, Studley?

— Patru, cinci, şase. Greu de zis. Variază.

— Atunci ar trebui să ochim trecerea imediat după al doilea camion.

În timp ce vorbea, Timberlane scruta întinderea din faţă. Calea ferată era ascunsă în făgaşul ei. Spre pod, drumul se îngusta până la doar două benzi. Dincolo, îl camufla proeminenţa terenului dar, din fericire, barajul rutier fusese instalat în această parte a podului, aşa că era vizibil din locul unde aşteptau. Consta dintr-o colecţie de blocuri de beton, două vagonete vechi şi bârne de lemn. O clădire mică din lemn, în apropiere, fusese rechiziţionată de militari; părea potrivită pentru adăpostirea unei mitraliere. Nu se putea vedea decât un singur soldat, rezemat de uşa clădirii şi punând mâna streaşină la ochi pentru a privi în lungul drumului, spre ei.

Un vagonet de construcţii stătea lângă barieră. În el, un bărbat ridicat în picioare îi arunca altuia de jos cărămizi. Păreau să întărească mijloacele de apărare şi, judecând după mişcările lor neîndemânatice, nu erau deprinşi cu această muncă.

Minutele treceau. Întreaga scenă era imposibil de descris; acel mohorât tronson de drum nu era nici urban, nici rural. Nu numai că lumina soarelui îi ştergea toate pretenţiile, dar poate că niciodată nu mai fusese studiat cu atâta atenţie cum îl supraveghea acum Timberlane. Mişcările trândave, ale celor ce mânuiau cărămizile, căpătau un soi de persistenţă onirică. În maşina DOUCH(E) intrau muşte, zumzăind fără nici un rezultat prin interior. Zgomotul lor îi amintea Marthei de zilele lungi de vară din copilărie, când în fericirea ei pătrunsese, devenind parte inseparabilă, înţelegerea faptului că o cumplită greşeală, asemenea unui blestem, plutea deasupra ei, deasupra părinţilor, deasupra prietenilor – deasupra tuturor. Văzuse efectul blestemului răspândindu-se tot mai larg şi mai larg, ca nisipul unei furtuni în deşert devorând cerul. Cu ochii mari, privi spinarea cocoşată a soţului ei, complăcându-se în mica fantezie a ororii că ar fi moartă, cu-adevărat moartă de holeră. Reuşi să se înspăimânte singură.

— Algy…

— Uite-i că vin! Fiţi atenţi acum! Stai acolo, Martha; sunt şanse să tragă în timp ce trecem printre ei.

Porni înainte, maşina săltând pe hopurile drumului. Un prim camion mare, pentru mobilă, căptuşit cu praf, se căţără pe podul îngust, din partea cealaltă. Un soldat trase o parte din baricada de lemn, pentru a-l lăsa să treacă. Maşina mârâi înainte prin deschizătura îngustă. În timp ce se apropia de vehiculul DOUCH(E), un al doilea camion – militar, cu prelata ruptă – apăru pe pod.

Sincronizarea trebuia să fie perfectă. Rulând cu viteză constantă înainte, camioneta DOUCH(E) urma să depăşească acest al doilea camion cât mai aproape de pod. Timberlane apăsă mai tare pe accelerator. Ulmii de pe marginea drumului, boiţi cu praf, împrăştiau raze de soare roşii şi albe pe dinaintea ochilor lui. Trecură de primul camion. Şoferul strigă ceva. Măriră viteza, spre maşina militară. Tocmai se strecura printre cuburile de beton. Şoferul îl văzu pe Timberlane, gesticulă, acceleră şi trase de volan spre margine. Santinela fugi înainte, agitându-şi puşca. Dădea din gură. Cuvintele i se pierdură în zgomotul motoarelor. Timberlane se repezi drept spre soldat.

Trecură vuind pe lângă camionul armatei fără să-l atingă, toţi patru privind şi ţipând instinctiv. Farul din faţă lovi soldatul înainte ca acesta să se fi putut întoarce. Puşca îi zbură din mâini. Fu azvârlit ca un sac cu nisip, într-unul din blocurile de beton. La trecerea prin barieră, se auzi un scrâşnet: oţel pe piatră. În timp ce se năpusteau peste pod, al treilea vehicul se înălţă în faţa lor.

În postul de santinelă din lemn pe care-l depăşiseră, o mitralieră se trezi la viaţă. Gloanţele zăngăniră pe grilajul din spatele maşinii, făcând ca interiorul să răsune ca o tobă de oţel. Parbrizul vehiculului din faţa lor se sfărâmă, rupturi noi înflorind ascuţite peste prelata veche. Cu un urlet de pneuri, derapă într-o parte. Şoferul deschise violent portiera, dar căzu înapoi în cabină când camionul se balansă în partea opusă. Săltând şi hodorogind, sparse balustrada luând-o în josul taluzului, spre calea ferată de dedesubt.

Timberlane cotise în direcţia cealaltă pentru a evita ciocnirea cu camionul. Numai accidentul acestuia îl făcu să poată trece pe-alături. Ţâşniră din nou înainte, şi văzură că în continuare drumul era liber. Mitraliera continua să latre, dar ridicătura terenului îi adăpostea de rafalele ei.

Dacă Studley n-ar fi leşinat în acel moment, având nevoie să se odihnească într-un sat părăsit, pe nume Sparcot, unde se adunau şi alţi refugiaţi, ar fi putut ajunge până la Devon. Dar Studley avea holeră; şi sosi un paranoic numit Mole, pentru a-i transforma într-un avanpost fortificat; o săptămână mai târziu, ploi abundente spălară de pe faţa pământului o sumă de ocazii. Popasul la Sparcot dură unsprezece ani lungi şi cenuşii.

Privind în urmă spre acele timpuri, Martha reflectă la modul în care surescitarea nervoasă a şederii lor în Cowley i-o îmbălsămase în memorie, aşa că-şi reamintea totul cu uşurinţă. Anii ce urmară aveau să fie mai puţin limpezi, căci îi cizela mizeria şi monotonia. Moartea lui Studley; morţile altora din acea hoardă de refugiaţi iniţială; apariţia lui Big Jim Mole şi certurile, când îi distribuise prin casele părăsite ale satului; lupta nesfârşită, bătăile pentru femei; abandonul speranţei, al convenţiilor şi al rujului de buze; acestea păreau acum nişte figuri într-o tapiserie uriaşă dar decolorată, spre care n-avea să se mai întoarcă.

Un eveniment din zilele acelea (ah, dar absenţa copiilor era pe-atunci o rană mai dureroasă în mintea ei!) stăruia clar, căci ştia că încă-l mai frământa pe soţul ei; era vorba de vânzarea camionului lor DOUCH(E), într-a doua iarnă la Sparcot, când toţi îşi pierduseră minţile de foame. Îl schimbaseră pe-o căruţă de peşte stricat, păstârnaci şi pilule cu vitamine, aparţinându-i unui telal rătăcitor, cu un singur ochi. Ea şi Algy se tocmiseră cu el o după-amiază întreagă, pentru a-l privi, până la urmă, îndepărtându-se în asfinţit la volanul maşinii lor. În tenebrele acelei ierni, mizeriile lor atinseseră limita.

Mai mulţi bărbaţi, printre care şi cei mai capabili, se împuşcaseră. Acela fusese momentul când Eve, tânăra amantă a lui Trouter, născuse un copil fără nici o diformitate. Înnebunise şi fugise. O lună mai târziu, cadavrul ei şi al copilului fuseseră găsite într-o pădure din apropiere.

În iarna aceea cruntă, Martha şi Greybeard organizaseră conferinţe, nu cu deplina aprobare a lui Mole. Vorbiseră despre istorie, geografie, politică, lecţiile de învăţat de la viaţă – dar toată materia subiectelor lor era, prin forţa împrejurărilor, extrasă dintr-o existenţă ce murea chiar în timp ce ei vorbeau, iar conferinţele se vădiră un eşec. Foamei şi privaţiunilor li se adăugase şi ceva mai sinistru: senzaţia că pe Pământ nu mai exista loc şi pentru minte.

Cineva inventase o formulă cu viaţă scurtă pentru această senzaţie: Cortina pe Creier. Categoric, cortina creierului coborâse, în iarna aceea, ca o răzbunare.

În ianuarie, sturzii îşi aduseră cântul răguşit din Norvegia în Sparcot. În februarie, suflară vânturi reci şi ninse zilnic. În martie, vrăbiile se împerecheară pe mormanele de gheaţă cu coajă murdară. Abia în aprilie reveni un aer mai blând.

Pe perioada acelei luni, Charley Samuels se însură cu Iris Ryde. Charley şi Timberlane luptaseră împreună în război, cu ani în urmă, când amândoi făcuseră parte din Corpul Infantop. Sosirea lui, în micul sat mâncat de molii, se petrecuse într-o zi frumoasă. După nuntă, se mută cu mireasa în casa de lângă cea a lui Algy şi Martha. Şase ani mai târziu, Iris avea să moară de cancer – la fel ca sterilitatea, un efect

al Accidentului.

Aceea fusese o perioadă bolnavă. Şi tot timpul trudiseră, de teama lui Mole, aproape inconştienţi de toată impostura. Evadarea semăna cu o convalescenţă, când priveşti în urmă şi vezi pentru prima oară cât de bolnav ai fost. Martha îşi amintea cât de dispuşi fuseseră să conspire cu natura, încurajând drumurile să se degradeze, ferecându-le în faţa primejdioasei lumi exterioare, şi cu câtă nervozitate păziseră satul Sparcot de ziua când forţele lui Croucher aveau să năvălească asupra sa.

Croucher n-a venit niciodată la Sparcot. A murit în epidemia ce ucisese atâţia discipoli de-ai săi şi-i transformase fortăreaţa într-o morgă. La vremea când boala şi-a încheiat ciclul, organizaţiile mari urmaseră calea animalelor mari; gardurile vii creşteau, crângurilor li se îngreuiau umerii şi deveneau păduri; râurile inundau luncile mlăştinoase; iar mamiferul cu creier voluminos îşi ducea de azi pe mâine, în comunităţi mici, ramolismentul.

CAPITOLUL 3
Râul: Târgul Swifford

ATÂT FIINŢELE OMENEŞTI cât şi oile au tuşit mult în timp ce bărcile navigau în aval. Grupului îi pierise fiorul iniţial al aventurii. Erau prea bătrâni şi văzuseră prea multe nedreptăţi pentru a mai întreţine multă vreme sentimentele nobile. Frigul şi peisajul aveau şi ele o contribuţie în a-i supune: cu chiciura, precum barba unui idol străvechi, vegetaţia făcea parte dintr-o scenă ce se conturase cu claritate şi avea să continue fără nici o legătură cu oamenii răzleţi ce-o traversau.

În aerul tăios al iernii, respiraţia le aburea în urmă. Şlepul plutea în faţă, urmat de Jeff Pitt la vâslele bărcuţei sale, cu două oi zăcând într-o plasă, la pupa-i zdrenţuită. Înaintau încet; mândria lui Pitt de a vâsli era mai mare decât dibăcia.

Pe şlep, Charley şi Greybeard vâsleau în cea mai mare parte a timpului, iar Martha stătea la cârmă cu faţa spre ei. Becky şi Towin Thomas rămâneau posomorâţi într-o parte; Becky ar fi vrut să se stabilească la han, cu oile, până se terminau băutura şi iarna, dar Greybeard trecuse peste voinţa ei. Restul oilor zăceau acum între ei, pe fundul ambarcaţiunii.

O dată, plictisită să aibă un bărbat leneş lângă ea, Becky îi ordonase lui Towin să treacă în barca lui Jeff Pitt şi să-l ajute la vâslit. Experimentul nu avusese nici un succes. Barca aproape că se răsturnase. Pitt înjura încontinuu. Acum lopăta singur, cu gândul la ale lui.

Era în cel de-al şaizeci şi cincilea an al său de existenţă, un straniu chip ţepos. Deşi nasul încă-i mai ieşea în afară, pierderea treptată a dinţilor şi o uscare a cărnii îi scoseseră în evidenţă mandibula şi bărbia.

De la sosirea sa în Sparcot, când fusese destul de fericit să scape de Greybeard, fostul căpitan din garda lui Croucher dusese o viaţă solitară. Faptul că-l nemulţumea existenţa ce-i fusese impusă, se vedea destul de clar; deşi n-o mărturisise niciodată, avea aerul unui om obişnuit de mult cu amărăciunea; rămânea de netăgăduit faptul că, mai mult decât oricine altcineva, luase calea braconajului.

Deşi acum intrase în tagma celorlalţi, dispoziţia sa nesociabilă continua să dăinuiască; vâslea cu spatele spre şlep, privind contemplativ în urmă, la peisajul răscolit de iarnă prin care tocmai trecuseră. Era cu ei, dar felul său de-a se purta sugera că nu era neapărat şi alături de ei.

Între malurile joase, biciuite roşcat şi alb de către ger, înaintarea micului convoi stârnea trosnete necontenite, după cum se spărgea gheaţa sub carene. În a doua după-amiază de când părăsiseră hanul cu

oile, simţiră miros de fum în pădure şi-i văzură vălătucii în faţă, plutind grei peste râu. Ajunseră curând într-un loc unde gheaţa era spartă, iar pe mal ardea un foc mocnit. Greybeard întinse mâna după puşcă, Charley îşi apucă pumnalul, Martha deveni atentă, privind; Towin şi Becky se ascunseră vederii, sub punte. Pitt se ridică şi arătă cu degetul.

— Doamne Sfinte, gnomii! exclamă el. Ăsta sigur e unul din ei!

Pe mal, dansând lângă foc, o mică siluetă albă îşi flexa picioarele şi braţele. Cânta pentru sine cu un glas ca un trosnet de crăci. Când văzu ambarcaţiunile, printre ramurile golaşe ale unui boschet, se opri. Se apropie până la marginea apei, acoperindu-şi cu mâinile blana neagră dintre picioare, şi strigă ceva. Deşi nu puteau înţelege ce spunea, vâsliră ca hipnotizaţi spre mica arătare.

La vremea când atinseră malul, făptura pusese pe dânsa nişte haine şi arăta mai omeneşte. În spatele său văzură, pe jumătate ascuns într-o dumbravă de frasini, un hambar smolit. Ciudata fiinţă ţopăia şi arăta spre hambar, vorbindu-le între timp cu repeziciune.

Judecând după înfăţişare, era un octogenar vioi, o vivace figură grotescă, reţele de capilare roşii şi violete trecându-i de pe un obraz pe celălalt, peste şaua nasului. Barba şi moţul din cap îi formau o continuă conflagraţie de păr, legat sus şi jos, deasupra creştetului şi sub fălci, şi vopsit în culoarea vie a mandarinei. Dansa ca un schelet şi le făcea semne.

— Eşti singur? Putem trage acolo? strigă Greybeard.

— Nu-mi place cum arată – hai să-i dăm-nainte, aruncă Jeff Pitt, căznindu-şi barca printre plăcile de gheaţă. Nu ştim în ce ne băgăm.

Scheletul ţipă ceva neinteligibil, sărind înapoi când Greybeard urcă pe mal. Îşi apucă nişte mărgele roşii şi verzi pe care le purta la gât.

— Donlor vrumoază zibendru zgaldă, zise.

— A, o zi frumoasă pentru scaldă! Te-ai scăldat? Nu-i cam frig? Nu te temi să nu te tai în gheaţă?

— Geoi dzige? Dzizeji djevajilea dezbre azdea?

— Nu pare să mă înţeleagă mai bine decât îl înţeleg eu pe el, remarcă Greybeard spre ceilalţi din bărci. Dar cu răbdare, reuşi să pătrundă accentul gros al scheletului. Numele lui părea să fie Norsgrey, şi era nomad. Locuia cu nevastă-sa, Lita, în hambarul pe care-l vedeau printre frasini. Primea cu bucurie compania lui Greybeard şi a grupului său.

Asemenea vulpoiului lui Charley, toate oile erau priponite. Fură îndemnate să sară pe ţărm, unde începură să pască imediat ierburile aspre. Oamenii îşi traseră ambarcaţiunile pe uscat şi le legară. Se întinseră din toate încheieturile, pentru a-şi alunga frigul şi anchiloza din mădulare. Apoi o luară spre hambar, mişcându-şi cu mult chin picioarele. Pe măsură ce se deprindeau cu accentul scheletului, ceea ce

avea el de spus deveni mai clar, deşi conţinutul vorbelor rămânea incoerent.

Preocuparea sa erau viezurii.

Norsgrey credea în puterea magică a viezurilor. Avea o fiică, le spuse el, care acum se va fi apropiind de şaizeci de ani, fugită în pădure („când s-au însămânţatără şi încrengatără să mărşăluiască 'nainte şi să sugrume oraşele omului“) unde se măritase cu un bursuc. Acum în păduri existau oameni-bursuci care erau fiii ei, şi fete-bursuce fiicele ei, cu feţe albe cu negru, foarte drăgălaşi la vedere.

— Sunt ceva hermeline pe-aici? întrebă Martha, retezând ceea ce ameninţa să fie un lung monolog.

Moş Norsgrey se opri în faţa hambarului şi arătă spre ramurile de jos ale unui copac:

— Una-i acolo-acuma, s-a pusără să se uite la noi, Doamnă Coniţă, aşezatără în cuibuşoru-i spurcatără drăguţă cum îţi place. Da' n-o să s-atingă de noi fincă ştie că-s rubedenie cu viezurii pă linie materimonială.

Priviră, neputând vedea decât rămurele cenuşii de frasin repezindu-şi pălărioarele negre în aer.

În hambar, un ren bătrân zăcea în semiîntuneric, cu cele patru copite late strânse laolaltă. Becky scoase un chiràit de surpriză când animalul îşi întoarse spre ea chipul posac. Câteva găini cotcodăciră şi se împrăştiară la apariţia oaspeţilor.

— Nu faceţi mult tărăboi, îi preveni Norsgrey. Lita doarme, şi nu voi să se deştepte. O să vă dau afar' dac-o deranjaţi, da' dacă faceţi linişte, şi-mi daţi un coltuc de cină, vă las să staţi acilea, frumos şi comod şi la căldurică – şi la fereală de toate ermelinele-alea flămânde de-afar'.

— De ce suferă soţia ta? întrebă Towin. Eu nu stau aici dacă are vreo boală.

— Să n-o insulţi pe nevastă-mea. N-a avut niciodată-n viaţa ei vreo boală. Doar fă linişte şi te poartă frumos.

— Mă duc să-ţi aduc trusa din barcă, spuse Greybeard. Charley şi vulpea îl însoţiră la râu. În timp ce luau lucrurile, Charley vorbi arătând o oarecare jenă, neprivindu-l pe Greybeard, ci peisajul cenuşiu şi rece:

— Towin şi Becky ar fi rămas în locul unde şedea mortul, în bucătăria lui. Nu voiau să-şi continue drumul, dar i-am convins noi. Aşa a fost, nu, Greybeard?

— Ştii bine că da.

— Exact. Ce vreau eu să te întreb, dar: cât de departe mergem? Ce planuri ai? Ce ţi-ai pus în cap?

Greybeard privi spre râu.

— Eşti un om religios, Charley. Nu crezi că poate Dumnezeu şi-a

pus ceva în cap pentru noi?

Charley râse scurt:

— Asta ar suna mai bine dacă tu însuţi ai crede în Dumnezeu. Dar dacă m-aş gândi că şi-a pus în cap pentru noi să ne instalăm aici, ce-ai face? Nu pricep ce intenţii ai.

— Încă nu suntem destul de departe de Sparcot ca să ne oprim. S-ar putea să organizeze o expediţie şi să ne prindă.

— Ştii la fel de bine ca şi mine că asta-i o prostie. Adevărul adevărat e că nici nu ştii de fapt unde vrei să mergem, sau de ce, nu-i aşa?

Greybeard privi chipul masiv al omului pe care-l cunoştea de atâta vreme.

— Cu fiecare zi devin tot mai sigur. Vreau să ajungem la gurile râului, la mare.

Dând din cap, Charley îşi luă echipamentul şi porni greoi, îndărăt spre hambar. Isaac mergea în frunte. Greybeard dădu să adauge ceva, apoi să răzgândi. Nu credea în explicaţii. Pentru Towin şi Becky, această călătorie nu era decât o greutate în plus; pentru el, reprezenta o finalitate în sine. Greutăţile ei erau o plăcere. Viaţa era o plăcere; privea în urmă la momentele ei, multe dintre ele la fel de învăluite în ceaţă precum malul opus al Tamisei; obiectiv vorbind, nu puţine conţineau numai nefericire, frică, derută, dar după aceea, şi chiar şi în acele clipe, cunoscuse o înviorare mai puternică decât nefericirea, frica sau deruta. Îi veni în minte un crâmpei de credinţă dintr-o altă epocă: *Cogito ergo sum.* Pentru el, asta nu fusese adevărat; adevărul lui fusese: *Sentio ergo sum.* Simt, deci exist. Se bucura de această viaţă plină de temeri şi mizerii şi nu numai, fiindcă avea mai mult sens decât non-viaţa. Asta nu i-ar fi putut-o explica nimănui; Marthei nu trebuia să i-o explice; ea ştia; în această privinţă, simţea la fel ca el.

Auzi muzică în depărtare.

Privi în jur cu un fior de nelinişte, amintindu-şi de poveştile pe care le spuneau Pitt şi alţii, despre gnomi şi pitici, căci era o muzică piticească. Dar îşi dădu seama că ajungea la el de la mare distanţă. Era oare – uitase numele instrumentului – un acordeon?

Îngândurat, reveni în hambar şi-l întrebă pe Norsgrey despre ea. Bătrânul, răstignit cu spinarea pe coastele renului, privi vioi în sus printre şuviţele părului său portocaliu.

— Ăsta va fi fiind Târgul Swifford. Tocmai am venit de-acolo, am făcutără un pic de negoţ. De-acolo mi-am luat găinile.

Ca de obicei, era greu să-i descifrezi spusele.

— Cât de departe de-aici e Swifford?

— Pe drum ajungi mai iute ca pe râu. O milă cum zboară cioara. Două mile pe drum. Cinci, pe râu' lu' mata. O să-ţ' cumpăr barca, îţ' dau un preţ bun.

În privinţa aceasta nu se înţeleseră, dar îi dădură bătrânului câte

ceva din mâncarea lor. Oile, pe care le omorâseră, fură gustoase, făcute tocăniţă şi aromate cu nişte ierburi scoase de Norsgrey din mica sa căruţă. Când mâncau carne, o preparau sub formă de tocană, căci tocăturile erau cele mai blânde pentru dinţii bătrâni şi gingiile moi.

— De ce nu vine nevastă-ta să mănânce cu noi? întrebă Towin. Se sfieşte de străini, sau ce?

— Doarme, cum vă spusei, după perdeaua aia albastră. S-o lăsaţi în pace – nu v-a făcutără nici un rău.

Perdeaua albastră era întinsă peste un colţ al hambarului, între căruţă şi un cui de pe perete. Acum hambarul era incomod de aglomerat, căci la asfinţit aduceau înăuntru şi oile. Se potriveau cam prost la pat cu găinile şi renul bătrân. Lumina lămpilor abia dacă ajungea la grinzi. Acele grinzi încetaseră să mai fie lemn viu cu două secole şi jumătate în urmă. Alte forme de viaţă îşi găseau acum refugiu în ele: viermi, gândaci, larve, păianjeni, crisalide atârnate de bârne cu fire mătăsoase, purici şi pupele lor în cuiburi de rândunici, aşteptând înapoierea locatarilor în următoarea nedezminţită primăvară. Pentru aceste vietăţi simple, trecuseră multe generaţii de când omul îşi provocase propria dispariţie.

— Ia să vedem, cât de bătrân socotirăţi că mi-s? întrebă Norsgrey, împingându-şi figura bălţată în faţa Marthei.

— Nu m-am gândit cu adevărat, răspunse ea dulce.

— Te gândeai ca la vreo şaptezeci, nu?

— Chiar nu m-am gândit. Prefer să nu mă gândesc la vârstă; nu-i unul din subiectele mele tocmai favorite.

— Păi, atuncea gândeşte-te la a mea, dară. Un piculeţ săritără de şaptezeci, n-ai zice?

— Posibil.

Norsgrey slobozi un guiţat de triumf, apoi privi cu teamă spre perdeaua albastră.

— Păi, dă-mi voie să-ţi zic c-ai greşitără, Doamnă Coniţă – ah, o Doamne, da, foarte greşitără. Să-ţi zic ce bătrân mi-s? Să-ţi zic? N-o să mă crezi.

— Ei, haide, cât de bătrân eşti? întrebă Towin, tot mai curios. Optzeci şi cinci aş zice că ai. Fac prinsoare că eşti mai bătrân ca mine, iar eu m-am născut în 1945, anul când au aruncat bomba aia atomică, prima. Pe prinsoare că eşti născut înainte de 1945, colega.

— Nu mai au ani cu numere agăţate de ei, spuse Norsgrey cu imens dispreţ, şi reveni spre Martha. N-o s-o crezi p-asta, Doamnă Coniţă, da' mi-s aproape pe două sute de ani, foarte aproape, chiar că. De fapt ai putea spune că-mi serbez două sute săptămâna viitoare.

Martha ridică o sprânceană ironică:

— Arăţi bine pentru vârsta dumitale.

— N-ai tu-n veci două sute, nu mai mult cum am eu, replică

dispreţuitor Towin.

— Atâta am. Două sute, ba mai mult, înc-o să mă mai fâţâi prin lumea asta bătrână la vremea când voi toţi, bulangiii de voi, oţi fi oale şi ulcele.

Towin se aplecă înainte şi dădu un şut furios în cizma bătrânului. Norsgrey luă un băţ şi-l pocni aprig pe Towin peste ţurloi. Scheunând, Towin se ridică greoi în genunchi şi dădu să croiască ţeasta, roşie ca focul, a moşneagului, cu toiagul. Charley opri lovitura la jumătatea drumului.

— Lăsaţi-o baltă, îi dojeni el sever. Towin, lasă-l pe bietul moş cu iluziile lui.

— Ăstea nu-i iluzii, protestă iritat Norsgrey. Puteţi s-o-ntrebaţi pe nevastă-mea când se scoală.

În tot timpul acestei conversaţii şi al mesei, Pitt nu scosese aproape nici o vorbă, şezând retras în sine, aşa cum făcea, atât de des, în zilele de la Sparcot. Acum spuse, destul de ponderat:

— Făceam mai bine dac-ascultaţi de ce-am zis io şi-am fi rămas pe râu, decât să poposim pentru noapte în casa asta de nebuni. Avem toată lumea din care să alegem şi-aţi trebuit s-alegeţi tocmai locu' ăsta!

— Po' să ieşi afar' dacă nu-ţi place compania, aruncă Norsgrey. Cu tine necazu-i că eşti pe cât de mârlan, p-atâta de prost. Slavă Domnului, o să dai ortu' popii! Nimeni din gaşca voastră nu ştiţi nimica de-ale lumii – v-aţi împotmolitără-n locu-ăla, cum-i-o zicea, de care-mi ziceaţi. În lume se petrec ciudăţenii noi de care nici n-aţi auzit.

— Ca de pildă? întrebă Charley.

— Vedeţi salba asta roşie cu verde pe care-o am la gât? O am de la Mockweagles. Io mi-s unu' din puţinii care chiar au fost la Mockweagles. Am plătitără pentru ea două junici de ren, şi-a fost ieftină ca la juma' de preţ. Doar că tre' să mai treci pe-acolo o dată la fiecare sută de ani să ţi-o-nnoieşti, la o adică, sau într-o dimineaţă când dezlipeşti pleoapele la un zor de ziuă nouă – pfft! te fărâmiţezi praf şi pulbere, din cap până-n picioare, numa' ochii nu.

— Cu ăştia ce se-ntâmplă? întrebă Becky, cătând spre el prin sticla groasă a lămpii.

Norsgrey râse:

— Ochii nu mor niciodată. N-ai ştiut asta, Coană Taffy? Niciodată nu mor. Îi văzui pândind din desişuri noaptea. Clipesc la tine să-ţi aducă aminte că asta ţi s-o-ntâmpla, dacă uiţi să mai treci prin Mockweagles.

— Unde-i locul ăsta, Mockweagles? întrebă Greybeard.

— P-asta n-ar trebui să ţi-o zic. Ia, se uită careva ochi, hai? Păi, îi locu-ăsta Mockweagles, numa' că-i secret, vezi mata, şi zace drept în

mijlocu' la un desiş. I-un castel – mă rog, mai mult ca un fel de zgârie-nori decât castel, de fapt. Doar că nu stă nimeni la ăle dooj-de nivele de jos; alea-s goale. Vreau să zic, tre' să te urci pân-la ultimul etaj ca să-i găseşti pe-ăia.

— Ăia, cine sunt?

— A, oameni, doar oameni obişnuiţi, numa' că unu' din ei are un fel de-al doilea cap cu gura pecetluită care-i iese din gât. Trăiesc veşnic fiindcă-s nemuritori, vezi mata. Şi io-s ca ei, fincă n-o să mor niciodată, doar că tre' să te-ntorci acolo o dată la fiecare o sută de ani. Acum tomnai am fost iar acolo, în drum spre sud.

— Adică, acum ai fost acolo a doua oară?

— A treia. M-am dus acolo întâi de toate pentru tratament, şi tre' să te duci să-ţi înnoieşti mărgelele.

Îşi trecu degetele prin perdeaua portocalie a bărbii şi-i privi lung. Tăceau cu toţii.

Towin murmură:

— N-ai cum să fii aşa de bătrân. N-a trecut atâta timp de când s-a-mpuţit treaba şi nu se mai nasc copii. Nu-aşa?

— Nu ştii tu cât timp e. Nu cumva ai minţile cam zăpăcite? Să nu-ţi fie cu supărare, eu nu zic nimic. Tot ce zic e că tocmai am venitără de-acolo. E prea mulţi bagabonţi care hoinăreşte peste tot aşa ca voi ăştia, umblând prin ţară. O să fie mai bine data viitoare când mă duc acolo, peste încă o sută de ani. Atuncea n-o să mai fie nici un fel de bagabonţi. Toţi o să fie supt pământ, să-ngraşe viermii. O s-am toată lumea numai pentru mine, doar eu şi Lita şi vietăţile alea mici care se foiesc şi fojgăie prin boscheţi. Ce-aş mai vrea să-nceteze cu foiala şi fojgăitul ăsta afurisit toată vremea. O să fie iadul pe pământ cu ălea toate, de-acu-n vreo mie de ani.

Deodată îşi puse labele peste ochi; lacrimi mari, senile, începură să-i şiroiască printre degete, în timp ce umerii i se zguduiau.

— Singuratică viaţă, prieteni, spuse el.

Greybeard îi puse o mână pe umăr şi se oferi să-l ducă la culcare. Norsgrey sări în sus şi ţipă că poate să se-ngrijească de el şi singur. Încă smiorcăindu-se, se întoarse prin penumbră, împrăştiind găinile, şi se târî după perdeaua albastră. Ceilalţi rămaseră aşezaţi, uitându-se unul la altul.

— Bătrân prost şi neghiob, spuse stânjenită Becky.

— Pare să ştie o mulţime de lucruri, replică Towin. Dimineaţă, n-ar strica să-l întrebăm despre copilaşul tău.

Femeia se răsuci furioasă spre el:

— Towin, băi tolomac bun de nimic ce eşti, băi, să dai în vileag secretele noastre. Nu ţi-am spus iar şi iar că nu trebuie s-o pomeneşti până nu văd oamenii în ce stare sunt? Limbă bătrână şi proastă şi gâgâitoare! Parca-ai fi o babă…

— Becky, e adevărat? întrebă Greybeard. Eşti însărcinată?

— Îhî, borţoasă ca o iepuroaică, recunoscu Towin, lăsând capul în jos. Gemeni, aş zice, după cum se simte.

Martha o privi pe mica şi trupeşa femeie; sarcinile fantomă erau frecvente la Sparcot, şi nu se îndoia că şi asta era la fel. Dar oamenii credeau ceea ce voiau să creadă; Charley îşi plesni palmele una de alta şi spuse cu sinceritate:

— Dacă-i adevărat una ca asta, Domnul fie lăudat! E un miracol, un semn ceresc!

— Scuteşte-ne cu balivernele astea învechite! se răsti furios Towin. Eu am făcut-o, şi nimeni altul.

— Atotputernicul acţionează prin cei mai de jos dintre noi, Towin Thomas, spuse Charley. Dacă Becky e gravidă, atunci acesta e un semn pentru noi că, la urma urmelor, El se va pogorî într-al unsprezecelea ceas şi va umple din nou pământul cu poporul Lui. Hai să ne rugăm toţi împreună – Martha, Algy, Becky…

— Nu vreau nimic de soiul ăsta, îl întrerupse Towin. Nimeni nu se roagă pentru progenitura mea. Nu-i datorăm Dumnezeului tău nici o-ceapă degerată, Charley băiatule. Dacă-i atât de binecuvântat de puternic, atunci El îi ăla care-a făcut toată paguba asta de la bun început. Socot că moş Norsgrey avea dreptate – nu ştiu acum cât timp s-a-ntâmplat. Să nu-mi spui c-am stat la Sparcot doar unşpe ani! Mie mi s-au părut câteva secole. Poate că toţi avem o mie de ani şi…

— Becky, mă laşi să-ţi pun mâna pe pântece? ceru Martha.

— Hai să te căutăm toţi puţin, Beck, spuse Pitt, rânjind, cu interesul trezit pentru un moment.

— Tu să-ţi ţii mâinile-acasă, îl repezi Becky. Îi îngădui însă Marthei s-o pipăie pe sub hainele ei voluminoase, privind în gol pe când cealaltă femeie îi frământa cu blândeţe carnea abdomenului.

— Ai burta umflată, neîndoielnic, constată Martha.

— Aha! V-am zis eu! exclamă Towin. Patru ani, are – vreau să spun, patru luni. De-asta n-am vrut să plecăm din casa aia unde erau oile. Ne-ar fi fost un cămin mic şi frumos, doar că Dick Deşteptu’, aci de faţă, ne-a-mpins în jos pe râul lui iubit!

Îşi dezveli chipul ţepos, de lup, într-un rânjet spre Greybeard.

— Mâine vom merge la Târgul Swifford şi-o să vedem ce putem rezolva pentru voi amândoi, spuse Greybeard. Ar trebui să se afle pe-acolo un doctor care s-o examineze pe Becky şi să-i dea unele sfaturi. Între timp, să urmăm exemplul băiatului cu păr bălai şi să tragem un pui de somn.

— Ai grijă ca renul ăla să nu-l mănânce pe Isaac în timpul nopţii, îi spuse Becky lui Charley. Ţi-aş putea spune una, două, despre ăle animale, zău că da. Sunt dobitoace viclene, renii.

— N-ar mânca el o vulpe, spuse Charley.

— Noi am avut unu' de ne mâncă pisica, nu-i aşa, Tow? Tow avea obicei să facă negoţ cu reni, când au venit prima oară în ţara asta – Greybeard va fi ştiind, fără-ndoială.

— Ia să vedem, războiul s-a sfârşit în 2005, când a fost răsturnat guvernul, răspunse Greybeard. Coaliţia s-a instaurat în anul următor, şi cred că ei au fost cei care-au importat pentru prima oară reni în Marea Britanie.

Amintirea reveni ca o fotografie de ziar, ceţoasă. Suedezii descoperiseră că, singur în rândul rumegătoarelor mari, renul încă se mai putea înmulţi normal şi făta viţei vii. Se declara că aceste animale dobândiseră un anume grad de imunitate contra radiaţiilor, întrucât lichenii cu care se hrăneau conţineau precipitat radioactiv în grad înalt. În anii 1960, înaintea naşterii lui Greybeard, contaminarea oaselor lor atinsese ordinul de 100 sau 200 unităţi stronţiu – între şase şi douăsprezece ori deasupra limitei de siguranţă pentru oameni.

De vreme ce renii erau animale de transport eficiente precum şi surse bune de carne şi lapte, s-a înregistrat o mare cerere, în toată Europa. În Canada, caribu-ul a devenit la fel de popular. Turme de neam suedez şi lapon au fost importate în Marea Britanie cu diverse ocazii.

— Trebuie să fi fost prin '06, confirmă Towin. Finc-atuncea a murit frate-meu, Evan. Uite-aşa s-a dus, exact în timp ce-şi sugea berica.

— În legătură cu renul ăla, spuse Becky. Am scos ceva bănuţi după el. A trebuit să ne scoatem autorizaţie pentru animal – Daffid, îi spuneam. Îl închiriam pentru muncă pe zi-lumină. Aveam un grajd în spatele prăvălioarei noastre. Acolo-l ţineam pe Daffid. Foarte frumuşel era, înăuntru, cu fân şi toate cele. Şi-l mai aveam şi pe bătrânul nostru motan, Billy. Billy era bătrân de-a binelea şi foarte inteligent. Nu găseai în toată lumea o pisică mai grozavă, da' sigur că n-aveam voie s-o ţinem. După război au devenit foarte stricţi, dacă mai ţineţi minte, şi Billy ar fi trebuit să plece de tot. De parcă l-am *fi* dat noi pe Billy! Câteodată, Coaliţia aia trimitea poliţia în rond şi intrau pe nepusă masă – nu băteau la uşă, nu nimica, mă-nţelegi. Pe urmă, căutau prin casă. Prin ce vremi fără nici un Dumnezeu am mai trecut, prieteni! Oricum, în noaptea aia, Tow, aci de faţă, intră fuga-n casă – fusese pân-la crâşmă, omu' – şi zice că poliţia vine de rond să facă o percheziţie.

— Chiar aşa! interveni Towin, dând semne ale unei vechi tulburări.

— Aşa a zis, repetă Becky. Şi trebuiam să-l ascundem pe sărmanu' Billy ăl bătrân, că de nu intram cu toţii în cofă. Aşa că eu fugii cu mâţa-n grajd, unde moş Daffid zăcea jos întocmai ca dobitocul ăsta urât d-aciia, şi-l vârâi pe Billy sub paie, la adăpost.

Pe urmă viu-napoi în salonaş. Da' n-apare nici un poliţist, Tow adoarme repede, începe să-mi cadă şi mie capu', şi pe la miezul nopţii

mă prind că nebunul ăsta bătrân avusese vedenii.

— Au trecut şi n-au intrat! strigă Towin.

— Aşa că dusu-m-am în grajd, şi-acolo dau de Daffid sculat şi molfăind ceva, şi nici urmă de Billy. L-aduc pe Towin şi punem amândoi de-o scotoceală, da' Billy, ioc. După care-i vedem coada atârnând din gura lui moş Daffid, plină de sânge.

— Altă dată, mi-a mâncat o mănuşă, spuse Towin.

Ultimul lucru pe care-l văzu Greybeard, în timp ce se culca să doarmă lângă singurul felinar rămas aprins, fu înfăţişarea posomorâtă a renului lui Norsgrey. Aceste animale fuseseră vânate de omul paleolitic; acum nu le mai rămăsese decât puţin de aşteptat şi toţi vânătorii aveau să dispară.

În visul lui Greybeard, apărea o situaţie neverosimilă. Se găsea într-un restaurant cu furnituri cromate, cinând cu mai mulţi oameni pe care nu-i cunoştea. Ei, manierele lor, îmbrăcămintea, erau toate foarte elaborate, artificiale chiar; mâncau feluri ornamentate ce implicau felurite ustensile. Toţi cei prezenţi erau extrem de bătrâni – centenari până la ultimul – şi totuşi sprinteni, copilăroşi chiar. Una dintre femei spunea că rezolvase toată problema; că, la fel cum adulţii cresc din copii, şi copiii vor descreşte până la urmă din adulţi, dacă aşteptau destul.

Şi atunci toţi izbucniră în râs la gândul că nu se găsise mai înainte această soluţie. Greybeard începu să le explice că parcă ar fi fost cu toţii nişte actori jucându-şi rolurile în faţa unei cortine de plumb care-i despărţea de fiecare secundă ce trecea – ascunzându-le totuşi, din compasiune, crudul adevăr că-i despărţea şi de secundele şi de tot timpul *din faţa* lor. De jur-împrejur se găseau copii mici (deşi arătând maturizaţi în mod straniu), care dansau şi aruncau unul în altul cu o substanţă lipicioasă.

Încerca să apuce o şuviţă din materia aceea, când se trezi. În lumina bătrânească a zorilor, Norsgrey îşi harnaşa renul. Animalul ţinea capul coborât, pufnind în frigul stătut. Chirciţi sub acoperitorile lor, ceilalţi membri ai grupului lui Greybeard semănau tot atât de mult cu nişte forme omeneşti ca şi mormintele recente.

Înfăşurându-se într-o pătură, Greybeard se ridică în picioare, se întinse şi merse spre bătrân. Curentul în care zăcuse îi înţepenise membrele, făcându-l să şchioapete.

— O iei la drum cu noaptea-n cap, Norsgrey.

— Totdeauna mi-s matinal. Lita vrea să iasă.

— Se simte mai bine-n dimineaţa asta?

— Nu-ţi fă griji pentru ea. E vârâtă la loc sigur sub coviltirul căruţei. Nu stă de vorbă cu străinii dimineaţa.

— N-o s-o vedem?

— Nu.

Peste căruţă era întinsă o prelată cafenie peticită, legată cu şireturi de piele în faţă şi-n spate, astfel ca nimeni să nu poată vedea înăuntru. Cocoşul cântă de sub coviltir. Norsgrey îşi adunase deja orătăniile. Greybeard se întrebă dacă n-o fi lipsind şi din lucrurile lor ceva, de vreme ce amicul lucra atât de tăcut.

— Am să-ţi deschid eu uşa, spuse. Ţâţânile obosite scârţâiră, când împinse uşa în afară. Rămase acolo scărpinându-şi barba, în timp ce contempla scena calmă, plină de chiciură, dinainte-i. Tovarăşii săi se foiră când în hambar pătrunse aerul rece. Isaac se ridică în şezut şi-şi linse botul ascuţit. Towin miji ochii spre ceasul său defunct. Renul porni înainte, trăgând căruţa la loc deschis.

— Sunt înfrigurat şi amorţit; am să te însoţesc un minut, două, până te-ndepărtezi, spuse Greybeard, înfăşurându-se mai strâns cu pătura.

— Cum pofteşti, m-oi bucura de tovărăşia ta atâta vreme cât n-o să vorbeşti prea mult. Îmi place s-o iau devreme, când fojgăiala nu-i aşa de rea. Pe la amiază, atâta zgomot face de zici c-au luatără foc tufele.

— Încă mai găseşti drumuri pe care să poţi călători?

— A, droaie de drumuri deschise încă, între punctele necesare. Iar se călătoreşte mult în ultima vreme; oamenii nu mai au linişte. De ce n-or putea să şadă unde sunt şi să-şi dea duhu-n pace, nu ştiu.

— Locul acela despre care ne spuneai aseară…

— N-am zis nimic-nimicuţa aseară; eram beat.

— Mockweagles, îi ziceai. Ce fel de tratament ţi-a dat când ai fost acolo?

Ochii mici ai lui Norsgrey aproape dispărură între cutele pieii sale roşii cu mov. Arătă cu degetul mare spre tufişurile prin care-şi croiau dram:

— S ’t-acolo-n ’untru de te-aşteaptă, bărbosu’ meu prieten. Doar i-auzi cum se foiesc şi fojgăresc, nu? Se scoală mai devreme ca noi şi se duc la culcare mai târziu ca noi, şi-or să puie mâna pe tine pân-la urmă.

— Şi pe tine nu?

— Eu mă duc şi-mi iau injecţia aia şi mărgelele astea la fiecare-o sută de ani…

— Deci asta-ţi dau… faci o injecţie şi mai iei şi chestiile alea pe care le porţi la gât. Ştii ce-s mărgelele astea, nu? Sunt pilule cu vitamine.

— Eu nu zic nimic. Nu ştiu ce tot vorbeşti. Orice caz, voi muritorii aţi face bine să vă ţineţi gura. Uite drumu’, şi m-am dus.

Ajunseseră la un fel de răspântie, unde cărarea lor intersecta un drum ce încă se mai fălea cu urme de asfalt pe suprafaţa sa brăzdată. Norsgrey îşi îmboldi renul cu un băţ, îndemnându-l într-un pas mai puţin tărăgănat.

Privi peste umăr la Greybeard, răsuflarea sa ceţoasă încâlcindu-se cu

smocurile de păr viu colorat de pe obraji:

— Să-ţi spun ceva – dacă ajungi la Swifford Fair, întreabă de Bunny Jingadangelow.

— Ăsta cine-i?

— Auzi ce-ţi zic eu, e omu' de care tre' să-ntrebi la Swifford Fair. Să ţii minte numele – Bunny Jingadangelow.

Învelit în pătura sa, Greybeard rămase privind la căruţa ce dispărea. I se păru că prelata din spate se mişcă, şi că zăreşte – nu, poate nu era o mână, ci doar imaginaţia lui. Stătu acolo până când cotiturile drumului îl ascunseră vederii pe Norsgrey şi caleaşca.

În timp ce se răsucea să plece, văzu, în tufişurile din apropiere, un cadavru cu gâtul rupt, ţintuit de un stâlp. Avea expresia ţanţoşă, rânjită, pe care o izbutesc doar cei morţi cu succes, de mult. Craniul îi era peticit cu piele ca nişte frunze veştede. Cât era de subţire jacheta cadavrului, carnea i se subţiase şi mai mult, ofilindu-se şi despărţindu-se ca umezeala ce se usucă pe un grind nisipos, lăsând dedesubt barele de sare ale coastelor.

— Lăsat mort la răscruce de drumuri ca avertisment pentru răufăcători… ca în Evul Mediu… Îmbătrânitul Ev Mediu…{5} murmură pentru sine Greybeard. Găvanele oarbe se holbau la el. Fu copleşit nu atât de dezgust, cât de-un junghi de dor pentru camioneta să DOUCH(E) de care se despărţise cu ani în urmă. Cum mai subestimaseră oamenii valoarea dispozitivelor mecanice. Simţi imboldul de a înregistra; cineva ar fi trebuit să lase în urmă un sumar al declinului Pământului, fie şi numai pentru vizitele arheologilor din alte lumi posibile. Alergă într-un trap greoi pe cărare, înapoi spre hambar, spunându-şi din mers: „Bunny Jingadangelow, Bunny Jingadangelow.”

În acea zi, căderea nopţii se produse în sunetul muzicii. Puteau vedea luminile din Swifford peste lunca inundată. Vâsliră peste o parte a Tamisei, ce rupsese malurile şi se revărsase peste terenul învecinat, transformând vegetaţia în plante acvatice. Curând lângă ei apărură alte bărci, şi oameni strigându-i; aveau accente greu de înţeles, la fel cum fusese la început şi al lui Norsgrey.

— De ce nu mai vorbesc englezeşte ca altădată? întreabă supărat Charley. Asta complică totul atât de mult!

— Poa' că nu numa' timpu-a luat-o razna, îşi dădu cu părerea Towin. Poa' că şi distanţele s-or fi-ncurcat. Poa' c-aici om fi-n Franţa sau China, nu-aşa Charley? Io aş fi-n stare să cred orişice, zău că da.

— Prost mai eşti, făcu Becky.

Ajunseră într-un loc unde fusese construit un dig sau un baraj mai înalt. Dincolo de acesta se aflau locuinţe de mai multe feluri, colibe şi dughene, majoritatea cu destinaţie temporară. Mai era acolo şi un pod

de piatră clădit în stil impunător, cu balustradă arătoasă din care o parte se dărâmase. Pe sub arcadele sale văzură săltând felinare şi doi oameni mergând printr-o mică turmă de reni, îngrijindu-i şi ocupându-se să aibă apă pentru noapte.

— Va trebui să păzim bărcile şi oile, spuse Martha, în timp ce acostau lângă pod. Nu ştim câtă încredere se poate avea în oamenii ăştia. Jeff Pitt, rămâi cu mine în timp ce ceilalţi se duc s-arunce o privire.

— Şi eu zic că n-ar strica, fu Pitt de acord. Aicea, cel puţin nu ne paşte nici un necaz. Poate că tu şi cu mine am putea crăpa un cotleţel rece de miel între noi cât timp lipesc ceilalţi.

Greybeard atinse mâna soţiei sale:

— Cât umblu pe-acolo, o să văd la ce preţ se vând oile.

Îşi surâseră, iar el păşi pe mal, în animaţia târgului, cu Charley, Towin şi Becky pe urme. Pământul chiftea sub tălpile lor; pe deasupra lor se rostogolea fum de la micile focuri care ardeau pretutindeni. Plutea în aer o aromă îmbătătoare, de mâncare gătită. Lângă majoritatea focurilor stăteau mici pâlcuri de oameni şi câte un individ cu vorba lină, un negustor ce oferea ceva de vânzare, fie un sortiment de nuci sau fructe – un băiat cu obrajii ca lespezile, avea un fruct al cărui nume Greybeard şi-l aminti doar cu dificultate, ca dintr-o altă lume: piersici – sau ceasuri, ibrice ori elixire ale tinereţii. Clienţii plăteau cu monede. În Sparcot, banii aproape dispăruseră; comunitatea fusese destul de mică pentru ca simplul schimb de muncă şi bunuri să funcţioneze eficient.

— Oooh, parcă ne-am fi întors iar în civilizaţie, oftă Towin, frecându-şi nevasta pe buci. Cum vă place chestia asta, hai, duduiţă? Mai bine decât croaziera pe râu, nu-aşa? Uite, au chiar şi o cârciumă! Hai să bem cu toţii ceva să ne-ncălzim măruntaiele, n-aţi zice?

Scoase o baionetă, le-o arătă la doi negustori, îi puse să liciteze unul contra celuilalt şi dădu lama în schimbul unui pumn de monede de argint. Rânjindu-le propriilor săi ortaci de afaceri, Towin le împărţi o parte din bani lui Charley şi Greybeard.

— Ăştia doar vi-i împrumut, nu vă fie cu supărare. Mâine împingem o oaie şi-mi plătiţi datoria. Dobândă cinci la sută, băieţi.

Se înghesuiră în cea mai apropiată şandrama cu băuturi, un schelet de colibă având pe jos podele. Denumirea ei, „Taverna Potsluck“, era scrisă deasupra uşii cu litere îmbârligate. Gemea de bătrâni şi bătrâne, în vreme ce, după bar, o pereche de bărbaţi masivi şi noduroşi ca stejarii bolnavi prezidau peste sticle. În timp ce sorbea mied, Greybeard ascultă conversaţiile din jurul său, lăsându-şi, pe nesimţite, starea de spirit să se înviorează. Niciodată nu-şi închipuise că e o senzaţie atât de grozavă să auzi banii zornăindu-ţi în buzunar.

Îl năpădeau, fâlfâind, impresii şi imagini. Se simţea ca şi cum,

plecând din Sparcot, ar fi evadat dintr-un lagăr de concentrare. Aici, lumea umană urma o cale pe care la Sparcot n-o reuşiseră. Era rănită de moarte, poate peste încă o jumătate de secol avea să fie rulată sul şi dată la o parte; dar până atunci, erau afaceri de făcut, viaţă de tranzactat, fiorii şi dogoarea personalităţii de scos la lumină. Pe măsură ce miedul îşi începea combustia în sângele lui, Greybeard se bucura să vadă că acolo exista omenire, bătută peste deşte pentru poznele sale de Cine-Ştie-Ce-Zei-Or-Mai-Fi-Fiind, şi totuşi încă nu complet degenerată.

Un cuplu vârstnic şedea aproape de el, ambii purtând proteze dentare potrivite prost, parcă bătute la locul lor cu ciocanul celui mai apropiat fierar; Greybeard bea pe fundalul zgomotos al sporovăielii lor. Îşi sărbătoreau nunta. Fosta soţie a mirelui murise de bronşită, cu o lună în urmă. Zbenguielile lui jucăuşe cu noua tovarăşă de viaţă, numai degete pe sub masă, numai dinţi strâmbi pe deasupra, aveau un iz de Dansul Morţii, dar optimismul lumesc decăzut al tuturor acestora nu mergea rău alături de mied.

— Nu eşti din oraş? îl întrebă pe Greybeard unul din cei doi barmani noduroşi. Accentul său, ca al tuturor celorlalţi pe care-i întâlneau, era greu de înţeles la început.

— Nu ştiu la ce oraş vă referiţi, răspunse Greybeard.

— Păi, de la Ensham sau Ainsham, cale de-o milă pe drum. Te cunosc de străin. Aveam obicei să ţinem târgul acolo pe străzi unde era comod şi uscat, da’ anu’ trecut socotiră c-am adus cu noi microbi de gripă şi anu’ ăsta nu ne-au mai primit. De-asta am întins tabăra aici pe mlaştină, de ne-am umplut de reumatisme. Acum vin ei pe jos pân-la noi – nu-i treabă de mai mult de-o milă, da’ o mulţime de-ai lor îs atâta de bătrâni şi leneşi că nu mai vin aşa departe. De-asta afacerile merg atâta de prost.

Deşi arăta ca un stejar scorburos, era un om destul de amabil. Se prezentă ca fiind Pete Potsluck şi stătu de vorbă cu Greybeard în timp ce servea.

Greybeard începu să-i povestească despre Sparcot; plictisiţi de acest subiect, Becky, Towin şi Charley, acesta din urmă cu Isaac în braţe, se îndepărtară, intrând în vorbă cu proaspeţii căsătoriţi. Potsluck spuse că, după părerea lui, existau multe comunităţi la fel ca Sparcot-ul, îngropate în sălbăticie.

— O iarnă grea, aşa cum n-am mai avut de-un an, doi, şi unele din ele or să fie şterse de tot de pe faţa pământului. Până la urmă, ăsta va fi sfârşitul tuturor, cred.

— Se dau lupte pe undeva? Aţi auzit zvonuri despre vreo invazie din Scoţia?

— Se zice că scoţienii o duc foarte bine, cel puţin în Highlands, oricum. Mai întâi, că-s aşa de puţini la număr; aicea jos, populaţia a

fost atât de numeroasă c-au trebuit câţiva ani de molime şi foamete ca să ne scuture până la un soi de minim care să funcţioneze. Probabil că scoţienii au scăpat de toate belelele astea – da' de ce ne-ar deranja ei pe noi? Am ajuns toţi mult prea lungi-la-dinţi ca să ne mai luptăm.

— În târgul ăsta sunt şi câţiva fanfaroni mai sălbatici la înfăţişare.

Potsluck râse:

— Nu zic nu. Delincvenţi senili, le zic eu. Curioasă treabă, acuma că nu se mai află tineri să ţină pasul, bătrânii se-apucă de şmecheriile lor – atâta cât mai pot şi ei.

— Atunci ce s-a întâmplat cu oamenii ca Croucher?

— Croucher? A, capsomanul ăla din Cowley de care vorbeai! Clasa dictatorilor îs toţi morţi şi-ngropaţi, şi zău că-i o treabă bună. Nu, s-a făcut prea târziu pentru soiul ăsta de treabă cu mâna-de-fier. Vreau să zic, mai găseşti legi în oraşe doar, da-n afara lor, nu mai e nici o lege.

— Nu m-am referit atât la lege cât la forţă.

— Ei, nu poţi avea lege fără forţă, păi nu? E un nivel unde forţa e rea, da' când ajungi la niveluri de soiul la care ne-am coborât noi, forţa devine putere, şi atuncea-i o binecuvântare absolută.

— Probabil că ai dreptate.

— Mă gândeam că vei fi ştiind asta. Arăţi de genu' care poartă cu el un strop de lege, cu pumnii ăştia mari şi barba asta lungă şi stufoasă.

Greybeard rânji:

— Nu ştiu. E greu să judeci caracterul cuiva în vremuri fără precedent, ca ale noastre.

— Nu te-ai hotărât în privinţa matale? Poate că asta te face să mai arăţi aşa de tânăr.

Schimbând subiectul, Greybeard îşi schimbă şi băutura, luând un pahar mare cu vin de păstârnac alcoolizat şi cinstindu-l şi pe Potsluck cu unul. În spatele lui, perechea mirilor devenise melodioasă, fredonând cântecele efemere, din urmă cu un veac care, în chip ciudat, dovediseră o anume putere de a dăinui – ba încă, de a dăinui în gâtlej, îşi spuse Greybeard, în timp ce se lansau în:

„De-ai fi tu singura din lume,
De-aş fi eu singurul flăcău…“

— S-ar putea ajunge acolo totuşi, îi spuse el, zâmbind, lui Potsluck. Ai mai văzut ceva copii prin preajmă? Mai bine zis, s-au născut vreunii prin părţile astea?

— Au aici un spectacol cu arătări. Ar trebui să te duci s-arunci o privire, îl sfătui Potsluck. O silă neaşteptată îi eclipsă buna dispoziţie, şi se întoarse brusc să aranjeze sticlele din spatele lui. Nu peste mult timp, simţind că fusese nepoliticos, reveni şi începu să vorbească despre altceva:

— Eram coafor, pe vremuri, înainte de Accident şi până când nenorocitul ăla de Guvern de Coaliţie mi-a închis prăvălia. Acum mi se pare c-au trecut ani de zile – adică, chiar au trecut – ani lungi, vreau să spun. Tata m-a învăţat meserie – înainte de mine, a lui fusese prăvălia; iar eu obişnuiam să spun mereu, când am auzit prima oară despre spaima aia de radiaţii, că atâta vreme cât mai există oameni pe lume tot or să mai vrea să-şi tundă părul – cât timp n-o să le cadă, natural. Mai fac şi-acum ceva tunsori pentru alţii care călătoresc. Se mai găsesc unii cărora încă le pasă de cum arată, îmi pare bine s-o spun.

Greybeard nu scotea o vorbă. Recunoştea un om prins în ghearele amintirii; Potsluck îşi pierduse o parte din felul semirustic de a vorbi; cu expresia gentilă ca „unii cărora încă le mai pasă de cum arată”, îşi dezvăluia felul cum glisase în urmă cu o jumătate de secol, către acea lume dispărută a articolelor de toaletă, creme de păr, loţiuni *before* şi *after-shave,* şi deghizamentul parfumurilor şi al machiajelor.

— Mi-aduc aminte-odată, când eram foarte tânăr, cum a trebuit să mă duc la o casă particulară – o văd şi-acum înaintea ochilor, deşi îndrăznesc să spun că s-a spulberat de mult. Scara era foarte întunecoasă, şi a trebuit să apuc braţul tinerei doamne. Da, aşa e, şi m-am dus acolo după ce se închisese prăvălia, mi-aduc aminte. Bătrânul meu tată mă trimisese; nu se poate să fi avut mai mult de şapteşpe ani, cel mult.

Şi era acolo domnul acela mort, la etaj, în dormitor, întins în sicriu. Părea foarte calm şi înfloritor, un client bun, cât a fost viu. Soţia sa insista să fie tuns înainte de înmormântare. Fusese întotdeauna un gentleman foarte îngrijit, mi-a spus ea. După aceea am stat de vorbă împreună la parter – era o doamnă subţirică şi cu cercei. Mi-a dat cinci şilingi. Nu, nu-mi mai aduc aminte – poate să fi fost zece şilingi. Oricum, domnule, era o sumă generoasă pe vremea aia – înainte de toată afacerea asta groaznică.

Aşa că am tuns părul domnului mort. Ştii cum continuă să crească părul şi unghiile omului după moarte, iar al lui devenise destul de lăţos. De fapt n-avea nevoie decât de-o ajustare, dar l-am tuns cât am putut de reverenţios. Pe vremea aceea eram un bisericos, că-ţi vine să crezi sau nu. Iar duduiţa aceea tânără care m-a condus la etaj, a trebuit să-i ţină capul sus, de la ceafă, astfel ca să pot ajunge cu foarfecele. A spus că vrea să-i dau o sărutare. Am fost puţin şocat la vremea aceea, dacă stai să te gândeşti că domnul fusese tatăl ei… Nu ştiu de ce-mi vine să-ţi spun toate astea. Memoria e o chestie de-o rară ciudăţenie. Cred că dacă aveam puţină minte atunci demult, aş fi regulat-o pe loc pe curviştina aia mică şi toantă, da’ pe-atunci nu prea eram deprins cu-ale vieţii – ce să mai vorbim de-ale morţii! Te mai cinstesc cu una?

— Mulţumesc, poate-am să trec mai târziu, refuză Greybeard, acum vreau s-arunc o privire prin târg. Ştii de cineva numit Bunny Jingadangelow?

— Jingadangelow? Da, îl ştiu. Ce vrei cu el? Treci podul şi o iei pe drum în sus spre Ensham, şi-o s-ajungi la baraca lui; are deasupra cuvintele „Viaţa Eternă“. N-ai cum s-o confunzi. Okay?

Întorcând capul spre grupul celor ce cântau, Greybeard prinse privirea lui Charley. Acesta se ridică şi ieşiră împreună, lăsându-i pe Towin şi Becky să cânte „Orice Fier Vechi“ cu nuntaşii.

— Băiatul care tocmai s-a-nsurat din nou e prăsitor de reni, spuse Charley. Se pare că şi-acum sunt singurele mamifere mari neafectate de radiaţie. Mai ţii minte cum spuneau oamenii, când au fost prima oară importaţi, că n-or să se adapteze niciodată aici fiindcă e o climă prea umedă pentru blana lor?

— E prea umedă şi pentru blana mea, Charley… Mai puţin rece canainte şi, după cum arată norii, se-anunţă ploaie. Ce fel de adăpost o să ne găsim pentru noapte?

— Una din femeile de la bar a spus că am putea găsi găzduire încoace, în oraş. O să căutăm. E încă devreme.

Merseră pe drum, făcându-şi loc prin îmbulzeala de la feluritele sălaşe.

Isaac scheună şi fornăi când trecură pe lângă o cuşcă de vulpi şi, alături, un coteţ plin cu nevăstuici. Mai erau şi găini de vânzare, iar o femeie, înfăşurată în blănuri, încercă să le vândă praf din corn de ren pisat ca farmec împotriva impotenţei şi a bolilor. Doi vraci rivali vindeau purgative şi clistire, vrăji contra reumatismului şi leacuri pentru crampele bătrâneţii; puţinii oameni ce stăteau să-i asculte păreau sceptici. Negustoria lâncezea la acea oră din seară; oamenii umblau acum mai degrabă după distracţii decât afaceri, iar un jongleur atrăgea o gloată apreciabilă. La fel şi un ghicitor – deşi aceasta trebuia să fie acum o artă limitată, cugetă Greybeard, cu toţi valeţii de caro deveniţi cenuşii spre alb şi nici o şansă de picioruşe tropăind.

Un moşneag cocârjat se masturba într-un şanţ, blestemându-şi beţivăneşte sămânţa, înainte ca Greybeard şi Charley să ajungă la baraca următoare. Era doar cu puţin mai mult decât o platformă de lemn. Deasupra ei flutura un drapel cu cuvintele „Viaţa Eternă“ scrise pe el.

— Ăsta trebuie să fie bârlogul lui Jingadangelow, spuse Greybeard.

Erau acolo mai mulţi oameni; unii îl ascultau pe cel ce le vorbea de pe estradă, în timp ce alţii se înghesuiau în jurul unei făpturi căzute ce stătea rezemată de marginea platformei, cu două hoaşte bătrâne plângând croncănit deasupră-i. Era greu de văzut ce se întâmpla în lumina pâlpâitoare a torţelor neprotejate, dar cuvintele omului de pe

platformă clarificau întrucâtva lucrurile.

Vorbitorul era înalt, cu o figură ca de corb, păr răvăşit şi un chip absolut alb, exceptând petele cenuşii ca gresia de sub ochi. Vorbea cu vocea unui om cultivat şi cu o vigoare pe care făptura sa abia părea capabilă s-o susţină, bătând tactul frazelor cu o pereche de mâini fine şi nestăpânite.

— Aici, înaintea voastră, vedeţi dovada a ceea ce vă spun, prieteni. În văzul şi auzul nostru al tuturor, un frate tocmai s-a despărţit de viaţa sa. Sufletul i-a erupt din zdrenţuita îmbrăcăminte şi ne-a părăsit. Uitaţi-vă la noi – uitaţi-vă la noi, frăţânii mei dragi şi iubiţi, cu toţii înveşmântaţi în haina noastră zdrenţuită, în această rece şi mizerabilă noapte undeva în marele univers. Puteţi spune vreunul din voi, din adâncul inimii, că n-ar fi mai bine să ne urmăm prietenul?

— La dracu' cu asta, că-i de tot hazu'! strigă un bărbat, cu mâna încleştată pe o sticlă, atrăgând spre el degetul acuzator al vorbitorului:

— Pentru *tine* s-ar putea să nu fie mai bine, sunt de acord, prietene – căci te-ai duce aşa cum a făcut-o fratele nostru de-aici, să te înfăţişezi îmbuibat cu băutură înaintea Domnului. Domnul a îndurat destul prostiile noastre murdare, fraţilor; acesta-i adevărul gol-goluţ. A avut parte de mai mult decât poate El suporta. A terminat cu noi, dar nu şi cu sufletele noastre. Ne-a dezmoştenit şi e clar că nu va fi de acord dacă persistăm până-n mormânt în a perpetua nebuniile, pe care-ar fi trebuit să le lăsăm în urma noastră când eram tineri.

— Da' altfel cum să ne-ncălzim în nopţile-astea de iarnă scârboase? întrebă petrecăreţul, şi în jurul său se înalţă un murmur aprobator. Charley îl bătu pe umăr, spunând:

— Eşti bun să taci în timp ce vorbeşte domnul?

Petrecăreţul se întoarse spre Charley. Deşi vârsta îl zbârcise ca pe o prună, gura roşie şi largă îi stătea întinsă pe faţă ca şi cum i-ar fi lipit-o acolo un pumn. Acum mişcă buzele late, îşi dădu seama că Charley era mai puternic decât el şi se cufundă din nou în tăcere. Netulburat, propovăduitorul îşi continuă predica:

— Trebuie să ne înclinăm înaintea voinţei Sale, prieteni, asta trebuie să facem. Curând vom îngenunchea cu toţii aici şi ne vom ruga. S-ar cuveni că ne ducem cu toţii în prezenţa Lui, căci suntem ultima dintre generaţiile Sale şi se cade să ne purtăm conform cu aceasta. De ce-avem a ne teme dacă suntem preacinstiţi, v-aţi întrebat asta? A mai măturat El odată Pământul curăţându-l cu un potop datorită păcatelor omului. De astă dată, ne-a răpit din organele reproducătoare puterea dăruită de Dumnezeu de a procrea. Dacă găsiţi în aceasta o pedeapsă mai cumplită decât potopul, atunci păcatele secolului nostru, Secolul Douăzeci şi Unu, sunt păcate şi mai cumplite. El poate spăla gresia de câte ori îi e voia, luând totul de la capăt. Astfel că nu plângem după acest Pământ pe care urmează să-l părăsim.

Suntem născuţi spre a dispărea la fel cum vitele, pe care odinioară le-am îngrijit, au dispărut deja, lăsând Pământul curat şi nou pentru lucrările Lui viitoare. Daţi-mi voie să vă aduc aminte, fraţii mei, înainte de-a ne lăsa în genunchi pentru rugăciune, cuvintele scripturilor privitoare la aceste vremuri.

Îşi împreună mâinile fluturânde şi rămase cu privirea aţintită – în beznă pentru a recita:

— Căci ce a căzut asupra fiilor omului a căzut asupra animalelor – chiar aşa li s-a întâmplat un lucru şi numai unul. Cum murit-a unul, murit-a şi celălalt, şi doar o suflare mai au. Aşa că un om nu e cu nimic mai presus decât un animal, cu toată mândria sa. Toţi ajung în acelaşi loc, toţi din ţărână sunt, şi toţi iarăşi în ţărână se întorc. De unde pătrund că nu este nimic mai bun lucru de care să se bucure omul din lucrarea Domnului, căci aceasta e menirea lui. Şi cine-l va aduce să vadă ceea ce va fi după el?

— Bătrâna mea duduiţă o să vină după mine, dacă n-ajung acasă, spuse petrecăreţul. Noapte bună ţie, propovăduitorule.

O luă împleticit pe drum, susţinut de un fârtat. Greybeard îl scutură pe Charley de braţ şi spuse:

— Omul ăsta nu-i Bunny Jingadangelow, oricât predică el despre viaţa eternă. Hai să mergem.

— Nu, să mai ascultăm un pic, Greybeard. Iată pe cineva care grăieşte adevărul. De câţi ani n-am mai auzit un om atât de vrednic să fie ascultat?

— Atunci stai aici, eu mă duc.

— Stai şi-ascultă, Algy – o să-ţi prindă bine.

Însă Greybeard porni iar pe drum. Predicatorul se folosea din nou, pentru textele sale, de mortul căzut lângă platformă. Poate că aceea fusese una dintre greşelile de neiertat ale omenirii – căci până şi un ateu convins trebuia să admită că existaseră greşeli – faptul că nu se mulţumise niciodată cu un lucru ca atare; trebuia să prefacă toate lucrurile în simboluri ale altora. Un curcubeu nu era un simplu curcubeu; o furtună era un semn al mâniei cereşti; şi chiar şi din afânatul pământ ieşeau la iveală tenebroşi zei telurici. Ce însemnau toate astea? Ceea ce credea un agnostic şi părerea pletosului predicator nu erau numai nişte ireconciliabile sisteme de gândire; erau sisteme de gândire în egală măsură valide căci, undeva pe traiectul evolutiv, omul, dezvoltându-şi acest obicei de a gândi în simboluri, îşi furnizase mai multe alternative decât putea stăpâni, prea multe sisteme de variante pentru a se putea descurca în ele. Animalele nu se deplasau printr-un asemenea labirint al imaginaţiei – ele se împerecheau şi mâncau; dar pentru cei sfinţi, pâinea era un simbol al vieţii, întocmai ca şi falusul pentru păgâni. Animalele înseIe erau împinse în serviciul simbolic – şi nu numai în cadrul bestiariilor

medievale, în nici un caz.

O asemenea folosinţă reprezenta o distorsiune, deşi omul părea incapabil să reacţioneze fără ea. Acesta fusese necazul, încă de la început. Poate că însemnase chiar începutul, atunci printre primii oameni, faptul că omul nu se putuse niciodată defini clar (căci primitivii, fiind totodată şi simboluri, trebuiau să fie sau nişte brute greoaie, sau timizi sălbatici nobili, sau să se supună vreunei alte interpretări). Poate că primul foc, prima unealtă, prima roată, prima cioplire într-o grotă de argilă, posedaseră fiecare mai degrabă o valenţă simbolică decât una practică, fuseseră fiecare îmboldite să slujească distorsiunea mai curând decât realitatea. Era un soi de nebunie ce-l alungase pe un om din umilele lui aşezări de la marginea pădurilor în sate şi oraşe, în arte şi războaie, în cruciade religioase, în martiraj şi prostituţie, în dispepsie şi post, în iubire şi ură, în fundătura prezentă; totul se petrecuse în urmărirea unor simboluri. La început a fost simbolul, şi întunericul domnea peste faţa Pământului.

Greybeard abandonă această linie de gândire când ajunse la următorul sălaş de lângă drum. Se pomeni privind la un alt stindard pe care scria „Viaţa Eternă”.

Steagul atârna peste faţada unui garaj, proptit beat lângă o casă devastată. Uşile îi căzuseră, dar erau proptite pe dinăuntru ca să acopere jumătatea dinapoi a garajului. În dosul acestui paravan ardea un foc, aruncând pe tavan umbrele a două persoane. În faţa paravanului, strângând un felinar în mâinile-i îngheţate, o fătucă bătrână, cu gingiile stafidite, stătea cocoţată pe o ladă. Îi strigă lui Greybeard pe un ton maşinal:

— Dacă vrei Viaţa Eternă, aici e locul unde-o poţi găsi. Nu-l asculta pe predicator! Preţul cerut de el e prea scump. Aici, nu trebuie să dai nimic, nu trebuie să renunţi la nimic. Soiul nostru de viaţă eternă poate fi cumpărată la seringă şi plătită fără complicaţii sufleteşti. Pofteşte înăuntru de vrei. Sa trăieşti etern!

— Tras în braţ sau tras în beznă{6}, nici nu ştiu dacă să mă-ncred cu totul în dumneata sau în predicator, cucoană.

— Intră şi renaşte, traistă de ciolane ce eşti!

Neplăcându-i acest mod de adresare, fie şi rostit pe dinafară, Greybeard replică tăios:

— Vreau să vorbesc cu Bunny Jingadangelow. E aici?

Vrăjitoarea bătrână tuşi şi trimise un cocoloş de flegmă verde fluturând spre podea:

— *Doctor* Jingadangelow nu-i aici. Nu-i la dispoziţia şi discreţia oricui, să ştii. Ce vrei?

— Nu poţi să-mi spui unde e? Vreau să vorbesc cu el.

— Am să-ţi fixez o vizită dacă vrei o întinerire sau cursul de nemurire, da-ţi zic că nu-i aci.

— Cine e după paravan?

— Bărbată-miu, dacă ţii musai să ştii, şi un client, de te priveşte cumva. Da' mata cine eşti, la urma urmei? Nu te-am mai văzut p-aci.

Una dintre umbre fâlfâi mai amplu peste plafon şi un glas ascuţit întrebă:

— Care-i necazul acolo-afară?

În momentul următor, apăru un tânăr.

Asupra lui Greybeard, efectul fu ca un duş cu apă rece. De-a lungul anilor, ajunsese să înţeleagă că acum copilăria nu mai era decât o idee înhumată în craniile bătrânilor, iar carnea tânără era o antichitate pe lume. Dacă dădeai uitării zvonurile, el însuşi era tot ceea ce ofilita lume mai păstrase de oferit în materie de tinereţe. Dar acela – acel băietan, îmbrăcat doar într-un soi de tunică, purtând un colier roşu cu verde ca al lui Norsgrey, expunându-şi braţele şi picioarele albe şi firave, privindu-l pe Greybeard cu ochi mari şi inocenţi…

— Dumnezeule! exclamă Greybeard. Încă se mai nasc…

Tânărul vorbi cu un glas ascuţit şi impersonal:

— Vedeţi înaintea dumneavoastră, domnule, efectele benefice ale bine cunoscutului curs combinat de Întinerire şi Nemurire al Doctorului Jingadangelow, respectat şi recomandat de la Gloucester la Oxford, de la Banbury la Berks. Înscrieţi-vă aici la un curs, domnule, până nu e prea târziu. Poţi fi ca mine, prietene, după doar câteva doze de încercare.

— Nu te cred mai mult decât l-am crezut pe predicator, spuse Greybeard, cu răsuflarea încă destul de tăiată. Câţi ani ai băiete? Şaisprezece, douăzeci, treizeci? Am uitat vârstele fragede.

O a doua umbră flutură peste tavan, şi o figură grotescă şi jigărită, cu o plantaţie de negi pe bărbie şi frunte, ieşi şontâcăind la vedere. Era atât de cocârjat încât abia putu privi în sus la Greybeard printre sprâncenele încâlcite.

— Doriţi tratamentul, domnule? Vreţi să deveniţi iar frumos şi fermecător ca acest minunat tinerel atrăgător?

— Nu eşti o reclamă prea reuşită pentru propriul dumitale preparat, nu-i aşa? rosti Greybeard, întorcându-se iar să-l privească pe tânăr. Păşi înainte pentru a-l cerceta mai îndeaproape. O dată cu trecerea primelor efecte buimăcitoare, văzu că tânărul era de fapt un specimen sărman şi fleşcăit, cu faţa păstoasă.

— Doctorul Jingadangelow şi-a eliberat minunatul tratament prea târziu ca să mă mai ajute pe mine, domnule, spuse arătarea. Am dat peste el prea târziu în viaţa mea, s-ar putea spune, dar pe dumneavoastră v-ar putea ajuta, cum a făcut şi cu tânărul nostru prieten aci de faţă. Tânărul nostru prieten are de fapt vârsta de o sută nouăzeci şi cinci de ani, domnule, deşi nici n-ai crede-o văzându-l. Păi, binecuvântat să fie, e în plină floare a tinereţii, cum aţi putea fi şi

dumneavoastră.

— În viaţa mea nu m-am simţit mai bine, spuse tânărul, cu ciudata sa voce ascuţită. Sunt în plină floare a tinereţii.

Deodată, Greybeard îl apucă de braţ şi-l răsuci astfel încât lumina de la felinarul babei să cadă direct pe faţa băieţandrului. Băiatul ţipă de durerea neaşteptată. Inocenţa din ochii lui se dezvălui drept expresie vidă. Pudra groasă de pe faţă i se brăzdă în trăsături de suferinţă, deschise gura, expunând cioturi negre înapoia unui strat frontal de vopsea albă. Lunecând să scape, îi dădu lui Greybeard un şut aprig în fluierul piciorului, înjurând.

— Derbedeule, pungaş mic şi scârbos, moşotârc de nooj-de ani – ai fost castrat!

Greybeard se întoarse furios spre bătrân:

— N-ai nici un drept să faci una ca asta!

— De ce nu? E fi-miu.

Se făcu mic, cu braţul ridicat în dreptul feţei. Îşi repezi înainte falca sucită şi ciupită de vărsat, miorlăind mânios. „Băiatul” se puse pe zbierat. În timp ce Greybeard se răsucea, chirăi:

— Să nu te-atingi de tăticu’! Bunny şi cu mine am fost cu ideea. Nu fac decât să-mi câştig cinstit pâinea. Crezi c-am chef să-mi petrec zilele hăituit şi flămând ca tine? Ajutor, ajutor, ucigaşul! Hoţii! Foc! Ajutor prieteni, ajutor!

— Ţine-ţi…

Greybeard nu apucă să continue. Cotoroanţa se urni, sărind dinapoia lui. Îl pocni cu felinarul peste o latură a feţei. În timp ce se răsucea, boşorogul îl lovi cu un băţ gros în ceafă, şi căzu pe pardoseala de ciment sfărâmat.

Din nou, pentru el, o situaţie neverosimilă. Femei tinere şedeau la mese, înveşmântate sumar, distrând bărbaţi foarte bătrâni cu fizionomiile ca nişte pânze prost împăturite. Aveau buzele roşii, obrajii roz, ochii întunecoşi şi strălucitori. Fata cea mai apropiată de Greybeard purta ciorapi de plasă cu ochiuri mari urcând până la nobila-i proeminenţă dintre picioare; acolo întâlneau chiloţii de satin roşu cu franjuri la tiv, ca pentru a ascunde un mai bogat trandafir între petalele lor şi de o nuanţă asortată cu tunica scurtă, garnisită cu nasturi de alamă apetisanţi, ce ascundea, parţial, un piept de-o asemenea splendoare încât făcea ca bărbia posesoarei să pară atinsă de prognatism.

Între acest spectacol şi Greybeard se afla un număr de picioare, dintre care identifică o pereche drept a Marthei. Actul recunoaşterii îl făcu să-şi dea seama că totul era departe de-a fi un vis, iar el prea aproape de inconştienţă. Gemu, iar chipul blând al Marthei coborî la nivelul lui; femeia îi puse peste faţă o mână uzată şi îl sărută.

— Bietul meu iubit bătrân, imediat o să-ţi fie mai bine.

— Martha… Unde ne aflăm?

— Te-au molestat pentru că ai pus mâna pe eunucul ăla de la garaj. Charley i-a auzit şi ne-a chemat pe Pitt şi pe mine. Am venit cât am putut de repede. Vom sta aici peste noapte, şi până mâine ai să te faci bine.

Însufleţit de această remarcă, recunoscu acum două din celelalte perechi de picioare; ambele erau pline de noroi şi iarbă din mlaştini; o pereche era a lui Charley, una a lui Jeff Pitt. Întrebă din nou, mai cu putere:

— Unde suntem?

— Norocul tău că nu te-au omorât, bombăni Pitt.

— Ne aflăm lângă garajul unde ai fost atacat, apuse Martha. E o casă – judecând după popularitatea ei – de reputaţie mai degrabă bună.

Prinse surâsul fugar de pe chipul ei. Îşi simţi inima deschizându-se pentru ea şi o apăsă pe mână ca să arate cum preţuia el o femeie ce putea face chiar şi un banc neplăcut. Viaţa îl inunda din nou.

— Ajutaţi-mă să mă ridic, m-am dres.

Pitt şi Charley îl apucară de subsuori. Doar o pereche de picioare, necunoscute, nu se mişcară. Ridicându-se, privirea sa urcă în susul acelor ţurloaie solide şi peste teritoriul extravagant al unei haine croite din blănuri de iepure. Pieile păstrau capetele acelor lagomorfi, dinţii, urechile, mustăţile şi toate celelalte; ochii fuseseră înlocuiţi cu bumbi negri; unele urechi, conservate defectuos, se descompuneau, din ele radiind – probabil încurajat de căldura din cameră – un anumit efluviu; dar efectul de ansamblu era, incontestabil, maiestuos. Când ochii lui Greybeard ajunseră la acelaşi nivel cu cei ai purtătorului hainei, spuse:

— Bunny Jingadangelow, presupun?

— Doctor „Bunny“ Jingadangelow, la dispoziţia dumneavoastră, domnule Timberlane, spuse omul cu haina, flexându-şi regiunile sacro-lombare suficient pentru a schiţa o plecăciune. Sunt încântat că serviciile mele au avut un efect atât de rapid şi excelent asupra rănilor dumneavoastră – dar putem discuta mai târziu situaţia îndatorării dumneavoastră faţă de mine. Mai întâi, cred că ar trebui să vă exersaţi circulaţia făcând o tură în jurul camerei. Îngăduiţi-mi să vă asist.

Prinse braţul lui Greybeard şi începu să-l plimbe printre mese. Pe moment, Greybeard nu opuse nici o rezistenţă, studiindu-l pe omul în haină din piele de iepure. Jingadangelow arăta abia trecut de şaizeci de ani – poate nu mai vârstnic decât cu şase ani decât Greybeard, om tânăr, după socoteala acelor zile! Purta o mustaţă răsucită şi cotleţi, dar rotunjimea bărbiei atingea o netezime rareori văzută sau încercată de-acum. Avea aşternută pe faţă o atât de înrădăcinată expresie de

curtenie încât părea că nici o metoposcopie nu i-ar fi putut în veci discerne adevăratul caracter.

— Înţeleg, zise el, că înainte de-a fi încercat să-mi atacaţi un client, m-aţi căutat pentru a-mi cere ajutorul şi sfatul.

— Nu ţi-am atacat clientul, protestă Greybeard, eliberându-se din îmbrăţişarea individului. Deşi regret că, într-un moment de furie, l-am înhăţat pe unul din complicii dumitale.

— Fii serios, omule, tânărul Trotty e o reclamă, nu complice. Numele de Doctor Jingadangelow e cunoscut peste tot prin Midlands, înţelegi, ca al unui mare umanitar – un umanitar uman. Ţi-aş da un anunţ de-al meu dacă aş avea unul la mine. Ar trebui să-ţi dai seama, înainte de-a-ţi începe sentimentele pugilistice, că sunt una din marile figuri ale – ăă, unde suntem acum? Ale anilor Douăzeci Douăzeci{7}.

— Oi fi bine cunoscut. Nu discut despre asta. M-am întâlnit cu un biet ţicnit, Norsgrey, şi nevastă-sa, care au fost la dumneata pentru tratament…

— Stai, stai – Norsgrey, Norsgrey… Ce fel de nume-i ăsta? Nu e pe listele mele…

Se opri cu capul ridicat şi un deget înfipt în mijlocul frunţii.

— A, da, da, da, într-adevăr. Referirea la nevastă-sa m-a derutat un moment. Strict între dumneata şi mine…

Jingadangelow îl manevră pe Greybeard până într-un colţ; se apleacă spre el şi spuse confidenţial:

— Fireşte, plângerile pacienţilor noştri sunt atât private cât şi sacre, dar bătrânul Norsgrey, sărmanul, nu are de fapt nici o nevastă, să ştii, nu mai mult decât are masa asta una; e o bursuciţă la care, să zicem, ţine cam prea mult.

Îşi ciocăni din nou fruntea cu un deget voluminos:

— De ce nu? Sângele subţire are nevoie de puţină căldură la aşternut în nopţile astea friguroase. Bietul băiat e trăsnit ca un nuc în câmpie{8}…

— Ai vederi largi.

— Iert toate greşelile şi capriciile omeneşti, domnule. Face parte din misiunea mea. Trebuie să stăvilim cum putem acest val de lacrimi. O asemenea putere de înţelegere face parte, fireşte, din secretul minunatelor mele capacităţi curative.

— Ceea ce înseamnă un mod de-a spune că-ţi sugi existenţa de la nebuni bătrâni ca Norsgrey. Omul asta trăieşte cu iluzia că l-ai făcut nemuritor.

În timpul acestei conversaţii, Jingadangelow se aşează şi-i făcu semn să se apropie unei femei ce şontâcăi până la ei pentru a le pune în faţă două pahare cu băutură. Doctorul dădu din cap şi-i mulţumi fâlfâind o pereche de degete dolofane. Lui Greybeard îi spuse:

— Cât e de ciudat să auzi iar obiecţiuni etice după toţi aceşti ani –

mai că nu mă duce cu gândul înapoi… Fără îndoială, duci o viaţă retrasă. Băiatul ăsta bătrân, Norsgrey, e pe ducă. Aude în cap zgomote, foială, fojgăieli; e o formă mortală de hidropizie. Deci – speranţa pe care i-am dat-o o ia drept nemurirea ce i-am promis-o. E o eroare confortabilă, fireşte, nu? Eu călătoresc, dacă mă pot complace un moment într-o confidenţă personală, fără nici o asemenea nădejde; prin urmare, Norsgrey – şi sunt mulţi ca el, din fericire – e mai norocos în spirit decât mine. Eu mă mângâi cu aceea că am mai multă şansă în posesiunile lumeşti.

Greybeard îşi puse jos paharul şi privi în jur. Deşi încă îl mai durea grumazul, era năpădit de bună dispoziţie.

— Te superi dacă vin şi soţia şi prietenii mei?

— Deloc, deloc, deşi sper că nu te-ai şi plictisit de compania mea. Nădăjduiam că puţină conversaţie, de una de alta, ar putea preceda orice afacere am face împreună. Mi s-a părut că recunosc în dumneata un spirit înrudit cu al meu.

— Ce te face să crezi asta? întrebă Greybeard.

— În primul rând, simţul intuitiv cu care sunt înzestrat din belşug. Eşti neangajat. Nu suferi aşa cum ar trebui în aceste vremuri năpăstuite; deşi viaţa e mizerabilă, te bucuri de ea. Am sau nu am dreptate?

— De unde ştii asta? Da, da, ai dreptate, dar abia ne-am întâlnit…

— Răspunsul la această întrebare nu e niciodată tocmai plăcut pentru amorul propriu. Este vorba de faptul că, deşi fiecare om e unic în felul său, toţi sunt în mare parte asemănători. Ai în firea dumitale o anume ambivalenţă; mulţi oameni au această ambivalenţă. Nu trebuie să discut cu ei decât un minut, ca s-o şi diagnostichez. Are sens ce spun?

— Cum ai diagnostica ambivalenţa *mea?*

— Nu citesc gândurile, dar lasă-mă să arunc o privire.

Îşi umflă obrajii, ridică sprâncenele, privi în pahar şi făcu o mutră realmente chibzuită.

— Avem nevoie de dezastrele noastre. Dumneata şi cu mine am trăit, cumva, prăbuşirea unei civilizaţii. Suntem supravieţuitorii naufragiului. Dar pentru noi doi, simţim ceva mai profund decât supravieţuirea – triumful! Înainte de sosirea catastrofei, am dorit-o, aşa că pentru noi dezastrul e un succes, o victorie a voinţei furibunde. Nu te arăta aşa surprins! Cu siguranţă, nu eşti un om care să vadă în cotloanele minţii un loc foarte salubru. Te-ai gândit la mica lume în care ne-am născut, şi ce s-ar fi ales de ea dacă acel mărunt experiment radioactiv nefericit n-ar fi luat-o razna? N-ar fi fost o lume prea complexă, prea impersonală, pentru ca să prospere în ea cei ca noi?

— Gândeşti în locul meu, constată Greybeard.

— Acesta e rolul înţeleptului; la fel, însă, şi ascultarea.

Jingadangelow dădu pe gât băutura şi se aplecă deasupra paharului gol:

— Nu e oare de preferat acest prezent de scursori celuilalt prezent, mecanizat, organizat, dezodorizat, în care ne-am fi putut pomeni, numai şi numai pentru că în prezentul acesta putem trăi pe o scară umană? În celălalt prezent, pe care l-am ratat ca prin urechile neutronului, n-ar fi crescut megalomania la asemenea proporţii încât simpla bogăţie obişnuită a unei vieţi individuale ar fi fost înăbuşită?

— Categoric, au fost multe greşeli în modul de viaţă al secolului douăzeci.

— Au fost numai greşeli.

— Ba nu, exagerezi, unele lucruri…

— Nu eşti de părere că dacă tot ce-i spiritual a fost greşit, *totul* a fost greşit? N-ajută la nimic să fim nostalgici. N-au fost numai medicamente şi educaţie. N-a mai fost şi nevoia de medicamente şi sărăcia educaţiei? N-a fost apogeul şi orgasmul Epocii Maşinilor? N-au fost Mons şi Belsen, Bataan şi Stalingrad şi Hiroshima şi toate celelalte? N-am făcut bine ca ne-am lăsat azvârliţi jos din carusel?

— Nu faci decât să pui întrebări, remarcă Greybeard.

— Sunt ele însele răspunsuri.

— Asta-i vorbă cu două tăişuri. Mă-mbeţi cu duble înţelesuri. Nu, stai – uite, aş vrea să stau mai mult de vorbă cu dumneata. Te pot plăti. Asta-i o conversaţie importantă… Lasă-mă să-mi aduc aici soţia şi prietenii.

Greybeard se ridică. Îl durea capul. Băutura fusese tare, camera era zgomotoasă şi încinsă, se tulburase peste măsură. Rareori vorbea cineva şi despre altceva decât despre dureri de dinţi şi vreme. Se uită după Martha şi nu reuşi s-o vadă.

Porni prin încăpere. Spre camerele de deasupra urcau nişte scări. Văzu că femeile vopsite nu erau nici aşa de voluptuoase, nici atât de ocupate pe cât îşi imaginase în primul moment. Deşi căptuşite şi machiate, pielea lor purta pecetea petelor hepatice şi verticile bătrâneţii, şi aveau ochii urduroşi. Cu zâmbete bizare, întindeau mâinile spre el. Trecu printre ele clătinat. Erau pline de alcool, tuşeau şi râdeau şi tremurau la trecerea lui. Odaia era încărcata de mişcările lor, ca o colivie cu stăncuţe captive.

Femeile făceau cu mâna – visase odinioară la ele? – dar nu le luă în seamă. Martha dispăruse. Charley şi bătrânul Pitt dispăruseră. Văzând că-şi revenise, se întorseseră desigur să păzească bărcile. Iar Towin şi Becky – nu, ei nu fuseseră aici… Îşi aminti pentru ce venise, să-l caute pe Bunny Jingadangelow; în loc de-a pleca, se înapoie în colţul cel retras, unde îl aştepta, încă o băutură, iar doctorul şedea cu o fâşneaţă octogenară pe genunchi. Femeia îi ţinea o mână pe după gât, cu cealaltă mângâindu-i capetele de iepuri ale hainei.

— Uite ce e, Doctore, am venit aici să te caut nu pentru mine, ci pentru o pereche din grupul meu, spuse Greybeard, aplecându-se peste masă. E o femeie, Becky; susţine că este grea cu copil, deşi a trecut de şaptezeci de ani. Vreau s-o examinezi şi să vezi dacă e adevărat ceea ce spune.

— Ia loc, prietene, şi hai să discutăm despre această doamnă a dumitale gravidă, îl pofti Jingadangelow. Bea-ţi paharul, de vreme ce bănuiesc că vei plăti dumneata acest rând. Amăgelile doamnelor în vârstă sunt un subiect ales pentru ora aceasta din noapte, nu, Joan? Fără îndoială că nici unul din voi nu vă veţi fi amintit poezioara aceea, cum vine? – „privind în oglindă să-mi văd pielea irosită”, şi – da…

„Dar timpul, jalea ce-a adus,
Mai fură, mai lasă-n loc,
Şi-mi zgudui frântul trup ’n-apus
Cu spasme de-al amiezii foc.“

— Emoţionant, nu? Bănui că doamnei dumitale i-au mai rămas câteva spasme, nimic mai mult. Dar voi veni s-o văd, fireşte. E de datoria mea. Desigur, o voi asigura că merge pe calea familiei, dacă asta doreşte să audă.

Îşi împreună mâinile cărnoase şi se încruntă.

— Nu există nici o şansă să fie într-adevăr pe cale de-a face un copil?

— Dragul meu Timberlane – dacă mă ierţi că nu-ţi folosesc oarecum inepta poreclă – speranţa izvorăşte tot atât de etern din pântecele ca şi din sânul omenesc, dar sunt surprins să descopăr că pari să-i împărtăşeşti nădejdea.

— Cred că da. Chiar dumneata ai spus că nădejdea e preţioasă.

— Nu preţioasă: imperativă. Dar trebuie să speri pentru tine însuţi – când sperăm pentru alţii suntem invariabil dezamăgiţi. Visurile noastre nu au jurisdicţie decât asupra noastră înşine. Cunoscându-te aşa cum am reuşit, văd că într-adevăr vii la mine în propriul dumitale folos. Mă bucură asta. Prietene, iubeşti viaţa, iubeşti această viaţă cu toate petele ei, cu toate gusturile şi dezgusturile ei – şi mai doreşti şi cura mea de nemurire, nu-i aşa?

Rezemându-şi în mâini capul ce-i bubuia, Greybeard mai dădu de duşcă puţină băutură şi spuse:

— Acum mulţi ani, eram la Oxford – în Cowley, ca să fim exacţi – când au auzit despre un tratament, era un simplu zvon, un tratament ce-ar putea prelungi viaţa, poate cu mai multe sute de ani. Era un proiect la care lucrau într-un spital de-acolo. E oare posibil să se fi realizat? Aş vrea probe ştiinţifice înainte de-a crede.

— Bineînţeles că da, fireşte, de netăgăduit, şi nu m-aş aştepta la nimic mai puţin din partea unui om ca dumneata, spuse Jingadangelow, dând din cap cu atâta vigoare încât femeia aproape-i fu azvârlită din poală. Cea mai bună dovadă ştiinţifică e empirică. Vei avea dovezi empirice. Vei beneficia de tratamentul complet – iar apoi vei vedea pe pielea dumitale că n-ai să mai îmbătrâneşti nici măcar cu o zi.

Mijind perfid ochii spre el, Greybeard întrebă:

— Va trebui să vin la Mockweagles?

— Aha, e deştept, nu, Ruthie? Şi-a pregătit drăguţ drumul. Ăsta-i genul de om cu care prefer să am de-a face. Eu…

— Unde-i Mockweagles? întrebă Greybeard.

— E ceea ce s-ar putea numi cartierul meu general de cercetare. Locuiesc acolo când nu călătoresc pe drum.

— Ştiu, ştiu. Ai puţine secrete faţă de mine, Doctore Jingadangelow. E înalt de douăzeci şi nouă de etaje, mai mult ca un castel decât ca un zgârie-nori…

— E posibil ca informatorii dumitale să fi exagerat puţin, Timberlane, dar imaginea generală e fireşte uimitor de adecvată, după cum îţi va spune şi Joan, mm, pisicuţa mea? Dar mai întâi ar trebui să punem la punct câteva detalii; vrei ca şi fermecătoarea dumitale soţie să se supună tratamentului?

— Sigur că vreau, prostălău bătrân. Pot cita şi eu versuri, să ştii; ca să fii membru al DOUCH(E) îţi trebuie cultură. „Fie ca la cununia a două minţi să nu omit impedimentele…” Parc-aşa sună, nu? Shakespeare, Doctore, Shakespeare. Ai făcut vreodată cunoştinţă cu el? Un învăţat clasa-ntâi… A, uite-o pe nevastă-mea! Martha!

Se ridică în picioare clătinat, răsturnându-şi paharul. Martha veni grăbită spre el, cu agitaţia zugrăvită pe faţă. Charley Samuels o urma îndeaproape, ducându-l pe Isaac în braţe.

— Oh, Algy, Algy, trebuie să vii de îndată. Am fost prădaţi!

— Cum adică, prădaţi?

Se holbă la ea prosteşte, nemulţumit că-i întrerupsese şirul gândurilor.

— În timp ce te aduceam aici, după ce-ai fost atacat, hoţii au intrat în bărci şi au luat tot pe ce au putut pune mâna.

— Oile!

— Le-au luat, şi proviziile.

Greybeard se răsuci spre Jingadangelow şi făcu un gest larg de curtoazie:

— Pe curând, Doctore. Trebuie să mă duc… cuibar de hoţi… am fost jefuiţi.

— Întotdeauna mă doare să văd un învăţat suferind, domnule Timberlane, răspunse Jingadangelow, înclinându-şi capul masiv spre

Martha, fără nici o altă mişcare.

În timp ce ieşea grăbit împreună cu Martha şi Charley, Greybeard întrebă cu un glas spart:

— De ce aţi părăsit bărcile?

— Ştii şi tu de ce! A trebuit să plecăm când am auzit că ai dat de necaz. Am auzit că te băteau. Totul a dispărut, în afară de bărcile propriu-zise.

— Puşca mea!

— Noroc că puşca ta era la Jeff Pitt.

Charley lăsă vulpoiul jos, iar acesta o luă înainte. Coborau grăbiţi drumul accidentat, prin întuneric. Acum se mai vedeau doar puţine lumini. Greybeard îşi dădu seama cât era de târziu; pierduse noţiunea timpului, singura fereastră a Tavernei Potsluck avea oblonul tras. Focurile de tabără nu mai erau decât conuri de cenuşă fumegând. O tarabă sau două tocmai erau închise de proprietarii lor; în rest, domnea tăcerea. Un ciob subţire de lună, sus deasupra capetelor, strălucea peste întinderea apelor revărsate ce-şi croiau drum prin tenebrele uscatului. Respirarea aerului tăios potoli pulsaţiile din capul lui Greybeard.

— Jingadangelow ăla-i în spate la toate astea, spuse cu sălbăticie Charley. Îi ţine pe călătorii ăştia în puterea mâinii lui, din câte-am văzut şi-am auzit. E un şarlatan. N-ar trebui să ai nimic de împărţit cu el, Greybeard.

— Şarlatanii au ambivalenţele lor, replică Greybeard, recunoscând ridicolul cuvintelor de cum îi ieşiră pe gură; grăbit, adăugă: Becky şi Towin unde-s?

— Acum sunt jos la râu, cu Jeff. Nu i-am putut găsi prima oară când am plecat, am dat de ei pe urmă. Erau ocupaţi să petreacă.

Când ieşiră de pe drum, lipăind peste pământul ud, văzură trioul adunat pe malul apei lângă zăgaz, cu două felinare. Stăteau strânşi laolaltă, fără să spună prea multe. Petrecerea se terminase. Isaac plescăia nefericit prin noroi, până când lui Charley i se făcu milă de el şi îl luă în braţe.

— Ar fi mai bine să părăsim imediat locul ăsta, spuse Greybeard, când un examen sumar dovedi că deşi cele două ambarcaţiuni erau într-adevăr tot ce le mai rămăsese, erau intacte. Nu-i pentru noi, şi mi-e ruşine pentru rolul pe care l-am jucat în evenimentele de astă-seară.

— Dacă-mi urmai sfatul, n-ai fi părăsit barca de la bun început, interveni Pitt. Aici nu-s decât o bandă de pungaşi. Pierderea oilor mă întristează mai mult.

— Puteai să fi stat lângă barcă aşa cum ţi s-a spus, i-o întoarse tăios Greybeard; întorcându-se spre ceilalţi, zise: senzaţia mea e că ne-ar fi mai bine pe râu. E o noapte frumoasă, am alcool în sânge şi pot să vâslesc. Până mâine, ajungem la Oxford şi-o să găsim acolo de lucru şi

un adăpost. Va fi un loc cu totul altfel de cum era ultima oară când am fost acolo Martha şi cu mine, oricâţi ani or fi trecut de-atunci. Sunteţi cu toţii de acord să părăsim acum bârlogul ăsta de tâlhari?

Towin tuşi, mutându-şi felinarul dintr-o mână în cealaltă.

— De fapt, eu şi duduiţa ne gândeam să rămânem aici, la o adică. Vedeţi voi, ne-am găsit nişte prieteni grozavi, Liz şi Bob îi cheamă, şi ne-am gândit să ne unim forţele cu ei – dacă n-aveţi nici o obiecţie anume. Nu prea o avem pe-asta cu ideea de-a coborî pe râu, după cum ştiţi.

În lumina lunii, zâmbi cu rânjetul lui de lup rănit şi-şi foi picioarele.

— În condiţia mea, eu am nevoie de odihnă, adăugă şi Becky; vorbea cu mai multă îndrăzneală decât soţul ei, privindu-i aprigă prin lumina bolnavă. M-am săturat să tot stau în barca aia mică şi spartă. Ne-o fi mai bine cu prietenii ăştia ai noştri.

— Sunt sigură că nu e adevărat, Becky, spuse Martha.

— Păi, aş muri de frig în barca aia, eu, în condiţia mea. Tow e de acord ca mine.

— Parcă are vreodată încotro? observă Pitt.

Se lăsă tăcerea în timp ce stăteau împreună, dar despărţiţi, în întuneric. Multe din cele ce pluteau între ei nu le-ar fi putut exprima niciodată, curenţi de simpatie şi resentimente, afinităţi şi aversiuni: vagi, dar cu nimic mai puţin puternice din cauza asta.

— Bine, dacă v-aţi hotărât, o să continuăm fără voi, spuse Greybeard. Aveţi grijă de lucruri, asta-i tot ce vă spun.

— Nu ne convine că ne despărţim, Greybeard, preciză Towin. Iar tu şi Charley puteţi păstra bănuţii ăia pe care mi-i datoraţi.

— Ai de ales, întru totul.

— Asta am zis şi eu, spuse Becky. Suntem cam destul de bătrâni ca să ne purtăm şi singuri de grijă, socot.

În timp ce-şi strângeau mâinile cu rândul, luându-şi rămas bun unul de la altul, Charley începu să ţopăie şi să bombăne.

— Vulpea asta a cules toţi puricii din Creştinătate. Isaac, le dai drumul pe mine, ticălosule!

Punând vulpea jos, îi porunci s-o ia spre apă. Animalul înţelese ce i se cerea. Intră de-a-ndăratelea în râu, încet, încet, mai întâi coada, apoi toată lungimea ruginie a trupului şi, în cele din urmă, capul. Pitt ridică un felinar ca să poată vedea cu toţii mai bine.

— Ce face? O să se-nece? întrebă neliniştită Martha.

— Nu, Martha, doar oamenii îşi iau singuri viaţa, o asigură Charley. Animalele au mai multă credinţă. Isaac ştie că puricilor nu le place apa rece. Ăsta-i felul lui de-a se descotorosi de ei. Se urcă pe trupul lui drept spre bot, vezi, ca să evite scalda. Acum să-l vezi.

Doar o parte din capul vulpoiului mai rămăsese deasupra apei. Se scufundă până nu i se mai arăta decât botul. Apoi se făcu complet

nevăzut. Un cerc de mici purici rămaseră zbătându-se pe suprafaţă. Isaac reapăru la un iard distanţă, ieşi pe mal, se scutură şi o luă la fugă în cerc înainte de-a se întoarce la stăpânul său.

— Niciodată n-am văzut o şmecherie mai deşteaptă, îi spuse Towin lui Becky, dând din cap, pe când ceilalţi se îmbarcau. Precis că aşa ceva face şi lumea cu fiinţele omeneşti, dacă stai să te gândeşti – ne scutură de pe bot, nu-aşa?

— Îndrugi verzi şi uscate, Towin Thomas, replică ea.

Rămaseră făcând cu mâna în timp ce ambarcaţiunile se îndepărtau, Towin cu obrajii schimonosiţi ca să le vadă conturul topindu-se în bezna înconjurătoare.

— Ei bine, s-au dus, spuse Charley, luându-şi padela. Era ascuţită la limbă, da-mi pare rău să-i las într-un cuib de hoţi ca ăsta.

Tractau după ei bărcuţa lui Jeff Pitt, astfel că puteau sta cu toţii împreună. Pitt întrebă:

— Cine-i hoţii? Poate că ai lui Jingadangelow s-ăia de ne-a luat averea. Pe de altă parte, cuget c-ar putea prea bine să fi fost moş Towin. Niciodată nu m-am încrezut în el, pacoste de hoţoman bătrân ce era.

— Oricine-a fost, Domnul ni le va da înapoi, spuse Charley. Încovoind spinarea, îşi înfipse padela mai adânc în apele pline de rogoz.

CAPITOLUL 4
Washington

ÎN PRIMELE ZILE de deznădejde de la Sparcot, când otrepele aruncate acolo se constituiau într-o comunitate, iar vara brăzdată de boli lăsa locul unei toamne măturate de ploi, Charley Samuels nu-şi dăduse seama un timp că-l cunoştea pe omul cel voinic cu cap chel şi ţuguiat şi barba lăsată să crească. Erau timpuri când toată lumea era mai atentă la duşmani decât la prieteni.

Charley ajunse la Sparcot cu câteva zile după soţii Timberlane, într-o stare de spirit dezastruoasă.

Tatăl său deţinuse o mică librărie într-un oraş de pe Coasta Sudică. Ambrose Samuels era un om al tenebrelor şi acceselor de furie. Când se afla în cea mai zâmbitoare dispoziţie, le citea cu voce tare doamnei Samuels, micului Charley şi celor două surori ale acestuia, Ruth şi Rachel. Le citea din miile de cărţi teologice desuete ce umpleau etajul întâi al librăriei, sau din operele poeţilor mohorâţi şi depăşiţi ce nu se vindeau cu nimic mai bine decât teologia.

O mare parte din stocul acesta mort trecu astfel inevitabil în mintea lui Charley. Putea cita din el oricând după aceea fără a şti autorul sau data, amintindu-şi doar că provenea din ceea ce tatăl său desemnase drept „un treizeci-şi-doi-de-timpi cu caractere aurite“ sau „o octavă legată-n piele“.

Toţi cred muritoare lumea-ntreagă, numai pe ei înşişi nu;
Ei înşişi, când vreun zguduitor şoc al sorţii
Le străpunge rănitele inimii cu neaşteptata groază.
Dar inimile lor frânte, precum văzduhul sfâşiat de-ar fi,
Curând se-nchid; trecut-a lancea, nici urmă nu se află.
Cum în urma aripii mici cerul nu păstrează cicatrice,
Nici unda despărţită, brazdă după chilă;
Astfel moare în omeneştile inimi gândul morţii.
Chiar cu blânda lacrimă ce Natura varsă
Peste cei dragi nouă, în mormântu-le-o zvârlim.

Era o minciună. Când Charley avea unsprezece ani, un şoc zguduitor al sorţii îi înrădăcinase pe veci în inimă gândul morţii. În cel de-al unsprezecelea an al său de viaţă apăruse boala radioactivă – rezultatul acelui fapt intenţionat pe care oamenii îl numeau Accidentul. Tatăl său murise de cancer un an mai târziu.

Magazinul fu vândut. Doamna Samuels îşi luă copiii cu ea în oraşul ei natal, unde obţinu un post de secretară. Charley începu să muncească de la vârsta de cincisprezece ani. După trei ani îi muri şi mama.

Făcu o serie de munci necalificate, în timp ce încerca să joace rolul de tată pe lângă surorile lui. Aceasta se întâmpla la sfârşitul anilor optzeci şi începutul nouăzecilor. Comparativ cu ceea ce avea să urmeze, era – din punct de vedere moral şi economic – o perioadă destul de stabilă. Dar devenea din ce în ce mai greu să găsească de lucru. Îşi văzu surorile instalate în posturi bune câtă vreme el tot neangajat era.

Izbucnirea războiului îi conturase definitiv personalitatea. Avea douăzeci şi nouă de ani. Această nebunie adăugată nebuniei, în timp ce naţiunile îşi vărsau sângele luptând pentru puţinii copii supravieţuitori, îl aduse la concluzia că trebuia să existe ceva mai înalt decât omul, dacă nu voia ca întreaga creaţiune să fie o batjocură. Numai în religie, i se părea lui, exista un antidot contra disperării. Se botezase în biserica metodistă – un pas care l-ar fi făcut pe tatăl său să turbeze.

Pentru a evita chemarea în rândul forţelor combatante, Charley se înrolă în Corpul Infantop, o branşă semiinternaţională a Childsweep-ului, dedicată salvării vieţilor, nu distrugerii lor. De îndată, fusese smuls de lângă Rachel şi Ruth şi aruncat în grosul luptei globale. Atunci îl cunoscuse pe Algy Timberlane.

O dată cu revoluţia şi retragerea Marii Britanii din război, în 2005, Charley reveni din nou să se îngrijească de surorile lui. Spre groaza sa, descoperi că Ruth şi Rachel se apucaseră de prostituţie, şi prosperau. Totul se făcea foarte discret, iar după-amiaza încă mai lucrau la un magazin din apropiere. Charley îşi obloni o parte a minţii, se instală alături de ele şi le apără unde şi când putea.

Deveni glorificatul haidamac al stabilimentului lor înfloritor. Căci, sub Coaliţie şi, mai târziu, Guvernele Unite, sosiră timpuri grele, ca o răzbunare. Lumea se năruia în senescenţă şi haos. Ceea ce ofereau surorile, însă, rămânea o necesitate. Lucrară cu succes până începu să bântuie holera prin Anglia.

Charley îşi scoase surorile din oraşul infestat şi, împreună, plecară la ţară. Rachel şi Ruth nu protestară; din poziţia lor favorizată, văzuseră destul ca să se sperie. Moartea pe scări, a unui client, le făcu să se precipite în mica maşină pe care o cumpărase Charley cu economiile sale din război.

Afară din oraş, maşina îşi dădu duhul. Găsiră un ciorap de nylon înfundat în joja de ulei. Porniră pe jos, cărându-şi boccelele în spinare pe un drum ce ducea – deşi n-o ştiau – la Sparcot. Mulţi alţi refugiaţi luaseră aceeaşi cale.

Fu un exod groaznic. Printre călătorii autentici umblau bandiţi ce-şi atacau semenii, le tăiau beregata şi le luau lucrurile. Un alt tâlhar o luă şi el într-acolo; se furişa prin sânge, pălea fulgerător în frunte nu-l interesa decât să ia vieţi. O jefui pe Ruth în prima noapte şi pe Rachel

într-a treia, lăsându-le cu faţa-n sus în moviliţele de humus deasupra cărora Charley înaltă cruci făcute cu beţe rupte din prăfuitele garduri vii.

Când intră şchiopătând în îndoielnicul refugiu al satului Sparcot (ajutând o femeie numită Iris, pe care găsi forţa s-o ia de soţie optsprezece luni mai târziu), Charley era un om întors spre interiorul său. N-avea nici o dorinţă de a se mai interesa iarăşi de lume. În inima lui rănită, brusca groază găsise o sinecură permanentă.

Atât el cât şi Timberlane se schimbaseră atât de mult încât nu-i surprinse faptul că recunoaşterea se petrecu doar treptat. În acel prim an de la Sparcot, 2029 nu se mai văzuseră de peste un sfert de secol – din 2001, când războiul încă mai devora lumea şi amândoi făceau parte din Corpul Infantop. Pe vremea aceea operau peste mări şi oceane, trecând prin sită văile spulberate din Assam…

Din patrula lor, nu supravieţuiseră decât doi. Aceştia, în virtutea unui vechi obicei, se deplasau în şir indian. Omul din spate, Caporalul Samuels, purta un natterjack, puşca nucleară uşoară, felurite pachete pline cu provizii şi o cutie cu apă. Înainta ca un somnambul, poticnindu-se în vreme ce coborau colina împădurită.

În faţa lui se bălăbănea un cap de copil, atârnând cu susul în jos şi privindu-l cu un ochi lipsit de vedere. Braţul stâng al copilului se lovea de coapsa omului ce-l purta în spinarea-i lată. Era un băiat, copil din tribul Naga, delicat clădit, ras în cap şi de vreo nouă ani. Îşi pierduse cunoştinţa; muştele ce bâzâiau necontenit în jurul ochilor şi-al rănii din coapsă nu-l deranjau.

Îl căra un anume Sergent Timberlane, un tânăr bronzat, de douăzeci şi şase de ani. Timberlane purta un revolver, diverse piese de echipament legate de trup şi un băţ lung cu care se ajuta pe când urma cărarea ce cobora în fundul văii.

Peste Assam domnea anotimpul secetos. Copacii, nu mai înalţi de trei metri, stăteau ca morţi, cu frunzele moi. Râul din fundul văii secase, lăsând un *şaung* nisipos de-a lungul căruia se puteau deplasa vehicule cu roţi şi GEM-uri. Praful stârnit de vehicule se depunea pe copacii din ambele părţi ale *şaung*-ului, albindu-i până la a prezenta înfăţişarea unui platou interior de televiziune nefolosit. *Şaung*-ul propriu-zis lucea orbitor în soarele puternic.

Când se terminară copacii, Timberlane se opri, potrivindu-şi mai bine pe umăr copilul rănit. Charley se ciocni de el.

— Ce s-a-ntâmplat, Algy? întrebă, revenindu-şi la o trezie obosită. În timp ce vorbea, se uita la capul copilului. Întrucât fusese ras, părul se vedea doar ca nişte ţepi fini; musculiţe se târau printre ţepi, ca păduchii. Ochii băiatului erau inexpresivi precum gelatina. Întoarsă cu josul în sus, o faţă omenească se goleşte de aproape orice înţeles.

— Avem vizitatori.

Tonul glasului lui Timberlane îl readuse instantaneu pe Charley în alertă; înainte de-a fi trecut muntele, îşi lăsaseră naveta pe perna de aer a secţiei sub o mică râpă, ascunsă la sol sub o plasă de camuflaj. Acum, sub râpă era parcată o ambulanţă şenilată de model american. Lângă ea stăteau două siluete, în vreme ce o a treia investiga vehiculul pe pernă de aer.

Acest tablou miniatural, îmbălsămat în razele soarelui, fu spart de clănţănitul neaşteptat al unei mitraliere. Pe negândite, Timberlane şi Charley se trântiră pe burtă. Băiatul Naga gemu când Timberlane îl rostogoli într-o parte şi-şi ridică binoclul la ochi. Reglă distanţa pe coasta mohorâtă din stânga lor, de unde proveniseră împuşcăturile. Forme chircite săriră la vedere, uniformele kaki profilându-li-se întunecat pe bălăriile albite de praf, cu contururile tot mai clare pe măsură ce Timberlane le prindea în sharff.

— Uite-i! spuse el. Probabil aceiaşi ticăloşi peste care am dat în cealaltă parte a dealului. Ridică natterjack-ul, Charley, şi să-i lichidăm.

Lângă el, Charley asambla deja arma. Jos în *şaung,* unul din cei trei americani fusese lovit de prima rafală a mitralierei. Zăcea lat pe nisip. Cu mişcări chinuite, se târî până în umbra ambulanţei. Cei doi camarazi ai săi stăteau ascunşi după tufişuri. Dintr-o dată, unul din ei ţâşni din adăpost şi fugi spre ambulanţă. Mitraliera inamică deschise din nou focul. În jurul făpturii ce alerga se ridicară norişori de praf. Se răsuci, căzu de-a berbeleacul şi dispăru din vedere prin frunzişul prăfuit.

— Îi dăm bătaie! murmură Charley. Praful de pe faţă, în cea mai mare parte prefăcut în noroi de către sudoare, se încreţi în clipa când trânti ţeava natterjack-ului la locul ei. Scrâşni din dinţi şi trase levierul. Un proiectil nuclear zbură şuierând peste coasta colinei pitice.

— Şi încă una, repede, murmură Timberlane, îngenunchind peste natterjack şi băgând un încărcător. Charley comută pe automat şi ţinu levierul apăsat, pentru o rafală. Proiectilele chiţăiră ca nişte lilieci în timp ce se îndreptau spre ţintă. Pe coastă, mici siluete cafenii se împrăştiară să-şi afle siguranţa. Timberlane ridică revolverul şi ochi spre ele, dar distanţa era prea mare ca să tragă cu precizie.

Se culcară, privind norul de fum ce se aşeza peste pantă. Cineva, într-acolo, zbiera. Nu păreau să fi scăpat decât doi inamici, bătând în retragere peste creasta dealului.

— Putem risca să coborâm? întrebă Charley.

— Nu cred c-au să ne mai supere. Le-a fost destul.

Demontară arma, luară pe umeri copilul şi-şi continuară obosiţi coborâşul. În timp ce se apropiau de vehiculele ce-i aşteptau, le ieşi în

întâmpinare membrul supravieţuitor al ambuscadei. Era un bărbat mlădios de cel mult treizeci de ani, cu sprâncene negre aproape îmbinate şi păr blond tuns scurt. Se apropie de ei întinzându-le un pachet de ţigări.

— Aţi picat la ţanc, băieţi. Vă sunt îndatorat pentru cât de frumos mi-aţi întâmpinat comitetul de primire.

— A fost o plăcere, replică Timberlane, strângându-i omului mâna şi luând o ţigară. Prima oară când ne-am acomodat cu plutonul ălora, a fost de cealaltă parte a colinei, la Mokachandpur, unde i-au împuşcat pe restul băieţilor noştri. Ne sunt duşmani chiar în sens personal. N-am fost decât prea încântaţi s-avem şansa de-a le mai arunca o oală.

— Sunteţi englezi, pare-mi-se. Eu sunt american, Jack Pilbeam pe nume, Detaşamentul Special ataşat Corpului Cinci. Treceam pe-aici când v-am zărit nava şi m-am oprit să văd dacă totul e-n regulă.

Se prezentară pe rând, iar Timberlane îl culcă la umbră pe băiatul leşinat. Pilbeam îşi scutură uniforma de praf şi se duse cu Charley să-şi vadă de camarazii săi.

Un moment, Timberlane stătu pe vine lângă băiat, aşternându-i o frunză peste rana de la coapsă, ştergându-i praful şi lacrimile de pe faţă şi alungând muştele. Privi la trupul slab şi cafeniu şi-i luă pulsul. Linia gurii i se urâţi, şi păru să privească prin piele, prin cuşca toracică tremurândă, prin pământ, până în amara inimă a vieţii. Acolo nu găsi nici un adevăr, doar un lucru în care recunoscu o minciună egoistă, născută din propria lui inimă: „Doar eu singur am iubit destul de mult copiii!“

Cu voce tare, spuse – vorbind în primul rând pentru sine:

— Erau trei, pe colină. Celelalte erau două fete, surori. Copii drăgălaşi, sălbatici ca nişte capre de munte, fără nici o anomalie. Fetele au fost ucise când zburau obuzele, sfârtecate-n bucăţi drept în faţa ochilor noştri.

— Sunt mai mulţi ucişi decât salvaţi, spuse Pilbeam; îngenunchease lângă figura ghemuită la umbra ambulanţei. Cei doi amici ai mei au dat amândoi în primire – mă rog, nu erau tocmai amici. Pe şofer abia azi l-am cunoscut, iar Bill doar că era din State, ca mine. Cred că asta nu mă face să mă doară mai puţin. Războiul ăsta ticălos, de ce dracu’ ne mai luptăm când deja lumea a ajuns la fundul butoiului de vieţi omeneşti? Ajută-mă să-i urc în căruţa agoniei, vrei?

— Vom face mai mult decât atât, promise Timberlane. Dacă vă înapoiaţi la Wokha, cum bănuiesc că trebuie să faceţi, ne vom servi unul altuia drept escortă, doar pentru cazul că mai sunt băieţi de-ăştia veseli cocoţaţi pe creste.

— S-a făcut. V-aţi găsit companie, şi nu cred că mi-ar prinde nici mie rău. Încă mai tremur ca o frunză. Diseară trebuie să veniţi la PX şi vom bea împreună în sănătatea noastră. Îţi convine, Sergent?

În timp ce încărcau cele două leşuri, calde încă, în ambulanţă, Pilbeam îşi mai aprinse o ţigară. Îl privi pe Timberlane în ochi:

— E totuşi o consolare. Ăsta-i chiar un război al tuturor războaielor. N-o să mai rămână nimeni ca să se lupte cu altcineva.

Charley ajunse primul în seara aceea la PX. Intrând în clădirea joasă, pentru a schimba zumzetul insectelor cu cel al instalaţiei de răcire, îl văzu pe Jack Pilbeam aşezat cu un pahar la o masă din colţ. Americanul se ridică să-l întâmpine. Acum era îmbrăcat în pantaloni de postav oliv călcaţi la dungă, chipul îi strălucea, arătând solid şi în mod ciudat mai feroce decât păruse stând în jungla muribundă. Aruncă o privire aprobatoare insignei Infantop a lui Charley.

— Ce-ţi pot oferi de băut – Charley, nu-i aşa? Am ajuns înaintea ta.

— Nu beau.

Învăţase de mult să rostească formula fără a părea o scuză; acum adăugă, cu un surâs acru:

— Omor oameni, dar nu beau.

Ceva – poate simplul fapt că Jack Pilbeam era american, iar Charley găsea că se putea sta mai uşor de vorbă cu americanii decât cu propriii săi compatrioţi – îl făcu să completeze cu explicaţia ce conţinea propria ei scuză:

— Aveam unsprezece ani, când naţiunea ta şi a mea au detonat bombele alea fatale în spaţiu. L-a nouăsprezece ani, curând după moartea mamei – a fost un fel de compensaţie, bănuiesc – m-am logodit cu o fată pe nume Peggv Lynn. Nu era prea sănătoasă şi-şi pierduse tot părul, dar o iubeam… Urma să ne logodim. Mă rog, desigur, ne-am făcut examenele medicale şi ni s-a spus că am fost sterilizaţi pe viaţă, ca toată lumea… Într-un fel, asta a ucis romantismul.

— Ştiu ce vrei să spui.

— Poate că tot aia a fost. Oricum aveam de îngrijit două surori. Dar de-atunci încoace, am început să nu mai vreau nimic…

— Religios?

— Da, deşi în primul rând e un fel de negare de sine.

Ochii lui Pilbeam erau limpezi şi strălucitori, arătând mai atractivi decât gura destul de strânsă.

— Atunci ar trebui să treci cu bine prin următoarele câteva decenii. Pentru că va fi nevoie de multă negare de sine. Ce s-a întâmplat cu Peggy?

Charley îşi privi mâinile:

— Am pierdut orice legătură. Într-o frumoasă zi de primăvară, a murit de leucemie. Mai târziu am aflat.

După ce bău o înghiţitură prelungă, Pilbeam spuse:

— Asta-i viaţa, cum se spune întotdeauna despre moarte.

Tonul său feri remarca de orice ironie pe care ar fi putut-o ascunde.

— Deşi nu eram decât un copil, cred că… Accidentul m-a aruncat într-o nebunie calmă, spuse Charley, privindu-şi bocancii. Mii – milioane de oameni erau nebuni, într-un mod tainic. Unii, nu atât de tainic, desigur. Şi nu au trecut niciodată peste asta, deşi s-a întâmplat acum douăzeci de ani. Vreau să spun, deşi sunt douăzeci de ani de-atunci, e la fel de prezent. De-asta ducem războiul ăsta, fiindcă oamenii sunt nebuni… N-am s-o înţeleg niciodată: avem nevoie de fiecare viaţă pe care o putem obţine, şi totuşi se poartă un război global… Demenţă!

Cu o faţă sumbră, Pilbeam văzu că Charley scoase o ţigară şi şi-o aprinse; era una din mărcile fără tutun şi sfârâi, atât de tare trase Charley din ea.

— Eu nu aşa văd războiul, spuse Pilbeam, comandând încă un Kentucky Bourbon. Eu văd în el un război economic. Poate datorită creşterii şi instruirii pe care le-am primit. Tatăl meu – acum e mort – era director plin cu vânzările la Jaguar Records Inc., şi am ştiut să pronunţ „rata consumatorilor" imediat după ce-am învăţat să spun „mama". Economia tuturor naţiunilor majore e în reflux, dacă poţi avea reflux şi fără flux. Suferă de o boală fatală numită moarte, şi până acum e iremediabilă – deşi se lucrează la ea. Dar, una câte una, industriile dau faliment, chiar şi acolo unde există voinţa de a le ţine în funcţiune. Şi, într-o zi, curând, voinţa se va stinge.

— Regret, interveni Charley, nu pricep prea bine ce vrei să spui. Economia nu-i deloc domeniul meu, sunt doar un…

— Am să-ţi explic la ce mă refer. Doamne! Aş putea la fel de bine să-ţi spun: bătrânul meu a murit luna trecută. N-a murit pur şi simplu – s-a sinucis. A sărit pe o fereastră de la etajul cincizeci şi doi al Jaguar Records Inc., în partea de sus a oraşului L.A.

Ochii îi erau mai strălucitori; îşi trase în jos sprâncenele ca pentru a-i ascunde sub o glugă şi puse pe masă, încet dar cu forţă, un pumn încleştat.

— Bătrânul meu… era parte integrantă din Jaguar. El l-a ţinut în funcţiune, Jaguar-ul l-a ţinut pe el în funcţiune. Într-un fel, cred că era un gen de om foarte american – trăia pentru familia şi slujba sa, avea o gamă largă de asociaţi în afaceri… La dracu' cu toate astea. Ce încerc eu să spun – Doamne, n-avea nici măcar cincizeci de ani! Patruzeci şi nouă, atâta avea.

Jaguar a dat faliment; mai mult decât faliment – a ajuns desuet. Deodată a pălit şi a murit. De ce? Pentru că piaţa lor de desfacere o reprezentau adolescenţii – vindeau Elvis, Donnie şi Vince, şi pe toţi ceilalţi solişti pop. Puştimea, adolescenţii erau cei ce cumpărau discurile Jaguar. Deodată – gata cu puştii, gata cu adolescenţii. Compania a văzut-o apropiindu-se. Parcă ar fi alunecat spre o

prăpastie. An după an, vânzări tot mai scăzute, reeditări mai puţine, costuri mărite… Ce să faci? Ce mama dracului poţi face, decât să te-arunci de la balcon?

Şi de jur-împrejur mai sunt şi alte industrii la fel de grav atinse. Unul din unchii mei e director executiv la Park Lane Confectionery. S-ar putea să mai stea agăţaţi câţiva ani, dar toată firma devine instabilă. De ce? – Fiindcă majoritatea dulciurilor le consumau cei sub douăzeci de ani. Piaţa lor de desfacere e moartă – nenăscută. O naţiune tehnologică e o reţea de forţe delicat echilibrate. N-ai cum să-ţi putrezească o bucăţică fără să se ducă şi restul. Ce faci într-un asemenea caz? Faci ce-a făcut bătrânul meu – te-agăţi atât cât poţi, şi pe urmă prinzi un curent favorabil în jos de la etajul cincizeci şi doi.

Charley spuse cu blândeţe, invidiind uşoara beţie a lui Pilbeam în timp ce-şi sorbea Bourbon-ul:

— Ziceai ceva despre voinţa cuiva care se va stinge.

— A, aia. Mda – tatăl meu şi amicii lui, în fine, au continuat să lupte cât timp a mai existat o şansă. Au încercat să salveze ce-a mai fost de salvat pentru fiii lor. Dar *noi* – noi nu avem fii. Ce-o să se-ntâmple dacă blestemul ăsta al infertilităţii nu se va şterge *niciodată?* Nu vom avea voinţa să muncim dacă nu mai e nimeni care să…

— … Moştenească roadele trudei noastre? M-am gândit deja la asta. Poate că fiecare om s-a gândit. Dar genele trebuie să-şi revină curând – au trecut douăzeci de ani de la Accident.

— Aşa cred şi eu. În State mi se spune că sterilitatea asta se va şterge în cinci, zece ani de-acum încolo.

— La fel spuneau şi pe vremea când trăia Peggy… E un clişeu al politicienilor britanici, să-i ţină pe votanţi liniştiţi.

— Fabricanţii americani o foloseau ca să-i ţină pe votanţi la cumpărături. Dar tot timpul, sistemul industrial moare-ntre picioare – scuze, lapsus freudian; am băut prea mult, Charley, te rog să mă ierţi – sistemul moare în picioare. Aşa că trebuie s-avem un război, să tot coborâm producţia, să explicăm raţionalizările, să camuflăm inflaţia, să deviem vinovăţiile, să ascuţim controalele… E o lume de iad, Charley! Uită-te la ăştia de-aici – toţi cumpără moartea pe sistemul de credit şi sunt conştienţi de asta din belşug şi-n pârg…

Charley privi prin sala multicoloră, cu barul ei şi grupurile de soldaţi zâmbitori, grizonaţi. Scena nu i se părea atât de morbidă pe cât o zugrăvea Pilbeam; cu toate acestea, puteai paria că în inimile tuturor adăsta conştiinţa unei anihilări atât de lacome încât deja făcuse un salt înainte, înghiţind generaţia următoare. Ironia era aceea că asupra acestei soldăţimi sterile nu plana nici o ameninţare a războiului nuclear. Marile bombe deveniseră depăşite după doar o jumătate de secol de existenţă; biosfera era prea încărcată cu radiaţii, după accidentul din 1981, pentru ca să mai rişte cineva ridicarea

nivelului. A, existau armele nucleare strategice ale armatelor, iar neutrii protestau tot timpul împotriva lor, dar erau războaie de purtat şi trebuiau duse cu ceva, iar de vreme ce tot erau în producţie armele nucleare mici se foloseau acestea. Ce însemnau câteva specii de animale mai puţin, pe lângă o sută de mile avans şi încă o medalie a încă unui general?

Îşi reteză firul gândurilor, ruşinat de cinismul lor uşuratic. O, Doamne, chiar dacă mor, fa-mă să trăiesc!

Pierduse şirul discursului lui Pilbeam. Fu uşurat să-l vadă pe Algy Timberlane intrând în cantină.

— Îmi cer scuze c-am întârziat, spuse Timberlane, acceptând recunoscător un Bourbon cu gheaţă şi ghimber. M-am dus la spital să văd de copilul pe care l-am adus de la Mokachandpur. E în comă febrilă. Colonelul Hodson a pompat în el mycetinină până sus şi ne va putea spune spre dimineaţă dacă o scoate la capăt. Bietul băieţel e grav rănit – s-ar putea să trebuiască să-i amputeze piciorul ăla.

— Altfel, era bine? Vreau să zic – fără mutaţii? întrebă Pilbeam.

— Fiziceşte, în stare normală. Ceea ce face să fie cu atât mai rău dacă moare. Şi când te gândeşti că i-am pierdut pe Frank, Alan şi Froggie ca să punem mâna pe el. Ruşinea dracului că fetiţele alea două au fost sfârtecate în bucăţi.

— Probabil erau deformate, dacă le prindeai, spuse Pilbeam. Îşi aprinse un trabuc, după ce cei doi englezi îl refuzară. Ochii săi păreau mai alerţi, acum că li se alăturase şi Timberlane. Stătea cu spinarea mai dreaptă şi vorbea într-un mod mai controlat:

— Nouăzeci şi şase virgulă patru la sută dintre copiii pe care i-am cules cu Operaţiunea Childsweep au diformităţi interne sau externe. Înainte de-a veni tu, Charley şi cu mine discutam vechea şi îmbâcsita problemă a nebuniei lumii. Iată cel mai bun şi strălucit exemplu pe care ni-l oferă aceşti ultimi douăzeci de ani – Lumea Vestică şi i-a petrecut pe primii cincisprezece din ei ucigând legal toate micile monstruozităţi născute de către puţinele femei, de toate culorile ce n-au rămas sterile. Apoi – citat – gânditorilor noştri înaintaţi – închei citatul – le-a venit ideea că monstruozităţile s-ar putea, la urma urmei, reproduce, cu adevărat, restabilind echilibrul după o generaţie. Aşa că ne-am apucat de răpiri pe scară internaţională.

— Nu, nu, nu poţi spune asta, exclamă Charley. Eu aş fi de acord că uciderea legală a – fie, să le zicem monstruozităţi – …

— *Să le zicem* monstruozităţi? Fără braţe sau picioare, fără orbite în craniu, cu membre ca umflăturile alea din tablourile lui Salvador Dali!

— Fac totuşi parte din specia umană, sufletele lor erau totuşi nemuritoare. Asasinarea lor legală a fost ceva mai groaznic decât nebunia. Dar după ce ne-am venit în fire şi-am dat drumul clinicilor gratuite pentru copiii din neamuri înapoiate, unde sărmanii infirmi

pot primi toate îngrijirile…

Pilbeam râse scurt:

— Mă scuzi, Charley, dar îmi înşiri o istorie în care mi-am băgat şi eu o mână – un deget. Sigur, acoperi perfect unghiul propagandei. Dar aceste aşa-numite neamuri înapoiate au fost cele ce n-au comis crima legală! Şi-au iubit ororile şi le-au lăsat să trăiască. Aşa că am făcut stânga-mprejur ajungând la ideea că avem nevoie de ororile *lor,* ca să ne propăşim viitorul *nostru.* Ţi-am spus, e un război economic. Democraţiile – şi prietenii noştri din lagărul comunist{9} – au nevoie de o nouă generaţie, dobândită indiferent cum, care să muncească pe liniile lor de montaj şi să le consume produsele… De aici şi împuţitul ăsta de război, ciorovăindu-ne pentru ce a mai rămas! Draci, o lume nebună, domnilor! Sus paharul, Sergent! Să ţinem un toast – pentru viitoarea generaţie de consumatori – indiferent câte capete sau găoaze au!

În timp ce Timberlane şi Pilbeam râdeau, Charley se ridică:

— Eu trebuie să plec acum. Intru de gardă mâine dimineaţă la opt şi trebuie să-mi curăţ trusa. Noapte bună, domnilor.

Ceilalţi doi îşi umplură paharele după plecarea lui, apropiindu-se instinctiv mai mult unul de altul.

— Cam Iisus înlăcrimat, nu? întrebă Pilbeam.

— E un băiat liniştit, zise Timberlane. Folositor să-l ai prin preajmă când dai de belea, cum am descoperit azi. E o chestie cu băieţii ăştia religioşi – ei cred că dacă sunt de-partea lui Dumnezeu, atunci duşmanul nu poate fi decât de-a diavolului, aşa că n-au nimic împotrivă să i-o dea la meclă din răsputeri.

Pilbeam îl privi cu o jumătate de zâmbet printr-un nor de fum de ţigară.

— Eşti altfel.

— În unele privinţe. *Eu* încerc să uit că mâine se va ţine un serviciu funerar pentru băieţii noştri – Charley încearcă să-şi amintească.

— Şi în liniile noastre va fi înmormântarea amicului meu şi a şoferului. O să-mi amâne plecarea.

— O ştergi?

— Mhm, mă-ntorc în State. Iau un GEM până la Kohima, şi de-acolo un reactor orbital acasă în Washington, DC. Mi-am terminat treaba aici.

— Ce treabă ai avut, Jack, sau mai bine să nu întreb?

— Exact acum, sunt într-un detaşament al Childsweep, recrutând pentru un nou proiect pe scară mondială.

Tăcu şi-l privi mai pătrunzător pe Timberlane.

— Auzi, Algy, te-ar deranja să dăm o tură pe-afară ca să-mi umplu sinusurile cu un pic de aer din ăsta assamez?

— Neapărat.

Temperatura scăzuse vertiginos, amintindu-le că se aflau la aproape trei mii de metri deasupra nivelului mării. Instinctiv, îşi potriviră un pas vioi. Pilbeam aruncă chiştocul trabucului şi-l strivi în turf. Luna stătea suspendată ca un testicul necoborât jos în burta cerului. O pasăre de noapte accentua încremenirea restului creaţiunii.

— Cu atât mai rău că Marele Accident a împrejmuit globul cu radiaţii şi a făcut călătoria spaţială aproape imposibilă, comentă Pilbeam. Poate-ar fi existat o cale de scăpare din nebunia noastră pământeană printre stele. Bătrânul meu credea cu tărie în călătoria spaţială, obişnuia să citească tot ce apărea. Un mare optimist din fire – de-ăsta a înghiţit atât de greu eşecul. Îi spuneam prietenului tău Charley, tata s-a sinucis luna trecută, încă mai încerc să mă împac cu gândul.

— Întotdeauna e greu să treci peste asta, moartea tatălui. Nu te poţi abţine să n-o iei ca pe ceva personal. E o – în fine, un fel de insultă, când moare cineva care ţi-a fost drag şi plin de viaţă.

— După cum vorbeşti, nu eşti tocmai străin.

— Nu tocmai. La fel ca mii de alţi oameni, tatăl meu s-a sinucis şi el. Eram copil pe vremea aceea. Nu ştiu dacă asta-i mai bine sau mai rău… Erai apropiat de bătrânul tău?

— Nu. Poate că de-asta mă dau atât de tare cu capul de pereţi. Aş fi putut să fiu mai apropiat. Am irosit ocaziile. La dracu' cu toate, în fond.

Se înteţea un vânt katabatic, scurgându-se de pe pantele mai înalte, asupra taberei. Umblau cu mâinile în buzunare.

În tăcere, Pilbeam îşi aminti felul cum tatăl său îi încurajase idealismul.

„Să nu intri în afacerile cu discuri, fiule," spusese el. „Mă voi descurca fără tine. Înrolează-te în Childsweep, dacă vrei."

Pilbeam intrase în Childsweep la vârsta de şaisprezece ani, începând undeva aproape de baza organizaţiei. Cea mai mare realizare a Childsweep fusese stabilirea a trei Centre pentru Copii, lângă Washington, Karachi şi Singapore. Aici erau aduşi copiii din toată lumea născuţi după Accident, acolo unde se obţinea consimţământul părinţilor, spre a fi antrenaţi să trăiască normal cu diformităţile lor şi cu societatea pustiită de criza în care se găseau.

Experimentul nu s-a vădit un succes fără egal. Lipsa de copii era acută – la un moment dat, existau trei psihiatri la fiecare copil. Reprezenta însă o tentativă de a îndrepta ceva. Pilbeam, lucrând la Karachi, era aproape fericit. Apoi, copiii au devenit subiectul unei dispute internaţionale. În cele din urmă, a izbucnit războiul. Când a ajuns într-o fază mai disperată, atât Centrul de Copii din Singapore cât şi cel din Karachi au fost bombardate de pe sateliţi orbitali automaţi şi distruse. Pilbeam a scăpat şi a zburat înapoi la Washington cu o rană

minoră la picior, tocmai la timp pentru a afla despre sinuciderea tatălui său.

După un minut de tăcere, Pilbeam spuse:

— Nu te-am târât la aer, în noapte, ca să ne smiorcăim, ci să-ţi fac o propunere. Am pentru tine o slujbă. O slujbă adevărată, pe viaţă. Am autoritatea de-a o rezolva cu ofiţerul tău Comandant, dacă eşti de acord…

— Hei, nu aşa repede! exclamă Timberlane, desfăcând mâinile a protest. Nu vreau slujbă. Am una – să salvez ce copii pot găsi ascunşi prin dealurile astea.

— Asta e o slujbă reală, nu e vacanţă pentru guvernante înarmate cu puşti. Cea mai responsabilă numai la care s-a gândit vreodată cineva. Îmi caut oameni, şi sunt sigur că eşti genul potrivit. Pot aranja să-ţi iei zborul împreună cu-mine, înapoi în S.U.A., chiar mâine.

— A, nu, am în Anglia o fată la care ţin foarte mult, şi aştept o permisie la sfârşitul săptămânii viitoare. Nu mă ofer, dar îţi mulţumesc oricum pentru compliment.

Pilbeam se opri, cu faţa spre Timberlane.

— O s-o aducem şi pe fata ta la Washington. Banii nu-s o problemă, crede-mă. Lasă-mă măcar să-ţi spun care-i treaba. Vezi tu, din punct de vedere sociologic şi economic, trăim timpuri foarte interesante, cu condiţia să poţi fi destul de detaşat pentru a le privi în lumina asta. Aşa că un grup universitar de studiu, cu sprijinul corporaţiilor şi al guvernului, s-a organizat pentru a studia şi înregistra tot ce se petrece. N-ai auzit de el – este nou şi nu s-a dat nimic publicităţii. Se numeşte *Documentation of Universal Contemporary History* – prescurtat DOUCH. Avem nevoie de recruţi care să opereze în toate ţările. Hai până la cantonamentul meu să-l cunoşti pe Bill Dyson, care-i L/C-ul proiectului pentru Asia de Sud-Est, şi-ţi vom da toate informaţiile.

— Asta-i o nebunie. Nu pot intra-n ea. Vrei să spui că aţi scoate-o pe Martha din Anglia ca să vină şi ea cu mine?

— De ce nu? Ştii cum merg lucrurile-n Anglia – înapoi spre întuneric, sub guvernul ăsta nou şi în condiţii de război. V-ar fi mai bine amândurora în America o vreme, cât timp te-am instrui. E un criteriu major, nu?

Observând expresia de pe chipul lui Timberlane, adăugă:

— Nu-i nevoie să te decizi pe loc.

— Nu pot… Cât timp de gândire am?

Pilbeam se uită la ceas şi-şi scărpină ţeasta cu unghia.

— Până mai dăm un pahar pe gât, să zicem?

Pe pista de decolare prăfoasă din Kohima, cei doi îşi strânseră mâinile.

— Mă simt prost plecând aşa, Charley.

— C.O.-ul se simte şi mai prost, precis.

— A înghiţit-o ca un mieluşel. Ce fel de şantaj o fi folosit Pilbeam, n-o să ştiu niciodată.

Un moment de tăcere stânjenită, după care Charley spuse:

— As fi vrut să vin şi eu cu tine. Ai fost un prieten bun.

— Ţara are nevoie de tine, Charley, nu te prosti.

Dar Charley se mulţumi să spună:

— Aş fi putut veni şi eu cu tine dacă eram destul de bun.

Jenat, Timberlane urcă scara avionului şi se răsuci să-i facă un semn de rămas bun cu mâna. Se mai priviră o ultimă oară înainte de a dispărea înăuntru.

Turboreactorul orbital decolă în înserarea lividă, îndreptându-se, pe o parabolă transpolară, spre partea opusă a globului. Soarele sălta pe buza apuseană a lumii în vreme ce, departe sub ei, pământul era pătat cu un amestec confuz de întuneric şi lumină.

Jack Pilbeam, Algy Timberlane şi Bill Dyson şedeau laolaltă, vorbind foarte puţin la început. Dyson era un individ îndesat, la fel de dur la înfăţişare pe cât era Pilbeam de stilat, cu un cap pleşuv şi un surâs binevoitor. Părea la fel de puţin relaxat pe cat se arăta Pilbeam de încordat. Deşi mai în vârstă decât Timberlane, doar cu zece ani cel mult, dădea impresia de-a fi un om mult mai bătrân.

— Datoria noastră, domnule Timberlane, la DOUCH, e să fim nişte pesimişti profesionişti. Cu privire la viitor, nu ne putem permite să fim decât căpoşi şi cu ochii uscaţi. Trebuie să faceţi faţă faptului că dacă din aparatul reproducător uman au fost smulse gene vitale, restul organismului s-ar putea să nu mai aibă niciodată forţa de a şi le reconstrui la loc. În care caz, tinerii ca dumneata şi acest excomunicat de Pilbeam reprezentaţi generaţia umană terminală. De-asta avem nevoie de voi; veţi înregistra chinurile desfacerii speciei omeneşti.

— Mie-mi sună cum că doriţi jurnalişti, observă Timberlane.

— Nu, domnule, avem nevoie de oameni statornici şi integri. Nu e o pleaşcă, ci un mod de viaţă.

— Un mod de moarte, Bill, îl corectă Pilbeam.

— Un pic din amândouă. După cum ne reaminteşte Buna Carte, în toiul vieţii ne aflăm în plină moarte.

— Eu tot nu văd sensul proiectului dacă specia umană va dispărea, stărui Timberlane. Cui îi va fi de folos?

— Bună întrebare. Iată ceea ce sper eu că e un răspuns la fel de bun. Va ajuta două feluri de oameni. Ambele grupe sunt pur ipotetice. Va folosi unui mic grup pe care ni l-am putea imagina în, să zicem, America de peste treizeci-patruzeci de ani, când întreaga naţiune se va fi destrămat în haos; să presupunem că stabilesc o mică aşezare şi descoperă că sunt apţi să aibă copii. Acei copii vor fi aproape sălbatici

– copii feroci, despărţiţi de civilizaţia căreia îi aparţin de drept. Înregistrările DOUCH va fi pentru ei o verigă între trecutul şi viitorul lor, şi le vor oferi şansă de a gândi pe calea cea dreaptă şi a construi o comunitate socialmente viabilă.

— Şi cel de-al doilea grup?

— Îmi închipui că nu eşti un om foarte speculativ, domnule Timberlane. Nu ţi-a trecut niciodată prin minte că nu sunteţi singuri în univers? Nu mă refer numai la Creator; e dificil de imaginat că ar face vreo altă companie umană cu excepţia lui Adam. Vorbesc de celelalte specii ce trăiesc pe planetele altor stele. S-ar putea să viziteze într-o bună zi Pământul, aşa cum am vizitat şi noi Luna şi Marte. Vor căuta o explicaţie pentru „civilizaţia pierdută" de aici, la fel cum ne punem noi întreba asupra civilizaţiei pierdute marţiene, ale cărei urme le-a găsit expediţia lui Leatherby. DOUCH le va lăsa o explicaţie. Dacă explicaţia mai conţine şi o morală care le poate fi de folos, cu atât mai bine.

— Mai e şi un al treilea grup ipotetic, spuse Pilbeam, aplecându-se înainte. Ăsta-i cel ce-mi dă fiori pe şira spinării. Poate am citit prea mult science-fiction de-al tatălui meu la o vârstă prea fragedă. Dar dacă omul se va rostogoli afară din nişa sa ecologică, poate că vreo creatură, care dă târcoale chiar acum, se va căţăra şi-i va lua locul în câteva sute de ani – când locul va fi aerisit cum se cade.

Râse. Cu umor calm, Dyson spuse:

— Se poate şi asta, Jack. Statisticile despre felul cum Marele Accident a afectat primatele mari sunt greu accesibile. Poate că urşii grizzly sau gorilele au şi pornit pe o linie mutaţională favorabilă.

Timberlane tăcea. Nu ştia cum să participe la conversaţiile de acest soi. Toată povestea i se părea încă ireală. Când îşi luase rămas bun de la Charley Samuels, expresia de nefericire de pe chipul prietenului său îl zguduise aproape la fel de mult ca şi instantaneea cooperare a C.O.-ului cu Childsweep. Privi în jos pe fereastră. Departe sub el, norii cumulus transformau Pământul într-un pat cu aşternutul deranjat. Se afla într-o Ţară a Cucilor din Nori.

Acolo, în lumea aceea tenebroasă, o dubioasă dinastie de un milion de ani lua sfârşit, cu autoizolarea casei domnitoare. Nu era sigur cât de plăcut va fi să-i înregistreze chinurile agoniei.

La Bolling Field îi întâmpinară lumina blândă a soarelui de toamnă şi o escortă militară. Petrecură o jumătate de oră – spre iritarea inflamată a lui Pilbeam – în Blocul Inspector înainte de le da drumul cei de la Controlul de Sănătate şi Securitate. O camionetă electrică îi duse, cu tot echipamentul, la un mic autobuz militar gri, ce-i aştepta afară. Pe peretele acestuia erau vopsite literele DOUCH.

— Arată bine! exclamă Timberlane. Acum e prima oară că nu mă

mai cred victima vreunei farse complexe.

— Doar n-ai crezut c-o să te pomeneşti debarcat la Beijing, nu? îşi afişă Dyson rânjetul încurajator.

— Şi ai grijă să nu te urci niciodată într-un autobuz marcat JICH sau DUCA, oricât de beat ai fi, îl preveni militarul din escortă, ajutându-l cu bagajele. Asta înseamnă *Oriental Integration and Cultural Habitation*{10}, sau cam aşa ceva, iar DUCA e o organizaţie bălţată condusă de *„Post"* şi însemnând *Departament for Unified Children Assistance*{11}. Se dau groaznic de ocupaţi, chiar fără nici un copil propriu-zis pe care să-l asiste. În prezent, Washington-ul e o orgie de iniţiale şi organizaţii – şi dezorganizare. Parc-ai trăi într-o supă alfabetică. Sus, băieţi, şi mergem să vedem imediat un ambuteiaj, două.

Dar, întrucâtva spre dezamăgirea lui Greybeard, se menţinură la est de râul cenuşiu pe care-l zărise la aterizare, târându-se în partea din oraş despre care Pilbeam îl informă că se numea Anacestia. Parcară pe o stradă cochetă cu case albe şi noi, în faţa unui bloc unde i se spuse că era locuinţa sa. Observă că roia de decoratori şi răsuna de ecoul zgomotelor tâmplarilor.

— Spaţii noi, explică Pilbeam. Până acum o lună, aici locuiau delincvenţi juvenili dezechilibraţi mintal. Dar asta-i una din problemele pe care acest aşa-zis Accident le-a abolit în întregime. Am scăpat de delincvenţi! O să ne fie un H.Q.{12} bun, iar când vei vedea piscina, o să-ţi dai seama de ce în ţara asta delincvenţa ajunsese aproape o profesiune!

Deschise larg uşa unei încăperi spaţioase.

— Uşa de-acolo dă spre dormitor şi toaletă. Duşul îl împarţi cu vecinul, care din întâmplare eu sunt. Imediat pe coridor e barul, şi pe toţi Sfinţii dacă până acum nu l-am pus la punct, şi cu o fată drăguţă în alertă dinapoia lui, o să fie raiul pe pământ. Ne vedem peste drum de-un martini în zece minute, nu?

Cursul de antrenament DOUCH era planificat să dureze şase săptămâni. Deşi fusese organizat în cel mai înalt grad, sistemul rămânea haotic, datorită dezordinii proprii epocii.

Pe plan intern, toate oraşele mari treceau prin chinurile problemelor de muncă; încorporarea greviştilor în forţele armate nu făcuse decât să răspândească tulburările şi în aceste organizaţii. Războiul nu era deloc popular şi nu numai din cauză că lipsea entuziasmul tinerilor.

Pe plan extern, oraşele se aflau sub bombardamentul inamic. Aşa-numitele raiduri „Ghiveci Gras" erau specialitatea duşmanului: rachete ce eschivau detecţia cădeau de pe orbite spaţiale, dezintegrându-se deasupra solului şi împrăştiind „geamantane" de explozibili sau substanţe incendiare. Era pentru prima oară că populaţia americană

cunoştea atacul aerian la ea acasă. În vreme ce mulţi orăşeni se evacuau singuri în localităţi mai mici sau zone rurale – doar pentru a reveni apoi, răzleţi, preferând riscul bombardamentelor faţă de un mediu înconjurător pentru care aveau prea puţină simpatie – mulţi oameni de la ţară veneau la oraş în căutarea unor lefuri mai mari. Industria se plângea zgomotos; dar deocamdată agricultura era cel mai greu lovită, iar Congresul se ocupa de emiterea legilor care să-i permită să ordone revenirea oamenilor la sat.

Singura trăsătură fericită a întregului război era aceea că economia inamicului se arăta mult mai nesigură decât a Americii; numărul Ghiveciurilor grase se micşorase sensibil în ultimele şase luni. Ca rezultat, febrila viaţă nocturnă a capitalei pe timp de război se accelerase.

Timberlane avea posibilitatea să vadă o mare parte a acestei vieţi de noapte. Oficialităţile DOUCH se lăudau cu relaţii suspuse. Pe parcursul unei singure zile, i se puseseră la dispoziţie toate documentele necesare pentru a-l ajuta să supravieţuiască în concursul de şobolani locali: paşaport ştampilat, viză, scutiri de consemnele aplicate străinilor, legitimaţie pentru arhivele poliţiei, permis de cumpărat haine, mandat de deplasare pe teritoriul Districtului Columbia, plus cartele la raţiile de vitamine, carne, legume, pâine, peşte şi dulciuri. În toate cazurile cu excepţia mandatului de călătorie, restricţiile li se păreau tuturor foarte liberale, numai localnicilor nu.

Timberlane era un om ce nu se complăcea decât rareori în autoexaminări. Prin urmare, nu se întrebă nici un moment cât de puternic contase promisiunea celor de la DOUCH că-l vor reuni cu prietena sa ca să-i influenţeze decizia de a intra în cârdăşie cu ei. Fu un punct asupra căruia nu trebui să-l preseze defel pe Dyson.

Peste patru zile, Martha Broughton fu adusă cu avionul din mica insulă asediată de lângă continentul european şi debarcată la Washington.

Martha Broughton avea douăzeci şi şase de ani. Vârsta lui Timberlane. Nu numai fiindcă se număra printre cele mai tinere femei din lume, ci şi deoarece îşi purta înfăţişarea atrăgătoare cu un aer dezinvolt, capta atenţia oriunde se ducea. La vremea aceea, se lăuda cu o garnitură completă de păr frumos blond-cendres pe care-l purta despletit, până la umeri. În genere, trebuia s-o cunoşti bine ca să observi că sprâncenele îi erau vopsite; n-avea sprâncene proprii.

În perioada pe care cercurile din Washington o desemnau cu eufemismul Marele Accident, Martha avea şase ani şi fusese atinsă de boala radioactivă; spre deosebire de mulţi dintre micii ei contemporani, supravieţuise. Părul ei, însă, nu; iar chelia ce-o însoţise în toţi anii de şcoală, supunând-o unor tachinării împotriva cărora se apăra cu promptitudine, fusese un instrument care să-i ascută spiritul.

Pe la cea de-a douăzeci şi una aniversare a zilei de naştere, un puf mărunt îi acoperi ţeasta; acum frumuseţea ei n-avea să mai fie dispreţuită în nici o epocă. Timberlane era unul dintre puţinii membri de familie ce cunoştea cicatricele interne rămase ca unică urmă din copilăria ei.

Pilbeam şi Timberlane o cazară într-un cămin de femei aflat la câteva străzi distanţă de noul cartier general al DOUCH.

— Deja ai un anume efect asupra lui Algy, îi spuse Martha lui Pilbeam. A-urile lui prelungi, englezeşti, se erodează; i-a spus şoferului de taxi să depăşească o altă maşină, în loc de s-o depăşească. După asta ce va urma?

— Probabil că inhibiţia claselor medii engleze de a ne săruta în public, spuse Timberlane.

— Doamne fereşte, dacă pe mine mă numeşti public, atunci plec de-aici, spuse binevoitor Pilbeam. Sunt sensibil la aluzii, la fel ca toată lumea – şi la băutură. Mă găsiţi la bar când aveţi nevoie de mine.

— N-o să-ntârziem mult, Jack.

— N-o să-ntârziem foarte mult, Jack, corectă Martha.

Când uşa se închise, se cuprinseră în braţe şi rămaseră cu buzele lipite, simţindu-şi unul altuia căldura prin gură şi trup. Stătură astfel, sărutându-se, vorbind, o bucată de vreme. Într-un târziu, Timberlane se retrase în cealaltă parte a camerei, îşi rezemă bărbia-n palmă într-un gest meditativ şi începu să-i admire picioarele.

— Ah, drăguţa arcuire catenară a pulpelor tale! exclamă.

— Ei, ce fermecător salut transatlantic, comentă Martha. Algy, e minunat! Ce lucru miraculos ni se întâmplă! Nu-i excitant? Tata a fost furios că mi-a luat atâta timp până m-am hotărât să vin – mi-a ţinut o lungă predică în cel mai proooofund glas al lui despre nestatornicia feminităţi tinere…

— Şi te admiră fără-ndoială la nebunie pentru că te-ai ţinut de principiile tale şi-ai venit! Deşi, dacă bănuieşte că masculii americani se vor ţine după tine, are probabil dreptate.

Femeia îşi deschise sacoşa pentru noapte, înşirând sticluţe şi perii pe masa de toaletă, fără a-şi lua un moment ochii de la el. În timp ce se aşeza să-şi îngrijească faţa, spuse:

— Orice soartă e mai bună decât moartea! Şi ce se petrece aici? Şi ce e DOUCH şi de ce te-ai băgat şi ce-aş putea face ca să te-ajut?

— Mă instruiesc timp de şase săptămâni. Tot felul de cursuri – mamă, băieţii ăştia ştiu cu-adevărat cum se lucrează! Istorie contemporană, ştiinţe sociale, economie, geopolitică, o chestie nouă căreia-i zice existentietică, psihologie funcţională – e, şi multe altele şi subiecte practice, ca de pildă întreţinerea motoarelor. Iar de două ori pe săptămână mergem cu maşina la Rock Creek Park pentru lecţii de autoapărare cu un expert judo. E dur, dar îmi place. Domneşte aici un

sentiment de devotament care dă sens la toate. Am scăpat şi de război, ceea ce înseamnă că viaţa are din nou rost, cât de cât.

— După cum arăţi, îţi prinde bine, dragule. Şi ai de gând să-ţi practici autoapărarea cu mine?

— Alte forme de trântă, poate, asta nu. Nu, bănuiesc că te afli aici dintr-un motiv foarte întemeiat. Dar despre asta îl vom întreba pe Jack Pilbeam. Hai să mergem la el – e un băiat al dracului de bun; o să-ţi placă.

— Deja îmi place.

Pilbeam era într-un colţ al barului căminului, aşezat lângă o roşcovană plină de strălucire. Se desprinse de ea fără convingere, îşi luă impermeabilul de pe spătarul unui scaun şi veni spre ei, salutând.

— *All play and no work makes Jack a dull boy*{13}, spuse. Acum, unde-o ducem pe domnişoara? S-o găsi oare vreun loc unde să putem lua cu noi o roşcată prietenoasă?

— M-am restaurat după ravagiile călătoriei, aşa că mă dau pe mâna ta, spuse Martha.

— Şi să nu crezi c-o spune la propriu, adăugă Timberlane.

Pilbeam se înclină:

— Am instrucţiunile, autoritatea şi înclinaţia de a te duce oriunde în Washington şi să-ţi dau să cinezi şi să vânezi tot timpul cat te afli aici.

— Te previn, iubito, ăştia se distrează la fel de teribil pe cât şi muncesc. DOUCH ne va oferi tot ce se poate mai bun înainte de-a ne arunca la hazna să înregistrăm sfârşitul lumii.

— Văd de la o poştă că ţi-ar prinde bine o băută, urâciosule, aruncă Pilbeam, forţându-şi puţin zâmbetul. Lasă-mă doar să v-o prezint pe roşcată şi pe urmă o luăm din loc la un film şi-o butelcă. Poate-om reuşi să forţăm intrarea la spectacolul Dusty Dykes. Dykes e Comicul Plăvan.

Roşcovana se integră grupului fără a simula prea mult nemulţumirea şi ieşiră în oraş. Întreruperile de curent care afectaseră, în războaiele trecute, localităţile din alte ţări nu speriau Washington-ul. Duşmanul ţinea oraşul cu fermitate în colimatorul rachetelor sale şi nici un efect de lumină n-ar fi schimbat situaţia. Străzile erau o văpaie de neon, în vreme ce afacerile de divertisment prosperau. Inscripţii stroboscopice luminau feţele bărbaţilor şi femeilor purtând stigmate ale bolii, în timp ce se înghesuiau în cabarete şi cafenele. Mâncarea şi băutura de pe piaţa neagră se găseau din belşug; nu părea să se ducă lipsă decât de locuri de parcare.

Aceste seri febrile deveneau parte dintr-un sistem de muncă feroce şi relaxare în care se înscria personalul DOUCH. Abia într-a treia ei seară la Washington, când şedeau în Trog şi priveau spectacolul de cabaret ce-l includea şi pe Dusty Dykes – artistul pentru care Pilbeam nu reuşise să găsească bilete în prima seară – Martha reuşi să-i pună

lui Pilbeam întrebarea ce-o frământa.

— Jack, ne oferi distracţii splendide. Aş vrea să pot face şi eu ceva în schimb. Pot fi utilă în vreun fel? Nu văd de ce am fost invitată aici, de fapt.

Fără a înceta să mângâie încheietura frumuseţii brunete cu ochi verzi care era şusta lui în seara aceea, Pilbeam spuse:

— Ai fost invitată să-i ţii companie unui anume Algy Timberlane – nu că ar merita el o asemenea mare baftă. Şi ai participat la mai multe din conferinţele lui. Nu-ţi ajunge? Destinde-te, distrează-te. Mai bea un păhărel. Supraconsumul e o îndatorire patriotică.

— Mă distrez. As vrea doar să ştiu dacă e ceva ce-aş putea *face.*

Pilbeam îi făcu cu ochiul amicei sale cu ochii verzi:

— Mai bine întreabă-l pe Algy asta, iepuraş drăgălaş.

— Sunt teribil de persistentă, Jack. Chiar vreau un răspuns.

— Du-te şi-l întreabă pe Bill Dayson – e treaba lui, zău. Eu nu-s decât playboy-ul de la DOUCH – Duşul Fierbinte, mi se spune. Şi s-ar putea să-mi reîncep călătoriile, miercurea viitoare.

— Of, dulceaţă mică, dar spuneai că… protestă fata cu ochii verzi. Pilbeam îi puse un deget prevenitor pe buzele lucioase:

— Şşş, bombonica mea – Unchi-tu Sam trebuie să treacă-naintea lui Unchi-tu Jack. Dar în noaptea asta, crede-mă, Unchiul, Jack vine pe primul plan – metaforic vorbind, mă-nţelegi.

Luminile scăzură, se auzi un ropot de tobe urmat de un sughiţ amplificat. În timp ce se lăsa tăcerea, Dusty Dykes pluti înăuntru pe o enormă bancnotă de un dolar şi coborî pe pardoseală. Era un omuleţ aproape ameninţător de anodin, purtând un costum de haine şifonate. Vorbea cu un glas plat şi uscat:

— Cum veţi vedea, am renunţat la vechea mea şmecherie de-a nu avea nici o şmecherie. Nu-i prima oară că economia ţării ăsteia m-a luat la o plimbărică. Bună seara, doamnelor şi domnilor, şi să ştiţi că vorbesc serios – s-ar putea să vă fie ultima. La New York, de unde vin – şi ştiţi că taxa de stat de-acolo-i aşa de mare c-am avut nevoie de-o paraşută ca să scap – le plac foarte mult petrecerile de Sfârşitul Lumii. Freci două moralităţi una de alta: rezultatu-i o explozie. Freci două busturi unul de-altul; rezultatu-i negreşit un gâdilici. Noaptea când s-a dus Senatorul Mulgravy, a fost un ciripici{14}.

La asta, se iscă un val de aplauze.

— A, unii dintre dumneavoastră aţi auzit de senatori? Mi-au spus prietenii când am venit – prietenii sunt oamenii ăia care te susţin preţ de-un păhărel şi de-o dup-amiază – mi-au spus că oraşul Washington D.C. e needucat politic. Mă rog, n-au zis aşa, au spus doar că nimeni nu se mai duce să fotografieze bronzurile africane din Casa Albă. Am spus eu, ţineţi minte, nu oamenii de stat contează, ci starea oamenilor{15}. Cel puţin nu-s mai săraci decât un acţionar în industria

contraceptivă.

— N-aud nimic din ce spune – sau cel puţin nu înţeleg, şopti Martha.

— Nici mie nu mi se pare deosebit de amuzant, replică, Timberlane.

Cu braţul pe după umărul prietenei sale, Pilbeam spuse:

— Nici nu vrea să fie *amuzant.* Vrea să fie *plăvan* – cum i se spune.

Cu toate acestea, avea un rânjet larg, la fel ca mulţi alţi clienţi. Observând, Dusty Dykes ameninţă cu degetul! Era singurul său gest:

— Zâmbetele n-ajută la nimic, ştiu că toţi şedeţi aici goi-puşcă pe sub hainele voastre, da' pe mine nu mă puteţi face să mă ruşinez – mă duc la biserică şi ascult slujba în fiecare duminică. Suntem o naţiune păcătoasă şi promiscuă şi-mi face tot atâta plăcere s-o spun, ca şi pastorului. N-am nici o obiecţie faţă de moralitate, decât că e desuetă.

Viaţa se înrăutăţeşte zi cu zi. În Curtea Supremă din California, au încetat sa-i mai condamne pe criminali la moarte – în loc de asta, îi condamnă la viaţă. Cum spuse omul, nu mai există nevinovăţie, ci doar crimă nedovedită. Numai în statul Illinois, au fost luna trecută destule omoruri sexuale ca să vă facă pe toţi să vă daţi seama cât de vicară{16} vă este poziţia.

Perspectivele viitoare ale speciei sunt negre, şi asta nu-i doar un pigment{17} din imaginaţia mea. Doi criminali sexuali s-au apucat de treabă la Chicago, alaltăieri. Zice Butch: „Auzi, Sammy, ce-ţi place mai mult, să omori o femeie sau să te gândeşti că omori o femeie?" „Pe toţi dracii, nu ştiu, Butch, tu pe care o preferi?" „Să mă gândesc că omor o femeie, de fiecare dată!" „Şi de ce, mă rog?" „Păi, aşa, ai o femeie de-un gen mai romantic."

Încă vreo câteva minute, omuleţul cu chip de bebeluş stătu acolo în spotul de lumină în costumul său cu care dormise, spunându-şi bancurile cu care dormise. Apoi proiectorul se stinse, personajul dispăru, iar sala se lumină în ropotul aplauzelor.

— Să mai cerem de băut! spuse Pilbeam.

— Dar a fost groaznic! exclamă Martha. Pur şi simplu obscen!

— A, trebuie să-l auzi de-o juma' de duzină de ori ca să-l apreciezi – ăsta-i secretul succesului lui, explică Pilbeam. E vocea epocii.

— *Ţie* ţi-a plăcut? o întrebă Martha pe fata cu ochii verzi.

— Păi, da, cred că da. Vreau să zic, mă rog, m-a făcut oarecum să mă simt acasă.

De două ori pe săptămână, se duceau într-o cameră mică de la Pentagon, unde un tânăr maior blond îi învăţa cum să programeze şi să se servească de un computer POLYAC. Aceste noi computere de buzunar aveau să fie foarte potrivite în furgoanele de înregistrare DOUCH.

Timberlane tocmai pleca la una din sesiunile POLYAC, când găsi în

cutia poştală o scrisoare de la maică-sa. Patricia Timberlane îi scria neregulat. Această scrisoare, la fel ca majoritatea, era plină în primul rând de lamentări domestice, iar Timberlane o parcurse fără prea mare răbdare în timp ce taxiul îl ducea peste Potomac. Spre sfârşit, găsi ceva mai interesant.

„E frumos că o ai şi pe Martha cu tine acolo la Washington. Presupun că te vei însura cu ea – ceea ce e romantic, pentru că oamenii nu se căsătoresc adesea cu iubirile lor din copilărie. Dar *să te asiguri*. Adică, eşti destul de mare ca să ştii că am făcut o mare greşeală când m-am măritat cu tatăl tău vitreg. Keith are părţile lui bune, dar e cumplit de necredincios, uneori îmi doresc să fi murit. N-am să intru în amănunte.

El dă vina pe timpuri, dar asta-i o scăpare prea uşoară. Spune că aici o să aibă loc o revoluţie. Mi-e groază să mă gândesc. Ca şi cum n-am fi trecut prin destule, cu Accidentul şi cu războiul ăsta groaznic, mi-e groază de revoluţii. În ţara asta n-a fost niciodată aşa ceva, indiferent ce-au făcut celelalte ţări. Chiar aşa, parcă am trăi într-un cutremur de pământ continuu."

Era o frază grăitoare, îşi spuse cu seriozitate Timberlane. În Washington, perpetuul cutremur măcina zi şi noapte, şi avea să macine până ce totul va fi redus la praf şi pulbere, dacă se adevereau cele mai sumbre previziuni ale DOUCH. Se manifesta nu numai în constantele seisme economice, în cozile la supă din centrul oraşului şi-n vânzările nebuneşti, în timp ce reziduurile imperiilor financiare prăbuşite erau aruncate pe piaţă, dar şi în valul de omoruri şi delicte sexuale pe care legea se dovedea incapabilă să le ţină în frâu. Acest val se ridica spre a-i înghiţi pe Martha şi Timberlane.

În dimineaţa de după sosirea scrisorii de la Patricia Timberlane, Martha apăru devreme în camera lui. Pe covor zăceau împrăştiate haine – fuseseră în oraş până noaptea târziu, participând la o petrecere deşănţată dată de un camarad din Air Strike al lui Bill Dyson. Îmbrăcat în pantalonii de pijama, Timberlane, în picioare, se bărbierea în semiîntuneric. Martha se duse la fereastră, trase perdelele şi se întoarse cu faţa spre el. Îi spuse despre florile ce-i fuseseră trimise la cămin.

O privi printre gene şi întrebă:

— Şi zici că ai mai primit unele şi ieri dimineaţă?

— Da, tot atâtea – cutii pline cu orhidee, iar azi dimineaţă la fel. Trebuie să fi costat sute de mii de dolari.

Timberlane opri bâzâitul enervant al aparatului de ras şi se uită la ea. Ochii lui erau opaci, iar chipul palid.

— Cam plăvană treabă, hm? Nu eu ţi le-am trimis.

— Ştiu asta, Algy. Nu ţi-ai fi putut permite. M-am uitat la preţurile florilor în magazin – sunt scumpe din capul locului, şi li se mai adaugă

şi impozitul, vama, adaosul comercial şi ceea ce matroana căminului numeşte T.D.G., Taxa de Descurajare Generală, şi Dumnezeu mai ştie ce. De-asta am distrus florile de ieri – vreau să spun, ştiam că nu-s de la tine, aşa că le-am ars şi n-am vrut să mai vorbesc despre ele.

— Le-ai ars? Cum? N-am văzut o flacără neacoperită mai mare decât a unei brichete de când am ajuns aici.

— Nu fi aşa de prostuţ, dragule. Le-am aruncat pe toboganul de evacuare şi tot ce cade pe-acolo e ars în pivniţa căminului. Iar în dimineaţa asta, încă o serie, tot fără nici un mesaj.

— Poate aceeaşi serie, cu dragoste de la băiatul din pivniţă.

— Pentru Dumnezeu, nu fi plăvan cu mine, Algy!

Râseră. Dar a doua zi dimineaţă, sosi la cămin un alt buchet de flori pentru Miss Martha Broughton. Timberlane, Pilbeam şi matroana Marthei veniră să se uite la ele.

— Orhidee, trandafiri, anemone, violete, şofran de vară – ce-o fi, îşi poate permite să fie foarte sentimental, remarcă Pilbeam. Dă-mi voie să te asigur, Algy bătrâne, că nu eu i le-am trimis pe-astea prietenei tale. Orhideele sunt singurul lucru pe care nu-l poţi băga pe gâtul deconturilor de cheltuieli ale DOUCH.

— Sunt sincer îngrijorată, Miss Broughton, drăguţă, spuse supraveghetoarea. Trebuie să ai grijă de mata, mai ales că eşti străină-n ţara asta. Nu uita că acum nu mai sunt fete sub douăzeci de ani. Asta era vârsta după care obişnuiau să umble bărbaţii mai bătrâiori. Acum grupul între douăzeci şi treizeci trebuie să ia seama. Bărbaţii ăştia mai în vârstă, care-s cei mai bogaţi, totdeauna au avut obiceiul să – păi, să bată fierul cât e cald. Acum, că se răceşte, vor fi fiind mai nerăbdători să ajungă la ultimul fieruleţ. Pricepi ce vreau să spun?

— Nici Dusty Dykes n-ar fi putut-o expune mai bine. Mulţumesc pentru avertisment, doamnă Supraveghetoare. O să fiu atentă pe unde calc.

— Între timp eu am să dau telefon la un florar, interveni Pilbeam. N-ai nici un motiv să nu ciupeşti câteva miişoare miştocuţe de pe urma amorezării nătăfleţului ăstuia. Mărunţişul poate fi extrem de folositor.

Pilbeam urma să plece din Washington a doua zi. Dyson îi transmisese ordinul să se ducă pe un alt teatru de război – de astă dată, Sarawak-ul central. După cum se exprimă el singur, odihna avea să-i prindă bine. După-amiază, ieşi în oraş să-şi mai adune nişte echipamente şi o inoculare, când sună alarma de Ghiveci bras. Îi telefonă lui Timberlane, care tocmai participa la un curs despre propagandă şi inducerea publicului în eroare.

— M-am gândit să-ţi spun că probabil raidul ăsta o să mă întârzie, Algy. Tu şi Martha aţi face bine să vă duceţi la Tezaur fără mine şi să puneţi băuturile la mişcare, iar eu o să vă găsesc acolo, de-ndată ce

pot. Puteam să şi mănânc dacă n-aveam încotro, deşi la Babe Lincoln, în josul străzii, se servesc mai puţine sinteticale.

— În special ingerarea de calorii trebuie să mi-o reduc, – spuse Timberlane, bătându-se pe mijloc.

— Vezi cum îţi reacţionează în seara asta emisia de senzualitate – am întâlnit aici o adevărată sfârlează, Algy, Corinder o cheamă şi-i tot atât de plastică precum plastilina.

— Abia aştept. E măritată sau singură?

— Cu energia şi talentul ei, ar putea fi şi una şi alta.

Îşi făcură cu ochiul unul celuilalt pe ecranele videotelefoanelor şi tăiară contactul.

După căderea întunericului, Timberlane şi Martha luară până în oraş un taxi ieşit la pradă. Atacul inamic constase în două rachete, din care una explodase, dezmembrându-se în geamantane deasupra incintelor aproape părăsite ale abatorului şi triajului, câtă vreme cealaltă, provocând pagube mai mari, se desfăcu deasupra dens populatei suburbii Cleveland Park. Pe trotuare, uniformele poliţieneşti păreau să predomine faţă de uniformele de serviciu; Ghiveciul servise la a-i face pe mulţi oameni să stea acasă, iar ca rezultat străzile erau mai goale decât de obicei.

La Tezaur, Timberlane coborî şi inspectă faţada clubului. Era presărată cu grupuri de sinonime în basorelief – Puţinii Aleşi, Cei Dintâi, Gaşca Selectă, Crema Cremei, Elita, Sarea Pământului, Sertarul de Sus, Pica de Popi, Cei Mai Buni. Zâmbind, se întoarse să-l plătească pe taximetrist.

— Hei, băăă! răcni.

Taxiul, cu Martha în el, coti înapoi în trafic, scrâşni din saboţi pe după o maşină privată şi dispăru în viteză pe o stradă lăturalnică. Timberlane alergă pe carosabil. Frâne şi pneuri urlară în spatele lui. O limuzină mare îşi înfipse botul în asfalt la câteva degete de picioarele lui şi un chip roşu se repezi afară pe fereastra portierei începând să-l înjure. Din urmă se auzi un trosnet, iar chipul congestionat se întoarse înapoi pentru a sudui şi mai feroce. Când sosi în fugă un poliţist, Timberlane îl apucă de braţ.

— Prietena mea a fost răpită. Un tip tocmai a demarat cu ea.

— Se-ntâmplă tot timpul. Tre' să fii cu ochii pe ele, mai mult ca sigur.

— A fost luată cu forţa!

— Du-te şi zi-i-o sergentului, Mac. Crezi că n-am destule belele? Trebuie să fac tinicheaua asta pe picior mare să umble iar.

Arătă cu degetul mare spre o maşină de patrulare ce se apropia. Muşcându-şi buza, Timberlane îşi croi drum spre ea.

La ora unsprezece în seara aceea, Dyson spuse:

— Haide, Algy, aici nu facem nimic cu rost. Poliţia o să ne sune

dacă dă de-o pistă. Trebuie să mergem şi să găsim o bucăţică de mâncat până nu mi se desface stomacul în bucăţi.

— Trebuie că a fost diavolul ăla care-i trimitea flori, răspunse Timberlane, pentru a mia oară. Cu siguranţă, florăria ar putea da un indiciu poliţiei.

— De la responsabilul florăriei n-au aflat nimic. Dacă ţi-ai aminti doar numărul taxiului.

— Tot ce ţin minte e că era mov cu galben, cu cuvintele Antelope Taxis pe capotă. Pe toţi dracii, ai dreptate, Bill – hai să mergem sămbucăm ceva.

În timp ce ieşeau din secţia de poliţie, superintendentul spuse cu simpatie:

— Nu vă faceţi griji, domnule Timberlane. O să-i dăm de urmă logodnicei dumneavoastră până dimineaţă.

— Ce-l face pe ăla atât de încrezător? întrebă ursuz Timberlane, urcându-se în maşina lui Dyson. Deşi atât Dyson cât şi Jack Pilbeam, care fusese mai devreme la secţia de poliţie, făcuseră tot ce le stătea în putinţă, se simţea nedrept de dornic să-i enerveze. Avea o senzaţie de prea mare vulnerabilitate într-o ţară, la urma urmei, străină, oricât de mult i-ar fi plăcut. Încercând să-şi înfrâneze emoţiile, rămase tăcut pe când îl însoţi Dyson la o tarabă de hamburgeri din apropiere ce ţinea deschis toată noaptea şi înfulecară chiftele cu ardei iute şi muştar; hamburgerii erau sintetici, dar buni.

— Slavă domnului pentru ardei, spuse Dyson. Ar fi putut să pună un pic de foc în rumeguş. M-am întrebat adesea dacă ardeii iuţi nu sunt, de fapt, lucrul pe care-l caută savanţii în toate cercetările lor în valoare de megaparai, ca mod de a ne restaura sărmanele gene zdrobite.

— Se poate, consimţi Timberlane. Pe pariu că mai întâi vor inventa ardeii iuţi sintetici.

După o ultimă duşcă înainte de culcare, se băgă în pat şi adormi pe dată. A doua zi dimineaţă când se trezi, dădu imediat telefon la secţia de poliţie, dar nu aveau nici o noutate pentru el. Indispus, se spălă. Şi se îmbrăcă pentru micul dejun, după care coborî în hol să-şi ia corespondenţa din cutia poştală.

În rastel îl aştepta o scrisoare adusă personal. Rupse plicul şi găsi o foaie de hârtie purtând cuvintele:

„Dacă-ţi vrei fata înapoi, aruncă o privire în God’s Sufferance Press. Du-te singur, spre binele ei. Pe urmă dă telefon la poliţie.”

Deodată, nu mai avu nici o poftă de micul dejun. Aproape că alergă la cabina telefonică din hol şi răsfoi volumul corespunzător al cărţii de telefon. O găsi, sub un număr nonvideofonic de modă veche: Tipografia „Îndurarea Domnului“, şi adresa. Să dea mai întâi telefon sau să se ducă de-a dreptul? Simţi ură faţă de sentimentul de

nehotărâre ce-l năpădi. Formă numărul şi auzi semnalul de post decuplat.

Grăbindu-se înapoi în cameră, îi scrise repede un bilet lui Pilbeam, dându-i adresa la care se ducea, şi-l lăsă pe perna patului său de campanie încă deranjat. Băgă revolverul în buzunar.

Merse pe jos până-n capătul străzii, luă un taxi din categoria regulamentară şi-i spuse şoferului să circule cu toată viteza. Odată trecuţi de Podul Anacostia, dădură de trafic dens, capitala începându-şi ziua de muncă. Chiar aşa năclăit cum era în congestionarea timpurilor de război, Washington-ul îşi păstra frumuseţea; în timp ce treceau prin dreptul Capitoliului, spaţiul verde din jurul lui fiind acum presărat cu clădiri oficiale de urgenţă, şi coteau spre vest pe Pennsylvania Avenue, piatra albă prinse o scânteiere din cerul senin. Permanenţa şi proporţiile construcţiilor îl îmbărbătau prea puţin pe Timberlane.

Mai târziu, în timp ce se îndreptau spre nord, impresia de demnitate şi justiţie se risipi. Aici îşi găsea expresie instabilitatea vremurilor. Modificarea numerelor şi însemnelor era în plin avânt. Proprietatea schimba rapid stăpânul, autocamioane de mobilă şi transportoare militare livrau sau încărcau mobilier. Şi mai erau şi alte clădiri, inexplicabil de tăcute şi pustii. Uneori, câte o stradă întreagă părea părăsită, ca şi cum locatarii ei ar fi fugit de o epidemie. Într-o asemenea stradă, observă Timberlane, se aflau agenţiile de voiaj ale liniilor aeriene transoceanice şi birourile de turism ale Danemarcei, Finlandei, Turciei; obloanele erau trase; călătoriile particulare se întrerupseseră pe lungă durată, iar marile aeronave de linie se aflau în custodia Naţiunilor Unite, transportând ajutoare medicale victimelor de război.

Unele districte prezentau semne ale avarierii de către geamantane, deşi se făcuse o încercare de a acoperi pagubele cu panouri mari de reclamă. La fel ca toate marile oraşe ale lumii, şi acesta, dincolo de surâsul său, dezvăluia cavităţile putrezinde pe care nimeni nu reuşea să le astupe.

— Uite-ţi destinaţia, băiatu', da' se pare că nu-i nimeni acasă, spuse şoferul de taxi. Vrei să te-aştept?

— Nu, mulţumesc.

Îl plăti pe taximetrist, care salută şi plecă.

Sediul Tipografiei „Îndurarea Domnului11 era o clădire de cinci etaje, bej-pretenţioasă, datând de la începutul secolului trecut. Avea lipite pe ferestre anunţuri DE VÂNZARE. Porţile metalice pliante de acces spre principala uşă rotativă erau închise şi asigurate cu un lanţ gros şi un lacăt. După plăcile cu denumiri din verandă, Timberlane văzu cum îşi desfăşurase activitatea tipografia. Era în primul rând o editură religioasă destinată copiilor, scoţând periodice ca „Magazinul

duminical al copiilor", „Goarna băieţilor", „Îndrumarul fetelor", precum şi titluri mai populare ca „Fiorii Bibliei", „Fiorii Evangheliilor", „Aventuri Sfinte", şi linia educativă, „Cititorii Patimilor". O hârtie ruptă zbură de-a lungul verandei şi se înfăşură pe după piciorul lui Timberlane. Omul se întoarse. Pe partea opusă a străzii se înălţa un bloc mare de apartamente. Observă ferestrele, încercând să vadă dacă se uita la el cineva. În timp ce stătea acolo, mai multe persoane trecură în grabă fără să-l privească.

Lateral se găsea o alee mărginită de un zid înalt. Porni de-a lungul ei, înaintând prin gunoaie. Vârî o mână în buzunar, ţinând-o pe revolver, pregătită. Nu fără plăcere, simţi o ferocitate primitivă umplându-i pieptul; voia să facă praf faţa cuiva. Aleea ducea la un loc viran din spate. La jumătatea distanţei, încadrat între două colţuri de zid, un bătrân negru, cu umeri aduşi, înălţa un zmeu, aplecându-se primejdios înapoi pentru a-i urmări zborul peste acoperişuri.

Înainte să fi ajuns la loc deschis, Timberlane dădu peste o uşă laterală a tipografiei. Fusese deschisă prin efracţie; două mici ochiuri de geam, din jumătatea ei superioară, erau sparte, şi stătea crăpată. Aşteptă lipit de perete, rememoră procedura din armată pentru luptele din casă-n casă, deschise uşa cu un şut şi fugi înăuntru să se adăpostească.

În întuneric, privi prudent în jur. Nici o mişcare, nici o părere de mişcare. Tăcere. Marele Accident decimase populaţia şobolanilor. Lovise aproape la fel de dur şi pisicile, iar foamea de carne a oamenilor răspundea probabil pentru aproape tot restul populaţiei feline; aşa că, dacă reveneau şobolanii, aveau să fie mai greu ca oricând de ţinut sub control. Dar, deocamdată, clădirea aceea lugubră n-avea, evident, nici o nevoie de pisică.

Ajunsese într-un depozit devastat. Într-un cui, o veche manta de ploaie grăia muteşte despre abandon. Teancuri de publicaţii religioase pentru copii zăceau peste tot, adunând praful, cumpărătorii lor potenţiali fiind fie morţi, fie pe vecie nenăscuţi şi neconcepuţi. Nu erau noi decât urmele de paşi pe jos, spre un culoar interior.

Urmă urmele prin încăpere, pe coridor şi de-a lungul acestuia până în holul principal, conştient de sunetul propriilor lui paşi. Deasupra uşilor rotative cu geamuri murdare, prin care se vedeau siluete vagi trecând pe stradă, se afla un bust şi o inscripţie în marmură: „Lăsaţi copilaşii să vină la mine".

— De izbelişte au fost lăsaţi, spuse aparte Timberlane, cu amărăciune.

Porni o cercetare a parterului, devenind tot mai puţin prevăzător pe măsură ce înainta. Pustietatea domnea peste tot ca un blestem. Stând în picioare sub ochii goi ai fondatorului, privi în susul scărilor.

— Sunt aici, ticăloşilor! Voi unde sunteţi? strigă. Ce-aţi făcut cu

Martha?

Zgomotul propriului său glas îl şocă. Îngheţat, îi ascultă ecoul prin puţul liftului, dinspre zonele de deasupra. Apoi o luă pe trepte urcându-le câte două, ţinând pistolul întins, cu siguranţa trasă.

Ajuns sus, se opri. Aceeaşi tăcere. Păşi cu sunete reverberate pe coridor şi dădu o uşă de perete. Aceasta se trânti din balamale, lovind o tablă neagră veche, pe şevalet. După cum arăta, părea o sală redacţională. Privi afară pe fereastră, spre locul viran; căută negrul bătrân ce înălţa zmeul, amintindu-şi-l aproape aşa cum îţi aduci aminte de un prieten. Bătrânul plecase sau nu se putea vedea nicăieri. Nu se afla nimeni la vedere, nici un om, nici un câine.

Doamne, aşa e când rămâi singur pe lume, subvocaliză Timberlane. Şi urmă un alt gând: mai bine obişnuieşte-te de pe-acum, tinere; într-o zi, s-ar putea chiar să rămâi singur pe lume.

Nu era un om cu o imaginaţie deosebit de bogată. Deşi, în aproape toţi anii săi de viaţă fusese confruntat cu conştiinţa dispariţiei pe care omenirea o descătuşase asupra sa însăşi, optimismul tinereţii îl ajutase să creadă fie că situaţia se va remedia de la sine (natura îşi mai revenise şi-nainte, de pe urma atât de multor ultragieri), fie că una din liniile de cercetare urmate în zeci de ţări avea să se finalizeze printr-o restaurare (neîndoielnic, un program de mai multe miliarde de dolari pe an nu se putea irosi în întregime). Pesimismul cumpătat al proiectului DOUCH îi înfrânase gândurile pline de speranţă.

Vedea cu toată seriozitatea că seminţia sa putea să fi ajuns la sfârşitul timpurilor ei. An de an, pe măsură ce mureau cei vii, camerele goale din jurul lui aveau să se înmulţească, precum celulele unui fagure uriaş pe care albinele nu-l mai vizitează, până la a umple întreaga lume. Va veni vremea ca el să fie un monstru, singur în camere, în făgaşele propriei sale căutări, în labirintul paşilor lui sunând a gol.

Pe întinderea camerei, ca pe chipul unui inchizitor, stătea scris viitorul lui. Rana acestuia era de neevitat, căci o găsise de unul singur. Deschise gura, să ţipe sau să tragă aer în piept, ca şi cum l-ar fi aruncat cineva sub o cascadă. Doar un singur lucru, o singură persoană, putea face tolerabil acel viitor.

Ieşi în fugă pe coridor, stârnind din nou ecourile.

— Eu sunt – Timberlane! E cineva aici, pentru numele lui Dumnezeu?

Şi, din apropiere, o voce strigă:

— Algy, oh, Algy!

Zăcea într-o sală de paginaţie, în mijlocul unui talmeş-balmeş de zaţuri sparte şi aruncate. Temnicerii o legaseră de suporţii unui banc metalic greu pe care zăceau şpalturi dezafectate cu plumb, şi nu fusese

aptă să se elibereze. Estima că zăcea acolo de la miezul nopţii. La fel ca şi restul clădirii, încăperea purta toate semnele unei pustietăţi îndelungate.

— Eşti bine? N-ai păţit nimic? o tot întreba Timberlane, frecându-i braţele şi picioarele învineţite, după ce smulse fâşiile de plastic cu care fusese legată.

— N-am păţit absolut nimic, spuse Martha, începând să plângă. A fost un gentleman perfect, nu m-a violat: Cred că-s foarte norocoasă. Nu m-a violat.

Timberlane o cuprinse cu braţele. Stătură minute-n şir ghemuiţi împreună pe podeaua plină de gunoi, bucurându-se de perceptibila căldură şi consistenţă a trupurilor lor.

După un timp, Martha fu în măsură să-şi spună povestea. Şoferul de taxi, care o răpise din faţa Clubului Tezaur, o dusese la distanţă de numai câteva străzi, într-un garaj privat. Considera că ar putea recunoaşte locul. Îşi amintea că garajul avea o barcă cu motor depozitată deasupra. Se speriase, şi-i rezistase taximetristului când acesta încercase s-o tragă afară din maşină. Apăruse un alt bărbat, purtând o batistă albă peste faţă. Aducea un tampon impregnat cu cloroform. Amândoi apăsară cu forţa tamponul peste nasul şi gura Marthei, care-şi pierduse cunoştinţa.

Se trezi spre a se găsi într-o altă maşină, mai mare. Bănui că treceau printr-o suburbie sau zonă semi rurală; pe-afară zburau copaci şi case scunde, iar lângă ea zăcea inertă încă o fată. Apoi, un om aşezat pe locul din faţă o văzu că s-a trezit, se aplecă şi o sili să inhaleze iar cloroform.

Când Martha se deşteptă din nou, era într-un dormitor. Zăcea cu membrele desfăcute pe un pat, lângă fata ce fusese alături de ea în maşină. Ambele se ridicară şi încercară să se adune. Camera în care se aflau n-avea ferestre; presupuseră că era o încăpere mare, împărţită în două. Intră o negresă, care o conduse pe Martha în altă odaie. Fu adusă în faţa unui bărbat mascat şi i se permise să se aşeze pe un scaun. Omul îi zise că era norocoasă de-a fi fost aleasă, şi că n-avea nici un motiv de teamă. Şeful lui se îndrăgostise de ea şi avea s-o trateze bine dacă era de acord să trăiască cu el; florile îi fuseseră trimise ca semn al onestităţii intenţiilor lui. Oricât de furioasă şi speriată era, în privinţa lor Martha păstră tăcerea.

Îi fu prezentată „boss"-ului, într-o a treia cameră. Omul purta un domino. Avea faţa îngustă şi lipsită de bărbie. În lumina puternică, mandibula lui părea cenuşie. Se ridică la apariţia Marthei şi vorbi cu un glas blând şi uscat. Îi spuse că era bogat şi singur şi avea nevoie atât de compania cât şi de trupul ei. Martha îl întrebă de câte fete avea nevoie ca să-i alunge singurătatea; necunoscutul replică irascibil că fata cealaltă era o prietenă de-a lui. El şi amicul său erau oameni

sfioşi, şi trebuiau să recurgă la această metodă de prezentare; nu era un criminal, şi nu avea intenţia să-i facă nici un rău.

— Foarte bine, spuse Martha, dă-mi drumul.

Îl informă că era logodită şi urma să se căsătorească.

Bărbatul stătea pe un scaun rotativ, la o masă. Scaunul şi masa se găseau pe o estradă. Se mişca foarte puţin. O privi un lung răstimp în tăcere, până ce i se făcu rău de frică. Ceea ce o speria în primul rând, era convingerea că omul acela se temea de ea într-un mod obscur şi avea să facă eforturi considerabile pentru a schimba această situaţie.

— N-ar trebui să te măriţi, spuse el într-un târziu. Nu poţi face copii. Femeile nu mai fac copii, acum că boala radioactivă e atât de la modă. Bărbaţii urau atât de tare aceşti ţânci de ţâţă, urâţi şi urlători, iar acum visele lor secrete s-au împlinit, iar femeile pot fi folosite pentru lucruri frumoase. Tu şi cu mine am putea face lucruri frumoase. Arăţi atrăgător, cu picioarele acestea şi sânii şi ochii tăi. Dar nu eşti decât carne şi sânge, la fel ca mine. Un obiect mic, ca de pildă un scalpel, te-ar putea tăia de-a dreptul, făcându-te nepotrivită pentru lucruri frumoase. Le spun adesea prietenilor mei: „Nici chiar cea mai fermecătoare fată nu poate rezista unui mic scalpel.” Sunt sigur că ai face mai degrabă lucruri frumoase, o fată ca tine, hmm?

Martha repetă zguduită că urma să se căsătorească.

Din nou rămase tăcut, fără a se mişca. Când vorbi iar, o făcu cu mai puţin interes, şi pe un ton diferit.

Spuse că-i plăcea atrăgătorul ei accent străin. Avea un adăpost antibombe mare, sub pământ, aprovizionat cu rezerve de hrană şi băutură pe doi ani. Mai avea şi un avion particular. Puteau ierna în Florida, dacă ea semna o înţelegere cu el. Puteau face lucruri frumoase.

Martha îi spuse că avea degete urâte. Nu voia să aibă nimic de-mpărţit cu un om care are asemenea mâini.

Omul sună dintr-un clopoţel. Intrară doi indivizi şi o înşfăcară. O ţinură, în timp ce bărbatul cu domino coborî de pe estrada sa şi o sărută, plimbându-şi mâinile pe sub hainele şi peste trupul ei. Se zbătu şi-i dădu un picior în gleznă. Gura individului începu să tremure. Îl făcu laş. Necunoscutul ordonă să fie dusă de-acolo. Cei doi o târâră înapoi în dormitor şi o ţinură cu forţa pe pat, în timp ce cealaltă fată plângea într-un colţ. Ultragiată, Martha urla din răsputeri. Indivizii o reduseră la tăcere cu un nou tampon de cloroform.

Când îşi veni în simţiri, cel care o deşteptă fu aerul rece al nopţii. Tocmai era îmbrâncită în clădirea pustie a Tipografiei „Îndurarea Domnului” şi legată de banc.

Îi fusese rău şi frica toată noaptea. Când auzise că e cineva jos, nu îndrăznise să strige până când Timberlane nu-şi rostise numele, temându-se să nu se fi întors după ea răpitorii.

— Monstru pervers, scârbos! Dacă pun mâna pe el, îi sfâşii beregata! Draga mea – eşti sigură că altceva nu ţi-a mai făcut?

— Da – într-un mod obscur, am simţit că găsise fiorul după care alerga – ceva din frica mea, de care-avea nevoie – nu ştiu.

— Era un maniac, indiferent cine-o fi fost, conchise Timberlane, strângând-o la piept şi trecându-şi mâinile prin părul ei. Slavă Domnului că era nebun, în felu-n care era, şi nu ţi-a făcut nici un rău cu adevărat. O, draga mea, e un miracol să te am din nou. N-am să te mai las niciodată să pleci.

— Oricum, n-aş sta prea aproape, iubitule, până nu fac o baie, spuse ea, râzând tremurat; faptul de-a-şi fi spus povestea făcea să-i fi revenit ceva din normala stăpânire de sine. În ce stare oi fi fost când ai văzut taxiul luând viteză cu mine, bietul meu drag…!

— Dyson şi Jack mi-au fost de mare ajutor. I-am lăsat lui Jack un bilet pentru cazul că dau de belea. O să pună poliţia mâna pe perversul ăla mic şi slinos. Detaliile pe care le ai ar trebui să fie de ajuns pentru a-i da de urmă.

— Crezi tu? Sunt sigură că m-aş descurca bine la o paradă de identificare, dacă m-ar lăsa să mă uit la degetele lor mari. Mă tot întreb – toată noaptea m-am întrebat – ce s-o fi întâmplat cu cealaltă fată. Ce ţi se întâmplă dacă cedezi unui asemenea om, nu ştiu.

Deodată, izbucni în lacrimi şi-l cuprinse pe Timberlane pe după talie. O ajută să se ridice în picioare şi se aşezară unul lângă altul pe nişte rame în care erau dispuse propoziţii de plumb, de-a-ndoaselea şi cu susul în jos. Îşi petrecu un braţ peste trupul ei şi o şterse pe faţă cu batista. Sprâncenele pictate i se şterseseră, mânjindu-i fruntea; umezindu-şi batista cu limba, le înlătură rămăşiţele.

Având-o atât de aproape de el, văzând-o, ajutând-o să-şi revină, izbucni într-un torent de cuvinte:

— Ascultă, Martha, când mă urcam pe pereţi, aseară la secţia de poliţie, i-am pus lui Bill Dyson întrebarea ta – o ştii, de ce şi-au dat atâta bătaie de cap să te-aducă aici din Anglia. La început a încercat să mă prostească, cică doar fiindcă el şi Jack sunt nişte sentimentali. Pe-asta n-am înghiţit-o, aşa că a spus adevărul. Este, zice, o regulă DOUCH. Când se termină cursul, mă vor trimite înapoi în Anglia, iar dacă treaba se împute, pe cât de rău se-aşteaptă ei, o să fiu de capul meu, rupt de orice sprijin din partea lor.

În mod curent, prezic ascensiunea regimurilor autoritare în Marea Britanie şi America, la încetarea ostilităţilor. Comunicaţiile internaţionale, consideră ei, vor fi curând ceva de domeniul trecutului. Supravieţuirea o să fie dură şi va deveni din ce în ce mai dură, după cum a subliniat Bill cu o oarecare plăcere. Aşa că DOUCH îmi cere mie – şi japonezilor, germanilor, israelienilor şi altor operatori de la instructaj – să ne căsătorim cu ceea ce ei numesc „o băştinaşă” – o fată

crescută după obiceiurile locale, care, prin urmare, va avea inculcate cunoştinţe asupra condiţiilor locale. După cum s-a exprimat Dyson, „Know-how-ul ambiental e un factor de supravieţuire”.

Ar mai fi multe de spus, dar esenţa problemei e că au vrut să fii prin preajmă, astfel încât să nu-mi câştige prea mult interesul vreo fată pe care aş întâlni-o aici şi să-mi compromită partea mea din proiect. Dacă mă însuram cu o fată americancă, m-ar fi aruncat ca pe un cartof fierbinte.

— Am ştiut tot timpul că sunt scrupuloşi.

— Sigur că da. În timp ce vorbea bătrânul Bill, am văzut cam cum va fi viitorul. Ai privit vreodată *cu adevărat* înainte, Martha? Eu, unul, niciodată. E o lipsă de curaj, poate, la fel cum o auzeam pe maică-mea spunând că generaţia ei n-a privit niciodată înainte când au auzit că se fabricau şi mai multe bombe nucleare şi erau detonate. Dar aceşti americani au privit înainte. Au văzut cât de dificilă va fi supravieţuirea. Au desfăcut supravieţuirea în cifre, iar cifrele pentru Marea Britanie arată că dacă prezentele tendinţe vor continua, în cincisprezece până la douăzeci de ani nu va mai fi în viaţă decât cincizeci la sută din populaţia actuală. Marea Britanie e în mod deosebit vulnerabilă pentru că avem o capacitate de autosusţinere cu atât mai mică decât a Statelor. Problema e – tot antrenamentul meu DOUCH e dirijat spre a mă plasa, împreună cu furgoneta, în acei dubios privilegiaţi cincizeci la sută. Şi, în modul lor materialist, au perceput un lucru pe care sunt sigur că religiosul meu amic, Charley Samuels din Assam, l-ar confirma – că un fapt posibil care să facă tolerabil acest viitor funebru e genul potrivit de partener.

Se întrerupse. Martha râdea cu un sunet ca al suspinelor stăpânite.

— Algernon Timberlane, biet suflet pierdut, ăsta-i un loc de toată coma să-i ceri unei fete mâna!

— Sunt chiar atât de-al dracului de comic? întrebă el iritat.

— Bărbaţii au întotdeauna nevoie să le spui lucrurile pe litere. Nu-ţi fă griji, e un lucru care-mi place. Îmi aminteşti de tata, dragule, doar că tu eşti sexy. Dar eu nu râd de concluziile tale, zău că nu. Am ajuns la aceeaşi concluzie de mult, în inima mea.

— Martha, te iubesc la nebunie, am nevoie disperată de tine. Vreau să te iau de soţie cât de curând posibil, şi să nu ne mai despărţim niciodată, orice s-ar întâmpla.

— Dulcele meu, te iubesc şi am la fel de multă nevoie de tine. De ce altceva crezi că am venit în America? N-am să te părăsesc niciodată, nu te teme.

— Ba mă tem. Mă tem rău! Adineaori, când eram singur în morga asta, am avut o viziune despre cum ar fi să îmbătrânesc într-o lume îmbătrânită. Nu putem înceta să îmbătrânim, dar cel puţin hai s-o facem împreună şi să fie mai uşor de îndurat!

— O vom face, o vom face, iubitule! Eşti tulburat. Hai să ieşim de-aici. Cred că acum pot umbla, dacă-mi dai braţul.

Se îndepărtă de ea, rânjind, cu mâinile la spate.

— Eşti sigură că nu vrei să mi te uiţi mai întâi bine la degetele mari, înainte de a te condamna?

— Am să le acord un cec în alb, cum ar spune Jack. Du-mă până la fereastră doar ca să văd cum mă descurc. Of, picioarele mele – am crezut că mor, Algy…

În timp ce şchiopăta pe podelele murdare, la braţul lui Timberlane, peste oraş începură să urle sirenele de Ghiveci Gras. Glasurile lor găunoase răsunau îndepărtate, dar din toate direcţiile. Lumea se făcea din nou simţită. Amestecându-se cu ele, se auzi nota mai joasă a sirenelor maşinilor de poliţie. Ajunseră la fereastră, plină de pânze de păianjen înapoia gratiilor înguste. Timberlane o deschise cu forţa şi privi afară, cu chipul prins strâns între două lănci de fier gemene.

Ajunse la timp pentru a vedea două maşini de poliţie urcând pe trotuar, dedesubt. Se deschiseră portiere, oameni în uniformă şiroiră afară. Printre ei, coborând din maşina a doua, se afla Jack Pilbeam. Timberlane strigă şi semnaliză. Cei de jos ridicară privirile.

— Jack! mugi el. Poţi să-ţi mai amâni călătoriile cu douăzeci şi patru de ore? Martha şi cu mine avem nevoie de-un cavaler de onoare!

Cu degetul mare de la mâna dreaptă ridicat deasupra capului, Pilbeam dispăru din ochii lor. O clipă mai târziu, sunetul paşilor lui îşi trimise ecoul în sus pe scara abandonată.

CAPITOLUL 5
Râul: Oxford

CHARLEY SAMUELS se ridică în picioare în şlep şi arătă spre sud-est.

— Uite-le! exclamă el. Turnurile de la Oxford!

Martha, Timberlane şi bătrânul Jeff Pitt se ridicară şi ei, mijind ochii spre locul arătat de Charley peste lac. Isaac vulpoiul se plimba în sus şi-n jos pe bancheta cârmei.

Ridicaseră un catarg şi o velă, şi erau purtaţi înainte de un vânt uşor. Din noaptea fugii de la Swifford Fair, înaintaseră încet, se împotmoliseră la o ecluză veche şi spartă; acolo se scufundase o barcă, blocând şenalul navigabil, urmând s-o facă, fără îndoială, în continuare, până avea s-o rupă viitura de primăvară. Descărcară acolo ambarcaţiunile, împingându-le şi cărându-şi puţinele bunuri până într-un loc unde să se poată îmbarca din nou în siguranţă.

Aici, ţara era deosebit de sălbatică şi neospitalieră. Lui Pitt i se părea că vede gnomi cătând spre ei din tufişuri. Toţi patru avură impresia de-a vedea hermeline căţărându-se în copaci, ajungând până la urmă la concluzia că animalele nu erau hermeline ci jderi-de-brad, vieţuitoare aproape niciodată zărite prin partea locului din Evul Mediu încoace. Cu arcul şi săgeata, uciseră în acea după-amiază două dintre făpturi, consumându-le carnea şi păstrându-le blănurile fine, când fură siliţi să-şi aşeze tabăra în câmp deschis, sub copaci. Prin jur zăceau lemne din belşug, şi se strânseră laolaltă între două focuri, dar petrecură cu toţii o noapte proastă.

A doua zi, pornind din nou la drum, avură atâta noroc să vadă un sărăntoc pescuind pe mal. Le cumpără mica barcă cu vâsle a lui Pitt, dându-le pe ea bani şi două pânze, din care folosiră una ca să-şi facă un cort. Omul le mai oferi piersici şi pere la cutie dar, cum acestea trebuiau să fi avut cel puţin doisprezece ani vechime şi erau foarte scumpe, nu cumpărară. Bătrânelul, vorbăreţ din cauza singurătăţii, le spuse că era în drum spre Swifford Fair, şi că avea nişte medicamente pentru Doctorul Bunny Jingadangelow.

După ce se despărţiră de cerşetor, ajunseră la o întindere de apă, presărată cu insuliţe şi bancuri de stuf. Sub cerul mohorât, părea să se întindă la nesfârşit şi nu-şi puteau găsi traseul cel mai bun printre insule. Acel lac era un sanctuar al vieţii sălbatice; cufundaci, potârnichi albe şi o mare abundenţă de raţe se deplasau pe suprafaţa sa. În apele limpezi se puteau vedea, pe sub puntea transversală, numeroase bancuri de peşti.

N-aveau deloc stare să aprecieze farmecele naturii. Vremea devenise capricioasă şi nu ştiau în ce direcţie să navigheze. Ploaia, galopând peste suprafaţa apei, îi trimise de-a valma la adăpost sub pânza de

rezervă, în timp ce aversele deveneau tot mai dense iar briza slăbea, Greybeard şi Charley vâsliră spre una din insule şi întinseră acolo tabăra.

Sub velă era uscat, iar vremea se îmblânzise iar, dar îi cuprinse un sentiment de deprimare la vederea vălurilor de apă şi nori ce îmbrăţişau priveliştea. Greybeard dădu viaţă unui focuşor, care-i făcu pe toţi să tuşească, fumul nevrând să se împrăştie. Nu le reveni buna dispoziţie decât când apăru Pitt, comprimat, ofilit, bătut de vânturi şi de ploi, dar aducând triumfător în spinare o pereche de castori frumoşi. Unul dintre biberi era gigantic, lung de peste un metru de la mustăţi la coadă. Pitt raportă că, la doar o sută de iarzi distanţă se afla o colonie întreagă; puţinii văzuţi prin preajmă nu se temuseră de el.

— O să mai prind o pereche dimineaţă, pentru micul dejun, promise. Dacă trebuie să trăim ca sălbaticii, putem foarte bine să trăim la fel de îndestulat ca sălbaticii.

Deşi nu era el omul care să bombăne vreodată peste măsură, Pitt găsea puţine consolări în noul mod de viaţă. Oricât succes avea la a întinde capcane animalelor – şi găsea satisfacţii în păcălirea şi uciderea lor – se vedea pe sine ca pe un ratat. De când se dovedise incapabil să-l ucidă pe Greybeard, cu doisprezece ani în urmă, dusese o viaţă tot mai solitară; până şi gratitudinea faţă de Greybeard pentru a-i fi cruţat viaţa era temperată de gândul că, dacă nu era el, ar fi putut acum să comande propria sa subunitate de soldaţi, rămăşiţele garnizoanei lui Croucher. Nutrea înăuntrul său această amărăciune, deşi ştia că nu conţinea nici o substanţă reală. Experienţele anterioare ar fi trebuit să-l convingă că n-ar fi putut avea niciodată acel simţ al datoriei propriu unui soldat.

Copil fiind, Jeff Pitt obişnuia să-şi croiască drum prin periferiile marelui oraş în care trăia, până la o fâşie de pământ comun dindărătul caselor. Acel teren se unea cu ţinutul mlăştinos şi era un loc grozav pentru hoinărelile oricărui băieţandru. De pe culmile dintre mlaştini, unde doar câte un uliu ocazional plutea pe aripile brizelor, puteai privi în jos la labirintul oraşului, cu hornurile sale, acoperişurile de ardezie ale fabricilor şi nenumăraţii gândăcei care erau casele. Jeff avea obiceiul să-l ia cu el şi pe prietenul său Dicky; se duceau acolo în fiecare zi de vacanţă cu vreme frumoasă.

Jeff avea o bicicletă mare şi ruginită, moştenită de la un frate al său mai mare; Dick era stăpânul unui câine alb, corcit, pe nume Snowy. Snowy se simţea în acele locuri la fel de bine ca şi cei doi băieţi. Toate acestea se petreceau la începutul anilor 1970, când umblau în pantaloni scurţi şi în lume domnea pacea.

Uneori, Jeff şi Dick se jucau de-a soldaţii, folosind beţe în chip de puşti. Alteori încercau să prindă şopârle, cu mâinile făcute căuş; erau şopârle mici şi cafenii care în general scăpau, lăsându-şi cozile

însângerate să se zbată în palmele băieţilor. Câteodată se luau la trântă.

Într-o zi, se luptară atât de absorbiţi, încât se rostogoliră pe un povârniş până-ntr-un strat luxuriant de urzici. Amândoi se înţepară rău. Oricât de tare îl ustura, Jeff nu se îndură să plângă în faţa prietenului său. Dicky se smiorcăi tot drumul spre casă. Nici chiar o plimbare cu bicicleta lui Jeff nu-l putu face să tacă de tot.

Băieţii crescură. Fabricile cu glugi de oţel îl înghiţiră pe tânărul Jeff Pitt, la fel cum îi înghiţiră şi fraţii. Dicky obţinu un post într-un birou imobiliar. Descoperiră că n-aveau nimic în comun şi încetară să-şi mai caute unul altuia tovărăşia.

Sosi războiul. Pitt se înrolă în forţele aeriene. După câteva aventuri hazardate în Orientul Mijlociu, dezertă, împreună cu mai mulţi camarazi de-ai săi. Era ca un semnal pentru alte unităţi din zonă, unde nemulţumirile faţă de cauza şi cursul războiului făceau deja ravagii. Izbucni revolta. Unii din rebeli capturară un avion pe aeroportul din Teheran şi zburară înapoi în Marea Britanie. Pitt era la bordul acelui avion.

În ţară, revoluţia acumula forţă. Peste câteva luni, guvernul avea să cadă, un guvern al poporului adunat în grabă urmând să ceară pacea puterilor inamice. Pitt ajunse acasă şi se alătură rebelilor locali. Într-o noapte cu lună, un grup pro-guvernamental le atacă sediul, care se afla într-o casă victoriană mare din suburbii. Pitt se trezi amplasat după o bancă de ciment, cu inima bubuindu-i îngrozitor, trăgând în duşmani.

Unul dintre camarazii săi din casă introduse în joc un proiector. Raza acestuia îl prinse pe Dicky, purtând insigna guvernamentală şi venind în goană spre poziţia lui Pitt. Pitt îl împuşcă.

Regretase acel foc încă dinainte ca rana să înroşească cămaşa lui Dicky, ca prin farmec acesta răsucindu-se şi căzând pe pietriş. Pitt se târî până la el, dar împuşcătura fusese una adevărată; prietenul său era aproape mort.

De-atunci, nu mai avusese niciodată puterea să omoare ceva mult mai mare decât un castor.

Chirciţi în cort, mâncară bine şi dormiră straşnic în noaptea aceea, iar a doua zi navigară neîntrerupt. Nu văzură nici un om în viaţă. Omul dispăruse, iar marea lume întrepătrunsă a speciilor vii îşi croşetase urzeala deja peste spaţiul ocupat odinioară de el. Înaintând fără nici un simt clar al direcţiei, trebuiră să mai petreacă două nopţi pe insulele lacului; dar cum vremea continua să fie blândă iar hrana îmbelşugată, se iviră destul de puţine plângeri, dincolo de amărăciunea nerostită că, pe sub zdrenţe şi riduri, încă se mai considerau oameni moderni, iar oamenii moderni aveau dreptul la ceva mai bun decât să rătăcească printr-o sălbăticie din pleistocen.

Sălbăticia era punctată ici şi colo de memento-uri ale anilor trecuţi, unele din ele arătând cu atât mai posace şi mai negre cu cât dăinuiau într-un context ce nu era al lor. Şlepul îi purtă până la o mică staţie de cale ferată, pe care o pancartă încă o mai anunţa ca fiind Joncţiunea Yarnton. Cele două platforme ale ei se înălţau deasupra inundaţiei în vreme ce postul de bloc, cocoţat în vârful turnului său de cărămidă, servea drept reper peste mlaştini.

În sala de aşteptare spartă şi minată, găsiră un ren şi un viţel. În turn locuia un pustnic bătrân deformat hidos, care-i ţinu la distanţă cu o bombă artizanală ridicată ameninţător deasupra capului, în timp ce le vorbea. Le spuse că lacul era format de confluenţa mai multor ape ieşite din matcă, printre care Oxford Canal şi Evenlode. Grozav de nerăbdător să scape de ei, bătrânul fârtat le indică direcţia generală şi încă o dată grupul porni înainte, ajutat de un vânt slab şi constant. După vreo două ore, Charley se ridică în picioare surescitat şi arătă înainte, strigând:

— Uite-le!

Ceilalţi se ridicară, privind printre copaci la întinderea încurajatoare a turlelor Oxford-ului. Turnurile se înălţau la fel cum multe altele la fel se înălţaseră veacuri în şir, chemând spre tradiţiile de învăţătură şi pietate – acum zdrobite la picioarele lor – care le dăduseră naştere. Soarele se rostogolea de după norii de ploaie, luminându-le. Nu era nimeni în barcă să nu-şi simtă inima bătând mai repede la vederea lor.

— Am putea sta aici, Algy – cel puţin pentru restul iernii, propuse Martha.

Greybeard îi privi faţa văzând, cu emoţie, că avea lacrimi în ochi.

— Mă tem că-i în primul rând o iluzie, spuse el. Şi Oxford-ul se va fi schimbat. S-ar putea să nu mai găsim decât mine pustii.

Femeia clătină din cap, fără o vorbă.

— Mă-ntreb dacă moş Croucher o mai fi având încă în vigoare un mandat pentru arestarea noastră, spuse Pitt. N-aş vrea să fiu împuşcat de cum am pus piciorul pe mal.

— Croucher a murit de holeră, spuse Greybeard, şi nu mă-ndoiesc că apoi Cowley-ul s-a apucat să se prefacă într-un câmp de luptă mai întâi, după care într-un cimitir, nemailăsând decât oraşul vechi. Să sperăm că cine-o mai fi rămas o să ne întâmpine cu prietenie. Un acoperiş deasupra capului, la noapte, ar fi o schimbare în bine, nu credeţi?

Peisajul deveni mai puţin impozant pe măsură ce pluteau către sud, apropiindu-se de oraş. Şiruri de case sărăcăcioase stăteau cufundate în apă, lumina soarelui nefăcând decât să le accentueze aerul dezolant. Acoperişurile li se năruiseră; semănau cu carcasele unor crustacee enorme aruncate pe o plajă primordială. Măruntă pe lângă ele, o făptură străveche înfăşurată în blănuri adăpa o pereche de reni. Mai

încolo, valurile stârnite de ei pe apă aruncară reflexe unduitoare pe tavanele unor şoproane de cherestea goale. Tăcerea grea fu spartă, puţin mai târziu, de scârţâitul unui vehicul. Două bătrâne, la fel de late pe cât erau de înalte, se îmbulzeau să tragă după ele, pe un chei, un cărucior cu roţile lui hodorogite în soare. Cheiul se sfârşea printr-un pod scund.

— Locul ăsta îl recunosc, spuse cu glas scăzut Greybeard. Putem acosta aici. E Folly Bridge.

În timp ce urcau pe mal, cele două femei se apropiară şi-şi oferiră cu chirie căruţul. Ca întotdeauna când întâlnea străini, grupul lui Greybeard avea dificultăţi în a le înţelege accentul. Pitt le spuse babelor că n-aveau nimic ce să merite cărat, iar acestea îi informară că vor găsi adăpost pentru noapte la Biserica lui Christos, „în susu' drumului". Lăsându-l în urmă pe Charley împreună cu Isaac, să păzească barca, Martha, Greybeard şi Pitt porniră pe drumul desfundat ce trecea podul.

Zidurile ca de fortăreaţă ale vechiului colegiu Biserica lui Christos se înălţau peste unul din drumurile de la sud spre oraş. De pe creasta zidurilor, un pâlc de bărbaţi bărboşi îi priveau pe noii sosiţi apropiindu-se. Înaintară prudenţi, parte aşteptându-se la o provocare, dar nu se întâmplă nimic. Ajunşi la porţile mari de lemn ale colegiului, se opriră. Neîntreţinute, zidurile se fărâmiţau. Mai multe ferestre căzuseră afară sau erau bătute în scânduri, iar molozul sfărâmat, zăcând la baza pereţilor, vorbea despre acţiunea căldurii, a îngheţului şi a intemperiilor. Greybeard ridică din umeri şi intră pe sub bolta înaltă.

În contrast cu ruinele prin care trecuseră, aici era animaţie, forfotă de oameni, tarabe de piaţă colorate, miros de animale şi mâncare. Toate acestea îi bine-dispuseră pe cei trei nou sosiţi. Se pomeniră într-o curte pătrată mare, ce găzduise multe generaţii trecute de viitori absolvenţi; fuseseră înălţate tarabe de lemn, unele formând mici construcţii îngrădite unde se vindeau felurite articole. O altă parte a careului era izolată cu un ţarc unde stăteau reni, privind scena pe sub coarnele rămuroase, cu obişnuita lor expresie de umor posomorât.

Un ciot de bărbăţie chel, cu un nas subţire ca un ac, se strecură afară din ghereta de la poartă şi-i întrebă, străini fiind, ce doreau. Avură mari greutăţi să-l facă să-i înţeleagă, dar până la urmă îi duse la o epavă corpolentă cu trei bărbii şi ten sănătos, care le zise că puteau închiria, pe o sumă modestă, două camere mici la subsol în Killcanon. Îşi înscriseră numele într-un registru şi arătară ce culoare aveau banii lor.

Killcanon reieşi că era un mic scuar în interiorul Bisericii lui Christos, iar camerele lor – o odaie mai mare, subîmpărţită. Dar mesagerul cu nasul ca acul le spuse că puteau face focul în cămine şi

le oferi combustibil ieftin. Mai mult de oboseală, acceptară oferta. Mesagerul le aprinse focurile în timp ce Jeff Pitt se întorcea să-l ia şi pe Charley cu vulpoiul său şi să facă aranjamente pentru barcă.

Odată focul aprins vesel, mesagerul dădu semne de-a zăbovi, lăsându-se pe vine lângă flăcări şi frecându-şi nasul, încercând să asculte ceea ce-şi spuneau unul altuia Martha şi Greybeard. Greybeard îl înghionti cu degetul de la picior:

— Înainte să pleci, Bucălatule, spune-mi dacă facultatea asta se mai foloseşte la învăţătură, ca pe vremuri.

— Păi, nu mai e nimeni care să-l înveţi, spuse omul; era clar că intenţiona să folosească o formă tranzitivă a verbului, indiferent ce-ar fi spus o legiune de cărţi de gramatică dispărute. Da' locu-i proprietatea Studenţilor şi ei încă mai par să se-nveţe un pic, unii pe alţii. O să-i vedeţi umblând cu cărţi în buzunare dacă te uiţi atent. Aici Studenţi înseamnă la ce zice colegiile mai mici Colegi. Pe-un bacşiş, ţi-aş face cunoştinţă cu unu'.

— Mai vedem. S-ar putea s-avem timp mâine pentru asta.

— N-o lăsa pe prea târziu, domnu'. E o legendă locală că Oxfordu' se scufundă-n râu şi când s-a dus la fund, o hoardă-ntreagă de oameni goi care acum trăiesc sub apă o să vină-not ca ţiparii să locuiască aici în loc.

Greybeard contemplă ruina aceea de om.

— Înţeleg. Şi dai mult credit poveştii ăsteia?

— Adicătelea, cum, domnu'?

— Crezi povestea asta?

Bătrânul râse, aruncând pe furiş o privire piezişă spre Martha.

— Nu zic c-o crez şi nu zic nici că n-o crez, da' ştiu ce-am auzit, şi zice-se că la fiecare om de moare se mai naşte un omuleţ d-ăla golu' sub apă. Şi p-asta o ştiu finc-am văzut-o cu ochii mei la ultimu' Michaelmas – ba nu, la penultimu' Michaelmas, fincă la ultimul Michaelmas eram în urmă cu chiria – a murit o bătrână de noojnoo de ani jos la Grandpont, şi taman a doua zi, o vietate mică, cu două capete, goală puşcă a plutit în sus la pod.

— Pe care-ai văzut-o? întrebă Martha. Moartea bătrânei doamne sau făptura cu două capete?

— Păi, o iau ades pe-acolo, spuse confuz mesagerul. Înmormântarea şi podu' le-am văzut mai ales, da' mulţi oameni răi a spus de tot restu' şi n-am pricină să mă-ndoiesc de ei. Vorbeşte toată lumea.

După ce plecă, Martha spuse:

— Ciudat, cum cred toţi în altceva.

— Cu toţii-s puţin cam nebuni.

— Nu, nu cred că sunt nebuni – decât că întotdeauna credinţele altora par nebuneşti, la fel ca şi pasiunile lor. Pe vremuri, înainte de Accident, oamenii erau mai înclinaţi să-şi păstreze crezurile pentru ei

înşişi, sau, altfel, să nu se confieze decât medicilor şi psihiatrilor. Altfel, credinţa se răspândea pe scară largă şi-şi pierdea aerul de absurditate. Gândeşte-te la toţi cei ce credeau în astrologie, multă vreme încă după ce s-a dovedit că nu-i decât o grămadă de prostii{18}.

— Ilogio, şi prin urmare o formă mai moderată de nebunie, spuse Greybeard.

— Nu, n-aş crede. O formă de consolare, mai curând. Băiatul ăsta bătrân, cu nasul ca un ac de croşetat, nutreşte un vis dement despre mici arătări despuiate ce iau Oxford-ul în stăpânire; într-un fel, îl consolează după dispariţia copilaşilor. Religia lui Charley e o alinare de acelaşi fel. Recentul tău tovarăş de băutură, Bunny Jingadangelow, se retrăsese într-o lume a prefăcătoriei.

Martha se lăsă obosită pe patul cu pături şi se culcă. Încet, îşi scoase pantofii scâlciaţi, îşi masă picioarele şi apoi se întinse cât era de lungă, cu mâinile sub cap. Îl privi pe Greybeard, a cărui chelie lucea de la focul lângă care stătea ghemuit.

— La ce te gândeşti, venerabila mea iubire? îl întrebă.

— Mă-ntrebam dacă lumea n-o fi lunecând – dacă n-a şi făcut-o poate – într-un soi de psihopatie, acum când toţi cei rămaşi sunt trecuţi de cincizeci de ani. E oare necesară sănătăţii mintale o doză de copilărie şi tinereţe?

— Nu cred. Suntem realmente uimitor de adaptabili, mai mult decât avem încredere că am fi.

— Da, dar dacă un om şi-ar pierde amintirea tuturor celor ce i s-au întâmplat înainte de cincizeci de ani, fiind astfel complet rupt de rădăcinile sale, de toate realizările trecute – nu l-ai clasifica drept psihopat?

— Nu-i decât o analogie.

Se întoarse spre ea, rânjind:

— Afurisită eşti la discuţii, Martha Timberlane.

— După toţi aceşti ani, încă ne mai putem suporta unul altuia opiniile căpoase. E un miracol!

Se apropie, aşezându-se lângă ea pe pat şi mângâindu-i coapsa.

— Poate că asta-i părticica noastră de nebunie sau consolare sau ce-o fi – faptul că ne avem unul pe altul. Martha, te-ai gândit vreodată…

Tăcu, apoi reluă, schimonosindu-şi faţa încruntată a concentrare:

— Te-ai gândit vreodată că acea catastrofă sinistră, de-acum cincizeci de ani, a fost, mă rog, norocul nostru? Ştiu că sună ca o blasfemie; dar n-o fi oare adevărat că am dus vieţi mai interesante decât existenţa – altfel, poate, mai curând fără sens – pe care-am fost învăţaţi s-o acceptăm drept viaţă? Acum putem vedea că valorile secolului douăzeci au fost invalide; altminteri, n-ar fi nenorocit lumea. Nu crezi că Accidentul ne-a făcut să apreciem mai mult chestiunile vitale, cum ar fi viaţa însăşi, şi noi, fiecare unul pentru celălalt?

— Nu, spuse cu fermitate Martha. Nu, nu cred. Am fi avut de-acum copii şi nepoţi, dacă nu era Accidentul, şi nimic nu poate înlocui asta.

A doua zi dimineaţă, fură deşteptaţi de sunetele animalelor, cântatul cocoşilor, ropotul copitelor de ren, chiar şi răgetul unui măgar. Lăsând-o pe Martha în patul cald, Greybeard se sculă şi se îmbrăcă. Era frig. Curenţi de aer făceau să fâlfâie marginile covorului de pe podea, şi împrăştiaseră larg cenuşa focului în timpul nopţii.

Afară, abia se luminase de ziuă şi cerul brânzos din Midland zugrăvea curtea în tonuri reci. Ardeau însă făclii şi circulau oameni, iar vocile lor răsunau vesele, chiar dacă emiţătorii lor erau ştirbi şi cocoşaţi de ani. Poarta principală fusese deschisă şi ieşeau multe animale, unele trăgând căruţe. Greybeard văzu nu doar un singur măgar ci şi o pereche de cai părând descendenţi ai celor de vânătoare, tineri şi frumoşi, înhămaţi la căruţe. Erau primii pe care-i văzuse sau auzise despre ei, în peste un sfert de secol. Fiecare sector al ţării era acum atât de bine izolat de celelalte încât dominau condiţii extrem de diferite.

Oamenii erau în genere bine clădiţi, mulţi purtând haine de blană. Sus pe metereze, o pereche de santinele îşi plesneau coastele să se încălzească şi priveau la forfota de jos.

Mergând la gheretă, unde ardeau lumânări, Greybeard află că omul cu bărbia triplă era liber. Îi ţinea locul un băiat dolofan de vârsta lui Greybeard, care se dovedi a fi fiul lui bărbie-triplă; era la fel de amiabil pe cât de fosilizat era tatăl său, iar când Greybeard îl întrebă dacă ar fi posibil să găsească de lucru pentru lunile de iarnă, deveni vorbăreţ.

Şedeau lângă un foc mic, strânşi contra frigului suflat de vânt, prin poarta cea mare, din stradă. Acoperind cu glasul tropăitul şi hodorogitul circulaţiei din faţa coşmeliei, durduliul sporovăia despre Oxford.

Timp de câţiva ani, oraşul nu avusese nici o formaţiune conducătoare centrală. Colegiile îl divizaseră şi conduceau separat. Orice delict se comitea, era tratat cu asprime; la Carfax însă nu avusese loc nici o execuţie, de peste douăsprezece luni.

Biserica lui Christos şi multe alte facultăţi serveau acum drept o combinaţie de castel, hotel şi conac seniorial. Ofereau adăpost şi apărare la nevoie, aşa cum se întâmplase şi în trecut. Colegiile mai mari aveau în jurul lor cea mai mare parte din oraş. Rămâneau prospere şi, în ultimii zece ani, trăiseră paşnic împreună, dezvoltând agricultura şi creşterea animalelor. Făceau ce puteau pentru a asigura drenajul împotriva inundaţiilor din apropiere, al căror nivel creştea tot mai mult în fiecare primăvară. Iar într-unul din colegiile de la celălalt capăt al oraşului, Balliol pe nume, Directorul îngrijea trei copii ce erau arătaţi ceremonial populaţiei, de două ori pe an.

— Ce vârstă au copii ăştia? I-ai văzut? întrebă Greybeard.

— A, da, sigur că i-am văzut. Toată lumea a văzut copiii de la Balliol. Nu lăsam eu să-mi scape. Fetiţa e o mică frumuseţe. Are cam zece ani, a născut-o o femeie imbecilă ce locuieşte la Kidlington, un sat mai departe spre nord, în pădure. Cei doi băieţi, nu ştiu de unde-au venit, dar unul a avut greutăţi până s-ajungă aici, îl arăta un circar la Reading, am auzit.

— Sunt copii veritabili, normali?

— Unul din băieţi are un braţ chircit, scurt şi terminat în trei degete la cot, da' asta n-ai numi-o o desfigurare în toată regula, iar fetiţa n-are păr şi e ceva un pic curios la urechea ei, dar nimic rău de fapt, şi face foarte frumos cu mânuţa la lume.

— Şi chiar i-ai văzut?

— Da, i-am văzut în „Scenă“, unde defilează. Băieţii nu fac la fel de mult cu mâna, fiind mai mari, da-s nişte tineri drăguţi şi proaspeţi, şi sigur că-i plăcut să vezi un pic de piele netedă.

— Eşti sigur că sunt adevăraţi? Nu bătrâni deghizaţi, sau altceva la fel?

— A nu, nu, nu, nimic de soiul ăsta. Sunt mici, exact ca copiii din pozele vechi, şi n-ai cum să nu recunoşti pielea tânără, nu?

— Mă rog, aveţi aici cai. Poate că aveţi şi copii.

Apoi schimbară subiectul şi, după câteva discuţii, fiul portarului îl sfătui pe Greybeard să se ducă să stea de vorbă cu unul din Studenţii facultăţii, Domnul Norman Morton, care răspundea de angajarea oamenilor în colegiu.

Prepară, împreună cu Martha, o masă frugală din carne tare şi rece de castor şi un coltuc de pâine adus de Martha de la o tarabă în seara trecută; apoi ea şi Greybeard le spuseră lui Charley şi Pitt unde se duceau şi porniră spre odăile lui Norman Morton.

În Peck, cea mai îndepărtată curte a colegiului, fusese construit un grajd frumos cu două niveluri pentru găzduirea căruţelor şi a animalelor. Morton avea apartamentul cu faţa spre acest grajd. În unele camere locuia el, în altele ţinea animale.

Era un bărbat înalt, cu umeri laţi şi aduşi, dând nervos din cap şi atât de ridat la faţă, încât parcă ar fi fost asamblat cu răbdare din bucăţi de sârmă. Greybeard îl estimă ca având binişor peste optzeci de ani, dar nu dădea nici un semn de-a intenţiona să renunţe la plăcerile vieţii, încă o bună bucată de vreme. Când o servitoare îi introduse pe Greybeard şi Martha, domnul Norman Morton era ocupat, împreună cu doi ortaci, să soarbă dintr-un vin fiert cu mirodenii şi să demoleze ceva, asemănător unui picior de oaie.

— Poţi servi puţin vin dacă vorbeşti interesant, spuse el, rezemându-se de spătarul scaunului şi îndreptând spre ei o furculiţă autoritară. Prietenilor mei şi mie ne place oricând să ne distrăm cu

poveştile călătorilor, chiar dacă în general sunt minciuni. Dacă o să minţiţi, aveţi amabilitatea să le faceţi cât mai gogonate.

— În copilăria mea, replică Martha, dând grav din cap spre ceilalţi domni, ale căror guri mestecau ocupate în timp ce-i returnară gestul, era obiceiul ca gazdele să-i distreze pe musafiri, nu viceversa. Dar pe vremea aceea, catedrele celor învăţaţi găzduiau mai degrabă curtoazie decât vite.

Morton ridică o pereche de sprâncene ca nişte pene şi puse jos paharul.

— Doamnă, spuse el, iertaţi-mă. Dacă vă îmbrăcaţi ca o muiere de văcar, trebuie să fiţi obişnuită de-a fi confundată cu o muiere de văcar, ce să vă spun. Fiecare cu propria sa excentricitate. Îngăduiţi-mi să vă torn puţin din acest vin fiert, iar apoi vom sta de vorbă de la egal la egal – cel puţin până nu se dovedeşte altceva.

Vinul era destul de bun pentru a compensa parţial ascuţimea vorbelor lui Morton. Greybeard nu se lăsă rugat s-o spună.

— Se bea destul de bine, confirmă nepăsător unul dintre Colegi. Era un om cu chip ca de ceară, căruia i se adresau cu Gavin, galben şi ştergându-şi tot timpul sebumul de pe frunte.

— E doar un vin de casă, din nefericire. Ultimul beci al colegiului l-am dat gata în ziua când a fost destituit decanul.

Toţi trei dădură din cap cu respect batjocoritor la menţionarea Decanului.

— Deci, care e povestea voastră, străinilor? întrebă Morton, pe un ton mai neîncorsetat.

Greybeard vorbi pe scurt despre anii petrecuţi la Londra, despre fricţiunea cu Croucher, la Cowley şi despre lunga retragere în Sparcot. Oricât de mult regretau Colegii absenţa minciunilor palpabile, arătară mult interes relatării.

— Îmi amintesc de acest Comandant Croucher, spuse Morton. Nu era băiat rău, printre dictatori. Din fericire, făcea parte din soiul analfabeţilor ce păstrează învăţăturii un respect nemeritat. Poate fiindcă tatăl lui, se zvonea, fusese om de serviciu la colegiu, avea o atitudine uimitor de respectuoasă faţă de Universitate. Trebuia să fim în incinta facultăţii la orele şapte seara, dar asta nu era o corvoadă. Mi-amintesc că, încă de pe-atunci, priveam regimul lui ca pe o necesitate istorică. Abia după ce a murit au devenit lucrurile realmente intolerabile. Soldăţimea lui Croucher s-a transformat într-o tagmă de jefuitori. Aceea a fost cea mai grea perioadă din întreaga noastră jumătate de secol de declin.

— Cu soldaţii aceia ce s-a întâmplat?

— Cam lucrul la care v-aţi aştepta. S-au omorât între ei, după care holera s-a ocupat de cei ramaşi, slavă Domnului, ce să vă spun. Timp de un an, acesta a fost un oraş al morţilor. Colegiile s-au închis.

Nimeni prim preajmă. Eu mi-am luat o căsuţă în afara oraşului. După o vreme, oamenii au început să se adune înapoi. Apoi, în aceeaşi iarnă sau în următoarea, ne-a lovit gripa.

— Am fost scutiţi de epidemii serioase de gripă, la Sparcot, spuse Greybeard.

— Aţi avut noroc. Şi tot noroc aţi mai avut şi în aceea că gripei i-au scăpat foarte puţine centre populate, după părerea tuturor, aşa că am fost cruţaţi de bande înarmate ale tâlharilor înfometaţi bântuind ţara şi prădând.

Colegul căruia i se adresau cu numele Vivian spuse:

— La capacitatea maximă, ţara asta ar putea întreţine doar jumătate din populaţie cu agricultura internă. Sub condiţii înrăutăţite, ar hrăni mai puţin de-o şesime. În timpuri normale, rata mortalităţii ar fi de circa şase sute de mii pe an. Fireşte, nu ne stau la dispoziţie cifre adecvate, dar m-aş hazarda să afirm că în vremurile despre care vorbim, cam douăzeci şi doi sau puţin mai devreme, populaţia s-a redus de la douăzeci şi şapte de milioane la douăsprezece milioane. Se poate calcula cu uşurinţă că, în deceniul scurs de-atunci, populaţia trebuie să fi scăzut la abia şase milioane, estimând după vechea rată a mortalităţii. Dacă mai acordăm un deceniu…

— Mulţumesc, gata cu statisticile, Vivian, spuse Morton; adresându-se vizitatorilor, adăugă: Oxford-ul a fost un loc paşnic de la epidemia de gripă încoace. Sigur, am avut necazul cu Balliol-ul.

— Ce s-a întâmplat acolo? întrebă Martha, acceptând încă un pahar cu vin de casă.

— Balliol-ul a crezut că i-ar plăcea să conducă Oxford-ul, ce să vă spun. A fost o poveste nenorocită cu o încercare de a încasa restanţe de chirie pentru proprietăţile lor din oraş. Orăşenii au apelat la Biserica lui Christos pentru asistenţă. Din fericire, am fost în măsură să le-o acordăm. Aveam un artilerist destul de teribil, un anume Colonel Appleyard, refugiat la noi pe vremea aceea. Era un fost student al Casei – trântit la examene, bietul băiat, şi nepotrivit pentru nimic în afara vieţii militare – dar avea cu el două mortiere. Mortiere de tranşee, ce să vă spun. Le-a instalat în curte şi-a început să bombardeze – să mortiereze, cred c-ar trebui să spunem, dacă verbul se poate folosi sub această, formă – Balliol-ul.

Gavin chicoti şi adăugă:

— Ochirea lui Appleyard era oarecum incertă, şi a demolat cea mai mare parte din proprietăţile dintre noi şi Balliol, inclusiv Colegiul Iisus; dar Directorul de la Balliol a arborat steagul alb şi după aceea am trăit cu toţii echitabil.

Cei trei Studenţi fură mai bine dispuşi în urma acestei anecdote şi reluară cele mai pipărate momente ale campaniei, între ei, uitându-şi vizitatorii. Tamponându-se pe frunte, Gavin spuse:

— Unele dintre colegii sunt clădite mai curând ca nişte fortăreţe; e plăcut să vezi că acest aspect e într-o oarecare măsură funcţional.

— Lacul pe care am navigat ca să ajungem la Folly Bridge are vreo istorie anume? se interesă Greybeard.

— Anume, cu înţelesul de „referitoare la“? Ei, da şi nu, deşi nimic la fel de dramatic – nimic atât de plin de interes uman, sa zicem – cam a fost campania de la Balliol, spuse Morton. Lacul Meadow, cum îl cunosc băştinaşii noştri, acoperă un teren predispus dintotdeauna inundaţiilor, chiar şi în glorioasele zile ale Protectorilor Tamisei, binecuvântate fie-le sufletele. Acum e inundat permanent, graţie muncii de subminare a malurilor depusă de o armată de coypuşi.

— Coypu e un animal? întrebă Martha.

— Un rozător, doamnă, din familia echimyidae-lor, adus din America de Sud, acum specific Oxford-ului în egală măsură cu Gavin sau cu mine – şi bănuiesc că va continua astfel multă vreme după ce noi vom fi răposat, ce zici, Gavin? S-ar putea să nu fi văzut vieţuitoarea în drumurile voastre, de vreme ce e timidă şi se ascunde. Dar trebuie să veniţi să ne vedeţi menajeria, şi să faceţi cunoştinţă cu coypu-ul nostru îmblânzit.

Îi escortă prin mai multe încăperi mirositoare, unde ţinea în cuşti un număr de animale. Majoritatea alergară spre el, părând bucuroase să-l vadă.

Coypu-ul beneficia de un mic bazin amplasat între lespezile de piatră ale unei camere de la parter. Arăta ca o încrucişare de biber şi şobolan. Morton explică faptul că fuseseră importaţi în ţară la sfârşitul secolului douăzeci spre a fi crescuţi în ferme pentru blănuri de nutrie. Unii scăpaseră, pentru a deveni o pacoste pe mai tot întinsul Angliei de Est. În mai multe razii concentrate, fuseseră aproape exterminaţi; după Accident, se înmulţiseră din nou, la început încet iar apoi dând lovitura, asemenea atât de multor alte vietăţi cu reproducere rapidă, din belşug. Se răspândiră spre vest de-a lungul râurilor, iar acum păreau a fi acoperit jumătate din ţară.

— Ei vor fi sfârşitul Tamisei, spuse Morton. Ruinează orice curs de apă. Din fericire, îşi justifică mai mult decât suficient existenţa, fiind foarte buni atât de mâncat cât şi de îmbrăcat! Tocăniţa de coypu e una din marile consolări ale senilităţii noastre, ce zici, Vivian? Poate că aţi observat cât de mulţi oameni sunt în stare să acorde oaselor lor bătrâne luxul unei haine de blană.

Martha menţionă jderii-de-brad pe care-i văzuseră.

— Ei, foarte interesant! Ei se răspândesc fără-ndoială spre est din Wales, singura parte din Marea Britanie unde au supravieţuit, acum un secol. Pe tot cuprinsul lumii trebuie să fie schimbări de anvergură ale comportamentului şi habitatului animalelor; de-am putea avea doar încă o viaţă în care să cartografiem totul… În fine, ăsta nu-i un

lucru tocmai fructuos de dorit, nu-i aşa?

Morton sfârşi prin a-i oferi Marthei un post de ajutoare la îngrijirea menajeriei şi sfătuindu-l pe Greybeard să viziteze un fermier pe nume Flitch, care avea nevoie de un om la toate.

Joseph Flitch era un octogenar la fel de activ ca şi cum ar fi avut cu douăzeci de ani mai puţin. Trebuia să fie astfel, întreţinea o casă plină de femei sâcâitoare, soţia sa, venerabilele ei două surori mai mari, mama lor şi două fiice, una senilă prematur, cealaltă imobilizată permanent de artrită. Din tot acest nefericit echipaj de babornițe, doamna Flitch, poate datorită regulii gospodăriei lor ca supravieţuirea să aparţină celui mai al dracului, era cea mai a dracului. Greybeard îi câştigă o pizmă instantanee.

Flitch îl conduse prin jurul casei până la un acaret, îi strânse mâna şi-l angajă la ceea ce Norman Morton spusese că ar fi un preţ bun.

— Ştie io c-oi fi un om dă triabă dupe cum să luă de tine cocoana, declară, vorbind într-o oxfordeză lăbărţată care în primele momente abia scăpă incomprehensibilităţii.

Era – lucru deloc nefiresc în împrejurările date – un om morocănos; de asemenea, şiret şi întreprinzător, după cum văzu Greybeard, şi conducea o afacere în expansiune. Ferma sa se afla la Osney, pe malul Lacului Meadow, şi angajase acolo mai mulţi oameni. Flitch fusese unul dintre primii ce profitaseră de schimbarea condiţiilor naturale şi folosise plaurii de rizomi în extindere ca sursă de materiale pentru construcţii. În localitate nu se fabrica nici o cărămidă sau ţiglă; dar multe dintre cele mai bune case din împrejurimi erau acoperite frumos cu un strat gros de chirpici de-ai Fermierului Flitch.

Munca lui Greybeard consta în a vâsli peste lac, recoltând braţe întregi de trestii. De vreme ce folosea în acest scop propria sa barcă, Flitch, un negociator cinstit, îi dărui o gigantică haină de nutrie, caldă şi impermeabilă, aparţinând unui om ce-i murise îndatorat. Învelit confortabil în haină, Greybeard îşi petrecea aproape toată ziua-lumină lucrând încet pe lac, simţindu-se absorbit între perspectiva plată a apei şi-a mlaştinilor şi vălătucii cerului. Era o perioadă de linişte punctată de tresăririle păsărilor acvatice; uneori, umplea şlepul cu stuf peste socoteală, astfel că putea să petreacă o jumătate de oră pescuind pentru cina lui şi a Marthei. Cu aceste prilejuri, vedea multe soiuri diferite de rozătoare înotând spre şi dinspre locurile mocirloase; nu numai şobolani de apă, ci şi animale mai mari, castori, vidre şi coypuşii într-a căror piele era înveşmântat. O dată văzu o femelă de coypu alăptându-şi puii, în timp ce înotau cu toţii.

Acceptă această perioadă de muncă grea printre stufărişuri; nu uita însă lecţia dobândită la Sparcot, anume că seninătatea nu provenea din lumea înconjurătoare, ci din cea interioară. Dacă dorea să-şi amintească, nu trebuia decât să taie trestii în golful său favorit. De-

acolo avea vedere spre un cimitir amplu, unde aproape zilnic venea câte un pâlc cenuşiu de jeluitori cu un coşciug. După cum comentă sec Flitch, când Greybeard pomeni despre cimitir:

— Ăhă, îi tot răsădesc, da' nu mai răsare nici unu'.

Aşa că atunci se ducea acasă la Martha, adesea cu barba îmbrăcată în promoroacă, înapoi în odăiţa din Killcanon, unde trăgea curentul, pe care ea reuşise s-o transforme într-o locuinţă. Atât Charley cât şi Pitt stăteau în afara Bisericii lui Christos, făcând rost de adăposturi dărăpănate şi ieftine; Charley, pe care-l vedeau aproape zilnic, găsise de lucru într-o tăbăcărie; Pitt revenise la vechea sa ocupaţie a braconajului şi nu prea încerca să le caute tovărăşia; Greybeard îl văzu o dată pe malul de sud al lacului, siluetă mică şi independentă.

În dimineţile cele mai întunecoase, Greybeard era de la ora şase la poarta cea mare a colegiului, aşteptând să se deschidă pentru a ieşi la muncă. Într-o dimineaţă, când lucra deja de-o lună pentru Flitch, deasupra capului său, în Turnul Tom cel minat, începu să sune un clopot.

Era Ziua de Anul Nou, pe care locuitorii Oxford-ului o sărbătoreau.

— Azi n-aştept de lucru de la tine, spuse Flitch, când Greybeard se prezentă la program. Viaţa-i destul de scurtă pe cât şi lungă destul – eşti un om tânăr, mata, mergi şi te distrează.

— În ce an suntem, Joe? Mi-am pierdut calendarul şi am uitat unde-am ajuns.

— Ce conteste unde-am ajuns? Io abia ţin răboju' la anii mei proprii, dă-i încolo p-ai lumii. Mergi acasă la Martha matale.

— Mă gândeam doar. De ce nu s-a sărbătorit Crăciunul?

Flitch îşi îndreptă spinarea de lângă oaia pe care o mulgea şi-i aruncă lui Greybeard o privire amuzată:

— Vrei să zici de ce-ar trebui sărbătorită? Po' să zic că nu eşti religios de nici un fel, altminteri n-ai întreba asta. Crăciunu' a fost inventat ca să se serbeze naşterea fiului lui Dumnezeu, nu că? Iar Studenţii din Biserica lui Christos găsesc de cuviinţă că n-ar fi cum s-ar zice de bun-gust să mai serbăm naşterea.

Îşi mută scăunelul şi şistarul lângă o capră şi adăugă:

— Sigur, dacă erai chiriaş la Balliol sau Iviagdalen, ăia mai recunosc şi-acuma Crăciunu'.

— Eşti religios, Joe?

Flitch făcu o mutră.

— Io las trebile de soiu-ăsta-n seama fomeilor.

Greybeard îşi târî picioarele pe străzile noroioase, înapoi la Martha. Văzu după expresia feţei ei că se cocea ceva interesant. Femeia îl lămuri: era ziua când copiii de la Balliol se expuneau în „Scenă“, iar ea vroia să se ducă să-i vadă.

— N-avem noi de ce să vedem copiii, Martha. Nu va face decât să te

tulbure. Stai cu mine aici, unde-i mai plăcut. Hai să-l chemăm pe Tubby de la poartă şi să bem cu el un păhărel. Sau vino să-l cunoşti pe bătrânul Joe Flitch – nu-i nevoie să-i vezi haremul. Sau…

— Algy, vreau să mă duci să văd copiii. Pot suporta şocul. În plus, e un fel de eveniment social, şi astea au loc destul de puţin şi rar.

Îşi vârî părul sub glugă, aruncându-i o privire prietenoasă dar detaşată. Omul clătină din cap şi o luă de braţ.

— Întotdeauna ai fost o femeie încăpăţânată, Martha.

— În ce te priveşte pe tine, sunt mereu slabă ca apa, şi-o ştii bine.

De-a lungul drumului cunoscut ca „Bărăganul“, probabil din cauza unei fâşii de ogor arat dintr-o latură, înaintau mulţi oameni. Înfăţişarea lor era la fel de cenuşie şi cârpită precum cea a clădirilor ruinate pe sub care îşi foiau picioarele; sugeau din gingii împotriva frigului şi nu pălăvrăgeau prea mult. Făcură loc şovăind unei căruţe trase de un ren. În timp ce căruţa scârţâia prin dreptul lui Greybeard şi-al Marthei, aceasta se auzi strigată pe nume.

Norman Morton, cu o robă universitară petrecută peste un strat gros de blănuri, călătorea în căruţă, însoţit de alţi câţiva Studenţi, printre care şi cei doi cu care Greybeard stătuse deja de vorbă, pergamentosul Gavin şi taciturnul Vivian. Ceru vizitiului să oprească şareta şi-i invită pe cei doi pietoni alături de ei. Păşiră pe osiile roţilor, fiind apoi ajutaţi să urce.

— Vă surprinde să mă găsiţi participând la plăcerile oamenilor de rând? întrebă Morton. Copiii de la Balliol mă interesează la fel de mult ca şi propriile mele animale. Dau un spectacol drăguţ ca vietăţi răsfăţate şi reflectează o mică popularitate de care multă nevoie mai are Directorul. Ce-o să li se întâmple când vor creşte mari, lucru ce se va întâmpla în câţiva ani, e o chestiune aflată dincolo de puterea de decizie a Directorului.

Căruţa merse clătinându-se până într-o poziţie favorabilă în faţa cetăţii degradate Balliol, cu faţada sa victoriană lipsită de graţie. Eficacitatea finală a focului de mortiere tras de Colonelul Appleyard era vizibilă. Turnul fusese redus la un ciot şi două secţiuni mari ale faţadei erau peticite destul de stângaci cu piatră nouă. Un fel de eşafod fusese ridicat în faţa porţii principale, deasupra sa atârnând pavilionul colegiului.

Gloata era numeroasă cum nu mai văzuseră Martha şi Greybeard de ani de zile. Deşi domnea o atmosferă mai mult solemnă decât veselă, vânzătorii ambulanţi se învârteau prin mulţimea adunată, oferind baticuri şi bijuterii ieftine, pălării făcute din pene de lebădă şi crenvurşti şi pamflete. Morton arătă spre un om ce purta o tavă plină de foi volante şi broşuri.

— Iată – Oxford-ul continuă să fie căminul tipăriturilor, până la amarnicul sfârşit. Sunt atâtea de spus despre tradiţie, ce să vă spun.

Hai să vedem ce are de vânzare potlogarul, ei?

Potlogarul era un bărbat uscăţiv, cu gura mutilată şi un anunţ prins de haină pe care scria „Vânzător de cărţi al tipografiei Universitare”, dar mai toate eforturile sale se îndreptau, după cum remarcă Gavin, prietenul lui Morton, spre a vârî pe gât ediţia, prost imprimată, a unui thriller pentru norod.

Martha cumpără un pamflet pe patru pagini editat cu acea ocazie şi cu antetul AN NOU FERICIT OXFORD 2030!! Îl întoarse pe ambele părţi, apoi i-l dădu lui Greybeard.

— Poezia pare să-şi fi reintrat în drepturi. Deşi asta-i mai mult pornografie de creşă. Nu-ţi aminteşte de nimic?

Greybeard citi prima strofă. Amestecul de infantilism şi obscenitate părea într-adevăr familiar.

„Omuleţule Albastru,
Cornul ţi-l ridică, hai.
Copilaşii urlă toţi,
Nu mai vin pe lume, vai.“

— America… spuse el. Toate numele îl părăsiseră, de-a lungul celor aproape treizeci de ani. Apoi îi zâmbi.

— Cavalerul nostru de onoare – îl revăd atât de clar – cum numea el chestiile de soiul ăsta? „Plăvan!” Măi să fie, cum te mai duce cu gândul înapoi!

O cuprinse cu braţul.

— Jack Pilbeam, spuse ea. Râseră amândoi, surprinşi de plăcerea amintirii, şi spuseră într-un glas:

— Groaznic mă lasă memoria…

Preţ de-un moment, amândoi evadară din prezent, de flăcările inflamante şi răsuflarea viciată a gloatei ce-i înconjura. Se întorseseră pe vremea când lumea era mai curată, în acel vanitos Washington pe care-l cunoscuseră cândva.

Unul din darurile de nuntă ale lui Bill Dyson fusese un permis de călătorie prin State. O parte din luna de miere şi-o făcuseră la Niagara, bucurându-se de banala alegere, imaginându-şi că erau americani, ascultând măreaţa cădere a apelor.

În timp ce se aflau acolo auziseră vestea. Răpitorul Marthei fusese găsit şi arestat. Se dovedi că era Dusty Dykes, actorul prost pe care-i dusese să-l vadă Jack Pilbeam. Ştirea arestării ocupă pretutindeni pagina întâi; a doua zi însă, gazetele fură cucerite de un incendiu uriaş la o fabrică din Detroit.

Acea lume a ştirilor şi evenimentelor era înmormântată. Chiar şi în amintirile lor, nu trăia decât pâlpâind; căci şi ele făceau parte din dezintegrarea generală. Greybeard închise ochii, neputând-o privi pe

Martha.

Începu parada. FelurIţii demnitari, flancaţi de gărzi, defilau pe porţile Balliol-ului. Unii urcau pe eşafod, alţii păzeau drumul. Directorul apăru, bătrân şi firav, cu faţa de un alb cadaveric contrastând cu mantia neagră şi pălăria. Fu ajutat să urce treptele. Rosti un discurs pe cât de inaudibil, pe atât de scurt, eşuând într-un acces de tuse, după care din colegiu ieşiră copiii.

Fata apăru prima, umblând ţanţoşă şi privind în jur din mers. La ovaţiile ce se înălţară din mulţime, chipul i se lumină; urcă pe platformă şi făcu cu mâna. Era complet cheală, configuraţia craniului văzându-i-se, noduroasă, prin pielea palidă. Una dintre urechi, aşa cum fusese prevenit Greybeard, era umflată până la a nu mai fi decât o masă confuză de carne. Când se întoarse cu ea către spectatori, semănă cu un spiriduş.

Gloata fu încântată de apariţia copilei. Mulţi oameni aplaudară.

Apoi se iviră băieţii. Cel cu braţul scofâlcit arăta rău; avea faţa zgârcită şi albăstrie; stătea acolo apatic, făcând cu mâna dar fără a zâmbi. Să tot fi avut poate treisprezece ani. Celălalt era mai mare şi mai sănătos. Ochii săi, în timp ce priveau lumea, trădau un anume calcul; Greybeard se uită la el cu simpatie, ştiind cât de nedemnă de încredere poate fi o gloată. Băiatul simţea probabil că cei care ovaţionau cu atâta uşurinţă azi i-ar putea vâna la anul sângele, dacă vântul îşi schimba direcţia. Aşa că făcu cu mâna şi surâse, fără a surâde nici un moment şi din ochi.

Atâta tot. Copiii plecară petrecuţi de ţipetele mulţimii, în rândurile căreia se vedeau mulţi obraji umezi. Mai multe femei bătrâne plângeau pe faţă, iar colportorii făceau afaceri benefice cu batiste.

— Extrem de emoţionant, spuse dur Morton.

Îi vorbi birjarului căruţei lor şi o luară din loc, manevrând cu dificultate prin gloată. Era evident că mulţi spectatori aveau să se mai învârtă pe-acolo o vreme, bucurându-se unii de compania celorlalţi.

— Poftim, ai văzut, spuse Gavin, scoţând dintr-un buzunar o batistă să-şi şteargă spaţioasa frunte. Atâta despre miracol, semnul că în anumite condiţiuni specia umană s-ar putea reînnoi. Dar oamenilor le e mult mai greu să se reclădească din resturi, decât majorităţii mamiferelor noastre. N-ai nevoie decât de o pereche de hermeline, coypuşi sau iepuri de-ai lui Morton şi în cinci ani, cu un noroc moderat, ai o mică hoardă înfloritoare, nu, Morton? Oamenii au nevoie de un secol pentru a ajunge la ceva ce s-ar putea numi efective similare. Şi-apoi, le trebuie un noroc mai mult decât moderat. Rozătoarele şi animalele inferioare nu se omoară între ele aşa cum face *homo sapiens.* Întrebaţi-vă cât mai e până când fata aceea, pe care-am văzut-o, ajunge la vârsta violabilă, sau băiatul cel mai mare, ieşit afară după puţină distracţie, se trezeşte pe cap cu un grup de ciocli şi

e omorât în bătaie cu cârje puturoase.

— Presupun că scopul acestei exhibiţii anuale e de a-i familiariza pe oameni cu copiii, astfel încât să rişte mai puţin să fie vătămaţi? întrebă Martha.

— Efectul psihologic al unor asemenea acţiuni e adesea însuşi opusul celui urmărit, preciză sever Gavin.

După aceea, merseră în tăcere de-a lungul Bărăganului şi al St. Aldates şi intrară pe poarta înaltă a Bisericii lui Christos. În timp ce se dădeau jos, Greybeard spuse:

— Ai interzice demonstraţia de la Balliol, Student Morton, dacă ţi-ar sta în putere?

Bătrânul îl privi cu şiretenie.

— Aş interzice natura umană dacă aş putea. Suntem o adunătură rea, ce să-ţi spun.

— La fel cum te-ai apucat singur să interzici Crăciunul?

Vârstnica înfăţişare sârmoasă se schimonosi în ceva ca un zâmbet. Îi făcu cu ochiul Marthei.

— Interzic ce găsim de cuviinţă – eu, Gavin şi Vivian aci de faţă. Ne exercităm înţelepciunea, vezi dumneata, pentru binele tuturor. Am interzis multe lucruri mai importante decât Crăciunul, dă-mi voie să-ţi spun.

— Da ce pildă?

— Decanul, una la mână, răspunse Studentul Vivian, dezvelindu-şi dantura falsă într-un rarisim rânjet.

— Ar trebui s-arunci o privire în catedrală, îl povăţui Morton. Am convertit-o în muzeu, unde ţinem o mulţime de lucruri interzise. Ce ziceţi, domnilor, facem un tur prin muzeul nostru, că tot e o zi frumoasă?

Ceilalţi doi Studenţi, Gavin şi Vivian, consimţind, micul grup străbătu latura de est a curţii-piaţă, unde catedrala făcea corp comun cu colegiul.

— Telegrafia fără fir – radioul, ce să-ţi spun – e unul din lucrurile care nu ne plac în mica şi liniştita noastră gerontocraţie, zise Morton. Nu ne aduce nici un folos, şi ne-ar putea răscoli să primim veşti din lumea exterioară. Cine ar vrea să afle rata mortalităţii la Paris sau proporţiile foametei din New York? Sau, până şi starea vremii în Irlanda?

— Deci aveţi aici un post de radio? întrebă Greybeard.

— Mda, avem un camion care transmite…

Se întrerupse, moşmondind cu o cheie mare în uşa catedralei. Împingând amândoi, el şi Vivian o deschiseră.

Intrară împreună în întunecimea sfântului lăcaş.

Acolo, aproape de intrare, se afla furgoneta DOUCH(E).

— Camionul ăsta îmi aparţine mie! exclamă Greybeard, luând-o la

fugă înainte şi apăsându-si mâinile înmănuşate peste capotă. Împreună cu Martha, se holbă la maşină, într-un fel de extaz.

— Iartă-mă, dar nu e al tău, îl contrazise Morton. E o posesiune a Studenţilor acestei Case.

— Nu i-au produs nici o stricăciune, observă Martha, roşie în obraji, în timp ce Greybeard deschidea portiera dinspre şofer şi privea înăuntru. Oh, Algy, nu te duce cu gândul înapoi?! Niciodată n-am crezut să-l mai revedem! Cum a ajuns aici?

— Se pare că unele din benzile pe care le-am înregistrat au dispărut. Dar filmele sunt aici toate, clasificate cum le-am lăsat!

Se întoarse spre Norman Morton şi spre ceilalţi Studenţi:

— Domnilor, această maşină mi-a fost încredinţată, ca obligaţie solemnă, de către o grupare ale cărei motivaţii v-ar câştiga imediat simpatia – un grup de studiu. Am fost silit s-o dau în schimbul hranei, într-o vreme când noi şi toţi ceilalţi de la Sparcot muream de foame. Trebuie să vă cer să fiţi atât de buni şi să mi-o înapoiaţi, pentru a o folosi în continuare.

Studenţii ridicară din sprâncene şi schimbară priviri între ei.

— Haideţi să mergem în odăile mele, propuse Morton. Acolo vom putea, eventual, discuta problema, şi să ajungem la o înţelegere dacă e nevoie. Vă daţi seama că nici nu se pune problema să primiţi camioneta în dar, nu?

— Absolut. Cer să-mi fie înapoiată ca un drept al meu, domnule Morton.

Martha îl strânse pe Greybeard de braţ în timp ce ieşeau din catedrală şi încuiau uşa.

— Încearcă să te porţi cu tact, dragule, îi şopti ea.

Pe când străbăteau curtea, Gavin spuse:

— Sunteţi nou-sosiţi aici, dar veţi fi observat gărzile pe care le ţinem postate de-a lungul zidurilor. Garda, probabil, nici nu prea e necesară, şi cu siguranţă că nu e deloc eficientă. Dar bătrânii aceia sunt pensionari; vin aici când n-au nici un alt loc unde să se ducă, şi suntem obligaţi să-i primim cu toată milostenia. – îi facem să-şi câştige existenţa efectuând serviciul de pază. Nu suntem o societate de binefacere, înţelegeţi bine asta; vistieria noastră nu ne-ar îngădui-o; orice-ar spune inima. *Toată lumea,* domnule Greybeard, toată lumea ar veni aici şi ar trăi pe cheltuiala noastră, dacă i-am lăsa. Nici un om nu doreşte să mai trudească o dată ce-a trecut de jumătatea sa de veac, mai ales dacă nu are nici o generaţie viitoare care să profite de pe urma trudei lui.

— Chiar aşa, Gavin, fu Vivian de acord, bătând cu bastonul în dalele tocite. Trebuie să facem acest loc să-şi obţină plăţile într-un mod cu totul străin predecesorilor şi fondatorilor noştri. Cardinalul Wolsey s-ar răsuci în mormânt… De-asta conducem locul ca pe un amestec de

tavernă, sală de licitaţie, piaţă de vite şi casă de toleranţă. Nu poţi scăpa să nu mai depinzi de bani.

— Am priceput aluzia, răspunse Greybeard pe când intrau în odăile lui Morton, unde acelaşi băiat cu nas ascuţit, pe care-l întâlniseră în prima lor zi la colegiu, puse dopul uneia din sticlele stăpânului său şi dispăru în camerele anexe. Aşteptaţi de la mine să plătesc ceea ce oricum îmi aparţine.

— Nu neapărat, replică Morton, aplecându-se în faţa unui foc strălucitor şi întinzându-şi spre acesta mâinile slabe. Am putea, dacă s-ar ajunge la concluzia că e vehiculul vostru, să vă scoatem datori cu o taxă de parcare… O taxă de garaj, ce să vă spun. Ia să vedem – contabilul ar trebui să aibă data undeva într-un registru, dar trebuie să ţinem vehiculul în luxosul nostru garaj ecleziastic de vreo şapte, opt ani… Să zicem, un tarif modest de trei şilingi per diem, ăă… Vivian, tu eşti matematicianul…

— Capul meu nu mai e ce-a fost odată.

— După cum ştim şi noi…

— Ar însemna o sumă de aproximativ patru sute de lire…

— Dar e absurd! protestă Greybeard. Probabil nici n-aş putea aduna o asemenea sumă, sau ceva pe-aproape măcar. Cum aţi intrat în posesia acestui vehicul, dacă-mi daţi voie să-ntreb?

— Generoasele dumitale scopuri te influenţează în oarecare măsură, domnule Greybeard, spuse Morton. În această încăpere, ridicăm paharele, dar niciodată glasurile. Bei ceva?

Martha făcu un pas înainte.

— Domnule Morton, am fi încântaţi să bem, zise ea, punând un ban pe masă. Avem cu ce plăti.

Chipul ridat al lui Morton se îndreptă, atingând o lungime atât de considerabilă încât bărbia i se pierdu undeva prin haină.

— Doamnă, prezenţa unei femei nu face în mod automat din încăperea aceasta o tavernă. Fiţi bună şi băgaţi la loc în buzunar banii de care veţi mai avea nevoie.

Îşi trecu limba peste gingia superioară, surâse acru, ridică paharul şi spuse, cu un glas mai rezonabil decât cel folosit mai înainte.

— Domnule Greybeard, vehiculul care vă interesează atât de mult a intrat în posesia noastră în modul următor: a sosit aici fiind condus de un colportor vârstnic. După cum prietenul Gavin va fi ţinând minte, acest telal se lăuda cu doar un singur ochi şi o multitudine de păduchi. Credea că e pe moarte. La fel credeam şi noi. L-am luat înăuntru şi l-am îngrijit. A lâncezit toată iarna – lucru care multor bărbaţi, mai puternici decât el, nu le-a reuşit – şi şi-a revenit, într-un fel, la ivirea primăverii. Avea un soi de tremur şi nu era potrivit nici măcar pentru misiunile de gardă. Ca să-şi achite găzduirea, ne-a dat maşina. De vreme ce pentru noi n-avea nici o valoare, a ieşit într-un câştig bun. A

murit după o beţie prelungită acum câteva luni, blestemându-şi – din câte am auzit – binefăcătorii.

Posomorât, Greybeard luă o sorbitură mare din vin.

— Dacă maşina nu vă e de nici o valoare, de ce nu mi-o daţi pur şi simplu?

— Dat fiind că face parte din patrimoniul nostru, sperăm să ajungem la o înţelegere. Presupunând că datoria pentru garaj ar fi cam atât cât a estimat Vivian, patru sute de lire sterline, v-am lăsa s-o luaţi pe două sute de lire. Cum vi se pare?

— Dar sunt pe geantă! Mi-ar trebui… ştiţi cât de puţin câştig la Joe Flitch… Mi-ar trebui patru ani ca să adun suma asta.

— Ţi-am putea acorda tarif de parcare redus pe această perioadă, nu-i aşa, Gavin?

— Dacă e de acord şi Contabilul Şef, da.

— Întocmai. Să zicem un şiling pe zi, timp de patru ani… Vivian?

— Capul meu nu mai e ce-a fost. Şaptezeci şi cinci de lire în plus ar rezolva-o?

Greybeard trecu la o relatare a activităţilor DOUCH(E). Le povesti cât de des îşi reproşase faptul de-a fi lăsat maşina să fie luată de negustorul ambulant, deşi schimbul salvase jumătate din Sparcot de moartea prin înfometare. Studenţii rămaseră neimpresionaţi; ba încă, Vivian sublinie că dacă vehiculul era atât de valoros, şi de vreme ce nu-şi stabilise clar dreptul de proprietate asupra lui, trebuiau în realitate să i-l vândă pentru o mie de lire sterline. Astfel, discuţia se închise, cu oamenii colegiului fermi în cererea lor financiară.

A doua zi, Greybeard se duse să-l viziteze pe venerabilul Contabil Şef, şi semnă o înţelegere să-i plătească suma stabilită pe săptămână, până conveneau taxa de garaj.

În noaptea aceea, şezu în odaia lor, prost dispus. Nici Martha şi nici Charley, care venise cu Isaac în vizită, nu reuşiră să-l înveselească.

— Dacă totul merge bine, ne-ar lua cinci ani ca să achităm datoria, spuse Greybeard. Totuşi, simt că onoarea mă obligă să mă achit. *Tu* înţelegi ce simt, nu-i aşa, Martha? Am luat slujba la DOUCH pe viaţă, şi am de gând să-mi onorez obligaţiile – când un om nu are nimic, ce altceva mai poate face? În plus, atunci când camioneta va fi din nou a noastră, putem pune radioul în funcţiune şi, cine ştie, vom intercepta şi alte furgonete. Putem afla ce se întâmplă pretutindeni în lume. Nu mi-e indiferent ce se întâmplă, chiar dacă nebunilor bătrâni, care conduc locul ăsta, nu le pasă. N-ar fi minunat dacă am putea intra în legătură cu bătrânul Jack Pilbeam, la Washington?

— Dacă într-adevăr simţi astfel, Algy, spuse Martha, sunt sigură că cinci ani vor trece repede.

O privi în ochi.

— De-asta mă şi tem, spuse el.

Zilele se târau una după alta. Trecură luni şi luni. Iarna lăsă locul primăverii, iar primăvara, verii. Vara cedă locul altei ierni, iar acea iarnă unei a doua veri. Pământul se reînnoia; doar oamenii îmbătrâneau tot mai mult şi nu-i înlocuia nimeni. Copacii creşteau mereu mai înalţi, coloniile de ciori erau tot mai zgomotoase, cimitirele din ce în ce mai pline, străzile tot mai tăcute. Greybeard se îmbarca pe Lacul Meadow indiferent de vreme, trăgând în barca sa snopii de stuf, luând fiecare zi aşa cum era, fără a se gândi că avea să vină curând vremea când oamenii nu vor mai avea energia de a folosi trestiile sau de a le dori măcar.

Martha îşi vedea de lucru printre animale, ajutându-l pe asistentul lui Norman Morton, nodurosul şi artriticul Throne. Avea o muncă interesantă. Majoritatea mamiferelor fătau acum pui normali, deşi vacile, din care n-aveau decât o turmă mică, încă mai lepădau jumătate din sarcini. Pe măsură ce creşteau, animalele sănătoase erau vândute vii la licitaţie în piaţa din careu, sau tăiate şi vândute sub formă de carne crudă.

Marthei i se părea că spiritul lui Greybeard era covârşit de un soi de eclipsă. Când se întorcea seara acasă de la Joe Flitch, rareori avea multe de spus, deşi asculta cu interes porţia ei de bârfe despre colegiu, preluate de la Throne. Pe Charley Samuels îl vedeau tot mai puţin, iar pe Jeff Pitt chiar foarte puţin. În acelaşi timp, îşi făceau greu noi prieteni. Pretinsa lor amiciţie cu Morton şi ceilalţi studenţi se ofili de îndată ce încheiară înţelegerea financiară.

Martha făcu astfel ca această situaţie deteriorată să nu aducă nici o atingere relaţiilor ei cu soţul său. Se cunoşteau de prea multă vreme, şi trecuseră împreună prin prea multe perioade de încordare. Pentru a-şi întări ţelul, îşi închipui iubirea lor ca pe lacul unde lucra Algy din zori şi până-n seară; suprafaţa sa oglindea fiecare schimbare de vreme, dar dedesubt, în adâncuri, se afla un loc netulburat. Datorită acestui lucru, lăsa zilele să treacă una după alta şi-şi păstra inima deschisă.

Se întoarse în odăile lor – se mutaseră într-o locuinţă mai bună, la etajul întâi, în Peck – într-un asfinţit auriu de vară, pentru a-şi găsi soţul aşteptând-o, revenit înaintea ei. Se spălase pe mâini şi-şi pieptănase proaspăt barba.

Se sărutară.

— Joe Flitch a avut un scandal cu nevastă-sa. M-a trimis acasă mai devreme ca să se poată împăca în linişte, aşa mi-a zis. Şi mai e un motiv pentru care am venit azi mai devreme – e ziua mea de naştere.

— O, dragule, şi eu, care-am uitat! Rareori mă gândesc la dată – doar de săptămână ţin seama.

— E şapte iunie, şi am împlinit cincizeci şi şase de ani, iar tu arăţi frumoasă ca întotdeauna.

— Şi tu eşti tot cel mai tânăr bărbat din lume!

— Încă? Şi tot cel mai chipeş?

— Mmm, da, deşi asta-i o apreciere foarte subiectivă. Cum să sărbătorim? Mă inviţi în pat?

— Nu, ca să mai schimbăm şi noi mă gândeam că ţi-ar plăcea o mică plimbare cu şlepul, e o seară frumoasă.

— Dragul meu, nu eşti sătul de şlepul ăla, binecuvântat să fii? Da, mi-ar plăcea o croazieră, dacă aşa vrei.

O mângâie pe păr şi privi faţa ridată şi dragă. Apoi desfăcu mâna stângă, arătându-i punga cu bani pe care o avea acolo. Femeia îl privi cu ochi mari, întrebători.

— De unde-i ai, Algy?

— Martha, azi a fost ultima mea zi de tăiat la stuf. Am fost nebun în acest an din urmă şi jumătate, să-mi irosesc viaţa doar în sclavie. Şi pentru ce? Ca să câştig destui bani pentru a cumpăra blestemata aia de maşină demodată, înţepenită în catedrală.

Glasul i se frânse.

— Am aşteptat atât de mult de la tine… Iartă-mă, Martha, nu ştiu de ce am făcut-o – sau de ce nu m-ai lovit pentru asta, dar acum am dat uitării ideea nebunească – mi-am retras banii de la Contabilul Şef, partea cea mai mare a economiilor mele pe doi ani. Suntem liberi să plecăm, să părăsim pentru totdeauna haznaua asta!

— Oh, Algy, tu… Algy, am fost fericită aici – am fost fericiţi, am fost liniştiţi împreună. Acesta e căminul nostru.

— Ei bine, acum ne vom muta. Suntem încă tineri, nu-i aşa, Martha? Spune-mi că încă suntem tineri! Hai să nu putrezim aici. Să ne ducem la îndeplinire vechiul plan şi să navigăm în jos pe râu mergând tot înainte până ajungem la gurile lui şi la marea cea curată. Ţi-ar plăcea, nu-i aşa? Poţi, nu?

Femeia privi undeva dincolo de el, prin lumina orbitoare a ferestrelor, spre acoperişurile grajdurilor vizibile înapoia acestora şi cerul albastra al serii de deasupra caselor. Într-un târziu, cu voce gravă, spuse:

— Acesta e visul din inima ta, aşa-i, Algy?

— O, dragostea mea, ştii bine că da, şi-ţi va plăcea şi ţie. Locul ăsta e ca – of, ca un fel de capcană materialistă. Pe litoral vor fi alte comunităţi în care putem intra. Va fi atât de diferit acolo… Nu plânge, Martha, nu plânge, vietatea mea!

Asfinţise aproape complet înainte să-şi fi împachetat toate lucrurile, şi se strecurară, pentru ultima oară, prin poarta înaltă a colegiului, coborând panta înapoi spre barcă, râu şi necunoscut.

CAPITOLUL 6
Londra

SPRE SURPRINDEREA EI, Martha îşi simţi membrele tremurând de plăcerea de-a se afla din nou liberă, pe râu. Se aşeză în şlep cuprinzându-şi genunchii, zâmbi, şi mai zâmbi şi la vederea lui Greybeard zâmbind. Hotărârea lui de a o lua din loc nu fusese atât de spontană pe cât o făcuse el să pară. Barca era bine aprovizionată şi dotată cu o velă mai bună decât data trecută. Cu profundă plăcere, Martha constată că-i însoţea şi Charley Samuels; îmbătrânise vizibil în răstimpul petrecut la Oxford; avea obrajii scofâlciţi şi palizi ca paiul; Isaac vulpoiul murise de câteva luni, dar Charley era acelaşi om de nădejde dintotdeauna. Nu-l găsiră pe Jeff Pitt ca să-şi ia rămas bun de la el; dispăruse în labirintul apos al lacului cu o săptămână în urmă, şi de-atunci nimeni nu-l mai văzuse; dacă murise acolo, sau plecase să caute noi terenuri de pus capcane, rămase un mister.

Pentru Greybeard, senzaţia apei, lunecând din nou pe sub chilă, era o adevărată eliberare. Fluieră în timp ce navigau în aval, trecând prin apropierea locului unde, pe vremea lui Croucher, Martha şi cu el împărţiseră un apartament, se ciorovăiseră şi-şi făcuseră griji, şi fuseseră duşi la cazarma din Cowley. Avea acum o cu totul altă stare de spirit, atât de diferită, încât îi venea greu să-şi amintească persoana care fusese el pe vremea aceea. Mult mai apropiat inimii lui – ah, şi cu cât mai limpede în amintire! – îi era băieţelul ce fusese, desfătându-se cu plimbări pe însorita Tamisă, în acele luni ale anului 1982 când îşi revenea de pe urma bolii radioactive.

În timp ce pluteau spre sud, noua libertate îl purtă înapoi spre vechea libertate a copilăriei.

Dar numai şi numai amintirea reprezenta acea perioadă drept libertate. Copilul de-atunci era mult mai puţin liber decât bărbatul ars de soare, cu cap pleşuv şi barbă sură, ce şedea lângă soţia sa în barcă. Copilul era un prizonier, un prizonier al slăbiciunii şi lipsei sale de cunoştinţe, al capriciilor părinţilor, al monstruoasei sorţi dezlănţuite atât de recent asupra lumii încât lumea încă mai avea nevoie de timp pentru a-i percepe deplina putere. Copilul era un pion.

Mai mult, copilul avea înaintea sa un lung drum de suferinţe, perplexitate şi luptă. Atunci de ce putea bărbatul să privească în urmă la perspectiva celor patruzeci şi nouă de ani şi să simtă pentru acel băieţel, agresat de evenimente, o emoţie mai apropiată de invidie decât de compasiune?

Când maşina se opri, Jock Bear, ursuleţul în pijama de tartan, se rostogoli de pe pervazul lunetei până pe bancheta din spate. Algy îl culese şi-l puse la loc.

— Precis că şi Jock e bolnav, Mămico. Se rostogoleşte ca toate de-acolo din spate.

— Poate o să se simtă mai bine când vom fi aruncat o privire casei, spuse Patricia Timberlane; înălţă ceea ce-i mai rămăsese din sprâncene către prietena ei Venice, aşezată în faţă, alături de ea. Eu, una, ştiu că da.

Coborî şi deschise portiera din spate, ajutându-şi fiul să se dea jos. Era înalt pentru un băiat de şapte ani, dar boala îl lăsase slab şi lipsit de viaţă. Avea obrajii străvezii, pielea aspră. După ce-l îngrijise, fiind ea însăşi bolnavă, se simţea la fel de rău pe cât arăta el. Dar îi zâmbi încurajator şi spuse:

— Crezi că lui Jock nu i-ar plăcea să se uite prin jurul casei celei noi?

— Tocmai ţi-am spus, Mami, e bolnav. Doamne, când eşti bolnav, nu vrei să faci nimic decât să mori, la fel ca Frank. Aşa că dacă ţie ţi-e totuna, o să stea în maşină.

— Cum vrei.

Încă o mai durea să-şi amintească de moartea fiului ei mai mare, Frank, după multe luni de suferinţă.

Venice îi veni în ajutor.

— Nu ţi-ar plăcea să te joci pe-afară, Algy, cât timp eu şi Mămica ne uităm prin casă? E aici o grădină care pare interesantă. Numai să nu cazi în Tamisa, c-ai să te uzi îngrozitor.

Mayburn era o casă liniştită, amplasată pe malul râului, nu departe de suburbia londoneză unde locuise familia Timberlane. Rămăsese goală timp de şase săptămâni, iar agentul imobiliar, care-i dăduse Patriciei cheile, o asigură că acum era momentul potrivit pentru cumpărare, de vreme ce piaţa proprietăţilor căzuse vertiginos. Aceasta era cea de-a doua vizită a ei pe acea proprietate; prima oară, venise cu soţul, dar de data asta dorea s-o vadă cineva puţin mai receptiv. Arthur era un om minunat, însă avea problemele lui cu banii.

Farmecul casei consta în aceea că era mică, având totuşi în spatele ei o fâşie destul de lungă de teren, care ducea la râu şi la un mic debarcader. Locul avea să le convină amândurora; Arthur era un grădinar dibaci, ea îndrăgea râul. Fusese atât de fermecător, mai devreme în aceeaşi vară, când, atât ea cât şi Algy se simţeau ceva mai bine, să se înfăşoare în haine călduroase şi să pornească într-una din ambarcaţiunile de plăcere de la Westimnster Pier, în susul sau în josul râului, privind oraşul cum luneca pe lângă ei. Pe apă, vlăguirea convalescenţei dobândea aproape o calitate spirituală.

Descuie uşa din faţă şi intră, cu Venice în urma ei. Algy alergă cu paşi mărunţi până în spatele casei.

— Fireşte, arată un pic cam sinistră deocamdată, spuse Patricia, în timp ce străbăteau încăperile cu ecouri. Ultimii locatari se-nnebuneau

după zugrăveala albă – atât de incoloră! Dar când va fi redecorată, cu totul altfel vom sta de vorbă. M-am gândit că am putea da jos peretele ăsta – în zilele noastre nimeni nu mai are nevoie de o cameră specială pentru micul dejun – iar atunci am avea o vedere minunată spre râu. O, nici nu-ţi pot spune cât mă bucur că am scăpat din Twickenham. E o părticică din Londra care devine tot mai urâtă cu fiecare an.

— Se pare că lui Arthur totuşi îi place, spuse Venice, observându-şi atentă prietena, în timp ce Patricia se uita pe fereastră.

— Arthur e… mă rog, ştiu că acolo eram mai aproape de fabrică decât vom fi aici. A, sigur că timpurile sunt grele, Venice, iar bestiala asta de boală radioactivă ne-a lăsat pe toţi cam deprimaţi, însă de ce nu se înviorează şi Arthur un pic? S-ar putea să sune groaznic ce spun, dar mă *plictiseşte* atât de tare în ultima vreme. Îl are acum pe partenerul ăsta nou şi tânăr, Keith Barratt, să-l înveselească…

— A, ştiu că eşti o bomboană cu Keith, remarcă Venice, surâzând.

Patricia se întoarse spre prietena ei. Fusese frumoasă înainte de boală şi de moartea lui Frank; acum, că o părăsise vivacitatea, se observa că cea mai mare parte a frumuseţii ei rezidase în această calitate.

— Se observă? N-am scos o vorbă, nici unui suflet de om. Venny, tu eşti măritată de mai mult timp decât mine. Încă mai eşti îndrăgostită de Edgar?

— Eu nu. Sunt genul demonstrativ, aşa *ca* tine. Da, îl iubesc pe Edgar. Îl iubesc din multe motive. E un om drăguţ – blând, inteligent, nu sforăie. Îl mai iubesc şi pentru că lipseşte mult de-acasă, şi asta uşurează relaţiile. Ceea ce-mi aminteşte că diseară se-ntoarce de la conferinţa din Australia. Să nu mai pierdem mult vremea. Trebuie să mă duc acasă şi să pregătesc ceva pentru cină.

— Vrei să schimbi vorba, este?

Prin fereastra bucătăriei, îl zăriră pe Algy alergând prin iarba înaltă – în urmărirea cui, nimeni nu ştia. Fugi după o tufă de liliac şi studie gardul ce despărţea grădina de cea vecină. Aerul străin al locului îi trezea interesul; petrecuse prea mult timp în spaţiul închis al camerei lui. Într-un loc, gardul era rupt, dar nu făcu nici o încercare de a trece în grădina alăturată, deşi îşi spunea în sinea sa cât de încântător ar fi dacă gardurile tuturor grădinilor ar cădea la pământ şi ai putea hoinări pe unde pofteşti. Trecu, experimental, un băţ de-a lungul gardului, îi plăcu rezultatul şi o mai făcu o dată. O fetiţă, cam de-aceeaşi vârstă cu el, apăru de cealaltă parte a spărturii.

— Îl dai jos mai uşor dacă-l împingi, spuse ea.

— Nu vreau să-l dau jos.

— Atunci, ce faci?

— Vezi tu, Tăticul meu o să cumpere casa asta.

— Ce porcărie împuţită! Atunci n-am să mai pot să mă strecor în

grădină şi să mă joc. Fac pariu că împuţitul de moş-tac-tu o să dreagă gardul.

Sărind în apărarea tatălui său, Algy spuse:

— N-o s-o facă, fiindcă nu ştie să dreagă garduri. Nu-i deloc îndemânatic. Nu-i bun absolut de nimic.

Întrezărind-o mai bine printre boschete, exclamă:

— Mamă, eşti cheală! Cum te cheamă?

— Mă numesc Martha Jannifer Broughton, şi părul meu o să crească la loc până mă fac mare.

Se apropie de gard, lăsând jos băţul pentru a o privi. Fata purta o bluză şi o fustă plisată, ambele roşii, şi avea o faţă deschisă şi prietenoasă; dar creştetul capului îi era complet chel.

— Mamă, eşti cheală de-a *binelea!*

— Domnul doctor MacMichael spune că o să-mi crească părul la loc, iar tata zice că-i cel mai bun doctor din lume.

Pe Algy îl ambiţionau fetiţele care se pretindeau autorităţi în problemele medicale.

— Ştiu asta. Şi noi îl consultăm pe doctorul MacMichael. A trebuit să vină să mă vadă în fiecare zi, fiindcă am bătut la Uşa Morţii.

Fata se apropie mai mult de gard, pe partea ei.

— Chiar ai *văzut* Uşa Morţii?

— Mai că da. Pe de-a-ntregul, a fost foarte plicticos. Îţi consumă resursele.

— Aşa a spus doctorul MacMichael?

— Da. Adesea. Aşa i s-a întâmplat lui frate-meu Frank. I s-au consumat resursele. A intrat drept pe Uşa Morţii.

Râseră amândoi. Dispusă spre a face confidenţe, Martha spuse:

— Nu că-s reci mâinile doctorului MacMichael?

— Nu mă deranjează. În fond, am şapte ani.

— Ce ciudat! Şi eu am şapte ani!

— O mulţime de oameni au şapte ani. Ar trebui să-ţi spun că numele meu este Algernon Timberlane, doar că poţi să mă numeşti Algy, iar tatăl meu e proprietarul unei fabrici unde se fac jucării. O să ne jucăm împreună după ce mă mut aici cu locuinţa? Fratele meu Frank, care a fost înmormântat, spune că fetele sunt proaste.

— Cu ce sunt eu proastă? Pot să fug aşa de repede că nu mă prinde nimeni.

— Mhm, pe pariu! Pe pariu că pot să te prind!

— Atunci, îţi spun eu ce facem – vin la tine-n grădină, fincă-i o grădină bună; n-are flori şi alte chestii ca într-a noastră, şi-o să ne putem juca prinselea.

Trecu prin spărtura din gard, ridicându-şi cu o mişcare elegantă fustele, şi se opri în grădină, privindu-l. Lui Algy îi plăcea cum arăta la faţă. Putea simţi mirosul dulce al după-amiezii; văzu desenele de

lumină şi umbră aşternându-se pe capul ei şi se simţi mişcat.

— Eu n-am voie să alerg repede, spuse el, fiindcă am fost bolnav.

— Mi-am zis eu că arăţi cam groaznic. Ar trebui să-ţi dai cu puţină cremă pe obraji, aşa ca mine… Atunci hai să ne jucăm de-a v-aţi ascunselea. Ai un chioşc vechi, trăsnet, să te-ascunzi.

Îl apucă de mână.

— Da, hai sa ne jucăm v-aţi ascunselea, fu Algy de acord. Poţi să-mi arăţi chioşcul, dacă vrei.

Patricia terminase de măsurat ferestrele, pentru perdele, iar Venice fuma o ţigară, aşteptând să plece.

— Uite-l pe devotatul tău de bărbăţel că vine, anunţă ea, zărind o maşină care dădea colţul aleii.

— Mi-a promis că va fi aici acum o jumătate de oră. Arthur întârzie mereu în ultima vreme. Am nevoie de sfatul lui în legătură cu bruta asta primitivă de aragaz. Cine conduce maşina, Keith?

— Ai baftă, fetiţo; da, el e. Du-te să le dai drumul în casă, iar eu mă strecor afară şi merg să-l iau pe Algernon. Chiar e timpul să mergem.

Venice ieşi pe uşa din dos şi-l strigă pe Algy pe nume. Propriii ei copii erau mai mari decât cel al soţilor Timberlane şi scăpaseră de majoritatea efectelor bolii; Gerald, de fapt, suferise doar de o aparentă răceală, ceea ce reprezenta singurul semn exterior al bolii prezentat de cei mai mulţi dintre adulţi.

Algy nu răspunse chemării. În timp ce străbătea peluza neîngrijită, o fetiţă îmbrăcată în roşu alergă prin faţa ei, dispărând după un liliac. Parte în joacă, Venice fugi după ea; fata se strecură printr-o spărtură a gardului şi se opri de partea cealaltă, privind-o provocator pe Venice.

— Nu-ţi fac nimic, o încredinţă femeia; îşi reprimă o exclamaţie la vederea capului pleşuv al fetiţei; nu era pentru prima oară că întâlnea aşa ceva. Te jucai cu Algy? Unde e? Nu-l văd.

— Asta, fiindcă s-a înecat în râu, replică fetiţa, punând mâinile la spate. Dacă nu te porţi urât, mă-ntorc şi-ţi arăt.

Tremura violent. Venice îi întinse o mână.

— Vino repede şi-arată-mi despre ce tot vorbeşti.

Fetiţa trecu înapoi prin spărtură, cât ai clipi. Sfioasă, o luă pe Venice de mână, privind în sus spre a-i judeca reacţia faţă de această atitudine.

— Unghiile nu mi-au fost atinse, doar capul, spuse ea, şi o conduse până la un debarcader care se alungea peste apă în capătul grădinii. Aici curajul o părăsi şi izbucni într-un torent de lacrimi. O vreme nu putu scoate nici o vorbă, până când, de după baricada braţelor lui Venice, îndreptă un deget spre torentul întunecat.

— Exact aici s-a-necat Algy. Dacă te uiţi, îi poţi vedea faţa privind în sus la tine din apă.

Alarmată, Venice strânse puternic fetiţa lângă ea şi cătă în jos spre râu, printre crengile de salcie. Agăţat de o rădăcină, pe jumătate scufundat, ceva vag asemănător unui chip omenesc, se mişca uşurel în curentul apei. Era o bucată de ziar.

Răbdătoare, o ademeni pe Martha să privească şi să-şi vadă cu ochii ei greşeala. Chiar şi atunci, fetiţa continua să plângă, căci foaia de ziar avea o formă sinistră.

— Acum fugi acasă să-ţi bei ceaiul, îi spuse Venice. Algy nu poate fi prea departe. Am să-l găsesc eu – poate că a fugit prin grădina din faţă şi a intrat în casă – şi poate nu peste mult te vei juca din nou cu el. Ţi-ar plăcea?

Fetiţa o privi drept în faţă cu ochii ei imenşi ce înotau în lacrimi, dădu din cap şi o zbughi spre gaura din gard. În timp ce Venice se îndrepta din şale şi pornea înapoi spre casă, Patricia Timberlane ieşi pe uşa din dos împreună cu doi bărbaţi. Unul dintre aceştia era soţul ei, Arthur, un om care la cei vreo patruzeci de ani ai săi dădea toate semnele de-a-şi fi uitat vremea tinereţii. Venice, care-l plăcea – ea, însă, fiind mult mai nepretenţioasă decât Patricia în materie de simpatii şi antipatii – trebui să admită că Arthur afişa o figură posomorâtă; era un om împovărat de necazuri, care nu se hotărâse niciodată să le întâmpine cu stoicism, sau măcar cu un sentiment de sfidare.

Patricia îşi ţinea soţul de braţ, dar arunca priviri mult mai frecvente spre celălalt bărbat. Keith Barratt, co-directorul lui Arthur Timberlane, era un om prezentabil, cu fălci nu foarte proeminente şi păr arămiu pieptănat în neorânduială spre spate. Keith nu era decât cu cinci ani mai tânăr decât Arthur, dar manierele sale – mai ales faţă de Pat, îşi spuse maliţioasă Venice – erau mult mai tinereşti, şi se îmbrăca mai îngrijit.

În timp ce Venice se îndrepta spre ei, răspunzându-le la saluturi, zări o privire ca o pasăre de dulce rău-augur zburând între Patricia şi Keith. Desluşi într-însa – nu uşor, căci stăruia destulă durere – că, din păcate, complicaţiile se aflau mult mai aproape decât crezuse.

— Lui Venice îi place casa, Arthur, spuse Patricia.

— Mă tem de umezeală, atât de aproape de râu, i se adresă Arthur Venicei. Vârî mâinile în buzunarele pantalonilor şi privi în jos spre râu, ca aşteptându-se să-l vadă ieşindu-şi din matcă şi înghiţindu-i. Fără tragere de inimă, după câte se părea, întoarse ochii împrejur pentru a o privi, în timp ce întreba:

— Edgar se-ntoarce diseară devreme acasă? Bine. Ce-ar fi să veniţi amândoi la noi să bem ceva? Mi-ar plăcea să aud ce concluzii a tras despre situaţia din Australia. Lucrurile se-arată foarte prost, chiar foarte prost.

— Art, pesimist bătrân ce eşti! îl mustră Keith; vorbea pe un ton

râzăreţ-dojenitor, ce-l făcea să pronunţe numele partenerului său „Ah-ha-hart“. Lasă-te! O după-amiază minunată ca asta, şi tu vorbeşti aşa! Aşteaptă până obţii raportul ăla MR, ca să vezi dacă lucrurile nu stau la fel de prost pentru toată lumea. Să vină Crăciunul, şi afacerile vor progresa.

Îi spuse, explicativ, lui Venice:

— Le-am cerut celor de la Moxan, care fac cercetări în domeniul pieţei, să descopere ce anume a afectat afacerile noastre; raportul lor ar trebui să ne parvină mâine.

Făcu o mutră comică şi-şi trecu peste beregată arătătorul în chip de brici.

— Raportul ar fi trebuit să sosească azi, spuse Arthur; stătea cu mâinile în buzunare şi umerii aduşi, privind, în timp ce vorbea, împrejurimile şi cerul, ca obosit de-atâta pălăvrăgeală. După-amiezile au deja nuanţele toamnei. Unde-i Algy, Pat? Să mergem acasă.

— Vreau să arunci o privire boilerului înainte de-a pleca, iubitule, îl rugă Patricia.

— O să vorbim despre boiler mai târziu. Unde-i Algy? Băiatul ăsta nu-i niciodată pe-aproape când ai nevoie de el.

— Se ascunde pe undeva, răspunse Venice. Joacă nu ştiu ce jocuri cu fetiţa din vecini. De ce nu-l căutaţi amândoi? Eu chiar trebuie să plec, altfel n-am să mai fiu în veci gata pentru sosirea lui Edgar. Keith, fii tu dulce şi du-mă cu maşina până acasă, vrei? Nu-i nevoie să te-abaţi prea mult din drum.

— Dar sunt încântat, spuse Keith, făcând un efort să pară că vorbea serios. Îşi luară rămas bun şi ocoliră casa până la aleea din faţă. Keith îl adusese de la fabrică pe Arthur cu maşina lui, de vreme ce a soţilor Timberlane era la Patricia. După ce Venice se instală lângă el, Keith conduse în tăcere; deşi nu era nici pe departe un om sensibil, alături de ea îşi pierdea mult din siguranţa de sine, ştiind că n-avea o părerea prea bună despre el.

Tăcerea se înstăpâni şi între Arthur şi Patricia, dar bărbatul o risipi spunând:

— Ei bine, hai să căutăm copilul, dacă tot n-avem încotro. O fi jos în chioşcul din grădină. De ce nu stai cu ochii pe el?

Neluând în seamă această uvertură de ceartă – dintre toate trucurile ei, ăsta-l enerva cel mai tare – Patricia spuse, în timp ce se întorceau spre grădină:

— Ultimii proprietari au lăsat locul ăsta să devină o junglă. Aici e mai mult de lucru decât ai putea face tu singur; va trebui să ne luăm un grădinar. Şirul ăsta de boschete trebuie scos, iar bujorii poate-ar fi mai bine să-i lăsăm exact acolo unde sunt.

— Încă n-am cumpărat proprietatea, spuse ursuz Arthur. Dorinţa de a n-o dezamăgi îl făcu să vorbească mai morocănos decât intenţionase.

Nu părea capabilă să înţeleagă că afacerile lor lunecau, cu fiecare zi, tot mai aproape de dezastru.

Ceea ce-l nemulţumea cel mai mult pe Arthur era faptul că acest necaz, în care firma lui se afunda tot mai adânc chiar acum în timp ce vorbea, risca să se interpună ca o barieră între el şi Pat. Văzuse clar, cu scurtă vreme în urmă, că nu reuşeau să fie un cuplu foarte unit; la început, primise aproape cu bucurie criza financiară, sperând că-i va apropia şi mai mult unul de altul, căci Patricia îi ascultase cu destulă simpatie necazurile înainte de-a se fi căsătorit. Când colo, în lipsa ei de înţelegere părea să existe ceva deliberat.

Fireşte, nenorocita poveste cu băieţii o tulburase. Dar, la urma urmei, cunoştea firma Softtoys şi activităţile ei. Fusese secretară acolo înainte ca Arthur s-o fi luat de soţie, o bucăţică de fată iresponsabilă, cu figură arătoasă şi ochi scânteietori. Chiar şi acum, mai ţinea minte cât îl surprinsese s-o audă că e de acord să se mărite cu el. Îşi spunea că nu era asemenea majorităţii bărbaţilor; nu uita faptele bune sau rele din viaţa sa trecută.

Faptele bune erau acelea care-i acutizau nefericirea din prezent.

Trudindu-şi picioarele prin iarbă, clătină din cap şi repetă:

— Încă n-am cumpărat proprietatea.

Ajunseră la chioşcul de vară, iar Arthur deschise uşa. Chioşcul era un mic pavilion semirustic, cu un frontispiciu ornamental, coborât îndeajuns de jos pentru ca un om înalt să se lovească de el cu capul, având o fereastră practicată în peretele dinspre râu.

Conţinea două scaune de grădină pliate, sprijinite într-un colţ, un soi de tendă putrezită şi un bidon de ulei, gol. Arthur aruncă în jur o privire dezgustată, închise uşa la loc şi se rezemă de ea, privind-o pe Patricia.

Da, pentru el încă mai era atrăgătoare, chiar şi după boala ei, moartea lui Frank şi unsprezece ani de căsnicie. Simţea că i se umfla în piept un lucru îngrozitor de complex, şi ar fi vrut să-i spună pe nerăsuflate că era prea bună pentru el, că el îşi dădea toată silinţa, că ar fi trebuit să vadă asta încă de când fuseseră aruncate bombele alea blestemate şi lumea se ducea dracului cu căţel cu purcel, şi că acum ştia că se purta un pic cam prea dulce cu Keith şi se bucura pentru ea dacă asta o făcea mai fericită, doar cu condiţia să nu-l părăsească.

— Sper că Algy n-a căzut în râu, să se fi înecat, spuse Patricia, coborând ochii din faţa privirii lui. Dar poate s-a întors în casă. Hai să mergem să vedem.

— Pat, lasă băiatul. Ascultă, îmi pare rău pentru toate astea – mă refer la viaţa şi toate greutăţile din ultima vreme. Te iubesc foarte mult, draga mea. Ştiu că sunt un pic cam neghiob, dar timpurile în care trăim…

Îl mai auzise folosind expresia asta, „Ştiu că sunt un pic cam

neghiob", ca scuză, ca şi cum scuza ar fi fost totuna cu schimbarea în bine. Pierdu şirul vorbelor lui sub amintirea penultimului Crăciun, când îl convinsese să dea o petrecere pentru unii prieteni şi cunoştinţe de-ale lor, de afaceri. Nu fusese un succes. Arthur simţise că nu le reuşise şi – spre nemulţumirea ei – scosese la iveală un pachet de cărţi şi se i adresase unui pâlc de subalterni cu soţiile, pe tonul găunos-jovial propriu gazdei: „Uitaţi, îmi dau şi eu seama că petrecerea n-a ieşit prea bine – poate v-ar face plăcere să vedeţi câteva scamatorii cu cărţi de joc."

Stând acolo în răcoarea după-amiezii, se îmbujoră iar, cu un roşu mat, amintindu-şi de jena amândurora. Nici o ruşine nu se putea compara cu ruşinea de societate, suferită în faţa unor oameni care tot încearcă să zâmbească. Era patetic din partea lui să creadă că spunând adevărului pe nume îl modifica în vreun fel.

— Mă asculţi, Pat? întrebă Arthur; încă mai stătea rezemat de uşă, ca şi cum ar fi încercat să ţină ceva imobilizat înăuntru. În ultima vreme am impresia că nu mă mai prea asculţi. Ştii bine că te iubesc. Ceea ce încerc eu să spun e asta – nu putem cumpăra Mayburn-ul – nu în acest moment. Afacerile merg prea prost. Ar fi neînţelept. M-am consultat azi cu administratorul meu bancar, iar el a spus că n-ar fi înţelept. Ştii că am făcut deja un1 bilanţ. A spus că situaţia se va înrăutăţi înainte să se îmbunătăţească iar. Se va înrăutăţi foarte tare.

— Dar totul era aranjat! Ai promis!

— Administratorul bancar mi-a explicat…

— Dracu' să-l ia pe administratorul bancar, şi dracu' să te ia şi pe tine! Ce-ai făcut, i-ai arătat o scamatorie nouă cu cărţi de joc? Mi-ai promis, când a murit Frank, că vom…

— Patty, draga mea, ştiu că am promis, dar pur şi simplu nu pot. Nu suntem copii. Nu înţelegi că n-avem bani?

— Ce-ar fi ca una din asigurările tale pe viaţă… începu femeia, apoi se controlă. Arthur se apropiase de ea oprindu-se apoi, ca de teamă să nu fie respins dacă venea mai aproape. Costumul îi era mototolit, având mare nevoie să fie călcat. Pe chip i se aşternuse o expresie pe care nu i-o cunoştea. Patricia simţi furia părăsind-o.

— Vrei să spui că suntem *faliţi?*

Arthur îşi umezi buzele.

— Nu-i chiar atât de grav, desigur. Ştii că i-am pus pe cei de la Moxan să se uite la afacerile noastre. Dar cifrele de luna trecută au fost realmente foarte mici.

La auzul acestor vorbe, Patricia deveni furioasă.

— Bine, lucrurile stau prost sau nu stau, Arthur? De ce n-ai curaj să-mi spui adevărul? Mă tratezi ca pe un copil.

O privi îndurerat, cu faţa buhăită, întrebându-se pe care dintr-o jumătate de duzină de lucruri ar fi mai bine să i-l spună. Că o iubea

pentru doza ei de copilărie? Că, deşi dorea să-i împărtăşească necazurile lui, nu voia s-o facă să sufere? Că avea nevoie de înţelegerea ei? Că-l nefericea cearta în grădina asta străină, şi urâtă?

Ca întotdeauna, avu senzaţia că vorbelor lui le lipsea complexitatea pe care-o simţea.

— Nu spun altceva, Pat, decât că cifrele de luna trecută au fost foarte proaste – cu adevărat foarte proaste.

— Vrei să spui că nimeni nu mai cumpără produse Softtoys?

— Cam asta e, da.

— Nici măcar pe Jock Bear?

— Nu, draga mea, nici măcar pe micuţul Jock Bear.

Îl luă de braţ şi porniră amândoi spre casa goală, fără o vorbă.

Când constatară că Algy nu era acolo, celelalte necazuri fură temporar date uitării, începând să-şi facă griji în legătură cu băiatul. Îl strigară încontinuu prin încăperile goale, cu ecouri. Nu primiră nici un răspuns.

Patricia fugi afară din casă, continuând să-l strige, alergând prin tufişuri, în jos spre râu, stăpânită de-o frică pe care se temea s-o numească. Ajunsese în dreptul chioşcului, când un glas strigă:

— Mămico!

Se răsuci într-acolo. Algy stătea în întuneric, cu uşa întredeschisă; fugi spre ea ca un mic proiectil, plângând.

Îmbrăţişându-l strâns, îl întrebă de ce rămăsese ascuns adineaori, când îl căutaseră.

Nu reuşi să-i explice, deşi bâigui ceva în legătură cu o fetiţă şi un joc de-a v-aţi ascunselea.

Fusese un simplu joc; când tatăl său deschisese uşa chioşcului şi privise înăuntru, devenise un joc disperat. Voia ca tata să-l găsească şi să-l îmbrăţişeze. Nu ştia de ce stătuse ghemuit după scaunele pliante de grădină, pe jumătate, temându-se să nu fie găsit.

Înţepenit şi amorţit, rămăsese pe loc când uşa se închisese din nou. Auzise conversaţia dintre părinţii săi, o conversaţie secretă, cu atât mai cumplită cu cât mare lucru nu înţelegea din ea. Îl înştiinţase că exista o lume cutremurător de ameninţătoare, cu care nimeni – nici măcar tatăl lui – nu putea ajunge la o înţelegere; şi că trăiau nu printre lucruri solide şi sigure, ci într-un castel de nisip ce se năruia. Simţindu-se vinovat şi înfricoşat, se ascunsese de descoperirea sa îndărătul scaunelor, temându-se că va fi găsit acolo, speriat de cele aflate.

— Ai fost rău şi crud, Algy, auzi ce-ţi spun? Ştiai c-am să fiu îngrijorată, cu râul atât de aproape. Şi n-ai voie să te joci cu străinii – ţi-am mai spus-o, câteodată au boli despre care nu ştii nimic. Ne-ai auzit strigându-te – de ce n-ai venit imediat?

Copilul nu-i răspunse decât prin suspine.

— Ai speriat-o foarte tare pe Mămica, şi eşti un băiat rău. De ce nu spui nimic? N-ai să te mai joci niciodată aici, înţelegi? Niciodată!

— Am s-o mai văd pe Martha Broughton, nu-i aşa?

— Nu. Nu ne vom muta aici, Algy. Tăticul n-o să cumpere proprietatea, iar tu vii acum acasă şi te duci direct la culcare, înţelegi?

— A fost un joc, Mămico!

— A fost un joc foarte urât.

Abia când se aflară în maşină, deplasându-se înapoi spre Twickenham, se înveseli Algy şi se aplecă peste spătarul fotoliului din faţă pentru a-şi mângâia tatăl pe cap.

— Tăticule, când ajungem acasă, mai faci nişte scamatorii din-alea cu cărţi de joc ca să ne mai distrăm?

— O să treci la culcare de cum ajungem acasă, replică Arthur Timberlane, neclintit.

În timp de Patricia era la etaj, îngrijindu-se ca Algy să se culce cât mai repede posibil, Arthur se plimba posomorât prin faţa televizorului. Recepţia culorilor era proastă în seara aceea, conferindu-le celor trei domni, aşezaţi în jurul unei mese a BBC-ului, tenul jovial al unor bolnavi de apoplexie. Toţi trei, ba chiar unul considerabil de piţigăiat, se arătau euforici faţă de condiţiile din lume.

Glasurile lor obtuze nu făceau decât să-l înfurie pe Arthur.

Nu credea câtuşi de puţin în puterea actuală, deşi aceasta înlocuise, cu nici un an în urmă, conducerea anterioară, dinaintea bombardamentelor. Nu credea deloc în oamenii ce susţineau guvernul. Agitaţia demonstra doar credinţa iluzorie ai populaţiei într-o modalitate politică de tratament al condiţiei umane, era de părere Arthur.

De-a lungul celei mai mari părţi a anilor o mie nouă sute şaizeci şi şaptezeci, perioadă reprezentând predominant viaţa lui adultă, Arthur se mândrise că rămânea netemător în faţa pericolelor războiului nuclear. „Dacă se-ajunge acolo – mă rog, cu atât mai rău, dar îngrijorarea n-o s-o împiedice să se-ntâmple“: aceasta fusese abordarea sa de bun-simţ, tipică pentru omul de pe stradă, a întregii chestiuni. Politicienii, în fond, erau plătiţi ca să-şi facă griji asupra acestor probleme; el avea o ocupaţie mai bună în lupta de a promova în Softtoys Ltd, companie unde se integrase în anii şaizeci ca tânăr comis-voiajor.

Experienţele nucleare se declanşau şi se stopau pe rând, după cum ţările comuniste şi cele apusene îşi desfăşurau neînţelesele jocuri ideologice; nimeni nu ţinea socoteala detonaţiilor, şi nimeni nu-şi pierdea timpul cu spaimele ocazionale despre creşterea nivelului radioactivităţii în emisfera nordică şi supradozele de stronţiu din oasele renilor laponi sau dinţii şcolarilor din St. Louis.

Cu un soi de călătorii spaţiale rudimentare dezvoltându-se în anii

şaizeci şi şaptezeci, şi examinarea planetelor Marte, Venus, Mercur şi Jupiter, nu păruse decât foarte firesc că puterile conducătoare anunţau efectuarea unei serii de explozii nucleare „controlate”, în spaţiul cosmic. „Bomba-curcubeu“ americană, de la începutul anilor şaizeci, s-a dovedit a fi prima dintr-un lung şir. Oamenii – chiar şi cei de ştiinţă – simţeau că e mai sigur să se activeze bombele în afara atmosferei terestre.

Ei bine, nu fusese mai sigur. Omul acţionase din ignoranţă şi alteori; de data asta, însă, ignoranţa îi smulsese un preţ scump. Centurile van Allen, aceste cingători de radiaţii ce încercuiau Pământul, în unele locuri mult mai late decât însuşi diametrul acestuia, fuseseră aruncate într-o stare de activitate violentă de către descărcările nucleare, toate plasându-se în gama multimegatonelor. Centurile pulsaseră, contractându-se, pentru a se redeschide apoi din nou, şi iarăşi contractându-se într-o măsură mai mică. Vizualmente, efectul acestor perturbaţii fusese mic, cu excepţia câtorva spectaculoase desfăşurări de aurore boreale şi australe la latitudini ajungând chiar şi până la cea ecuatorială. Biosfera se alesese cu două băi generale, chiar dacă foarte scurte, de radiaţii dure.

Rezultatele pe termen lung ale acestor băi încă nu puteau fi prevăzute – acum, după nici măcar un an. Dar consecinţele imediate au fost evidente. Deşi cea mai mare parte din populaţia globului a sucombat unui fel de criză de friguri şi vomismente, majoritatea oamenilor şi-au revenit. Cel mai greu au suferit copiii, multora dintre aceştia – în funcţie de durata expunerii – căzându-le părul sau unghiile ori murind, cum murise şi Frank Timberlane. Majoritatea femeilor gravide, în perioada tulburărilor, pierduseră sarcina. Animalele, şi în special acele mamifere care trăiau mai expuse sub cerul liber, suferiseră în mod similar. Rapoartele despre împuţinări drastice în rezervaţiile din Africa sugerau că cele mai mari animale sălbatice fuseseră şi ele grav atinse. Doar boul moscat din Groenlanda şi rezistentul ren din nordul Scandinaviei (unde generaţii anterioare ale acestei vietăţi dobândiseră, se presupunea, un soi de imunitate faţă de radiaţiile cosmice şi alte particule cu deplasare rapidă) păreau complet neafectate. Un procentaj maxim, unele autorităţi apreciind cifra ca fiind de 85 la sută, de pisici. Şi câini domestici fuseseră loviţi şi ei; îmbolnăviţi de scabie sau cancer, trebuiseră sacrificaţi.

Toate acestea duceau spre o morală care ar fi trebuit învăţată de mult, îşi spunea Arthur: să nu te încrezi niciodată într-o şleahtă de politicieni corupţi ca să gândească ei în locul tău. Era evident că ar fi trebuit să aibă atâta minte şi să-şi detoneze nenorocitele de bombe pe Lună.

În timp ce Arthur se apleca şi închidea televizorul mural, făcându-i pe cei trei indivizi anoşti să dispară răsucindu-se în întuneric, Patricia

coborî în cameră. Aducea cu ea o cămaşă şi o pereche de pantaloni pe care trebuia să-i înmoaie în maşina de spălat.

— Algy e nefericit. L-am pus în pat, dar vrea să te duci la el, anunţă femeia.

— Nu mă duc. Sunt sătul de el pe ziua de azi.

— Îi e dor de tine, Arthur. Te iubeşte.

— Încă nu mi-a trecut supărarea – auzi, să se ascundă aşa de mine! Nu, de fapt nu sunt deosebit de supărat. Dar ai fost la el, nu-i aşa, şi l-ai necăjit spunându-i că nu ne mai mutăm la Mayburn?

— Cineva trebuia să i-o spună la un moment dat, Arthur. Nu cred că tu ai fi avut curajul.

— Of, hai să nu ne ciondănim pe chestia asta, Patty, draga mea. Ştii că încă mai sufăr din cauza morţii sărăcuţului de Frank.

— Mai întâi e firma, pe urmă vine Frank! Zău aşa, Arthur, probabil crezi că nu mă frământă şi pe mine aceleaşi lucruri, dar cineva trebuie să vadă şi de casă, şi de celelalte…

— Să nu ne certăm. Situaţia e destul de nenorocită aşa cum e.

— Nu mă cert. Îţi spun.

O privi cu un aer însingurat, strânse buzele şi clătină din cap, nesigur dacă să fie patetic sau sfidător, şi izbutind un ineficient amestec din amândouă.

— Nu voiam decât puţină mângâiere, altfel n-aş fi vorbit.

— Atunci, păcat că ai făcut-o, aruncă ea tăioasă. Nu pot să sufăr când îmi faci mutra asta prostească, Arthur, zău că nu.

Se duse la perete şi deschise la loc uriaşul ecran T.V.

— De ce nu te duci sus să-i spui noapte bună lui Algy? Şi el are nevoie de puţină mângâiere.

— Plec. Mi-e greaţă de toate astea.

Ieşi în antreu şi se chinui să-şi tragă pe el mantoul de serj albastru. Patricia întoarse ochii să nu-i vadă eforturile patetice, spunându-şi că, orice-ar adăuga, tot numai o ceartă ar ieşi.

În timp ce Arthur deschidea uşa din faţă, îi strigă:

— Nu uita că Edgar şi Venice vor fi aici cam peste-o jumătate de oră.

— Ne vedem mai târziu, răspunse el.

N-avea nici un motiv să nu-l creadă.

Răsturnat pe birou, peste un pat haotic de hârtii, broşuri şi dosare, zăcea un ursuleţ. Era un ursuleţ deosebit. Purta un cozoroc negru şi un mic kilt de tartan cu trăistuţă. Sub braţ ţinea un cimpoi. Era un Jock Bear, linia Softtoys cu cea mai bună vânzare – pe vremea când Softtoys făcea vânzări.

Neluând în seamă privirea răutăcioasă a singurului său ochi, Arthur Timberlane mătură ursuleţul pe jos şi culese de pe birou un mănunchi

de scrisori. Se aşeză în fabrica pustie, citindu-le, cuibărit în micul său birou de la parter, în timp ce afară autocamioanele huruiau pe drumul Staines, spre centrul Londrei. Nu-şi scoase mantoul.

Toate scrisorile conţineau aceeaşi poveste. Cea care-l lovea mai dureros decât toate provenea de la cel mai preţuit reprezentant al firmei, bătrânul Percy Pargetter, care făcea oficiul de comis-voiajor începând de la sfârşitul anilor patruzeci, şi lucrase numai pe comision din vânzări înainte ca Arthur să fi schimbat situaţia.

Percy era un reprezentant comercial bun. Urma să-l viziteze pe Arthur a doua zi dimineaţă, şi până atunci îi expunea clar situaţia. Nimeni nu-i mai cumpăra jucăriile; vânzătorii cu amănuntul şi en-gros îşi reduseseră cererea la zero absolut, întrucât centrele lor de desfacere erau arhipline; clientela nu se mai interesa de Softtoys. Până şi cei mai vechi prieteni în domeniu ai lui Percy se strâmbau acum, când îi vedeau chipul apărând în uşă.

Percy suspecta că vreun rival de temut acaparase cumva piaţa jucăriilor pentru copii mici.

— Dar cine, cine? se întrebă torturat Arthur. Aflase, din documentele financiare şi comerciale, că în negoţul cu jucării condiţiile erau proaste în general. Asta era tot ce ştia. Finanţele şi industria fluctuau între boom şi crah, dar nu era nimic nou în asta, decât că fluctuaţiile deveniseră mult mai violente în ultimele şase luni. Răsfiră din nou scrisorile pe birou, clătinând din cap deasupra lor.

Făcuse tot ce se putea face, cel puţin până venise nenorocitul de raport de la Moxan. Lucrând cu Keith, redusese producţia la minimum, amânase până mai aproape de Crăciun filmul serial cu păpuşi, care avea să-i facă reclamă lui Jock Bear pe postul ICV, contramandase livrări, storsese de bani creditorii, tăiase orele suplimentare, anulase contractul cu Straboplastics, pusese la loc în raft planurile pentru Pârâitoarea cu Vesela Sirenă. Şi abandonase ideea de-a se muta într-o nouă locuinţă…

Se duse la biblioraftul metalic şi-l deschise la ultima literă de la Moxan, căutând numele lui Gaylord K. Cottage – nu că ar fi fost un nume uşor de uitat în mod normal, îşi spuse el acru; Cottage era tânărul acela sclipitor însărcinat cu investigaţiile Moxan asupra motivelor crahului Softtoys. Arthur se uită la ceas.

Nu, nu era târziu. Încă-l mai putea prinde pe Cottage la biroul său.

Telefonul de la Moxan sună o bucată de vreme. Arthur şedea ascultându-i soneria şi zgomotul traficului din afara biroului. În sfârşit, un glas ursuz veni la aparat şi întrebă ce dorea. Ecranul se lumină, un chip rotund şi jigărit cercetându-l pe Arthur cu privirea. Era portarul de noapte; la insistenţele lui Arthur, acceptă să sune la interiorul lui Cottage şi să comute acolo convorbirea.

Cottage veni la telefon aproape imediat. Stătea la un birou, într-o

încăpere goală, cu vestonul scos. Un ciuf de păr îi atârna pe frunte, şi avea cravata lărgită, trasă sub o ureche. Arthur aproape că nu-i luă în seamă înfăţişarea, observând că arăta mult mai puţin optimist decât cu prilejul vizitelor sale la Softtoys. Când deschise gura să vorbească, spre uşurarea lui Arthur, sună mai puţin asemănător cu tânărul antipatic şi împlătoşat în crom de la ultima lor întâlnire.

— Raportul dumneavoastră e în Proces, domnule Timberlane, spuse Cottage. Mica întârziere a fost independentă de voinţa noastră. Îmi cer mii de scuze că nu vi l-am trimis mai devreme, dar, vedeţi dumneavoastră – o, Doamne, toată treaba-i o pacoste nenorocită! Ascultaţi, domnule Timberlane, trebuie să discut cu cineva despre toate astea. Aţi face mai bine să ascultaţi înainte să ne despartă complet cenzura puterii.

Se holba la Arthur cu ochi pătrunzători. Fie culoarea liniei vizifonice era proastă, fie într-adevăr era el foarte palid.

În haina sa de serj albastru, Arthur se simţi mic şi înfrigurat.

— Vă ascult, dar-nu ştiu la ce vă referiţi prin cenzură, domnule Cottage. Desigur, am toată simpatia pentru necazurile dumneavoastră personale, dar…

— O, astea nu-s simple probleme personale, prietene, nici pe departe. Staţi, să-mi aprind o ţigară…

Luă un pachet de pe birou, aprinse una şi inhală, apoi spuse:

— Ascultaţi, firma dumneavoastră, e la pământ, falită, terminată! Nu se poate spune mai clar de-atât, nu-i aşa? Colegul dumneavoastră de la direcţie – Keith Barratt, nu? – a greşit întru totul când a spus că, după părerea lui, vă face concurenţă altă firmă de jucării. Ne-am făcut cercetările, şi toţi sunteţi în aceeaşi barcă, toate firmele, de la cea mai mare până la cea mai mică. Cifrele o dovedesc. Fapt este că nimeni nu mai cumpără jucării pentru copii mici.

— Dar aceste căderi ale sezonului estival vin şi…

Cottage îşi agită mâna prin faţă, cu o strâmbătură:

— Ascultaţi ce vă spun eu, asta nu-i o cădere de sezon, domnule Timberlane, nu-i nici pe departe aşa ceva. E ceva mult mai amplu. Am discutat şi cu alţi băieţi de-aici. Nu numai de industria jucăriilor e vorba. Cunoaşteţi firma Johnchem, specializată într-o gamă întreagă de produse pentru bebeluşi, de la alimentele gata preparate până la pudrele de piele? Sunt clienţi de-ai noştri. Cifrele lor stau mult mai prost decât ale dumneavoastră, şi au cheltuieli de întreţinere de zece ori mai mari! Radioşi, cei cu scutecele şi cei cu cărucioarele pentru nou-născuţi – toţi sunt în aceeaşi barcă.

Arthur clătină din cap ca îndoindu-se de adevărul celor auzite. Cottage se aplecă înainte până ce nasul îi ieşi din sharff.

— Ştiţi ce înseamnă asta? întrebă el, strivindu-şi ţigara într-o scrumieră şi suflând fumul din plămâni drept în ecran. Înseamnă un

singur lucru – în tot timpul de la accidentul ăla din mai, anul trecut, cu centurile van Allen, nu s-a mai născut absolut nici un copil. Nu puteţi vinde pentru că nu aveţi consumatori.

— Nu cred! Nu pot să cred!

Cottage bâjbâia prosteşte prin buzunar şi se juca cu bricheta.

— Nimeni n-o s-o creadă până nu se va anunţa oficial, dar am verificat la Oficiul General de Înregistrare a Naşterilor, la Somerset House şi la Registrul General din Edinburgh. N-au dat nimic de gol – dar, din ceea ce n-au spus, cifrele noastre ne ajută să tragem concluzia corectă. Peste tot lucrurile stau la fel – nici un copil!

Vorbea aproape cu o bucurie răutăcioasă, aplecându-se înainte cu ochii îngustaţi în faţa lămpilor vizifonului.

Arthur închise imaginea. Nu putea suporta să se uite la Cottage sau să-l lase pe Cottage să-l vadă. Îşi sprijini capul în mâini, vag conştient cât de frig îi era, cât de tare tremura.

— E o prăbuşire generală, spuse el. Sfârşitul lumii.

Îşi simţi obrajii înăsprindu-se.

— Nu-i chiar aşa de rău, răspunse Cottage din ecranul stins. Dar pun pariu, pe-una de cinci, că n-o să mai revedem condiţii normale pentru afaceri până prin 1987.

— Cinci ani! E la fel de rău ca şi cum ar fi sfârşitul lumii. Cum să mă pot menţine pe linia de plutire timp de cinci ani? Oh, ce-aş putea face? Iisuse Cristoase…

Închise aparatul în timp ce Cottage începea să se lanseze într-o nouă doză de veşti proaste, şi rămase cu ochii holbaţi la maldărul de pe birou, fără să-l vadă.

— E sfârşitul întregii afurisite de lumi. O, Cristoase… Blestemat faliment, blestemat…

Îşi căută ţigările în buzunare, nu găsi decât un pachet de cărţi de joc şi rămase privindu-l neputincios. Ceva i se ridică în gât ca un blocaj fizic; o înţepătură sărată îl făcu să strângă din ochi. Lăsând cărţile să cadă pe jos lângă Jock Bear, ieşi din fabrică şi ocoli până la maşină, fără a se osteni să tragă zăvorul uşii în urma sa. Plângea.

Un convoi de vehicule militare trecu duruind pe drumul Staines. Băgă maşina în viteză şi apucă volanul în timp ce se repezea înainte spre drum.

Patricia abia apucase să le toarne lui Venice şi Edgar primul pahar când se auzi sunând clopoţelul de la intrare. Merse să deschidă, pentru a-l găsi pe Keith Barratt zâmbind în prag. Tânărul se înclină galant în faţa ei.

— Treceam prin dreptul fabricii şi am văzut maşina lui Arthur parcată în curte, aşa că m-am gândit că poate te-ar bucura puţină companie, Pat. Această puţină companie, ca să spun mai exact.

— Venny şi Edgar sunt aici, Keith, spuse ea, cu voce puternică, astfel ca vorbele ei să se poată auzi în living-room. Intră şi stai şi tu cu noi.

Keith se strâmbă, desfăcu mâinile în semn de resemnare şi spuse pe un ton exagerat de elegant:

— Oh, dar sunt absolut încântat, doamnă Timberlane.

După ce i se oferi de băut, ridică paharul şi le spuse celorlalţi:

— Ei bine, pentru zile mai fericite! Voi trei arătaţi cam posomorâţi, trebuie s-o spun. Ai călătorit prost, Edgar?

— Am unele motive să fiu nemulţumit, drept să spun, replică Edgar Harley; era un om bondoc, genul de bărbat căruia bondocenia îi stă bine. Le spuneam lui Venny şi Pat ce-am găsit în Australia. Eram la Sydney, alaltăieri seară, luând cina alături de Episcopul Aitken, iar el se plângea de un val violent de ne-religiozitate care străbate ţara. Afirma că bisericile n-au botezat decât şapte copii – şapte! – în ultimele optsprezece luni în toată Australia.

— N-aş putea spune că asta mă face să disper până la sinucidere, comentă Keith, zâmbind, în timp ce se instala pe sofa lângă Patricia.

— Episcopul înţelesese greşit cauza, explică Venice. La conferinţa asta unde s-a dus Edgar, i-au dezvăluit adevăratul motiv al lipsei de botezuri. Mai bine spune-i şi lui Keith, Ed, din moment ce tot îl afectează şi oricum se va anunţa oficial la sfârşitul săptămânii.

Cu o expresie solemnă, Edgar spuse:

— Episcopul n-a mai avut bebeluşi de botezat, pur şi simplu pentru că nu mai există bebeluşi. Contracţia centurilor van Allen a pus toate fiinţele omeneşti în contact cu radiaţiile dure.

— Ştim asta, dar majoritatea am supravieţuit, răspunse Keith. În ce sens vrei să spui că mă afectează personal?

— Guvernele au păstrat tăcerea, Keith, în timp ce încearcă să lămurească ce fel de pagube a provocat acest – ăă, accident. E un subiect înşelător din mai multe motive, principalul fiind acela că efectele expunerii, la diferite tipuri de emisie radioactivă, nu sunt clar înţelese şi că, în acest caz, expunerea încă mai continuă.

— Asta n-o înţeleg, Ed, interveni Venice. Vrei să zici că centurile van Allen se extind, şi se contractă şi-acum?

— Nu, se pare că au redevenit stabile. Dar au făcut ca întreaga lume să fie într-o oarecare măsură radioactivă. Există tipuri diferite de radiaţii, dintre care o parte au intrat în trupurile noastre cu acel prilej. Alte soiuri, izotopii de stronţiu şi cesiu cu viaţa lungă, de exemplu, încă se mai află în atmosferă, şi ne pătrund în organism prin piele sau când mâncăm, bem ori respirăm. Nu-i putem evita şi, din nefericire, trupul preia aceste particule şi le înmagazinează în organele noastre vitale, unde pot pricinui mari vătămări celulelor. Unele dintre aceste vătămări pot să nu se manifeste încă.

— În acest caz, ar trebui să trăim cu toţii în adăposturi, replică furios Keith. – Edgar, mă faci să nu mai am chef să beau. Dacă toate astea-s adevărate, de ce nu face ceva guvernul, în loc să păstreze doar liniştea?

— Vrei să spui, de ce nu fac ceva Naţiunile Unite, preciză Patricia. E o problemă la nivel mondial.

— E prea târziu ca să mai facă cineva ceva, răspunse Edgar. Tot timpul a fost prea târziu, o dată ce s-au lansat bombele. Nu se poate ca întreaga lume să se ascundă sub pământ, luându-şi cu ea hrana şi apa.

— Deci, ceea ce spui tu e că nu vom avea numai această lipsă temporară de copii prin preajmă, ci ne vom alege şi cu o mulţime de cazuri de cancer şi leucemie, bănuiesc?

— Şi asta, da, şi e posibilă o scurtare a vieţii individuale. E prea devreme ca să ne putem da seama. Din păcate, ştim prea puţin despre acest subiect decât am pretins că ştiam. E o problemă mult prea complexă.

Keith îşi netezi părul ciufulit şi le aruncă femeilor o privire înciudată:

— Soţul tău s-a întors cu un sac de veşti foarte vesele. Îmi pare bine că nu-i aici s-asculte şi bătrânul Arthur – şi-aşa e destul de deprimat. Parcă văd că va trebui să-l aruncăm pe Jock Bear la gunoi şi să ne-apucăm de fabricat în locul lui crucifixe şi sicrie, ce zici, Pat?

Edgar îşi împinsese paharul deoparte şi stătea aşezat pe marginea fotoliului, atât burta cât şi ochii fiindu-i destul de proeminenţi, ca şi cum ar fi tras aer în piept să continue. Privi în jur prin odaia comună şi confortabilă, cu pernele ei italieneşti şi lămpile daneze, şi spuse:

— Efectele radiaţiei trebuie că ne frapează întotdeauna ca fiind monstruoase, mai ales în cazul de faţă, când am fost supuşi unui spectru larg de radiaţii de intensitate relativ moderată. E ghinionul nostru că mamiferele s-au dovedit cele mai susceptibile în faţa lor, iar dintre mamifere, omul. Evident, n-ar însemna nimic pentru voi dacă mă afund prea adânc în problemă, dar voi spune că, întocmai cum forţa distructivă a materialului radioactiv se poate concentra asupra unui gen sau tip de viaţă, astfel ca toată furia să i se focalizeze eventual spre un singur organ – fiindcă, aşa cum am spus, trupurile au mecanisme eficiente pentru a captura unele din aceste materiale. Organismul omenesc, capturează iodul radioactiv şi-l foloseşte drept iod natural în glanda tiroidă. O doză suficientă va distruge, astfel, tiroida. Numai că în cazul de faţă, cele distruse sunt gonadele.

— Sexul cabrându-şi hidosul cap! exclamă Keith.

— Poate pentru ultima oară, Keith, replică liniştit Edgar. Gonada, după cum se pare că ştii, e un organ care produce celule sexuale. Naşterile de prunci morţi, avorturile şi monstruozităţile născute de anul trecut din mai demonstrează că gonadele umane au suferit pe

scară largă vătămări grave de pe urma radiaţiilor cărora le-am fost şi încă le mai suntem expuşi.

Venice se ridică şi începu să se plimbe prin cameră.

— Simt că-mi vine să-mi pierd minţile, Edgar. Eşti sigur de tot ce-ai aflat? Vreau să spun, conferinţa asta... Adică, nu se vor mai naşte nicăieri copii?

— Încă nu putem şti. Iar situaţia s-ar putea ameliora în vreun mod neprevăzut, la anul, cred. Îi improbabil ca proporţia să fie de sută la sută. Din nefericire, dintre cei şapte copii australieni menţionaţi de Episcopul Aitken, şase au murit de la botez încoace.

— Dar e groaznic!

Oprindu-se în mijlocul încăperii, Venice se lovi peste frunte.

— Ceea ce mie mi se pare o nebunie, e gândul că o jumătate de duzină de bombe nenorocite au putut face ceva atât de – atât de catastrofic. Nu-i nici măcar ca şi cum le-ar fi dat drumul pe Pământ! Cum pot fi blestematele alea de centuri van Allen atât de instabile?

— Un anume profesor rus Zilinkov a sugerat la conferinţă că centurile ar putea fi într-adevăr instabile şi uşor activabile de către uşoarele suprasarcini radioactive ale Soarelui sau ale Pământului. A sugerat că e posibil ca aceleaşi contracţii care ne-au lovit pe noi să fi avut loc şi la sfârşitul Erei Cretacice; e puţin cam fantezist, dar asta ar explica brusca dispariţie a străvechilor specii de dinozauri tereştri, marini şi aerieni. Au murit fiindcă gonadele lor au devenit nefuncţionale, la fel ca ale noastre acum.

— Cât va dura până ne revenim? Vreau să zic, o să ne mai revenim? întrebă Venice.

— Detest să mă gândesc că semăn cu un dinozaur, spuse Patricia, conştientă de privirea lui Keith aţintită asupra ei.

— Există o rază de curaj, spuse acesta jovial, ridicând în faţa lor un deget, a promisiune. Dacă figura asta cu sterilitatea e valabilă pe tot întinsul lumii, va fi mai mult decât o binecuvântare pentru ţările ca India şi China. De ani de zile se tot văicăresc că li se înmulţeşte populaţia ca iepurii! Acum au şansa să mai rărească rândurile. Cinci ani – sau, hai să fim generoşi şi să spunem zece ani – fără nici un nou-născut, şi socotesc că o mare parte din belelele lumii se vor fi rezolvat înainte să-nceapă să apară contingentul următor!

Patricia se tolăni lângă el pe canapea, apucându-l de rever.

— Of, Keith dragă, suspină ea. Întotdeauna ne aduci alinare!

Erau atât de absorbiţi în conversaţie, încât nu-şi dădură seama când doctorul MacMichael ciocăni la uşa din faţă. Omul ezită un moment, auzindu-le vocile dinăuntru şi neîndrăznind să intre. Keith Barratt lăsase uşa puţin întredeschisă. O împinse şi păşi cu îndoială în antreu.

Pe scară, parţial ascunsă în întuneric, îl privea o mică siluetă în

pijama.

— Salut, Brotăcel, ce faci acolo? întrebă afectuos doctorul.

În timp ce înainta spre Algy, băiatul dădu înapoi cu o treaptă, două, şi ridică prevenitor un deget.

— Şş, nu faceţi nici un zgomot, domnule doctor! Ăia de acolo discută foarte serios. Nu ştiu despre ce e vorba, dar cred că de mine vorbesc. Azi am făcut ceva îngrozitor.

— Mai bine du-te la culcare, Algernon. Haide, sus cu tine! Uite, vin şi eu.

Îl apucă pe copil de mână şi urcară împreună restul scărilor.

— Unde-i tânărul Jock Bear? Bântuie şi el prin casă în cămaşă de noapte?

— S-a culcat deja, dacă asta-i ajută la ceva. Credeam că sunteţi Tăticul. De-asta m-am furişat jos. Voiam să spun că-mi pare rău pentru ce-am greşit.

MacMichael îşi privi vârfurile pantofilor.

— Sunt sigur că te-ar fi iertat, Brotăcel, orice-ai făcut – şi nu cred c-ai făcut ceva prea îngrozitor.

— Tăticul şi cu mine credem c-a fost destul de îngrozitor. De-asta-i aşa de important să-l văd. Nu ştiţi unde e?

Bătrânul doctor nu răspunse un moment, stând lângă băiat şi privindu-l cum se strecura între cearşafuri, lângă ursuleţul în pijama de tartan. Apoi spuse:

— Algernon, acum eşti băiat mare. Deci, nu trebuie să te superi dacă n-ai să-ţi vezi tatăl timp de, să zicem – mă rog, un timp. Vor mai fi şi alţi oameni prin preajmă, şi te vom ajuta dacă putem.

— Bine – dar trebuie să-l revăd cât de curând, fiindcă mă va învăţa să fac scamatoria cu Patru Aşi. După ce-o învăţ, am să vă învăţ şi pe dumneavoastră, dacă vreţi.

Algy se cuibări între cearşafuri, până nu se mai văzu decât un smoc de păr, un nas şi o pereche de ochi. Îl privi intens pe medic, cum stătea acolo neliniştit şi familiar în trenciul său vechi.

— Ştii că-ţi sunt prieten, Algernon, nu-i aşa?

— Trebuie să-mi fiţi, cred, fiindcă am auzit-o pe Mami când i-a spus Mătuşii Vennie că mi-aţi salvat viaţa. Aproape că mi se terminaseră resursele, nu? Dar n-aţi vrea să faceţi pentru mine ceva important de-adevăratelea?

— Spune-mi ce anume, şi-am să-ncerc.

— Dacă vă şoptesc ce, n-o să mă credeţi nebun?

Doctorul MacMichael se apropie de pat şi-şi aplecă peste pernă capul:

— Dă pe gură, amice.

— O ştiţi pe fata aia cheală, Martha Broughton? Trebuia să ne mutăm lângă ei până n-am încurcat eu treaba. Credeţi că l-aş putea

convinge pe Tăticul s-o aducă pe-aici ca să pot să mă joc cu ea? Poate să fugă mai repede decât oricine!

— Promit că aşa am să fac, Algy. Promit.

— E groaznic de cheală – vreau să zic cheală *pe bune,* da’ mie-mi place de ea. Poate că fetele ar arăta mai bine fără păr.

Blând, doctorul spuse:

— Rezolv eu să treacă pe-aici până la sfârşitul săptămânii, fiindcă şi mie-mi place foarte mult de ea.

— Mamă, sunteţi un doctor grozav de bun. Am să vă arăt cât de recunoscător ştiu să fiu – n-am să vă mai sparg termometrele.

Doctorul netezi părul băiatului şi ieşi din odaie. Aşteptă în capul scării până-şi putu stăpâni emoţia, îşi îndreptă cravata şi apoi coborî să le spună celorlalţi despre accidentul de maşină.

CAPITOLUL 7
Râul: sfârşitul

VIAŢA SĂLBATICĂ revenea pe pământ, roind la fel de abundentă ca înainte-vreme. În marea sa reuniune, câteva specii erau absente; numeric însă, multitudinea îşi păstra bogăţia dintotdeauna.

Pământul avea o mare putere de creaţie şi urma să şi-o păstreze atâta timp cât soarele îşi menţinea prezenta emisie de energie. Susţinuse multe forme diferite de viaţă, de-a lungul a multe epoci diferite. Cât priveşte acel scuipat îndepărtat al masei continentale europene numit Arhipelagul Britanic, flora şi fauna sa nu-şi recâştigaseră niciodată în întregime belşugul de care se bucuraseră înaintea pliocenului. Pe parcursul acelei perioade preistorice, gheţarii coborâseră peste o mare parte a emisferei nordice, împingând viaţa din calea lor spre sud. Dar gheţurile se retrăseseră la loc; viaţa le urmărise înapoi către fortăreţele ei boreale. Spre sfârşitul pleistocenului, precum o mână uriaşă desfăcându-se, un torent de viaţă se revărsase peste ţinuturile recent dezgolite. Ascendenţa omului nu afectase decât momentan abundenţa copioasă a acestui şuvoi.

Acum şuvoiul era o uriaşă maree de petale, frunze, blană, solzi şi pene. Nimic nu-l putea stăvili, deşi îşi conţinea propriile sale sisteme de echilibrare. Fiecare vară ce venea îi vedea povara sporind pe măsură ce urma cărări şi obiceiuri stabilite, nu de puţine ori, în epoci îndepărtate dinainte ca *homo sapiens* să-şi fi făcut scurta apariţie.

Nopţile de vară erau scurte. Păstrau ceva din transparenţa zilei, fără a-şi pierde ultimul strop de căldură decât atunci când lumina se infiltra încă o dată peste peisaj, astfel că oftatul aerului răcoros, ce aducea zorii, înfoia blana animalelor şi penajul nenumăratelor păsări ce se trezeau să înceapă o nouă zi de viaţă.

Deşteptarea acestor făpturi provoca primele sunete ce se puteau auzi în fiecare dimineaţă într-un cort montat atât de aproape de apă, încât se oglindea în suprafaţa acesteia.

Când Greybeard, soţia sa Martha şi Charley Samuels se treziră cu un asemenea prilej, se pomeniră pe malul unei Tamise ce se lărgea dizolvându-se în ceaţă. Noua zi extrăgea din pământ o pâclă în care se împrăştiau miriade de raţe. Pe măsură ce ziua îşi urma cursul, ceaţa căpăta o nuanţă portocalie înainte de a se risipi, spre a dezvălui raţele ce zburau pe deasupra sau pluteau în şir pe apele ca flacăra.

Înainte de-a se risipi ceţurile, foşnetul aripilor pe deasupra sugera adunarea unui musafir nevăzut. Gâştele, îndreptându-se spre locurile lor de hrană, zburau cu un sunet găunos ce contrasta cu plesnetul lebedelor în zbor. Păsările mai mici zburau la mai mare înălţime. Mai existau şi păsări de pradă, pajure şi şoimi, relativ străini în regiune.

Unele dintre aceste păsări străbătuseră vaste întinderi de pământ

pentru a se hrăni aici, de la mica lişiţă până la gâsca-de-peşteră, ţopăind prin glod cu penajul ei viu-colorat. Multe dintre migratoare fuseseră forţate de necesităţi stringente: micile lor bucăţele de pui cu sânge cald şi un înalt ritm metabolic având nevoie să fie susţinut, ar fi murit de foame dacă rămâneau nemâncaţi timp de opt ore; aşa că părinţii lor zburaseră spre latitudini mai nordice, unde, în acest moment al anului, orele zilei-lumină zăboveau mai mult peste ţinuturile de vânătoare.

Dintre toate vietăţile acestei regiuni de ceţuri şi ape, oamenii erau cel mai puţin legaţi de asemenea necesităţi naturale.

Ei însă, spre deosebire de viaţa păsărească ce prolifera în jur, nu aveau nici un mijloc instinctual de a-şi determina direcţia şi, în cele trei zile trecute de când plecaseră din Oxford, călătoria lor spre gurile râului se prinsese în capcana unui labirint de canale.

Le-o fi fost greu să-şi găsească drumul, dar îi umplea o senzaţie de trândăvie şi nu se simţeau deloc îndemnaţi să părăsească o zonă atât de bogată în hrană. Bâtlani, gâşte şi raţe se cufundau într-o serie de supe şi fierturi în domeniul cărora Martha era maestră. Peştii păreau să nu ceară decât să fie scoşi din apă.

În toate aceste activităţi, n-aveau decât puţini rivali de neam omenesc. Aceştia veneau mai ales din partea nordică a regiunii inundate, dinspre aşezările ce încă mai rămăseseră în afara Oxford-ului. Vedeau din nou hermeline ieşite la vânătoare – deşi nu în haite – şi un animal pe care-l luară drept dihor, croindu-şi drum prin stufăriş cu o raţă sălbatică în fălci. Mai văzură vidre, coypuşi şi, în locul unde-şi instalară tabăra în cea de-a treia seară, urmele unui soi de cerb care venise până la mal să se adape.

Acolo, a doua zi dimineaţă, Greybeard şi Martha tocmai stăteau la foc frigând în tigaie peşte cu mentă şi creson, când în spatele lor se auzi un glas:

— Mă invit şi eu la micul dejun.

Pe lac, cu vâslele ridicate şi stropi picurând de pe furcheţi, venea spre ei Jeff Pitt într-o barcă teribil de cârpită.

— Halal prieteni mai sunteţi, spuse el peste apa ce-i despărţea. Plecasem într-o mică expediţie de vânătoare cu oarece amici. Când mă-ntorc la Oxford, aflu că moş Charley a spălat putina, lăsându-şi gazda cu inima frântă. Mă duc la Biserica lui Christos şi văd că aţi dispărut şi voi doi. Grozav mod de-a mă trata!

Jenaţi de sentimentul de mâhnire pe care-l simţeau din cuvintele lui, Martha şi Greybeard se apropiară de mal să-l întâmpine. Aflând că plecaseră de-a binelea din Oxford, Pitt ghicise în ce direcţie se îndreptau; le-o spuse ca pe o dovadă a deşteptăciunii lui în timp ce-l ajutau să-şi lege barca. Coborî din ea cu mişcări ţepene şi le strânse mâna amândurora, lucru pe care-l reuşi fără să-i privească drept în

faţă.

— Nu mă puteţi lăsa de izbelişte, să ştiţi, le spuse. Locul nostru e unii alături de ceilalţi. O fi trecut multă vreme de-atunci, Greybeard, dar n-am uitat că m-ai fi putut ucide când trebuia să te împuşc eu pe tine.

Greybeard râse:

— Nici nu mi-a trecut prin cap.

— A, păi aia e, fiindcă nu ţi-a trecut îţi strâng eu acuma mâna. Ce gătiţi aicea? Acum că-s iar cu voi, o să am grijă să nu muriţi de foame.

— În dimineaţa asta aveam de gând să păcălim inaniţia cu somon, Jeff, spuse Martha, apucându-şi fusta pentru a se ghemui lângă aragazul deschis. Fără îndoială, ăştia-s primii somoni prinşi în Tamisa de două sute de ani încoace.

Pitt îşi încrucişă pe piept braţele zdrenţăroase şi aruncă o privire piezişă peştelui.

— Vă voi prinde alţii mai mari ca ăştia, Martha. Aveţi nevoie de mine prin partea locului – cu cat îmbătrânim mai mult, cu-atâta avem mai mare nevoie de prieteni. Unde-i moş Joe Samuels cel Sfânt, dară?

— S-a dus şi el la o plimbare de dimineaţă. O să se-ntoarcă, şi va fi îngrozit să te găsească stând aici, fără-ndoială.

Când Charley se întoarse şi termină să-l bată pe Pitt pe spinare, se aşezară să ia masa. Încet, ceaţa se subţie, dezvăluind tot mai mult din împrejurimi. Lumea se dilata, arătându-se mai întâi plină de cer şi de reflecţii ale cerului.

— Vedeţi, v-aţi fi putut rătăci pe-aici destul de uşor, spuse Pitt; acum că întâia plăcere a revederii trecuse, revenea la obişnuitul său ton morocănos. Unii din băieţii de-i cunoscui la Oxford s-au îndeletnicit cu pirateria şi-un soi de cărăuşie pe apă prin regiunile-astea, până au ajuns prea bătrâni şi au trecut în locul celor vechi la un soi de braconaj liniştit. Încă mai vorbesc de vremile de demult, şi-mi ziceau că pe-aici s-au dat multe lupte grele acu' câţiva ani. La asta-i zic Marea Barks, pricepeţi voi…

— I-am auzit vorbind despre ea la Oxford, spuse Charley. Spun că şi-acum continuă să se-ntindă, dar sunt tot mai puţini oameni care s-o cartografieze.

Pitt purta două scurte vechi şi o pereche de pantaloni. Căută într-un buzunar al jachetei de dedesubt şi scoase o bucată pătrată de hârtie, pe care o despături şi i-o întinse lui Greybeard. Acesta o recunoscu; era una din foile volante distribuite în timpul ultimei exhibări a copiilor din Balliol. Pe dosul ei era trasată cu cerneală o hartă.

— Arată cam cum e acum regiunea asta, după amicii ăia a mei, care-au explorat-o în cea mai mare parte, explică Pitt. Înţelegi ceva din ea?

— O hartă bună, Jeff. Chiar dacă aici mai lipsesc unele nume,

vechile repere sunt uşor de identificat. Barks nu poate fi decât o deformare a vechiului Berkshire.

Martha şi Charley cercetară harta alături de el. În capătul sudic al Mării Barks era marcat oraşul Goring. Acolo, de fiecare parte a vechiului râu, se întâlneau două şiruri de coline, Chiltems şi Berkshire Downs. În acel punct cursul apei se bloca şi, înălţându-se, inundase tot ţinutul dinspre nord, unde între cele două lanţuri deluroase şi Cotswolds se formase un fel de jgheab triunghiular.

Charley dădu din cap:

— Deşi e departe de-a fi o mare, are uşor douăzeci de mile lăţime de la est la vest şi, poate, cincisprezece de-a curmezişul. Loc berechet să te rătăceşti.

Martha trasă conturul aşa-zisei mări cu degetul, spunând:

— Multe localităţi trebuie că sunt scufundate în ea, printre care şi Abingdon şi Wallingford. Pe lângă asta, Lacul Meadow pare doar un biet eleşteu! Dacă nivelul apei continuă să se ridice, cred că după o vreme cele două întinderi de apă se vor întâlni, iar atunci o să se scufunde până şi Oxford-ul.

— Ce repede se mai schimbă lucrurile când se află în grija lui Dumnezeu mai degrabă decât într-a omului, spuse Charley. Mi-am dat seama. Trebuie să fi trecut paisprezece ani de când am sosit la Sparcot şi, înainte de asta, ţara era deja cam tocită şi zdrenţăroasă – dar acum e o cu totul altă ţară, de-a binelea.

— Acum numai noi devenim tot mai zdrenţăroşi, comentă Pitt. Pământu' n-a arătat în veci mai bine. Ce-aş mai vrea să fiu iar tânăr, Charley, tu nu? – Amândoi flăcăi tineri de optişpe ani, să zicem, cu o pereche de bucăţele drăguţe şi tinerici să ne ţină companie! Aş avea eu grijă să am o viaţă mai bună decât cea pe care-am avut-o.

După cum se şi aşteptase Pitt, Charley nu se arătă de acord cu bucăţelele drăguţe şi tinerici.

— Mi-aş dori să fie cu noi surorile mele, Jeff. În locul ăsta ar fi mai fericite decât au fost, bietele de ele. Am trăit nişte timpuri deznădăjduite! Acum, pe-asta n-o mai poţi numi Anglia – a revenit la Dumnezeu. E ţara Lui, şi-i mai bine pentru ea aşa.

— Drăguţ din partea Lui că ne suportă, aruncă Pitt sarcastic. Deşi nu va mai trebui s-o facă multă vreme, este?

— Mie mi se pare o chestie teribil de antropomorfică, dar nu mă pot abţine să nu mă gândesc că va găsi locul un pic cam plicticos după ce vom fi dispărut cu toţii, spuse Martha.

După masă, o luară din loc. Aşa cum făcuseră şi în urmă cu doi ani, călătoreau cu toţii la bordul şlepului, remorcând după ei barca lui Pitt. Vântul abia dacă avea putere cât să-i împingă peste apele tăcute.

Înaintau doar de puţină vreme, când văzură în depărtarea ceţoasă turnurile şi acoperişurile unui oraş pe jumătate înecat. Turla bisericii

se detaşa clar, dar majoritatea acoperişurilor erau ascunse de plante ce-şi fixaseră rădăcinile în jgheaburile înfundate ale streşinilor. Această vegetaţie era de presupus să fie un factor important în a determina glisarea clădirilor sub suprafaţa apei. O vreme, turla avea să dăinuiască, apoi, lenta fărâmiţare a fundaţiilor ei urma s-o facă şi pe ea să dispară, iar mâna omului n-avea să se mai recunoască în peisaj.

Pitt se aplecă peste bordul şlepului şi scrută adâncurile „mării“.

— Mă-ntrebam ce s-a-ntâmplat cu oamenii care locuiau acolo jos, spuse el stingherit, şi mă mai întreb dacă nu cumva încă şi-or mai duce viaţa sub apă, da’ nu văd pe nici unul din ei să se uite-n sus la noi.

— Auzi, Jeff, asta-mi aminteşte ceva, interveni Charley. Până n-ai sosit, îmi ieşise din cap, dar mai ţii minte că erai de părere că-n păduri ar fi spiriduşi?

— Spiriduşi şi gnomi, preciză Pitt, privindu-l fără să clipească. Şi ce-i cu asta? I-ai văzut şi tu, un om religios ca tine, Charley?

— Am văzut ceva…

Charley se întoarse spre Greybeard.

— A fost primul lucru azi-dimineaţă, când m-am dus să văd dacă ni s-a prins ceva în laţuri. În timp ce îngenuncheam lângă unul dintre ele, am ridicat privirea, iar din tufişuri se holbau la mine trei mutre.

— A, v-am spus eu – gnomi, nu-ncape nici o-ndoială! Îi văzui şi eu. Şi ce-au făcut? întrebă Pitt.

— Din fericire, erau de cealaltă parte a unui pârâiaş şi n-au putut să ajungă la mine. Iar eu am întins mâna şi am făcut spre ei semnul crucii, şi au dispărut.

— N-ar fi stricat să strici o săgeată pe ei – ar fi fugit mai repede, spuse Pitt. Sau poa’ c-au crezut c-o să le ţii o predică.

— Charley, doar nu crezi că erau gnomi adevăraţi, îl mustră Greybeard. Gnomii sunt lucruri despre care citeam când eram copii, în cărţile cu poveşti. Nu există în realitate.

— Te pomeni că s-o fi-ntors, ca jderu’, presupuse Jeff. Cărţile-alea-ţi spuneau doar cum *a fost* pe vremea când omu’ încă nu era aşa de civilizat.

— Eşti sigur că nu erau copii? întrebă Greybeard.

— O, nu erau copii, deşi erau mici ca nişte copii. Dar aveau – în fine, mi-a fost greu să văd, însă păreau să aibă boturi ca bătrânul meu Isaac, şi urechi de pisică şi blană pe cap, deşi mi s-a părut că au mâini la fel ca noi.

În barcă se lăsă tăcerea.

Martha o sparse:

— Bătrânul Throne, pentru care am lucrat în Biserica lui Christos, era un om învăţat, deşi puţin cam slab de cap. Obişnuia să pretindă

că, acum când omul se stinge, o făptură nouă vine să-i ia locul.

— Un scoţian, poate! exclamă râzând Greybeard, amintindu-şi cum credeau Towin şi Becky Thomas că-i vor invada din nord scoţienii.

— Throne nu lămurea prea clar ce-ar putea fi fiinţa asta nouă, deşi spunea că s-ar putea să arate ca un rechin cu picioare de tigru. Zicea că vor veni cu sutele şi-i vor fi foarte recunoscători creatorului lor când se vor instala şi vor descoperi toţi omuleţii ce-i stau la dispoziţie ca nutreţ.

— Avem destule belele cu creatorul nostru propriu ca să ne mai facem griji şi cu cei rivali, replică Pitt.

— Asta-i blasfemie, protestă Charley. Ai îmbătrânit prea mult ca să vorbeşti aşa, Jeff Pitt. Oricum, dacă ar exista asemenea făpturi, cred c-ar prefera să mănânce raţe decât pe de-alde noi. Uitaţi-vă cum arătăm!

În seara aceea, avură grijă să aleagă un loc de tabără unde să nu poată fi prea uşor luaţi prin surprindere.

Zorii zilei următoare îi găsiră navigând spre sud – cu vâslele, când se domolea vântul. Colinele împădurite ce fuseseră vizibile în toată ziua precedentă se scufundară încet dincolo de orizont, singurul reper rămânând o insulă cu două cocoaşe, undeva în faţă. Ajunseră acolo spre sfârşitul după-amiezii, când umbra ambarcaţiunii spânzura într-o latură, şi acostară lângă o barcă deja amarată la o bintă lucrată rudimentar.

Mare parte din acest pământ prezenta semne de cultivare, câtă vreme mai în susul pantelor văzură orătănii şi raţe închise în ţarcuri. Câteva cucoane în vârstă, ce stăteau printre păsări, coborâră lângă apă să-i inspecteze pe noii-sosiţi, le spuseră că aceea se numea Insula Wittenham şi, morocănoase, se înduplecară să-i lase să înnopteze acolo unde se aflau, cu condiţia să nu provoace vreun bucluc. Cele mai multe dintre femei aveau cu ele vidre domestice, pe care spuneau că le dresaseră să prindă pentru ele peşti şi păsări de apă.

Deveniră o idee mai prietenoase când constatară că grupul lui Greybeard nu avea decât intenţii paşnice, şi se arătară dispuse să pălăvrăgească. Reieşi curând că făceau parte dintr-o comunitate religioasă, crezând într-un Stăpân care apărea ocazional printre ele şi predica venirea unei A Doua Generaţii. Ar fi încercat să-i convertească, dacă Martha nu schimba cu mult tact subiectul întrebându-le de cât timp locuiau pe insulă.

O femeie îi spuse Marthei că veniseră dintr-un oraş numit Dorchester, retrăgându-se spre aceste coline împreună cu bărbaţii lor când casele şi pământul le fuseseră asediate de apele ce creşteau, cu vreo şapte ani în urmă. Acum vechile lor locuinţe erau complet scufundate sub Marea Barks.

Multe din vorbele acelei bătrâne erau greu de înţeles. Părea că ceaţa

ce se întindea peste ape în acel anotimp se strecurase şi în comunicarea dintre oameni; dar nu era greu de înţeles că grupurilor mici, despărţite de vecinii lor, li se dezvolta tot mai mult un accent şi un vocabular straniu chiar şi pentru ele însele. Surprinzător era ritmul în care se producea acest proces.

Martha şi Greybeard discutară fenomenul în aceeaşi noapte, când fură singuri sub păturile lor.

— Îl mai ţii minte pe moşneguţul cu care ne-am întâlnit în drum spre Oxford, cel despre care ai spus că avea o bursuciţă pe post de nevastă? întrebă Martha.

— E mult de-atunci. N-aş putea spune că-mi amintesc.

— Ţin minte că am dormit într-un hambar, cu el şi cu renul lui. Indiferent cum îl chema, urma tratamentul omului ăluia ciudat de la bâlciul acela – o, memoria mea! – …

— Bunny Jingadangelow?

— Ăsta e – prietenul tău! Bătrânul vorbea nişte prostii despre cum zboară timpul; socotea că ar fi în vârstă de vreo două sute de ani sau cam aşa ceva. M-am gândit la el în ultima vreme, şi în sfârşit încep să înţeleg cum se simţea. S-au schimbat atâtea, Algy, încât chiar încep să mă întreb serios dacă nu trăim de veacuri.

— E o schimbare de ritm. Noi ne-am născut într-o civilizaţie febrilă; acum n-a mai rămas nici urmă de civilizaţie, iar ritmul s-a modificat.

— Longevitatea e o iluzie?

— Omul e acela care s-a oprit, nu moartea. Tot restul în afară de noi – tot sacul cu scamatorii – merge-nainte neabătut. Acum hai să dormim, scumpa mea. M-a obosit vâslitul.

După un moment, Martha spuse:

— Cred că-i din cauza faptului că n-avem copii. Nu mă refer doar la mine însămi, ci şi la aceea că nu văd nici unul prin preajmă. Face viaţa cumplit de pustie… şi cumplit de lungă.

Greybeard se ridică în capul oaselor, enervat:

— Pentru numele lui Dumnezeu, femeie, ţine-ţi gura cu lipsa asta a copiilor! Ştiu că nu putem avea copii – oricum suntem prea bătrâni pentru a-i mai putea face, de-acuma – e punctul central al vieţii mele la fel ca şi al vieţii tale, dar nu-i nevoie să baţi apa-n piuă la nesfârşit pe chestia asta!

— Nu bat apa-n piuă, Algy! Mă-ndoiesc c-aş pomeni-o mai mult de-o dată pe an.

— Chiar o pomeneşti o dată pe an. Întotdeauna se-ntâmplă cam prin perioada asta, spre sfârşitul verii, când se coace recolta. Aştept să spui ceva.

După un moment, părându-i rău pentru această izbucnire, o luă pe Martha în braţe:

— N-am vrut să mă răstesc la tine. Uneori, propriile mele gânduri

mă sperie. Mă-ntreb dacă poate absenţa copiilor n-o fi provocat o formă de nebunie pe care n-o identificăm fiindcă nu-i trecută nicăieri.

Încă destul de iritată, Martha replică:

— Iar eu aud aşa ceva de la tine mult mai frecvent decât o dată pe an. Nu eşti niciodată conştient de propria-ţi nesiguranţă emoţională?

Se îndepărtă de ea, cam slăbit, simţindu-şi durerile din trup, niciodată în acelaşi loc. Apoi izbucni în râs:

— Nu pot înţelege cum mă suporţi, Martha Broughton! Uneori nu pricep cum mă pot eu însumi suporta… În timp ce lumea moare în chinuri, aceleaşi chinuri paralele mă străbat pe mine pe dinăuntru. Moartea tatei. Ar fi trebuit să rămână în urmă de mult, şi totuşi mă însoţeşte zi de zi, nu ştiu de ce.

Femeia îşi drese glasul.

— Încă te mai simţi vinovat pentru asta, aşa-i?

— Nu s-a purtat destul de bine când trăia. Acum am vârsta lui şi mă întreb: aş fi oare în stare să mă port destul de frumos cu fiii mei, dacă i-aş avea…?

— Iar începi că n-ai copiii…

Cuprinzându-şi capul în mâini, râse prost dispus:

— Cristoase, jucăm o-ntreagă tragedie pe tema suferinţei de-a nu avea copii. Poate că generaţiile dinaintea noastră n-au făcut decât să… mă rog, să fi jucat tragedia suferinţei de-a avea copii. Ăsta a fost tot sensul speciei umane, nu-i aşa, din punct de vedere biologic? „Mergeţi şi vă înmulţiţi…” O dată ce nu te mai poţi înmulţi, nu mai ai nici un chef să mergi înainte. O dată ce nu te poţi înmulţi, eşti divizat, cum ar spune Dusty Dykes… Hai să dormim. N-am vrut să te chinuiesc cu nesiguranţa mea emoţională.

Martha căscă.

— Atât de multe vieţi diferite se derulează în capul meu… Eşti presat să-ţi faci datoria ca tată sau fiu, precum şi ca soţ, uneori. N-am încotro. Uneori mă înspăimântă. Încerc să mi-o reprim, dar încolţeşte din nou.

— Bine, reprimarea a fost marele tău talent în viaţă. Dacă suntem osândiţi să ne repetăm trecutul, cum ar putea fi altminteri? De-acum ar fi trebuit să avem nepoţi, lipăind mărunt să ne vadă rânjetele ridate şi scamatoriile cu cărţi de joc… Ne-ar fi umplut vieţile. Dacă tuturor le e interzis genul ăsta de fericire, nu-i de mirare că timpul o ia razna, nu-i de mirare că bătrânul Charley, săracul, vine cu idei ţicnite că vede gnomi.

— Poate că o femeie percepe altfel lucrurile. Ceea ce regret eu mai mult e rezervorul pe care-l am în mine, plin cu ceva – iubire, bănuiesc – ce simt că nu şi-a găsit niciodată destinaţia.

O mângâie blând pe păr şi răspunse:

— Eşti cea mai iubitoare fiinţă omenească din câte-au trăit

vreodată. Acum, te superi dacă mă culc?

Dar cea care adormi fu Martha. Greybeard zăcu o vreme treaz, ascultând zgomotele îndepărtate ale păsărilor nocturne ce se hrăneau. Îl stăpânea neliniştea. Îşi trase uşurel capătul bărbii de sub umărul Marthei, încălţă pantofii, descheie catarama cortului şi se strecură afară, amorţit. În ultima vreme spinarea nu-i mai era la fel de flexibilă ca altădată.

Fiind atât de nepătrunsă, noaptea părea mai înăbuşitoare decât în realitate. Nu-şi putea explica propria nelinişte. I se părea că aude zgomotul unui motor – îi era uşor să vizualizeze vaporul cu aburi pe care-l luase mama lui de la Westminster Pier, în primii ani de viaţă, înainte să-i fi murit tatăl. Dar asta era cu neputinţă. Se cufundă în gânduri despre trecut şi despre mama sa. Era minunat cât de vii păreau unele amintiri. Se întreba dacă viaţa mamei lui – trebuia să se fi născut (atât de demult!) în anii 1940 – nu fusese mai complet ruinată de Accident decât a sa proprie. Abia reuşea să-şi aducă aminte zilele dinainte de-a se fi întâmplat Accidentul, cu excepţia câtorva imagini disparate, precum croaziera de la Westminster Pier, astfel că exista numai în contextul Accidentului şi al consecinţelor lui, şi se adaptase. Dar cum se putea adapta o femeie? Îşi spuse, destul de solemn, ca şi când ar fi făcut o mare descoperire, că femeile erau altfel.

Motorul vaporului se auzi din nou; părea că pluteşte spre el peste timp şi verosimilitate.

Sunetul creştea. Se duse să-l trezească pe Charley, şi stătură amândoi pe malul apei, ascultând.

— Aproape sigur că-i un fel de vas cu aburi, spuse Charley. La urma urmei, de ce nu? Trebuie să mai existe rezerve de cărbuni zăcând pe ici, pe colo.

Zgomotul se stinse. Rămaseră acolo, îngânduraţi, aşteptând, scrutând întunecimea. Nu se mai întâmplă nimic. Charley ridică din umeri şi se duse la culcare. Nu peste mult, Greybeard se vârî şi el la loc în pături.

— Ce se-ntâmplă, Algy? întrebă Martha, trezindu-se.

— A trecut un vapor cu aburi pe undeva pe lac. Şi Charley l-a auzit.

— Poate-o să-l vedem dimineaţă.

— Suna ca alea cu care obişnuia să mă plimbe mama. În timp ce stăteam acolo privind în gol, m-am gândit cum mi-am irosit viaţa, Martha. N-am avut nici un strop de credinţă…

— Scumpul meu, nu cred că-i momentul potrivit pentru o anchetă asupra vieţii tale. Ar fi mult mai bine la lumina zilei, peste, să zicem, douăzeci de ani.

— Nu, Martha, ascultă, ştiu că-s un băiat imaginativ şi introspectiv

din fire, dar…

Micul ei hohot de râs îl făcu să se întrerupă. Femeia se ridică în şezut, căscă şi spuse:

— Eşti unul dintre cei mai puţin introspectivi oameni pe care i-am cunoscut vreodată, şi tot timpul mi-a părut bine că imaginaţia ta e mult mai prozaică decât a mea. Fie să-ţi faci întotdeauna asemenea iluzii despre tine însuţi – e semn de tinereţe.

Greybeard se aplecă spre ea, căutându-i mâna.

— Eşti o făptură ciudată, Martha. Câteodată mă faci să mă-ntreb cât de mult se pot cunoaşte doi oameni unul pe altul, dacă tu mă cunoşti pe mine atât de puţin. E uimitor cât de oarbă poţi fi, când mi-ai fost o tovarăşă de viaţă atât de minunată timp de treizeci de ani sau trei sute sau câţi or fi fost în realitate. În multe privinţe eşti de-a dreptul admirabilă, câtă vreme eu sunt o asemenea hahaleră.

Martha aprinse lampa de lângă pat şi spuse cu gravitate:

— Cu riscul să mor muşcată de ţânţari, trebuie să aprind o lumină şi, să mă uit la tine. Îmi cad greu la stomac nefericirile fără chip. Iubitule, ce tot îndrugi despre tine însuţi? Hai s-o lămurim înainte de-a dormi mai departe.

— Probabil că ai înţeles destul de clar. Nu-i ca şi cum mi-aş fi ales de soţie o femeie proastă, aşa cum preferă unii bărbaţi. Toată viaţa am fost un pierde-vară.

— Exemple?

— Păi, uite de pildă acum, cum am reuşit să ne rătăcim, mai mult sau mai puţin. Şi altele, mult mai grave. Toată perioada aia nenorocită de după moartea tatei, când mama s-a măritat cu tâmpitul ăla de Barratt. N-ajunge să spui că nu eram decât un copil; pur şi simplu nu m-am prins niciodată ce se întâmpla. Simţeam că aş fi pedepsit pentru ceva, şi nu ştiam exact care era păcatul, ba încă nici măcar ce pedeapsă exact era. Mi-era silă de Barratt şi-l detestam, deşi când flirta cu alte fâşneţe eram nefericit de dragul mamei. A prins ocazia şi-a şters-o cu una din ele. Pe mama a agăţat-o un om de serviciu, Carter se numea, şi am stat cu el câteva săptămâni.

— Îl ţin minte pe Carter. Mama ta avea un talent deosebit să aleagă bărbaţi cu munci prospere.

— Mai avea talent şi să agaţe bărbaţi imposibili. Sărmana femeie, cred că era o mare prostuţă. Unchiul Keith – Barratt – a apărut într-o zi şi ne-a luat de la Carter. După asta, el şi mama au avut scandaluri săptămâni de-a rândul. Totul a fost atât de nedemn… Poate că asta m-a ajutat în adolescenţă să-ncerc să mă port eu însumi într-un mod cât mai demn. Apoi a venit războiul. Ar fi trebuit să refuz să plec – ştii că, moralmente, eram convins de nedreptatea lui. Dar am acceptat compromisul şi m-am înrolat în Infantop. După care a urmat afacerea cu angajarea la DOUCH. Ştii, Martha, cred că ăsta a fost cel mai mare

rasol pe care l-am tras vreodată. Băieţii ăia de la DOUCH, bătrânul Jack şi ceilalţi, erau oameni devotaţi. Eu niciodată n-am crezut cât de cât în acel proiect.

— Vorbeşti prostii, Algy. Îmi aduc aminte cât de mult ai lucrat, la Washington şi la Londra.

Greybeard râse.

— Ştii de ce m-am înscris? Pentru că s-au oferit să te-aducă la Washington ca să fii alături de mine! Asta a fost! Interesul meu faţă de DOUCH era pur subsidiar pe lângă cel faţă de tine. E-adevărat că am făcut treaba destul de bine în anii de după război, când a căzut guvernul, iar Uniţii au încheiat pacea cu duşmanul. Dar observă ce şansă am ratat când eram în Cowley. Dacă nu mă preocupa atât de mult propria noastră soartă, am fi putut participa la un moment istoric important. Când colo, am spălat putina şi am vegetat în toţi anii ăia îngrozitori la Sparcot. Iar acolo ce-am făcut? Păi, am dat pe nimic maşina de la DOUCH(E), numai pentru că ne erau un pic cam goale burţile. Şi când m-aş fi putut reabilita, la Biserica lui Christos, recuperând camioneta, pur şi simplu n-am mai fost în stare să-ndur încă vreo doi ani de muncă grea. Auzind motorul ăla duduind acolo pe lac, m-am gândit la afurisita de maşină, şi cât de bine reprezintă tot ceea ce-aş fi putut să fiu sau să am.

Martha plesni o molie ce-i dădea târcoale prin jurul feţei şi se întoarse spre el surâzătoare:

— Oamenii care-au fost trădaţi se văd adesea pe ei înşişi trădători. Să nu faci una ca asta, Algy. În noaptea asta te gândeşti la toate prostiile. Eşti un om prea mare ca să te bălăceşti în autoînşelăciune. Nu vezi că tot ceea ce tocmai mi-ai spus nu-i decât povestea răstălmăcită a propriei tale integrităţi?

— A lipsei ei, vrei să zici.

— Nu, nici vorbă. Când erai copil, n-ai fost stăpân pe viaţa ta. Atât mama ta cât şi Keith erau nişte idioţi – mi-am dat seama încă de-atunci, fetiţă fiind – iar criza acelor vremuri îi dezorientase de-a binelea. Pentru asta, nu te poţi învinui singur. Ai trecut prin război încercând, la început, să salvezi copiii, apoi ai încercat să faci ceva constructiv pentru viitor. Te-ai însurat cu mine, când te-ai fi putut deda la tot desfrâul în care se complăceau bărbaţii din lumea-ntreagă. Şi bănuiesc că de-atunci mi-ai rămas credincios. Nu cred că asta denotă vreo lipsă de caracter.

Cât despre slăbiciunea ta de la Cowley, te poţi duce să-l întrebi pe bătrânul Jeff ce părere are! Ai vândut maşina de la DOUCH(E) după un infinit de dureros conflict cu tine însuţi, şi ai salvat întreaga comunitate de la Sparcot din ghearele morţii prin inaniţie. Iar a o lua înapoi – de ce-ai face-o? Dacă există vreun viitor pentru oameni, atunci trebuie să privim înainte, nu în urmă; DOUCH(E) a fost o idee

măreaţă atunci când au conceput-o, în anul 2000. Acum putem vedea că-i absolut irelevantă.

Dar ceea ce n-a fost niciodată irelevant pentru tine sunt ceilalţi oameni – şi eu, printre alţii. Întotdeauna m-ai pus pe primul loc. Mi-am dat seama; după cum spui, proastă nu-s. M-ai plasat înaintea muncii tale de la Washington şi de la Cowley. Crezi că m-a deranjat? Dacă mai mulţi oameni şi-ar fi luat în considerare semenii înaintea abstracţiilor din secolul trecut, acum n-am fi aici unde-am ajuns.

… Se opri, brusc.

— Asta-i tot, cred. Sfârşitul conferinţei. Te simţi mai bine, Greybeard?

Drept răspuns, acesta îi apăsă cu buzele tâmpla brăzdată de vene.

— Iubita mea, îţi spun eu că suferim de cine ştie ce formă de nebunie. După atâta timp – am descoperit-o pe-a ta!

Când se trezi din nou, era ziuă, iar Pitt îl zgâlţâia. Încă înainte ca bătrânul braconier să deschidă gura, auzi iar duduitul vaporului cu aburi.

— Mai bine ia-ţi arma, pentru cazu' că-s piraţi, Greybeard, îl povăţui Pitt. Femeile spun că vasul vine încoace.

Trăgându-si pantalonii, Greybeard ieşi desculţ în iarba umedă de rouă. Martha şi Charley scrutau ceţurile; trecu în spatele lor, punând o mână pe umărul soţiei sale. În acea dimineaţă, pâcla era densă ca laptele. În spatele lor, coasta colinei nu se mai vedea. Atrase de zgomotul motorului, femeile din comunitatea religioasă se materializau târându-şi picioarele spre ţărm.

— Vine Stăpânul! Vine stăpânul! strigau ele.

Duduitul motorului se opri. Sunetul său se stinse peste ape. Îşi încordară ochii să vadă mai bine.

Un vas fluvial apăru ca o fantomă, lunecând spre ei în tăcere. Părea lipsit de substanţă, existând doar ca un contur. Pe punte, oameni nemişcaţi priveau peste mare. Bătrânele de pe mal, cel puţin acelea dintre ele care mai erau capabile, căzură în genunchii lor artritici, ţipând:

— Stăpânul vine să ne salveze!

— Cred că încă trebuie să mai existe depozite de cărbuni, dacă ştii unde să cauţi, îi spuse Greybeard Marthei. Probabil că n-a mai rămas nici o mină de cărbuni activă. Sau poate folosesc drept combustibil lemnele. N-ar strica să fim prudenţi, deşi nu prea arată să aibă intenţii ostile.

— Acum ştiu ce simţeau sălbaticii când apăreau misionarii cu corabia încărcată de Biblii, replică Martha. Privea o lungă fâşie de pânză agăţată de parapeţii vasului, care purta cuvintele: POCĂIŢI-VĂ – SOSEŞTE STĂPÂNUL! Iar dedesubt cu litere mai mici: „A Doua

Generaţie Are Nevoie De Darurile Şi Rugăciunile Voastre. Sunt Necesare Donaţii Pentru A Ne Sprijini Cauza."

— Se pare că Bibliile au şi o etichetă cu preţul, observă Greybeard.

Un grup de oameni de pe vapor se apropiară şi dădură la o parte o secţiune din copastie; coborâră la apă o bărcuţă, cu intenţia evidentă de a veni pe uscat... În acelaşi timp, un megafon fu pus în funcţiune cu un râgâit preliminar şi începu să li se adreseze femeilor de pe mal:

— Doamnelor de pe Insula Wittenham, Stăpânul vă cheamă! Vă salută şi va binevoi să vă viziteze. Dar de astă dată nu-şi va părăsi sfântul său vas. Dacă doriţi să staţi de vorbă cu el, e mai bine să poftiţi la bord. Coborâm o barcă să vă aducă pe voi şi darurile voastre. Reţineţi, nu vă costă decât o duzină de ouă să vă aflaţi în prezenţa lui, iar în schimbul unui pui puteţi schimba şi o vorbă.

Barca lansată de pe vapor începu să vâslească trudnic spre ţărm. Lopătau două femei, cocoşate peste rame, tuşind şi icnind ca în pragul unei crize de tromboză. Deveniră mai puţin nesubstanţiale când, ieşind din ceaţă, ajunseră la mal şi debarcară.

Martha îl apucă pe Greybeard de mână:

— O recunoşti pe una din femeile alea două? Aia care tocmai scuipă în apă.

— Nu se poate! Seamănă cu bătrâna – cum o chema?

— O lăsaserăm în locul ăla, zi-i pe nume – Becky! Ea e, e Becky Thomas!

Martha înaintă grăbită. Femeile de pe insulă se înghionteau să urce în barcă. În braţe sau coşuri cărau provizii, probabil ofrande spre a fi depuse dinaintea Stăpânului. Becky stătea la o parte, privind apatică manevrele. Arăta chiar mai murdară decât în vremurile de la Sparcot, şi mult mai bătrână, deşi trupul îi rămăsese dolofan. Avea obrajii supţi şi nasul ascuţit.

Privind-o, Martha îşi spuse: „E din generaţia părinţilor mei şi ai lui Algy. Uluitor cum încă mai supravieţuiesc unii dintre ei, în ciuda tuturor acelor predicţii sumbre pe care le tot auzeam, cum că toţi vom muri de tineri. Becky trebuie să aibă pe puţin optzeci şi cinci de ani."

Şi, cu un junghi în inimă:

„Ce-o să mai rămână din lume dacă Algy şi cu mine ajungem vreodată la vârsta asta?"

În timp ce Martha se apropia de ea, Becky îşi schimbă poziţia şi puse mâinile în şolduri. La una din încheieturile-i descarnate, observă Martha, avea prins vechiul ceas stricat care fusese cândva mândria lui Towin. El unde o fi fost?

— Bună, Becky, o salută ea. Ce mică şi umedă e lumea! Faci o croazieră estivală?

Becky nu dădu prea mari semne de încântare în faţa reîntâlnirii cu Martha sau la vederea lui Greybeard, Charley şi Pitt, care se apropiau

să-i vorbească.

— Acum aparţin Stăpânului, le spuse. De-asta am privilegiul, chiar la vârsta mea înaintată, să port un copil dintr-A Doua Generaţie. Îl voi naşte la toamnă.

Pitt chicoti răguşit:

— Erai gravidă când te-am lăsat în târgul ăla, câţi ani or fi trecut de-atunci? Cu copilul ăla ce s-a-ntâmplat? Socot că era un făt-fantomă, este? Tot timpul am fost de aceeaşi părere, pe vremea aia.

— Pe-atunci eram măritată, băi brută bătrână şi necioplită ce eşti, se răţoi Becky, iar Stăpânul încă nu-şi începuse Stăpânirea, aşa că normal că n-am avut încotro. Abia acum, că am văzut Lumina, pot rămâne borţoasă. Dacă vrei copii, Martha, n-ar strica să-i aduci un dar Stăpânului şi să vezi ce poate face pentru tine. Înfăptuieşte miracole, zău că da.

— Şi cu bătrânul Towin ce s-a întâmplat, Becky? întrebă Charley. Nu-i şi el cu tine la bord?

Băbătia îşi schimonosi faţa, încruntată.

— Moş Towin Thomas era un om păcătos, Charley Samuels, şi nici că mă mai gândesc la el. Nu vroia să creadă în Stăpân, nici nu urma tratamentele Stăpânului, şi prin urmare a murit de-un cancer malign care l-a secătuit pân-a ajuns să nu mai cântărească decât vreo zece kile. La drept vorbind, a fost o binecuvântare când a răposat. De-atunci îl urmez necontenit pe Stăpân. Merg acum pe-a două sute douăştreia-mi zi de naştere. N-arăt nici o zi peste sută, socot, nu-i aşa?

Greybeard spuse:

— Replica asta-mi sună cunoscută de undeva. Îl cunoaştem, aşadar, pe Stăpânul ăsta al vostru, Becky? N-o fi cumva Bunny Jingadangelow?

— Întotdeauna ai fost slobod la gură, Greybeard, răspunse Becky. Ai grijă cum i te adresezi, fiindcă acum nu mai foloseşte numele ăsta vechi.

— Dar după câte se pare îşi mai foloseşte, totuşi, scamatoriile Vechi, se întoarse Greybeard spre Martha. Hai să urcăm la bord şi să-i facem o vizită bătrânului ticălos.

— N-am nici un chef să-l văd, zise Martha.

— Păi – uite, doar nu vrem să rămânem înţepeniţi aici în ceaţă, pe marea asta. Am putea rătăci pe-aici până la toamnă, iar atunci ar trebui să fim mult mai departe în josul râului. Hai să mergem să-l vedem pe Bunny Jingadangelow şi să-i cerem să ne remorcheze. E limpede că, fără-ndoială, căpitanul vasului ăstuia cunoaşte drumul.

Traversară până la vapor cu barca lui Pitt. Urcară la bord, deşi puntea era deja plină de credincioase şi ofrandele lor.

Greybeard trebui să aştepte până când femeile de pe insulă vizitară una câte una cabina Stăpânului, să-i primească binecuvântarea, şi abia

pe urmă i se permise să intre, fiind introdus înăuntru cu oarecare ceremonie.

Bunny Jingadangelow stătea tolănit într-un şezlong, înfăşurat în echivalentul slinos al unei togi romane, veşmânt pe care-l considera în mod evident mai adecvat noii sale meniri decât colecţia antică de piei de iepure care-i fusese înainte ţinuta cea mai respectabilă. În jurul său – şi, acum, duse cu căruciorul de către un bătrân în şort – se aflau tributurile materiale aduse calităţilor lui zeieşti – legume, salate cu miezul gras şi creţ, raţe, peşti, ouă, o găină cu gâtul sucit recent.

Jingadangelow însuşi încă îşi mai afişa mustaţa răsucită şi favoriţii. Rotunjimea care-i afectase cândva doar bărbia cucerise acum noi teritorii; avea trupul corpolent, iar faţa sa adoptase înfăţişarea durdulie şi strâmbă a unei luni pline, fiind de o opacitate neegalată până-n prezent – deşi îşi adună un bun procentaj din suprafaţă într-o încruntătură când îl văzu pe Greybeard intrând. Becky îi anunţase fără îndoială vizita.

— Vroiam să te văd pentru că am fost întotdeauna de părere că ai un rar dar al introspecţiei, îi spuse Greybeard.

— E cu desăvârşire adevărat. Acesta m-a şi condus la divinitate. Dar te asigur, domnule Greybeard, de vreme ce deduc că încă mai porţi această poreclă lipsită de distincţie, că nu am nici o intenţie să fac schimb de bârfe despre trecut. Am supravieţuit trecutului, la fel cum intenţionez să supravieţuiesc şi viitorului.

— Încă te mai ocupi de vechea daravelă cu Viaţa Eternă, după cum văd, deşi recuzita e mult mai elaborată.

— Observi acest clopoţel manual? N-am decât să sun din el ca să fii imediat scos afară de-aici. Nu trebuie să mă insulţi. Am atins sanctitatea.

Îşi depuse mâna dolofană pe masa de-alături, făcând o mutră bosumflată.

— Dacă n-ai venit ca să te alături A-Doua-Generaţionaliştilor mei, atunci ce pofteşti?

— Păi, mă gândeam – am venit să discutăm despre Becky Thomas şi sarcina asta a ei. N-ai nici…

— La fel mi-ai spus şi data trecută când ne-am întâlnit, acum nu ştiu câte secole. Becky nu-i treaba dumitale – a devenit una dintre credincioase, de când i-a murit soţul. Te cam închipui conducător de oameni, nu-i aşa, fără a-i conduce cu adevărat?

— Nu conduc pe nimeni, fiindcă eu…

— Fiindcă eşti un soi de hoinar! Care ţi-este ţelul în viaţă? Nu ai nici unul! Adu-ţi turma alături de mine, omule, şi trăieşte-ţi în tihnă zilele care ţi-au mai rămas. Eu nu-mi petrec toata viaţa vagabondând pe lacul ăsta într-o luntre spartă. Am în extremitatea sudică o bază, numită Hagbourne. Vino acolo cu mine.

— Şi să devin un… cum ţi-oi numi dumneata discipolii, şi să-mi fac soţia să devină una ca ei? Nici vorbă! Noi…

Jingadangelow îşi luă clopoţelul şi sună.

Două bătrâne intrară şontâc-şontâc, ambele îmbrăcate într-o parodie de togă, una dintre ele afectată de o enormă corpolenţă şi cu ochi bulbucaţi ce nu-l priveau decât pe Stăpân.

— Preotese ale Generaţiei A Doua, li se adresă Jingadangelow, spuneţi-mi scopurile venirii mele.

Psalmodiind pe de rost, cu femeia cea mai slabă în avans cale de circa o jumătate de propoziţie, replicară:

— Vii să-l înlocuieşti pe Dumnezeul care ne-a părăsit; vii să-i înlocuieşti pe oamenii care ne-au părăsit; vii să-i înlocuieşti pe copiii care ne-au fost interzişi.

— În toate acestea nu există nimic fizic, sper că înţelegi, Greybeard, spuse Jingadangelow ca o paranteză.

— Ne aduci speranţă acolo unde n-aveam decât cenuşă; ne aduci viaţă acolo unde n-aveam decât suferinţă; ne aduci pântece pline acolo unde n-aveam decât burţi goale.

— Vei fi fiind de acord că proza, în felul ei pseudo-biblic, e destul de elocventă.

— Îi faci pe necredincioşi să moară de pe aceste pământuri; îi faci pe credincioşi să supravieţuiască; şi-i vei face pe copiii credincioşilor într-o A Doua Generaţie care vor reînzestra Pământul cu oameni.

— Foarte bine, preoteselor. Stăpânul vostru e mulţumit de voi, şi mai ales de Sora Madge, care exprimă lucrurile ca şi cum ar crede ceea ce spune. Acum, fetelor, recitaţi ceea ce trebuie să faceţi pentru ca toate acestea să ajungă să se întâmple.

Din nou cele două femei îşi asumară tonul recitativ:

— Trebuie să înlăturăm orice păcat din noi înşine; trebuie să înlăturăm orice păcat din ceilalţi; trebuie să-l onorăm şi să-l cinstim pe Stăpân.

— Aceasta e cea pe care am putea-o numi clauza de calificare, îi spuse Jingadangelow lui Greybeard. Bine, preoteselor, acum puteţi pleca.

Căzură în genunchi pentru a-i prinde mâna şi a-l mângâia pe cap, cerşindu-i să le dea voie să rămână şi îndrugându-i mostre de jargon.

— Ei drăcia dracului, fetelor, sunt în audienţă! Lăsaţi-mă-n pace!

Fugiră de preaîndreptăţita-i mânie, iar Jingadangelow îi spuse iritat lui Greybeard, în timp ce se foia în scaun ca să stea din nou comod:

— Asta-i pedeapsa pentru a avea discipoli – se întrec pe ei înşişi. Cântatul tuturor chestiilor ăstora repetitive se pare că li se urcă femeilor la cap. Iisus a ştiut el o chestie, două, când şi-a ales o echipă exclusiv masculină, dar eu par să mă descurc oarecum mai bine cu femeile.

— Nu pari complet cufundat în rolul dumitale, Jingadangelow, observă Greybeard.

— Rolul de profet e întotdeauna puţin cam obositor. De câţi ani mă ţin de povestea asta? De secole, şi pentru secole şi de-acum înainte! Da' le dau speranţă – ăsta-i lucrul cel mare. Curios, mm? – să le dai oamenilor ceva ce ţie însuţi îţi lipseşte…

Se auzi o bătaie în uşă, şi un individ flenduros, pierdut într-un jerseu gri, anunţă că toate femeile din Wittenham reveniseră în siguranţă pe ţărm şi nava era gata să-şi reia drumul.

— Dumneata şi grupul dumitale aţi face mai bine să plecaţi, îi spuse Jingadangelow lui Greybeard.

Atunci, îi ceru Greybeard să-i tracteze. Iritat, Jingadangelow spuse că se poate face, dacă sunt gata cu toţii să ridice ancora aproape imediat. Avea să-i remorcheze până la Hagbourne în schimbul unei anumite contribuţii în muncă din partea lui Pitt, Charley şi Greybeard. După o scurtă consultare, căzură de acord şi-şi adunară lucrurile; majoritatea acestora fură depozitate pe şlep sau în barca lui Pitt, iar restul îl luară cu ei la bordul vasului, unde li se acordă o porţiune din spaţiul punţii. La vremea când îşi începură drumul, ceaţa se risipise. Ziua rămase apăsătoare şi melancolică.

Pitt şi Charley se angajară într-un joc de cărţi cu doi membri ai echipajului. Martha şi Greybeard făcură o plimbare împrejurul punţii, care păstra urmele scaunelor pe care stătuseră odinioară călătorii de vacanţă să admire bătrânul râu. La bord se aflau puţini oameni: vreo nouă „preotese", poate, ca să slujească dorinţelor lui Jingadangelow, şi câţiva membri ai echipajului. Mai era şi o pereche de domni ce lâncezeau leneşi în umbra de la pupa şi nu scoteau o vorbă. Erau înarmaţi cu revolvere, în mod vădit pentru a respinge orice atac s-ar fi putut întreprinde asupra navei, dar Greybeard, neplăcându-i cum arătau, simţi o oarecare uşurare că-şi luase cu el puşca.

În timp ce treceau prin dreptul saloon-ului, încăperea camuflată cu perdele pentru folosinţa lui Jingadangelow, uşa se deschise şi Stăpânul însuşi privi afară. O salută pe Martha ostentativ.

— Chiar şi un zeu are nevoie de-un strop de aer curat, spuse el. La mine-n cabină e ca într-un cuptor. Arăţi la fel de fermecătoare ca-ntotdeauna, Madame; secolele n-au lăsat nici o urmă de pas în trecerea lor peste faţa dumitale. Că tot veni vorba de frumuseţe, poate-ai binevoi să pofteşti aici şi s-arunci o privire unui anumit lucru.

Le făcu semn lui Greybeard şi Martha să-l urmeze în cabină, spre o uşă aflată în capătul opus al acesteia.

— Sunteţi amândoi necredincioşi, necredincioşi înnăscuţi, aş crede, de vreme ce dintotdeauna am susţinut teoria că necredincioşii se nasc, în vreme ce sfinţii se fac; dar, în speranţa de-a vă converti, poate aţi vrea să vedeţi unul din miracolele mele?

— Tot te mai ocupi de castrări? întrebă Martha, rămânând pe loc.

— Cerule, nu! Neîndoielnic, transformarea pe care am suferit-o e suficient de evidentă pentru dumneata, doamnă Greybeard. Scamatoriile primitive nu-şi au locul printre ocupaţiile mele. Vreau să vă arăt o mostră autentică dintr-A Doua Generaţie a mea.

Ridică perdeaua unei ferestruici practicate în uşă şi le făcu semn să se uite în încăperea alăturată.

Lui Greybeard i se tăie respiraţia. Toate simţurile sale se deşteptară, ca o muzică.

Pe un pat mic, dormea o tânără fată. Era goală, iar cearşaful îi alunecase de pe umeri, dezvelindu-i cea mai mare parte a trupului. Acesta era neted şi bronzat, plămădit cum nu se poate mai delicat. Braţele, împreunate sub ea, îi susţineau sânii; avea un genunchi ridicat în sus până aproape de a-i atinge cotul, dezvăluind smocul de păr pubian dintre picioare. Dormea cu faţa înfundată în pernă, cu gura deschisă şi părul şaten şi bogat în neorânduială, încruntându-se în somn. Să tot fi avut şaisprezece ani.

Martha trase în linişte perdeaua la loc peste ochiul de geam şi se întoarse spre Jingadangelow.

— Deci unele femei încă mai rămân însărcinate… Dar copila asta nu aparţine nici uneia dintre cele pe care le ai la bord, nu?

— Nu, nu, câtă dreptate ai! Aceasta nu e decât consolarea unui biet profet bătrân, cum s-ar putea zice. Soţul dumitale pare mişcat. Aş putea nădăjdui că după această dovadă a capacităţilor mele potenţiale îi putem ura bun-venit sub pulpana A-Doua-Generaţionaliştilor?

— Diavol viclean ce eşti, Jingadangelow, ce faci cu fata asta? E perfectă – nu ca acele triste creaturi pe care le-am văzut la Oxford. Cum ai pus mâna pe ea? De unde vine?

— Nu vă daţi seama că nu prea aveţi dreptul să mă interogaţi astfel? Dar aş putea tot atât de bine să vă spun că, bănuiesc, mai există încă multe făpturi la fel de drăgălaşe precum Chammoy – aşa se numeşte – furişându-se încoace şi-ncolo prin ţară. După cum vedeţi, am ceva tangibil de oferit discipolilor mei! Acum, de ce nu vă uniţi voi doi partida cu a mea?

— Facem o călătorie spre gurile râului, răspunse Martha.

Bunny Jingadangelow clătină din cap de i se scuturară obrajii.

— Devii purtătoarea de cuvânt a soţului la vârsta dumitale înaintată, doamnă Greybeard. Când ne-am întâlnit, acum atâtea secole, crezusem că gândeşti cu capul dumitale propriu.

Greybeard îl înşfăcă de pieptţii togii:

— Cine-i fata aia de-acolo? Dacă mai există şi alţi copii, atunci trebuie să fie salvaţi şi îngrijiţi corespunzător, şi ajutaţi, nu folosiţi ca târfe pentru tine! Pentru Dumnezeu, Jingadangelow…

Stăpânul dădu îndărăt clătinându-se, înhăţă clopoţelul, sună violent

şi-l lovi cu el pe Greybeard peste obraz.

— Eşti invidios, câine, ca toţi bărbaţii! mârâi el.

Două preotese sosiră pe dată, zbierară văzând încăierarea şi o luară spre cei doi indivizi aşezaţi la pupa navei. Aceştia îl apucară pe Greybeard de braţe, ţinându-l strâns.

— Legaţi-l şi aruncaţi-l peste bord! ordonă Jingadangelow, împleticindu-se înapoi spre scaunul său; gâfâia greoi. Să guste puţin din el ştiucile. Pe femeie legaţi-o şi lăsaţi-o pe punte. O să vorbesc eu cu ea când ajungem la Hagbourne. Executarea!

— Nici o mişcare! interveni Pitt din uşă. Potrivise o săgeată în arc şi îl ochea pe Jingadangelow. Singurii doi dinţi pe care-i mai avea în gură luceau înapoia penajului armei. Lângă el stătea Charley, supraveghind coridorul cu cuţitul în mână.

— Dacă se clinteşte careva neinvitat, trag în Stăpânul vostru fără să şovăi o secundă. Ia-le pistoalele, Martha. Greybeard, eşti bine? Acum ce facem?

Haidamacii lui Jingadangelow nu denotau nici o poftă de luptă. Greybeard luă de la Martha cele două revolvere şi le vârî în buzunare. Îşi tamponă obrazul cu mâneca.

— N-aveam nimic de împărţit cu aceşti oameni, spuse el, dacă sunt gata să ne lase în pace. Mergem până la Hagbourne şi-i lăsăm acolo. Mă-ndoiesc că ne vom mai reîntâlni vreodată.

— A, da’ nu le poţi da drumul aşa! exclamă Pitt. Uită-te ce şansă laşi să-ţi scape. Avem acum ocazia să punem mâna pe o barcă în perfectă stare. Putem debarca echipajul ăsta mucegăit pe cea mai apropiată bucăţică de mal. Puterea!

— Nu putem face asta, Jeff. Suntem prea bătrâni pentru a mai deveni piraţi, se opuse Martha.

— Simt puterea cum îmi revine, întocmai ca pe vremea când eram tânăr, rosti Pitt, fără a se uita la nimeni anume. Stând aici cu arcul, mi-am dat seama că aş putea ucide iarăşi. Doamne… E un miracol…

Îl priviră fără să înţeleagă.

Greybeard spuse:

— Să fim practici. Nu ne-am putea descurca pe-un asemenea vas. Şi nici nu l-am putea scoate din Marea Barks.

— Martha are dreptate, spuse Charley. N-avem dreptul moral să le răpim nava, oricât de ticăloşi or fi.

Jingadangelow se îndreptă şi-şi ajustă toga.

— Dacă v-aţi terminat cu toţii discuţiile, fiţi buni şi, plecaţi din cabina mea. Trebuie să vă reamintesc că această încăpere e privată şi sacră. Nu va fi nici o problemă, de-asta vă asigur eu.

În timp ce ieşeau, Martha văzu un ochi negru şi sălbatic privindu-i printr-o ruptură a perdelei de pe ferestruica îndepărtată.

Când, spre sfârşitul după-amiezii, apăru, localitatea Hagbourne se ivi nu din ceaţă, ci printre cortinele groase ale ploii, căci pâcla de dimineaţă fusese împrăştiată de un vânt aducător de averse. Acestea încetară în timp ce vasul cu aburi acosta la un chei de piatră, şi lanţul colinelor Berkshire Downs se înălţă dincolo de Hagbourne. Orăşelul pe care Jingadangelow îl numea baza sa părea aproape pustiu. Nu erau acolo decât trei bătrâni care să întâmpine vaporul şi să ajute la amararea lui. Debarcarea ce urmă îmbogăţi cât de cât cu viaţă deprimantul decor.

Precaut, grupul lui Greybeard îşi desprinse bărcile de navă.

Jingadangelow nu dădea impresia unui luptător. Lucru la care nu se aşteptau fu apariţia lui Becky, care se apropie în timp ce-şi transbordau lucrurile pe şlep.

Înclinând capul într-o parte, îşi aţinti nasul ascuţit către Greybeard.

— M-a trimis Stăpânul să vă vorbesc. Spune că-i datoraţi ceva de muncă pentru privilegiul pe care vi l-a acordat remorcându-vă.

— Am fi muncit pentru el dacă nu-l ataca pe Greybeard, spuse Charley. Aia a fost tentativă de omor, asta a fost. Cei ce se închină la zei falşi vor fi damnaţi pe vecie, Becky, aşa că mai bine ia seama.

— Ţine-ţi limba acasă, Charley Samuels, 'nainte să grăieşti astfel unei preotese a celei de-A Doua Generaţii. Oricum, nu ca să vorbesc cu tine am venit.

Îi întoarse sfidătoare spatele şi-i spuse lui Greybeard:

— Stăpânul păstrează întotdeauna adevărata iertare în inima lui. Nu-ţi poartă râcă, şi ar dori să-ţi ofere adăpost pentru noapte. Are un loc liber pe care l-ai putea folosi. E oferta lui, nu a mea, altfel eu, una, nu ţi-aş face-o. Când mă gândesc că te-ai luptat cu el, că te-ai atins de persoana lui, că ai făcut-o!

— N-avem nevoie de ospitalitatea lui, spuse cu fermitate Martha.

Greybeard se întoarse spre ea luându-i mâinile, iar lui Becky i se adresă peste umăr:

— Spune-i Stăpânului tău că-i primim bucuroşi oferta de adăpost pentru noapte. Şi vezi să ne conducă acolo cineva cu limba mai civilizată.

În timp ce zorea înapoi spre pasarelă, Greybeard îi spuse Marthei pe un ton insistent:

— Nu putem pleca aşa, fără să aflăm mai multe despre fata aia tânără a lui Jingadangelow, de unde vine şi ce-are să i se-ntâmple. În orice caz, noaptea se anunţă furtunoasă. Cu siguranţă, nu ne paşte nici un pericol, şi ne va prinde bine un culcuş uscat. Hai să înnoptăm aici.

Martha îşi arcui ceea ce, într-o altă viaţă, i-ar fi fost sprâncenele:

— Recunosc că nu înţeleg interesul pe care ţi-l stârneşte ticălosul ăsta nedemn de nici o încredere. Atracţia acelei fete, Chammoy, e, dimpotrivă, mult mai evidentă.

— Nu fi o femeiuşcă prostuţă, o dojeni el cu blândeţe.

— Vom face cum doreşti.

Peste chip i se aşternu roşeaţa, până-n creştetul capului.

— Chammoy n-are nici un efect asupra mea, spuse, şi se întoarse să-i dea lui Charley instrucţiuni cu privire la bagaje.

Cazarea pe care le-o oferi Jingadangelow se dovedi satisfăcătoare. Hagbourne era o ruină neîngrijită, case mohorâte din secolul douăzeci, multe dintre ele construite pe spezele primăriei.

Dar la un capăt al orăşelului, într-o zonă aleasă de Jingadangelow pentru uzul său şi al discipolilor lui, se aflau case dintr-o tradiţie mai veche şi mai puţin anemică. În toată regiunea, creştea o vegetaţie densă. Cea mai mare parte din restul localităţii era asediată de plante, soc, ştevie, răscoage, măcriş, urzici şi omniprezenţii rugi de mure. În afara oraşului, vegetaţia era de-o altă natură. Oile care păscuseră cândva iarba din luncă, dispăruseră de mult. În lipsa turmelor care să consume lăstarii arbuştilor şi-ai copacilor, revenea vechea pătură de stejari şi fagi, dezrădăcinând în calea sa casele unde locuiseră consumatorii-de-oi.

Această viguroasă pădure tânără, picurând încă după ploaia recentă, se freca de pereţii din piatră ai hambarului spre care fu îndrumat grupul. Zidul din faţă şi cel dosnic erau, de fapt, sparte, ca rezultat, pe jos fiind plin de noroi. O scară de lemn, însă, ducea la un mic balcon, de unde se ajungea în două camere confortabile, aflate încă sub un acoperiş propriu-zis. Fuseseră locuite nu demult, şi exprimau făgăduiala unei nopţi decente. Pitt şi Charley ocupară o cameră, Martha şi Greybeard pe cealaltă.

Îşi prepararā o masă bună dintr-o pereche de raţe tinere şi nişte mazăre, cumpărată de Martha de la una dintre femeile de pe vas, căci preotesele nu se arătaseră ostile faţă de puţină tocmeală în orele lor libere. Uitându-se după ploşniţe, ajunseră la concluzia că n-aveau să primească vizite pe timpul nopţii; astfel încurajaţi, se retraseră devreme în odăile lor. Greybeard aprinse un felinar şi, împreună cu Martha, se descălţă. Femeia începu să se dezbrace şi să-şi perie părul. El tocmai îşi curăţa ţeava puştii pe dinăuntru cu o bucată de cârpă, când auzi treptele de lemn scârţâind.

Se ridică fără zgomot în picioare, strecurând un cartuş în culată şi îndreptându-şi arma spre uşă.

Intrusul de pe scară auzi în mod vădit clănţănitul închizătorului, căci strigă:

— Nu trage!

Din camera alăturată răsună glasul lui Pitt, strigând o somaţie:

— Care sunteţi acolo, dracilor? Vă-mpuşc pe loc!

— Greybeard, eu sunt – Jingadangelow! Vreau să-ţi vorbesc.

— Jingadangelow, nu Stăpânul! observă Martha.

Greybeard stinse felinarul şi dădu uşa la perete. În lumina asfinţitului târziu, Jingadangelow stătea la jumătatea scărilor, cu o lampă mică deasupra capului. Razele ei, căzând pieziş, nu-i luminau decât fruntea lucioasă şi obrajii. Pitt şi Charley ieşiră pe micul balcon să-l vadă.

— Nu trageţi, oameni buni. Sunt singur şi nu vreau să vă fac nici un rău. Aş dori doar să stau de vorbă cu Greybeard. Puteţi să vă duceţi la culcare şi să dormiţi fără nici o grijă.

— Asta om hotărî noi singuri, replică Pitt, dar tonul său dădea de înţeles că se mai înmuiase. Ai avut ocazia să vezi că nu-ţi înghiţim gogoşile.

— Mă descurc eu cu el, Jeff, îl asigură Greybeard. Fă bine şi intră, Jingadangelow.

Colportorul de viaţă veşnică pusese recent carne pe el; podelele îi scârţâiră sub picioare, în timp ce păşea pe platformă. Greybeard se trase într-o parte, iar Jingadangelow intră în camera lor. Văzând-o pe Martha, îşi învrednici şoldurile cu o smucitură ce se voia substitutul trupeş al unei plecăciuni. Puse lampa pe o poliţă de piatră fixată în perete şi rămase acolo, trăgându-se de buză şi observându-i, cu respiraţia gâfâită.

— Asta-i o vizită mondenă? întrebă Martha.

— Am venit să vă propun un târg, răspunse el.

— Nu facem târguri; asta-i ocupaţia dumitale, nu a noastră, replică Greybeard. Dacă băieţii ăia duri îşi vor revolverele înapoi, sunt dispus să le restitui dimineaţă când plecăm, cu condiţia să garantezi de buna lor comportare.

— Nu ca să discut asta am venit. N-ai nevoie să foloseşti tonul ăsta tăios numai pentru că ai un uşor avantaj faţă de mine. Vreau să-ţi fac o propunere pe-a dreaptă.

Martha spuse cu răceală:

— Doctore Jingadangelow, sperăm să pornim la drum în zorii zilei. Te rog mult să treci direct la ceea ce ai de spus.

— E ceva în legătură cu fata aceea, Chammoy? întrebă Greybeard.

Murmurând că va trebui să-l ajute cineva când o fi să se ridice iar, Jingadangelow se lăsă pe podea şi rămase aşezat acolo.

— Văd că n-am de ales decât să-mi depun unele dintre cărţi pe metaforica masă. Vreau să mă ascultaţi amândoi cu generozitate, de vreme ce într-adevăr am venit să mă despovărez. Fie-mi îngăduit să spun că-mi pare rău că nu mă primiţi într-un mod mai prietenos. În pofida acelui neînsemnat incident de pe vas, consideraţia mea pentru voi rămâne neschimbată.

— Ne interesează să auzim despre fata aflată în posesia dumitale, spuse Martha.

— Da, da, veţi auzi despre ea de îndată. După cum ştiţi, am circulat

extensiv prin Midlands de-a lungul secolelor mele la datorie. În multe privinţe, sunt o figură byroniană, silit să rătăcesc şi să sufăr… În timpul peregrinărilor mele, rareori am văzut copii. Fireşte, ştim că nu poate fi vorba de existenţa lor.

Totuşi, raţiunea mea m-a împins să consider că, situaţia actuală ar putea fi pe departe diferită de cea aparentă. Spre a ajunge la această concluzie, am analizat un număr de factori, pe care acum am să vi-i înfăţişez.

Dacă mai ţineţi minte epoca aceea îndepărtată dinainte ca vechile civilizaţii tehnologice să se fi năruit, în secolul douăzeci A.D.{19}, vă veţi fi amintind că mulţi specialişti au dat diagnostice contradictorii asupra a ceea ce urma să se întâmple când aveam să resimţim efectele depline ale bombelor din spaţiu. Unii considerau că totul va reveni la normal în interval de câţiva ani, alţii, că acumulările de radioactivitate vor eradica toate formele de viaţă de orice fel din această lume păcătoasă dar totuşi, mai degrabă, dezirabilă. După cum ştim, noi cei care ne bucurăm de beneficiul de-a fi supravieţuit, ambele aceste optici greşeau. Am dreptate?

— Ai, continuă.

— Mulţumesc, continuu. Alţi specialişti au sugerat că radioactivitatea de pe urma Marelui Accident s-ar putea să fie absorbită în sol pe parcursul anilor. Cred că această predicţie s-a împlinit. Şi mai cred şi că o dată cu ea, unele femei mai tinere şi-au redobândit capacitatea de a naşte copii.

Acum, trebuie să vă mărturisesc că n-am întâlnit eu însumi nici o femeie fertilă, deşi în cadrul noii mele meniri le-am căutat cu toată vigilenţa. Aşa că am fost nevoit să mă întreb: „Ce-aş face dacă aş fi o femeie de aproximativ şaizeci de primăveri care-a descoperit că poate produce ceea ce noi numim A Doua Generaţie?” Aceasta e o întrebare mai curând teoretică; dumneata cum i-ai răspunde, Madame?

Martha spuse încet:

— Dacă ar urma să am un copil? Aş fi încântată, cred. Cel puţin, am petrecut un număr de ani bănuind că aş fi încântată. Dar aş evita să las pe cineva să-mi vadă copilul. Categoric, aş evita să mă înfăţişez cuiva ca dumneata şi să-mi declar secretul, de teamă să nu fiu silită la – mă rog, la vreo formă de reproducere forţată.

Jingadangelow dădu din cap cu un aer profesoral. Întrucât statul de vorbă îi liniştea, manierele sale îşi recăpătaseră ceva din vechea lor pompă.

— Mulţumesc, Madame. Spui că te-ai ascunde, pe dumneata şi progenitura dumitale. Sau te-ai expune şi ai putea fi foarte bine ucisă, aşa cum i s-a întâmplat unei nesocotite femei care a născut o fetiţă aproape de Oxford. Presupunând că un număr de femei au adus pe lume copii, nu trebuie să uităm că multe dintre ele trebuie s-o fi făcut

în aşezările izolate ce se află acum departe de toate cărările bătute. Vestea Naşterii n-ar fi propagată.

Apoi, să ne gândim în ce hal ar trăi copiii. Aţi putea crede că reprezintă o categorie de invidiat, cu toţi adulţii din vecinătate răsfăţându-i şi protejându-i. O mai profundă cunoaştere a umanităţii vă va convinge de contrariu. Invidia ranchiunoasă a acelor oameni care nu au copii ar fi insuportabilă, iar vârstnicii părinţi n-ar fi apţi să respingă efectele tangibile ale acestei invidii. Copiii ar fi răpiţi de baborniţe înnebunite să fie mame, de boşorogi sterili şi demenţi. Micuţii ar deveni prada constantă a mizerabililor de soiul celor cu care am fost nevoit să mă asociez acum vreo optzeci de ani, când călătoream cu un bâlci itinerant pentru a-mi asigura propria protecţie. La vremea când copiii – băieţi sau fete – ar ajunge în pragul adolescenţei, n-am putea decât să dăm înapoi stupefiaţi la gândul infamiilor sexuale cărora le-ar fi expuşi…

— Experienţa lui Chammoy ilustrează fără-ndoială tot ceea ce spui, îl întrerupse Greybeard. Lasă ipocrizia, Jingadangelow, şi treci la subiect.

— Chammoy a avut nevoie de protecţia şi influenţa mea morală. Dincolo de asta, sunt un om singuratic. Oricum, chestiunea e următoarea: cea mai mare ameninţare pe care ar avea-o de înfruntat un copil ar fi… societatea umană! Dacă vă întrebaţi de ce nu există copii, răspunsul este că dacă există, se ascund de noi în proaspetele ţinuturi sălbatice, cât mai departe de oameni.

Martha şi Greybeard se uitară unul la altul. Îşi citeau reciproc în ochi o recunoaştere a veridicităţii acestei teorii. În sprijinul ei, puteau să-şi aducă aminte zvonurile persistente, datând de cel puţin zece ani, despre gnomi şi mici apariţii cu formă omenească zărite prin desişuri, care dispăreau la apropierea vreunui om. Şi totuşi… Era prea mult ca să poată fi înghiţit dintr-o dată; în mintea şi trupul lor secase complet credinţa în copiii vii.

— Toate astea fac parte din nebunia ta, Jingadangelow, spuse Greybeard cu glas răguşit. Ai mintea obsedată de-a pune mâna pe cât mai multe asemenea tinere făpturi. Te rog, lasă-ne. Nu vrem să mai auzim – avem propria noastră nebunie cu care suntem mulţumiţi.

— Aşteaptă! *Dumneata* eşti nebun, Greybeard, da, nu eu! Nu mi-a fost raţionamentul suficient de clar? Sunt mai întreg la minte decât voi, cu dorinţa voastră smintită de a ajunge la gurile râului!

Se apleca înainte şi-şi încleştă mâinile una de alta ca pradă unui cumplit chin.

— Ascultaţi-mă! Am motivele mele de-a vă spune toate astea.

— N-ar strica să fie motive întemeiate.

— Sunt întemeiate. E o idee. E cea mai bună idee care mi-a venit vreodată, şi ştiu că o veţi aprecia şi voi – amândoi. Amândoi sunteţi

oameni rezonabili, şi a fost o mare bucurie să vă întâlnesc din nou după toate aceste secole, în ciuda incidentului aceluia nenorocit de azi-dimineaţă, pentru care-mi închipui că aţi fost mai vinovaţi decât mine – dar nu, hai să-l dăm uitării. Adevărul e că întâlnirea cu voi m-a făcut să jinduiesc după o companie mai inteligentă – nu compania nebunilor care mă înconjoară în prezent.

Jingadangelow se aplecă spre ei, adresându-i-se exclusiv lui Greybeard:

— Mă ofer să renunţ la tot şi să vă însoţesc, oriunde v-aţi duce. Îţi voi respecta implicit conducerea, fireşte. E o renunţare măreaţă şi nobilă. O fac numai şi numai pentru sufletul meu, şi fiindcă m-am plictisit de imbecilii ăştia care mă urmează.

În scurta tăcere, ce urmă, grăsanul îşi privi neliniştit auditoriul; încercă să-i surâdă Marthei, se gândi mai bine şi-şi şterse intenţia de pe faţă.

— I-ai adunat pe nebunii care te urmează şi trebuie să-i suporţi, spuse încet Greybeard. Ăsta-i un lucru pe care l-am învăţat de la Martha, acum mai puţin de-un milion de ani: indiferent cum îţi imaginezi propriul rol în viaţă, tot ce poţi face e să ţi-l joci cât de bine eşti în stare.

— Dar acest rol de Stăpân, sfinte cerule, nu e unicul meu rol. Aş vrea să-l las în urmă…

— Nu mă-ndoiesc că ai o duzină de roluri pe care le poţi juca, Jingadangelow, dar sunt la fel de sigur că esenţa ta însăşi rezidă în aceste roluri. Nu te dorim alături de noi – trebuie să fiu de o francheţe cam brutală. Suntem fericiţi! Cu tot ceea ce-a pierdut întreaga lume de când cu Accidentul ăla cumplit din 1981, un lucru cel puţin l-am câştigat – nu mai e nevoie de ipocriziile şi prefăcătoriile civilizaţiei; putem fi noi-înşine, aşa cum ne e firea. Tu însă ai provoca disensiuni între noi, pentru că ai adus cu tine vechea trăncăneală purtătoare de măşti, până-n vremurile astea simple. Eşti de-acum prea bătrân ca să te mai dezveţi – cât de multe mii de ani ai? – aşa că nu-ţi vei găsi nicicând pacea alături de noi.

— Dumneata şi cu mine suntem filozofi, Greybeard! Sarea pământului! Vreau să împărtăşesc alături de dumneata acest mod de viaţă simplu.

— Nu. Nu l-ai putea împărtăşi. N-ai putea decât să-l întinezi. N-avem ce discuta. Regret.

Luă lampa de pe poliţa de piatră şi i-o puse în mână lui Jingadangelow. Stăpânul îl privi, apoi întoarse încet capul pentru a vedea şi chipul Marthei. Întinzând o mână, o apucă de tivul rochiei.

— Doamnă Greybeard, soţul dumitale a devenit un dur de când ne-am întâlnit la Swifford Fair. Convinge-l. Îţi spun eu că se află copii în luncă, nu departe de-aici – Chammoy e una dintre ei. Noi trei am

putea să-i urmărim şi să ne instituim ca profesori. Ei ar avea grijă de noi, în vreme ce noi i-am învăţa tot ce ştim. Convinge-l pe acest soţ al dumitale cu inima împietrită, te conjur.

Martha replică:

— Ai auzit ce-a spus. El e şeful.

Jingadangelow oftă. Aproape ca pentru sine, spuse:

— În ultimă instanţă, toţi suntem singuri. Conştiinţa – ce mai povară.

Încet, se ridică în picioare. Martha se sculă şi ea. O lacrimă se sili să curgă din ochiul lui drept şi se rostogoli cu oarecare stăpânire de sine pe obraz, până peste întinderea bărbiei, unde o zbârcitură o abătu spre gât.

— Vă ofer umilinţa mea, omenia mea, iar voi le respingeţi!

— Cel puţin îţi rămâne şansa de-a reveni la divinitatea ta.

Oftă şi obţinu efectul unei plecăciuni fără a face, de fapt, mai mult decât să-şi îndoaie puţin genunchii.

— Cred că mâine-n zorii zilei veţi pleca toţi, spuse. Întorcându-se, ieşi pe uşă, o închise în urma lui şi-i lăsă în întuneric.

Martha îşi strecură mâna într-a soţului ei.

— Ce cuvântare splendidă i-ai ţinut, dragule! Poate că, la urma urmei, tot ai tu puţină imaginaţie. Oh, să te-aud spunând aşa cum ai spus: „Suntem fericiţi!” Eşti într-adevăr un om de ispravă, iubitul meu Algy. Ar trebui să-l luăm cu noi pe acest bătrân pungaş nevrednic de încredere, dacă ţi-ar putea provoca regulat o asemenea elocvenţă.

O dată în viaţă, Greybeard simţi nevoia să reducă la tăcere tachinăriile ei tandre. Ciuli urechea să asculte sunetele pe care le scotea, sau încetase să le mai scoată, Jingadangelow. Căci, după câţiva paşi, individul se oprise, urmând un zgomot înfundat pe care Greybeard nu reuşi să-l interpreteze, şi apoi, tăcere. Murmurându-i scurt Marthei să se dea la o parte, dibui spre locul unde-şi lăsase puşca, şi-o luă şi deschise uşa.

Lampa lui Jingadangelow continua să ardă. Stăpânul n-o mai ţinea în mână. Stătea pe pardoseala hambarului, cu mâinile tremurându-i deasupra capului. În jurul lui se învârteau trei arătări incredibile, dintre care una apucase felinarul şi-l legăna, astfel că împrejurul încăperii se roteau umbre, peste scândurile tavanului, pereţi şi podea.

Făpturile erau groteşti, dar greu de distins în lumina difuză şi pâlpâitoare. Păreau să aibă fiecare câte patru picioare şi două braţe, şi stăteau pe jumătate chircite. Urechile li se înălţau, ciulite, pe ţeste; aveau nasuri ca nişte boturi ascuţite şi bărbii prelungi. Săltau în jurul omului ce se clătina între ele. Privitorul putea fi iertat de-a le confunda cu nişte reprezentări medievale ale diavolului.

Toate firele bărbii lui Greybeard se zbârliră într-un val de frică superstiţioasă. Cu un act pur reflex, ridică puşca şi trase.

Zgomotul fu covârşitor. O parte a peretelui din fundul hambarului se prăbuşi în noroiul dinăuntru. În acelaşi timp, silueta ce dănţuia cu felinarul slobozi un ţipăt şi căzu. Lampa se sparse printre picioare tropăind înnebunite, şi se stinse.

— O Doamne, o, Martha, adu o lumină! strigă Greybeard, brusc alarmat. Coborî greoi prin întuneric scara, în timp ce Pitt şi Charley ieşeau în fugă pe balcon. Charley avea felinarul lor.

Cu un chiot surescitat, Pitt trase o săgeată spre figurile ce fugeau, dar aceasta nimeri prea aproape şi rămase înfiptă, vibrând, în noroi. Împreună cu Charley, îl urmă pe Greybeard până jos, cu Martha imediat după ei, aducând şi ea un felinar. Jingadangelow se rezemă de peretele ce părea cel mai sigur, plângând şocat; părea nevătămat fizic.

Pe jos, ghemuit sub o pereche de piei de bursuc, zăcea un băieţaş. Una dintre piei îi era legată în partea inferioară a trupului, îmbogăţindu-l cu încă o pereche de picioare; cealaltă era fixată astfel că masca ei acoperea chipul băiatului. În plus, trupul său slab era mânjit cu vopsea sau noroi. La cingătoare purta un cuţitaş. Împuşcătura îl nimerise în coapsă. Era inconştient şi pierdea sânge cu repeziciune, Charley şi Pitt îngenuncheară lângă Greybeard în timp ce acesta trăgea la o parte pielea de viezure. Rana părea o boală hrănindu-se din carnea netedă a piciorului.

Aproape că nici nu-l auziră pe Jingadangelow bâiguind în spatele lor:

— M-ar fi ucis dacă nu veneai dumneata, Greybeard. Sălbatici mici! Mi-ai salvat viaţa! Belelele astea ticăloase mă pândeau! Pe Chammoy am prins-o pe aici pe undeva, şi cred că după ea veniseră. Fiare mici! Nu trebuie ca discipolii mei să mă găsească aici! Trebuie să fiu în continuare Stăpânul! E destinul meu, blestemat să fie.

Pitt se apropie de el, privindu-l drept în faţă:

— N-avem chef să te mai vedem. Tacă-ţi fleanca şi cară-te de-aici.

Jingadangelow îşi îndreptă trupul.

— Îţi închipui că ţin neapărat să rămân?

Ieşi clătinându-se din hambar, în noaptea plină de frunzişuri, în timp ce Martha aplica un garou pe piciorul băiatului. În clipa când îl strânse, ochii copilului se deschiseră, privind în gol spre mişcarea umbrelor de pe tavan. Femeia se aplecă spre el, zâmbindu-i:

— Oricine-oi fi, o să fie totul bine, dragul meu.

Şlepul porni a doua zi dis-de-dimineaţă, cu barca lui Pitt tractată după el. Pitt stătea în ea de unul singur, dând din cap pentru sine, din când în când rânjind şi frecându-şi nasul.

La plecarea lor din Hagbourne, vremea era închisă, dar în timp ce se îndreptau spre următoarea etapă a călătoriei care sperau să-i ducă într-o bună zi la gurile râului, soarele răzbătu prin nori şi vântul

deveni mai răcoros.

Fâşia degradată a portului, cu vaporul Generaţiei A Doua legat paralel cu ea, era pustie. Spre uşurarea lor, nimeni din grupul lui Jingadangelow nu apăru să le ureze drum-bun, cu ostilitate sau altminteri. Când ajunseră la o oarecare distanţă, pe ţărm apăru o figură solitară care le făcu cu mâna; erau prea departe pentru a o mai identifica.

Greybeard şi Charley ridicară vâslele în timp ce briza le umfla pânza, iar cel dintâi se duse să se aşeze la cârmă lângă Martha. Se priviră, dar nu schimbară nici o vorbă.

Gândurile-i erau grele. Înşelătorul Stăpân avea dreptate cel puţin într-o privinţă: mâinile omului se întorseseră împotriva copiilor, în practică dacă nu şi în teorie. El însuşi trăsese asupra primului copil văzut în preajmă! Poate că în om domnea un soi de pornire filicidă, forţându-l spre distrugere.

Cel puţin era clar că noua generaţie avea un puternic instinct de conservare – şi de vreme ce erau atât de puţini la număr pe faţa pământului, aceasta era foarte bine. Se fereau de oameni.

După îmbrăcăminte se vedea clar că se identificau mai mult cu regnul animal decât cu matusalemii scrântiţi care încă mai populau planeta. Ei bine, în câţiva ani, viaţa avea să le fie mai uşoară.

— Pot fi învăţaţi să nu se teamă de noi, spuse absent Greybeard. După lecţia asta vitală, ar trebui să le dăm ajutor din belşug.

— Fireşte, trebuie să fie precum spui. Dar ei sunt virtualmente o specie nouă – poate că ideal ar fi să *nu* fie învăţaţi să nu se teamă de noi, spuse Martha. Îi puse o mână pe umăr şi se ridică.

Greybeard rumegă implicaţiile acestei remarce în timp ce o privea îndepărtându-se. Soţia sa se aplecă peste targa improvizată, zâmbind, pe când începea să schimbe cu mişcări blânde bandajul micului Arthur. Preţ de-un minut bărbatul ei o privi, îi contemplă mâinile, chipul, şi copilul ce se uita solemn drept în ochii ei.

Apoi întoarse capul, sprijinindu-şi o mână pe puşcă în timp ce pe cealaltă şi-o punea streaşină la ochi şi se prefăcea că priveşte înainte spre orizont, unde se înălţau colinele.

{1} Barbă-sură (N.T.)
{2} Maşini cu Efect la Sol (N.T.)
{3} Rimă intraductibilă: „Oraş contra Robă“ (universitară) (N.T.)
{4} În original: *Documentation of Universal Contemporary History* (N.T.)
{5} În original: *the old-aged Middle Ages;* joc de cuvinte intraductibil: *middle* = mijloc, mijlociu, mediu; *age* = 1. vârstă; 2. epocă, ev; *middle age* = vârstă medie, vârstă mijlocie; *Middle Ages* = Evul Mediu (N.T.)
{6} În original: *Shoot in the arm or shoot in the dark,* joc de cuvinte intraductibil; *shot* = 1. împuşcătură, foc tras cu arma; 2. injecţie, deci (aprox.): „injecţie în braţ sau glonţ tras orbeşte (la nimereală)” (N.T.)
{7} Formă de prescurtare proprie limbii engleze: anul 2020 (Ex: 1994 = „nouăsprezece nouăzeci şi patru”) (N.T.)
{8} În original: *nutty as a walnut tree* (joc de cuvinte intraductibil): *nut* = nucă; *walnut tree* = nuc; *nutty* - 1. plin de nuci; 2. ţicnit; (N.T.)
{9} Reamintim că romanul a fost scris în anul 1964 (N.T.)
{10} Integrarea Orientală şi Habitatul Cultural (N.T.)
{11} Departamentul Asistenţei Unificate a Copiilor (N.T.)
{12} Iniţiale pentru *Headquarters* (cartier general) (N.T.)
{13} Inversare a formulei *„All work and no play makes Jack a dull boy“* („Numai muncă, pic de joacă, lui Jack n-are cum să-i placă”) (N.T.)
{14} Calambururi intraductibile şi nesărate: *bust* = 1. bust, 2. explozie, 3. faliment etc.; *titter* = 1. ţâţoasă, 2. gâdilici, chicoteală, zbenguială; *twitter* = 1. ciripit, 2. tremur, nervozitate (N.T.)
{15} Idem; în original, *men of state.../ state of men* (N.T.)
{16} Idem; in original, *vicarieus* (prefăcut, substituit); analogie între „vicar“ şi „precar“ (N.T.)
{17} Idem; în original, *pigment,* analogie cu *figment* (născocire) (N.T.)
{18} Din nou, expresia unei convingeri a autorului, la modă în anii ’60, când a fost scris romanul (N-T.)
{19} Anno Domine (Anul Domnului - lat.) = după Christos (N.T.)

Table of Contents